

AWDURDOD TÂN AC ACHUB GOGLEDD CYMRU

NORTH WALES FIRE AND RESCUE AUTHORITY

Bydd cyfarfod o **AWDURDOD TÂN AC ACHUB GOGLEDD CYMRU** yn cael ei gynnal **DDYDD LLUN 28 EBRILL 2025** yn rhithiol trwy **Zoom** am **09:30**.

Yr eiddoch yn gywir,
Gareth Owens
Clerc

AGENDA

1. **Ymddiheuriadau**
2. **Datganiadau o Fuddiant**
3. **Hysbysiad o Faterion Brys**
Hysbysiad o eitemau y dylid, ym marn y Cadeirydd, eu hystyried yn y cyfarfod fel mater o frys yn unol ag Adran 100B (4) Deddf Llywodraeth Leol, 1972.
4. **Cofnodion cyfarfod yr Awdurdod Tân a gynhaliwyd ar 20 Ionawr 2025**
5. **Materion yn Codi**
6. **Adroddiad y Cadeirydd**
7. **Yr Adolygiad o'r Ddarpariaeth Frys**
8. **Diweddariad ar Brosiect y Ganolfan Hyfforddi**
9. **Adolygiad Diwylliannol Annibynnol o Wasanaeth Tân ac Achub Gogledd Cymru**
10. **Proses Benodi ar gyfer swydd Prif Swyddog Tân Cynorthwyol**
11. **Alldro Dros Dro 2024-25**
12. **Cadarnhad o'r Gyllideb ar gyfer 2025-26**
13. **Strategaeth Rheoli Trysorlys 2025-26**
14. **Datganiad Polisi Tân 2025-26**
15. **Cynllun Gweithredu Rheoli Risg Cymunedol 2025-26**
16. **Adroddiad Blynyddol y Pwyllgor Safonau 2024-25**

Parhad....

17. **Bwrdd Pensiwn Lleol Cynlluniau Pensiwn Diffoddwyr Tân - Cylch Gwaith**
18. **Cynllun Pensiwn y Diffoddwyr Tân – y diweddaraf am yr heriau cyfreithiol**
19. **Crynodeb o Reolau'r Weithdrefn Contractau**
20. **Y Ddyletswydd Partneriaeth Gymdeithasol – Adroddiad Blynnyddol**
21. **Penodi Swyddog Monitro a Thrysorydd**

22. Materion Brys

Ystyried unrhyw eitemau y penderfynodd y Cadeirydd eu bod yn eitemau brys (yn unol ag Adran 100B (4) o Ddeddf Llywodraeth Leol 1972) ac y datganwyd eu pwysigrwydd o dan eitem 2 uchod.

RHAN II

Yn unol ag Adran 100A (4) Deddf Llywodraeth Leol, 1972, argymhellir bod y Wasg a'r Cyhoedd yn cael eu heithrio o'r cyfarfod wrth ystyried yr eitem fusnes/eitemau busnes a ganlyn oherwydd ei bod yn debygol y byddai gwybodaeth wedi'i heithrio yn cael ei datgelu iddynt fel sydd wedi'i diffinio ym Mharagraff(au) 12 i 18 Rhan 4 Atodlen 12A Deddf Llywodraeth Leol 1972.

23. Dim

AWDURDOD TÂN AC ACHUB GOGLEDD CYMRU

Cofnodion cyfarfod **Awdurdod Tân ac Achub Gogledd Cymru** a gynhaliwyd **Ddydd Llun 20 Ionawr 2025** yn rhithiol dros **Zoom**. Dechreuodd am **09.30**.

Cynghorydd

Dylan Rees (Cadeirydd)
Paul Cunningham (Dirprwy Gadeirydd)
Bryan Apsley
Carol Beard
Tina Claydon
Adele Davies-Cooke
Jeff Evans
Alan Hughes
Chris Hughes (o 09:48)
John Brynmor Hughes
John Ifan Jones
Marc Jones
Gwynfor Owen
Beverley Parry-Jones
Arwyn Herald Roberts
Gareth A Roberts
Rondo Roberts
Dale Selvester
Rob Triggs
Antony Wren
Mark Young

Yn cynrychioli

Cyngor Sir Ynys Môn
Cyngor Sir y Fflint
Cyngor Bwrdeistref Sirol Wrecsam
Cyngor Bwrdeistref Sirol Conwy
Cyngor Sir y Fflint
Cyngor Sir y Fflint
Cyngor Sir Ynys Môn
Cyngor Sir Ddinbych
Cyngor Bwrdeistref Sirol Conwy
Cyngor Gwynedd
Cyngor Sir Ynys Môn
Cyngor Bwrdeistref Sirol Wrecsam
Cyngor Gwynedd
Cyngor Bwrdeistref Sirol Wrecsam
Cyngor Gwynedd
Cyngor Gwynedd
Cyngor Bwrdeistref Sirol Wrecsam
Cyngor Sir y Fflint
Cyngor Gwynedd
Cyngor Sir y Fflint
Cyngor Sir Ddinbych

Hefyd yn bresennol:

Dawn Docx
Stewart Forshaw
Helen MacArthur
Stuart Millington
Anthony Jones
Dafydd Edwards
Gareth Owens
Elgan Roberts
Steve Morris
Tracey Williams
George Jones
Lisa Allington

Prif Swyddog Tân (PST)
Dirprwy Brif Swyddog Tân (DBST)
Prif Swyddog Tân Cynorthwyol (PSTC)
Prif Swyddog Tân Cynorthwyol (PSTC)
Prif Swyddog Tân Cynorthwyol (PSTC)
Trysorydd
Clerc a Swyddog Monitro
Pennaeth Cyllid a Chaffael
Pennaeth TGCh
Pennaeth Cyfathrebu Corfforaethol
Gwasanaethau Cyfieithu Atebol
Gwasanaethau Aelodau

1 YMDDIHEURIADAU

Cynghorydd

Marion Bateman
Sharon Doleman
Gareth R Jones
Austin Roberts
Paul Rogers
Gareth Sandilands

Yn cynrychioli

Cyngor Sir y Fflint
Cyngor Bwrdeistref Sirol Conwy
Cyngor Bwrdeistref Sirol Conwy
Cyngor Bwrdeistref Sirol Conwy
Cyngor Bwrdeistref Sirol Wrecsam
Cyngor Sir Ddinbych

YN ABSENNOL

Cynghorydd
Michelle Walker

Yn cynrychioli
Cyngor Sir Ddinbych

Cynigiwyd a derbyniwyd yr ymddiheuriadau uchod.

2 DATGANIADAU O FUDDIANT

2.1 Nid oedd unrhyw ddatganiadau o fuddiant.

3 HYSBYSIAD O FATERION BRYD

3.1 Ni dderbyniwyd unrhyw hysbysiad o faterion brys.

4 COFNODION CYFARFOD YR AWDURDOD TÂN AC ACHUB A GYNHALIWDYD AR 21 HYDREF 2024

4.1 Cyflwynwyd cofnodion cyfarfod Awdurdod Tân ac Achub Gogledd Cymru (yr Awdurdod) a gynhaliwyd ar 21 Hydref 2024 i'w cymeradwyo.

4.2 PENDERFYNWYD:

i) **cymeradwyo cofnodion yr ATA o 21 Hydref 2024 fel cofnod cywir a gwir o'r cyfarfod a gynhaliwyd.**

5 MATERION YN CODI

5.1 Mewn perthynas ag eitem 7.3, adolygiad y Prif Gynghorydd Tân ac Achub o dechnegau diffodd tân, dywedodd y Prif Swyddog Tân fod yr adolygiad o fewn Gogledd Cymru bellach wedi dechrau gydag ymchwil gwaith maes yn dechrau ar 27 Ionawr. Rhagwelwyd y byddai'r adroddiad yn cael ei gyhoeddi rhywbryd yn ystod mis Chwefror.

5.2 Mewn perthynas ag eitem 7.6 lle trafodwyd y newidiadau i'r model llywodraethu ar gyfer tri Awdurdod Tân ac Achub (ATA) Cymru, nododd y Prif Swyddog Tân (PST) fod hon yn sefyllfa fwy dybryd yn Ne Cymru gan y byddai angen i'r Gwasanaeth wybod beth fyddai'n cael ei gyflwyno yn dilyn diddymu'r Comisiynwyr. Byddai Ysgrifennydd y Cabinet yn ymgynghori ar opsiynau posibl a byddai'n gofyn am farn yng Ngwanwyn 2025.

- 5.3 O ran eitem 7.8, yr hysbysiad bod y Dirprwy Brif Swyddog Tân (DBST) wedi penderfynu ymddeol, dywedwyd wrth yr Aelodau ei fod wedi tynnu'r ymddiswyddiad hwnnw yn ôl ers hynny, ac roedd y PST yn falch o'i groesawu'n ôl. Fodd bynnag, roedd dau aelod pwysig iawn o Dîm Arweinyddol y Gwasanaeth wedi cyhoeddi ers hynny y byddent yn gadael - roedd y Rheolwr Ardal Justin Evans, a oedd wedi gweithredu fel Prif Swyddog Tân Cynorthwyol (PSTC) am y flwyddyn ddiwethaf, wedi penderfynu ymddeol ddiwedd mis Mawrth ac roedd Tracey Williams, Pennaeth Cyfathrebu Corfforaethol am 15 mlynedd, hefyd wedi penderfynu symud ymlaen i bennod nesaf ei gyrfa. Diolchodd y PST i'r ddau am eu gwaith caled a'u hymroddiad drwy gydol eu hamser gyda Gwasanaeth Tân ac Achub Gogledd Cymru (y Gwasanaeth).
- 5.4 Rhoddodd y DBST ddiweddariad ar Eitem 9, Achos Busnes y Ganolfan Hyfforddi Newydd, a dywedodd wrth yr Aelodau, ar ôl iddo gael ei gymeradwyo, fod Bwrdd Prosiect Canolfan Hyfforddi yn cael ei sefydlu a bod datganiadau o ddiddordeb wedi cael eu gwahodd gan Aelodau i ddod yn Aelodau Arweiniol ar gyfer y prosiect. Roedd y Cynghorydd Gareth Sandilands wedi rhoi ei enw ymlaen ac wedi bod yn llwyddiannus. Roedd y cyfarfod cyntaf i gael ei gynnal ar 27 Ionawr. Diolchodd y Cadeirydd i'r Cynghorydd Sandilands a dywedodd ei fod yn sicr y byddai'r Cynghorydd Sandilands yn dod â gwerth mawr i fwrdd y prosiect.
- 5.5 Croesawodd y Cadeirydd y Cynghorydd Antony Wren, Aelod newydd Cyngor Sir y Fflint, i'r cyfarfod.

6 ADRODDIAD Y CADEIRYDD

- 6.1 Nodwyd bod papur ysgrifenedig wedi'i roi i'r Aelodau i roi gwybod iddynt am y cyfarfodydd a'r digwyddiadau y bu Cadeirydd a Dirprwy Gadeirydd yr Awdurdod ynddynt yn eu capasiti swyddogol rhwng Hydref a Rhagfyr 2024.
- 6.2 Nododd y Cadeirydd fod aelodau'r Gwasanaeth Tân wedi bod yn allweddol wrth helpu'r rhai yr effeithiwyd arnynt yn sgil y ffaith bod y brif bibell ddŵr wedi byrstio yng ngwaith dŵr Bryn Cowlyd. Gofynnodd i'w ddiolch gael ei drosglwyddo i bawb dan sylw a theimlai ei bod yn bwysig nodi'r amrywiaeth eang o wasanaethau a gyflawnir gan aelodau'r Gwasanaeth Tân.
- 6.3 Dywedodd y Dirprwy Gadeirydd wrth yr Aelodau am y newyddion trist fod Brian Gorling, cyn Ddiffoddwr Tân o Fae Colwyn, wedi marw a gofynnwyd i'r Aelodau a allai rhywun fod yn bresennol i gynrychioli'r Awdurdod yn ei angladd.

6.2 PENDERFYNWYD:

i) Nodi'r wybodaeth a roddwyd yn y papur.

7 DIWEDDARIAD AR YR ADOLYGIAD DIWYLLIANNOL ANNIBYNNOL

- 7.1 Rhoddodd y Prif Swyddog Tân adroddiad cynnydd i'r Aelodau ar yr adolygiad diwylliannol a gomisiynwyd gan y cwmni ymgynghori annibynnol Crest Advisory ym mis Gorffennaf 2024.
- 7.2 Rhoddwyd gwybod i'r Aelodau y byddai'r adroddiad yn debygol o gael ei gyhoeddi ddiwedd Ionawr/ddechrau mis Chwefror gan fod gwaith yn dal i fynd rhagddo i gwblhau'r manylion a chyfieithu'r adroddiadau.
- 7.3 Cymerodd tua thraean o'r staff ran yn yr arolygon a'r cyfweiliadau, tua 300 o blith 1000 o weithwyr. Ni fu unrhyw achosion unigol o rywiaeth na hiliaeth; fodd bynnag, roedd themâu ynghylch arddull arweinyddiaeth yr oedd y Gwasanaeth eisoes yn ymwybodol ohonynt ac a oedd yn cael sylw ac roedd staff yn cael eu haddysgu nad oedd yr arddull rheoli a allai fod wedi bod yn briodol flynyddoedd yn ôl yn briodol heddiw.
- 7.4 Roedd cydnabyddiaeth bod y diwylliant wedi gwella dros y blynyddoedd diwethaf ac roedd staff yn falch o weithio i'r Gwasanaeth. Roedd Undeb y Brigadau Tân wedi mynegi eu hawydd i gefnogi'r Gwasanaeth ar ei daith ddiwylliannol, ac roeddent yn awyddus i dynnu sylw at y ffaith mai buddiannau gorau'r Gwasanaeth a'i weithwyr oedd yn bwysig iddynt, a'u bod yn edrych ymlaen at weithio'n gadarnhaol gyda'r Gwasanaeth ar ei daith ddiwylliannol.
- 7.5 Nododd y Cadeirydd ei bod yn anodd gwneud sylwadau gwybodus heb weld yr adroddiad; fodd bynnag, dywedodd nad oedd yn cefnogi'r ail argymhelliad gan ei fod yn teimlo y dylid caniatáu i bob Aelod fynd i gyfarfod gyda Crest Advisory. Cefnogodd yr Aelodau y datganiad hwn, a newidiwyd yr argymhelliad yn unol â hynny.
- 7.6 **PENDERFYNWYD:**
- i) **Nodi cynnydd yr Adolygiad Diwylliannol Annibynnol a'r amserlenni ar gyfer cyhoeddi sydd yn yr adroddiad; a**
 - ii) **chytuno y dylid gwahodd holl Aelodau'r Awdurdod i weminar gyda Crest i drafod canfyddiadau'r adolygiad a'r argymhellion ar gyfer y dyfodol.**

8 ALLDRO DROS DRO 2024-25

- 8.1 Cyflwynodd Elgan Roberts, Pennaeth Cyllid a Chaffael, yr Alldro Dros Dro ar gyfer 2024-25 a oedd yn anelu at roi'r wybodaeth ddiweddaraf i'r Aelodau am y rhagolygon gwariant refeniw a chyfalaf ar gyfer 2024/25, ar 31 Rhagfyr 2024.

- 8.2 Tynnwyd sylw at baragraff 13 y papur a nodwyd bod eglurder ynghylch y dyfarniad cyflog bellach wedi'i dderbyn. Roedd dyfarniad cyflog o 4.5% wedi'i gyllidebu ar gyfer aelodau o staff llywodraeth leol, a chadarnhawyd bellach bod staff ar bwyntiau cyflog 2 i 43 wedi cael cynnydd o ychydig o dan £1,300, gyda staff ar bwyntiau cyflog 44 ac uwch yn cael 2.5%. Roedd hyn wedi arwain at bwysau cost bychan a oedd yn cael ei drin yn fewnol.
- 8.3 Yn seiliedig ar wariant y flwyddyn hyd yma, roedd y rhagolwg blwyddyn lawn mwyaf tebygol ar ddiwedd mis Rhagfyr yn dangos tanwariant o ychydig dros £0.5m. Roedd ystod yn y sefyllfa alldro yn sgil yr her gyfreithiol barhaus mewn perthynas â Firelink, a allai leihau costau yn ystod y flwyddyn oddeutu £0.5m; fodd bynnag, gan nad oedd yn sicr y byddai hyn yn cael ei ddatrys erbyn diwedd y flwyddyn, byddai cronfa wrth gefn wedi'i chlustnodi yn cael ei sefydlu.
- 8.4 Gofynnodd Aelod sut y byddai arian y gofynnwyd amdano drwy'r ardoll ond nad oedd ei angen yn cael ei ddychwelyd i'r Awdurdodau Lleol, ac ymatebodd PSTC MacArthur na fyddai'r arian yn cael ei ddychwelyd, ond y byddai'n cael ei roi mewn cronfeydd wrth gefn i dalu costau yn y dyfodol mewn perthynas â'r Rhwydwaith Gwasanaethau Brys y rhagwelir y bydd y momentwm yn ei gylch yn cyflymu dros y blynnyddoedd sydd i ddod ac yn arwain at rwymedigaethau refeniw a chyfalaf er mwyn ei weithredu.
- 8.5 Gofynnodd Aelod a oedd pwysau cost yn cael ei greu oherwydd diffyg 30 aelod o staff yn y System Dyletswydd ar Alwad, ac a fyddai hyn yn cael ei leddfu pe bai'n cael ei gyllidebu. Eglurodd y Pennaeth Cyllid fod y gofyniad ychwanegol wedi'i ostwng o 30 i 15 a bod hyn eisoes wedi'i gyllidebu.
- 8.6 Holwyd ymhellach a oedd costau goramser wedi'u cyllidebu a chadarnhaodd PSTC MacArthur fod y sefydliad o amgylch staff amser cyflawn wedi'i gyllidebu'n llawn a bod goramser yn cael ei reoli o fewn hyn, er nad yw'n hollol niwtral o ran cost. Gofynnwyd i ragor o ffigurau ynghylch hyn gael eu darparu mewn cyfarfod diweddarach.
- 8.7 **PENDERFYNWYD:**
- i) **nodi'r sefyllfa alldro refeniw a ragwelir a'r llithriad cyfalaf a ragwelir ar gyfer blwyddyn ariannol 2024/25, fel y nodir yn yr adroddiad;**
 - ii) **nodi'r risgiau sy'n gysylltiedig â'r alldro dros dro a chydabod bod y ffigurau a ragwelir yn yr adroddiad hwn yn ddarbodus; a**
 - iii) **nodi'r symudiad arfaethedig o £0.070m i'r cronfeydd wrth gefn ar gyfer llithriad ar wariant nad yw'n gysylltiedig â thâl ac sy'n ymwneud ag offer gweithredol.**

9 ADOLYGIAD O'R DDARPARIAETH FRYS

- 9.1 Cyflwynodd y PSTC Anthony Jones ddiweddariad i'r Aelodau ar waith Grŵp Gorchwyl a Gorffen yr Adolygiad o'r Ddarpariaeth Frys, a sefydlwyd mewn ymateb i'r penderfyniad a wnaed gan yr Awdurdod yn ei gyfarfod ar 18 Rhagfyr 2023. Pwrpas y grŵp hwn oedd ymchwilio a datblygu opsiwn parhaol newydd i wella'r ddarpariaeth frys ar draws Gogledd Cymru.
- 9.2 Pwysleisiodd y PST fod y berthynas waith gyda'r holl gyrff cynrychioliadol, gan gynnwys Undeb y Brigadau Tân, yn dda iawn ac roedd y gweithgor, ar ôl gwneud cymaint o waith, yn deall na fyddai'r modelau oedd yn cael eu hystyried yn gweithio gyda'r adnoddau cyfyngedig sydd ar gael yng Ngogledd Cymru. Felly, yn hytrach na gwastraffu mwy o amser, roedd Undeb y Brigadau Tân wedi penderfynu tynnu'n ôl, ond roeddent wedi mynegi'r ffaith eu bod yn awyddus iawn i barhau i archwilio opsiynau eraill.
- 9.3 Cadarnhaodd y Cadeirydd ymhellach fod cynrychiolwyr Undeb y Brigadau Tân wedi ymroi'n llawn i'r broses o weithio gyda swyddogion i ddod o hyd i ateb a'u bod yn parhau i roi eu barn eu hunain ynghylch sut y gallai hyn weithio. Nododd ymhellach fod yn rhaid dod o hyd i ateb cyn gynted â phosibl er mwyn lleihau'r risg i aelodau'r gymuned.
- 9.4 Teimlai'r Aelodau yn dawelach eu meddyliau yn dilyn y diweddariadau llafar uchod; fodd bynnag, gofynnodd un Aelod a oedd dyddiad cau wedi'i osod. Ymatebodd PSTC Jones y byddai cyfarfod o'r gweithgor yn cael ei gynnal ar 21 Ionawr, ac roedd pawb a oedd yn rhan o hyn yn awyddus i ddod i gytundeb cyn gynted â phosibl. Byddai cyfarfodydd yn cael eu cynnal bob chwe wythnos a'r gobaith oedd y byddai'r grŵp nesaf yn dod i gytundeb ym mis Chwefror neu os ddim, yn y cyfarfod canlynol.
- 9.5 Cynigiodd Aelod y dylid ychwanegu argymhelliad ychwanegol bod yr Aelodau'n cefnogi gweithgor yr Adolygiad o'r Ddarpariaeth Frys i weithio tuag at opsiwn ymarferol. Cafodd y cynnig hwn ei eilio.
- 9.6 Nododd Aelod arall fod y broses hon eisoes wedi cymryd dwy flynedd, a'i bod yn siomedig nad oedd datrysiad wedi'i gyrraedd eto.

9.7 PENDERFYNWYD:

- i) **Nodi bod swyddogion wedi parhau i weithio gyda staff a chyrrff cynrychioliadol mewn partneriaeth gymdeithasol i ddatblygu modelau ymchwil dau a thri Grŵp Gorchwyl a Gorffen yr Adolygiad o'r Ddarpariaeth Frys, neu amrywiadau arnynt;**
- ii) **nodi'r casgliad y cytunwyd arno, sef na fydd y system ddyletswydd pum gwylfa yn gweithio yng Ngogledd Cymru ac, o ganlyniad, bod Undeb y Brigadau Tân wedi tynnu'n ôl a bod y grŵp gorchwyl a gorffen wedi dod i ben;**
- iii) **Gwerthfawrogi ymdrechion a chyfraniad Aelodau Grŵp Gorchwyl a Gorffen yr Adolygiad o'r Ddarpariaeth Frys;**
- iv) **Gofyn i swyddogion barhau i lunio a phrofi atebion amgen gyda'r cyrrff cynrychioliadol, o fewn y gyllideb y cytunwyd arni, i fynd i'r afael â'r ddarpariaeth frys mewn lleoliadau gwledig; a**
- v) **Chefnogi Gweithgor yr Adolygiad o'r Ddarpariaeth Frys i weithio tuag at opsiwn sy'n ymarferol.**

10 PENNU CYLLIDEB 2025-26

- 10.1 Cyflwynodd y PSTC Helen MacArthur bapur Pennu Cyllideb 2025-26, gyda'r nod o roi'r wybodaeth ddiweddaraf i'r Aelodau am yr asesiad cynllunio ariannol cyfredol i bennu cyllideb gytbwys ar gyfer 2025/26, a cheisio cymeradwyaeth i gadarnhau'r ardoll ddangosol gydag awdurdodau lleol cyfansoddol.
- 10.2 Diolchodd y Trysorydd i'r PSTC MacArthur a phawb oedd yn ymwneud â phennu'r gyllideb. Rhoddodd rywfaint o gyd-destun hefyd, sef bod sawl cyfarfod o'r Pwyllgor Craffu ar y Gyllideb wedi cael eu cynnal, a bod gwaith manwl allweddol wedi'i wneud yn y cyfarfodydd hyn, gyda chydbwysedd priodol yn cael ei gyrraedd. Gofynnodd i'r Aelodau nodi na fu unrhyw newidiadau sylweddol yn y ffigurau ers cyfarfodydd y Pwyllgor Archwilio a'r Panel Gweithredol a gynhaliwyd ar 16 Rhagfyr lle'r oedd yr Aelodau wedi cytuno i argymell y gyllideb i'r Awdurdod llawn.
- 10.3 Cadarnhaodd y Cadeirydd fod cyfarfod ar-lein wedi cael ei gynnal yn ddiweddar gydag Arweinwyr a Phrif Weithredwyr y chwe awdurdod lleol a'u bod wedi cadarnhau na fu unrhyw bethau annisgwyl yn y gyllideb a roddwyd. Roeddent wedi diolch i'r PSTC MacArthur am ei gohebiaeth reolaidd â Swyddogion Adran 151 yn hyn o beth.
- 10.4 Dywedodd un Aelod ei fod yn teimlo ei bod yn siomedig nad oedd y dyraniad a dderbyniwyd gan Lywodraeth Cymru drwy'r fformiwla yn cyfateb i'r arian yr oedd ei angen drwy'r ardoll i'r Awdurdod. Nodasant ymhellach mai'r cynnydd mwyaf oedd i Wynedd, a oedd yn ail olaf yn y dyraniadau a dderbyniwyd gan Lywodraeth Cymru.

10.5 PENDERFYNWYD:

- i) **Nodi canfyddiadau'r Gweithgor Craffu ar y Gyllideb, gan gynnwys y rhagdybiaethau cynllunio sy'n cael eu defnyddio i ddatblygu'r gyllideb refeniw ar gyfer 2025/26;**
- ii) **nodi'r asesiad cynllunio ariannol presennol, sef gofyniad cyllideb o £52.389m ar gyfer 2025/26;**
- iii) **nodi'r cynnig i ddefnyddio £0.601m o'r gronfa wrth gefn ar gyfer 2025/26; a**
- iv) **chymeradwyo rhoi gwybod am yr ardoll ariannol ddrafft o £51.788m gan yr awdurdodau lleol cyfansoddol.**

11 YMGYNGHORIAD LLYWODRAETH CYMRU – CYFRADDAU CYFRANIAD GWEITHWYR AR GYFER CYNLLUN PENSIWN Y DIFFODDWYR TÂN

- 11.1 Cyflwynodd y PSTC Helen MacArthur Ymgynghoriad Llywodraeth Cymru i'r Aelodau - papur ar gyfraddau cyfraniadau gweithwyr ar gyfer cynllun pensiwn y diffoddwyr tân, a oedd yn rhoi gwybodaeth am ymgynghoriad Llywodraeth Cymru ar newidiadau arfaethedig i gyfraddau cyfraniadau gweithwyr ar gyfer cynllun pensiwn y diffoddwyr tân yng Nghymru.

11.2 PENDERFYNWYD:

- i) **nodi cefndir ymgynghoriad Llywodraeth Cymru; a**
- ii) **chymeradwyo'r ymateb sydd i'w gyflwyno ar ran yr Awdurdod.**

12 ASESIAD PERFFORMIAD BLYNYDDOL CYDRADDOLDEB, AMRYWIAETH A CHYNHWYSIANT 2023-2024

- 12.1 Cyflwynodd DBST Stewart Forshaw papur Asesiad Perfformiad Blynyddol Cydraddoldeb, Amrywiaeth a Chynhwysiant 2023-2024, a oedd yn gofyn i'r Aelodau gymeradwyo'r asesiad blynyddol o berfformiad yr Awdurdod yn ystod 2023/24.

12.2 PENDERFYNWYD:

- i) **Cymeradwyo'r asesiad blynyddol o berfformiad yr Awdurdod yn 2023/24 i'w gyhoeddi ar wefan yr Awdurdod; a**
- ii) **nodi bwriad y Gwasanaeth i gyhoeddi fersiwn cryno syml o elfennau allweddol yr adroddiad asesu.**

13 CYNLLUN DATGARBONEIDDIO PŴER

- 13.1 Cyflwynodd PSTC Stuart Millington y Cynllun Datgarboneiddio Pŵer a oedd yn nodi manylion Cynllun Datgarboneiddio Pŵer y Gwasanaeth (y Cynllun), a oedd yn rhoi mesurau ac amserlenni manwl i liniaru'r allyriadau carbon sy'n deillio o ddefnydd trydan fflyd ac ystad y Gwasanaeth am y cyfnod hyd at 2030.

13.2 Diolchodd y Cadeirydd i Tim Christensen am ei waith caled yn y maes hwn.

13.3 Rhoddodd Aelod glod i ansawdd y gwaith a wnaed ac argymhellodd i'r penderfyniadau gael eu cymeradwyo gan yr Aelodau.

13.4 **PENDERFYNWYD:**

i) Cymeradwyo'r Cynllun Datgarboneiddio Pŵer.

14 CYNLLUN ALLYRIADAU CARBON GWEDDILLIOL

14.1 Cyflwynodd PSTC Stuart Millington y Cynllun Allyriadau Carbon Gweddilliol i'r Aelodau, a oedd yn nodi manylion Cynllun Allyriadau Carbon Gweddilliol y Gwasanaeth (y Cynllun), gan roi mesurau ac amserlenni manwl i liniaru'r allyriadau carbon hynny nad oedd y Cynlluniau Datgarboneiddio a oedd ar waith ar gyfer y Fflyd, Gwresogi a Phŵer am y cyfnod hyd at 2030 wedi eu lliniaru.

14.2 **PENDERFYNWYD:**

**i) Cymeradwyo'r Cynllun Allyriadau Carbon Gweddilliol; a
ii) chyfarwyddo Rheolwr yr Amgylchedd a Newid Hinsawdd i ddechrau gweithredu'r Cynllun pan fydd yr holl allyriadau carbon sy'n deillio o dan Gwmpas 1 a 2 wedi'u lliniaru'n llawn, ac nid cyn hynny.**

15 MATERION BRYS

15.1 Nid oedd unrhyw faterion brys i'w hystyried.

Diolchwyd i'r Aelodau a'r Swyddogion am eu cyfraniad.

Daeth y cyfarfod i ben: 10:44

Adroddiad i	Awdurdod Tân ac Achub Gogledd Cymru	
Dyddiad	28 Ebrill 2025	
Swyddog Arweiniol	Amherthnasol	
Swyddog Cyswllt	Gwasanaethau Aelodau (members.services@northwalesfire.gov.wales)	
Pwnc	Adroddiad y Cadeirydd	

PWRPAS YR ADRODDIAD

- 1 Mae'r adroddiad chwarterol hwn yn rhoi gwybodaeth i'r Aelodau am y cyfarfodydd a'r digwyddiadau yr aeth Cadeirydd a Dirprwy Gadeirydd Awdurdod Tân ac Achub Gogledd Cymru (yr Awdurdod) iddynt yn rhinwedd eu swyddi rhwng mis Ionawr a mis Mawrth 2025.

CRYNODEB GWEITHREDOL

- 2 Mae'r Cadeirydd a/neu'r Dirprwy Gadeirydd wedi mynd i nifer o gyfarfodydd a digwyddiadau, yn fewnol ac yn allanol, ar ran yr Awdurdod.

ARGYMHELLIAD

- 3 Argymhellir bod yr Aelodau'n:
i) nodi'r wybodaeth a roddwyd.

ARSYLWADAU GAN Y PANEL GWEITHREDOL/PWYLLGOR ARCHWILIO

- 4 Nid yw'r adroddiad hwn wedi cael ei ystyried o'r blaen.

GWYBODAETH

- 5 Yn ogystal â'r cyfarfodydd sy'n gysylltiedig â'r Awdurdod, mae'r Cadeirydd a'r Dirprwy Gadeirydd hefyd wedi cwrdd â'r Prif Swyddog Tân (PST) yn rheolaidd.
- 6 Ar 17 Ionawr cafodd y Cadeirydd a'r PST gyfarfod ar-lein gydag Arweinwyr Awdurdodau Lleol Gogledd Cymru er mwyn eu briffio am gynigion cyllideb ac am faterion perthnasol eraill.
- 7 Ar 3 Chwefror aeth y Cadeirydd a'r PST i gyfarfod y Bartneriaeth Gymdeithasol a gynhaliwyd yn Swyddfeydd Llywodraeth Cymru yng Nghaerdydd.

- 8 Ar 10 Chwefror aeth y Cadeirydd, y Dirprwy Gadeirydd, ac aelodau eraill o'r Awdurdod, i gyflwyniad gan CREST ar yr Adolygiad Annibynnol o'r Diwylliant.
- 9 Ar 18 Chwefror aeth y Cadeirydd ac aelodau eraill o'r Awdurdod i gynhadledd Cydraddoldeb, Amrywiaeth a Chynhwysiant Tanio yn y Kinmel Manor.
- 10 Ar 23 Chwefror aeth y Cadeirydd i gyfarfod o Bwyllgor Undeb y Brigadau Tân yng Ngorsaf Dân Llandudno.
- 11 Ar 26 Chwefror aeth y Cadeirydd i ddigwyddiad Cymraeg Tanio yng Ngorsaf Dân y Rhyl.
- 12 Ar 26 Chwefror cafodd y Cadeirydd a'r Cynghorydd Mark Young gyfarfod ag uwch gynrychiolwyr Undeb y Brigadau Tân yng Ngorsaf Dân y Rhyl.
- 13 Ar 7 Mawrth aeth y Dirprwy Gadeirydd i seremoni wobrwyo Ffenics ar gyfer disgyblion Ysgol Friars yng Ngorsaf Dân Llanfairfechan.
- 14 Ar 12 Mawrth aeth y Cadeirydd i Gynhadledd Tân ac Achub y Gymdeithas Llywodraeth Leol (LGA) yn Gateshead. Roedd y PST a'r PSTC Ant Jones yno hefyd.
- 15 Ar 17 Mawrth cafodd y Cadeirydd a'r PST gyfarfod ar-lein gydag Ysgrifennydd y Cabinet, Jayne Bryant. Roedd Cadeiryddion a Phrif Swyddogion Tân o Awdurdodau Tân ac Achub eraill Cymru yno hefyd.
- 16 Ar 27 Mawrth bu'r Cadeirydd a'r Cynghorydd Sharon Doleman yn arsylwyr mewn gweithdy lle'r oedd uwch gynrychiolwyr Gwasanaeth Tân ac Achub Gogledd Cymru (y Gwasanaeth) yn dechrau llunio Cynllun Gwella mewn ymateb i ganfyddiadau'r Adolygiad Annibynnol o'r Diwylliant.
- 17 Ar 28 Mawrth aeth y Dirprwy Gadeirydd i seremoni wobrwyo Ffenics ar gyfer disgyblion Ysgol Ardudwy yng Ngorsaf Dân Harlech.

GOBLYGIADAU

Amcanion Llesiant	Amherthnasol.
Cyllideb	Mae unrhyw gostau sy'n gysylltiedig â chyfarfodydd a digwyddiadau y mae aelodau'n mynd iddynt yn cael eu had-dalu o'r gyllideb teithio a chynhaliaeth.
Cyfreithiol	Does dim goblygiadau penodol yn codi yn sgil cymeradwyo'r argymhelliad.
Staffio	Does dim goblygiadau penodol yn codi yn sgil cymeradwyo'r argymhelliad.
Cydraddoldeb/ Hawliau Dynol/ Y Gymraeg	Does dim goblygiadau penodol yn codi yn sgil cymeradwyo'r argymhelliad.
Risgiau	Does dim risgiau penodol yn codi yn sgil cymeradwyo'r argymhelliad.

Adroddiad i	Awdurdod Tân ac Achub Gogledd Cymru	
Dyddiad	28 Ebrill 2025	
Swyddog Arweiniol	Anthony Jones, Prif Swyddog Tân Cynorthwyol, Polisi a Chynllunio Corfforaethol	
Swyddog Cyswllt	Mike Plant, Pennaeth Cynllunio, Perfformiad a Thrawsnewid	
Pwnc	Yr Adolygiad o'r Ddarpariaeth Frys	

PWRPAS YR ADRODDIAD

- 1 Rhoi'r wybodaeth ddiweddaraf i Aelodau Awdurdod Tân ac Achub Gogledd Cymru (yr Awdurdod) ar waith is-grŵp Gorchwyl a Gorffen yr Adolygiad o'r Ddarpariaeth Frys. Cafodd hwn ei sefydlu mewn ymateb i'r argymhelliad gan y cyfarfod ar 20 Ionawr 2025 i swyddogion barhau i ddyfeisio a phrofi datrysiadau amgen gyda chyrff cynrychioliadol, o fewn y gyllideb y cytunwyd arni, er mwyn mynd i'r afael â darpariaeth frys mewn lleoliadau gwledig.

CRYNODEB GWEITHREDOL

- 2 Ers mis Ionawr 2025, bu pum cyfarfod o is-grŵp Gorchwyl a Gorffen yr Adolygiad o'r Ddarpariaeth Frys. Mae'r Grŵp yn cynnwys swyddogion Undeb y Brigadau Tân a swyddogion o'r Tîm Trawsnewid. Mae'r grŵp wedi gweithio gyda'i gilydd i adfywio opsiwn gan y Grŵp Gorchwyl a Gorffen ym mis Gorffennaf 2024 a oedd yn cynnig sut y gellid defnyddio swyddi yn wahanol pe bai'r hunanwydnwch yn y nifer presennol o swyddi ar bob gorsaf dân amser cyflawn yn fwy cadarn. Ailymwelodd yr is-grŵp â'r opsiwn hwn a gweithiodd i gynhyrchu Cytundeb ar y Cyd drafft.
- 3 Mae'r Cytundeb ar y Cyd yn nodi mesurau i wella'r hunanwydnwch o fewn y system ddyletswydd bresennol ar draws yr 8 gorsaf â chriw Amser Cyflawn/Criw Dydd. Bydd hyn yn caniatáu i swyddi eraill o fewn y nifer presennol o swyddi gael eu hymgorffori mewn cynlluniau peilot i ddarparu model mwy effeithiol ac effeithlon o ddarpariaeth frys ar draws Gogledd Cymru.
- 4 Cytunwyd ar egwyddorion y Cytundeb ar y Cyd sy'n cynnwys yr angen i gwblhau polisiâu cysylltiedig a chwblhau asesiad o'r effaith ar gydraddoldeb. Yn ogystal, mae swyddogion lleol Undeb y Brigadau Tân wedi cynghori ei bod yn angenrheidiol cael cymeradwyaeth yr Ysgrifennydd Cyffredinol Cenedlaethol.
- 5 Cynigir y bydd y Cytundeb ar y Cyd yn cael ei weithredu o 1 Medi 2025 fel cynllun peilot.

ARGYMHELLION

6 Argymhellir bod yr Aelodau'n:

- i) **Nodi bod swyddogion wedi parhau i weithio gyda chyrrff cynrychioliadol mewn partneriaeth gymdeithasol i ddatblygu ffordd ymlaen gyda'r Adolygiad o'r Ddarpariaeth Frys;**
- ii) **nodi bod cynnydd wedi'i wneud wrth ddrafftio Cytundeb ar y Cyd a bod cytundeb arno mewn egwyddor gan Undeb y Brigadau Tân mewn cyfarfod o'r Cyd-bwyllgor Ymgynghori a Negodi ar 4 Ebrill 2025;**
- iii) **gwerthfawrogi ymdrechion parhaus yr holl barfïon i ddatblygu datrysiad a chyflwyno cynllun peilot i ddangos hunangynhaliaeth y lefelau staffio yn y gorsafoedd tân amser cyflawn presennol; a**
- iv) **Chydnabod, drwy ddangos yr hunangynhaliaeth hon, fod lle i gyflwyno cynlluniau peilot i ddefnyddio swyddi o'r nifer presennol o swyddi sy'n weddill i ddarparu model darpariaeth frys mwy effeithlon ac effeithiol ar draws Gogledd Cymru.**

CEFNDIR

- 7 Yn ystod y cyfnod rhwng mis Gorffennaf a mis Medi 2023, ymgynghorodd yr Awdurdod â'r cyhoedd ar dri opsiwn posibl ar gyfer darparu ei ymateb brys i gymunedau Gogledd Cymru yn y dyfodol. Gwnaed penderfyniad gan yr Awdurdod ym mis Rhagfyr 2023 i beidio â gweithredu unrhyw un o'r cynigion ar y pryd ond i barhau i weithio ar amrywiadau i'r cynigion. Mae'r cynigion yn yr ymgynghoriad, fodd bynnag, yn parhau i fod yn fyw.
- 8 Cyfarfu Grŵp Gorchwyl a Gorffen yn cynnwys 16 o gydweithwyr a oedd yn gweithio ar wahanol lefelau, gorsafoedd ac adrannau ledled GTAGC, gan gynnwys cynrychiolwyr Undeb y Brigadau Tân, ar 12 achlysur rhwng Chwefror a Thachwedd 2024, ac yn ystod y cyfnod hwnnw fe wnaethant drafod ac ymchwilio i sawl model ymateb brys.
- 9 Cafodd sawl opsiwn eu cwmpasu gan y Grŵp Gorchwyl a Gorffen gan gynnwys gwahanol fodelau ar gyfer cynnwys staff ar y rhestr ddyletswyddau mewn ffordd wahanol er mwyn rhyddhau'r swyddi sydd eu hangen i'w lleoli mewn lleoliadau ychwanegol er mwyn cefnogi darparu model darpariaeth frys mwy effeithlon ac effeithiol. Roedd hyn yn cynnwys sut y gallai'r trefniadau rhestr ddyletswyddau presennol fod yn fwy hunanwydn. Felly, nid syniad newydd yw'r sail ar gyfer y Cytundeb ar y Cyd ond un y mae'r is-grŵp wedi ailymweld ag ef cyn i gynigion o'r ymgynghoriad cyhoeddus gael eu hailystyried.
- 10 Tynnodd cynrychiolwyr Undeb y Brigadau Tân yn ôl ar lafar o'r Grŵp Gorchwyl a Gorffen ar 11 Tachwedd 2024.

- 11 Ar 17 Rhagfyr 2024, cyfarfu'r Prif Swyddog Tân a'r Dirprwy Brif Swyddog Tân ag arweinwyr y ffrydiau gwaith a Chadeirydd Undeb y Brigadau Tân i gadarnhau'r sefyllfa hon ac i ddiolch i bawb a gymerodd ran am eu gwaith caled a'u diwydrwydd.
- 12 Yn ei gyfarfod ar 20 Ionawr 2025, ailddatganodd yr Awdurdod ei ymrwymiad i ddarparu model darpariaeth frys mwy effeithiol ac effeithlon ar draws Gogledd Cymru i fynd i'r afael â'r risgiau a nodwyd yn ystod yr adolygiad o'r ddarpariaeth frys a oedd yn cydnabod heriau darparu darpariaeth frys mewn ardaloedd gwledig a sut roedd angen addasu'r defnydd o adnoddau heb unrhyw gynnydd i'r gyllideb.

GWYBODAETH

- 13 Dechreuodd Gweithgor a oedd yn cynnwys swyddogion Undeb y Brigadau Tân a swyddogion o'r Tîm Trawsnewid weithio ar gam nesaf prosiect yr Adolygiad o'r Ddarpariaeth Frys mewn cyfarfod ar 21 Ionawr 2025. Fe wnaethant gyfarfod bum gwaith hyd at ddiwedd mis Mawrth 2025 i ddrafftio Cytundeb ar y Cyd. Roedd hwn yn nodi'r sail ar gyfer defnyddio adnoddau yn wahanol er mwyn caniatáu i gynlluniau peilot ddechrau a oedd yn cynnwys alinio amseroedd cychwyn shifftiau, shifftiau diwrnod hirach a phosiblwydd i gynlluniau peilot eraill gael eu datblygu i leoli diffoddwyr tân mewn rhannau eraill o'r gwasanaeth i ddarparu model mwy gwydn o ddarpariaeth frys.
- 14 Mae'r Cytundeb yn amlinellu sut y gellid gwella'r hunanwydnwch yn y systemau dyletswydd presennol mewn sawl ffordd, a'r man cychwyn yw alinio amseroedd cychwyn shifftiau i wneud y defnydd gorau o'r trefniadau gwydnwch presennol. Gellid gwireddu hyn yn y tymor byr trwy'r rhybudd safonol o 90 diwrnod; fodd bynnag, yn yr ysbryd o gydweithio, byddai hyn yn dechrau ar 1 Medi 2025, yn amodol ar rywfaint o waith pellach ar y cyd o amgylch polisiâu a gweithdrefnau sy'n gysylltiedig â'r rhestr ddyletswyddau a gwyliâu. Byddai'r cynllun peilot 12 mis llawn cyntaf gydag 08:00 fel amser cychwyn ar gyfer shifft diwrnod 10 awr yna'n dechrau ar 1 Ionawr 2026. Byddai hyn yn cyd-fynd â dechrau'r flwyddyn wyliau a byddai'n rhedeg am 24 mis.
- 15 Mae'r Cytundeb ar y Cyd hefyd yn dangos meysydd eraill o newid megis darparu mwy o hyfforddiant ar ddiwrnodau dyletswydd i leihau faint o amser i ffwrdd yn lle amser a weithiwyd sy'n cronni, a chyfeiriadau at Bolisi Rhestr Ddyletswyddau wedi'i ddiweddarau sy'n anelu at roi mwy o gadernid i'r trefniadau gwyliâu a llenwi lleoedd gwag ar shifftiau.
- 16 Cytunwyd ar y Cytundeb ar y Cyd mewn egwyddor gan swyddogion lleol Undeb y Brigadau Tân ar 4 Ebrill 2025, ond fe wnaethant gynghori bod yn rhaid iddo gael ei gymeradwyo gan Aelod o Gyngor Gweithredol Cenedlaethol Undeb y Brigadau Tân.

17 Rhoddwyd diweddariadau yng nghyfarfodydd y Cyd-bwyllgor Ymgynghori a Negodi ar 19 Chwefror 2025 a 4 Ebrill 2025 er mwyn hysbysu cyrff cynrychioliadol eraill.

GOBLYGIADAU

Amcanion Llesiant	Rhaid i ganlyniadau'r Adolygiad o'r Ddarpariaeth Frys fodloni rhwymedigaethau'r Awdurdod o dan Ddeddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) 2015.
Cyllideb	Rhaid i unrhyw ateb fod o fewn y gyllideb a gymeradwywyd.
Cyfreithiol	Dim
Staffio	Mae'r Gwasanaeth wedi parhau i weithio gyda staff a'u cyrff cynrychioliadol a bydd yn parhau i wneud hynny. Darperir diweddariadau rheolaidd yn y Cyd-bwyllgor Ymgynghori a Negodi a thrwy'r Crynodeb Wythnosol yn ogystal â thrwy ymweliadau â gorsafoedd gan swyddogion.
Cydraddoldeb/ Hawliau Dynol / Y Gymraeg	Mae Swyddog Cydraddoldeb, Amrywiaeth a Chynhwysiant y Gwasanaeth wedi ymgysylltu â grwpiau Cydraddoldeb, Amrywiaeth a Chynhwysiant drwy gydol yr ymgynghoriad. Mae'r Adolygiad o'r Ddarpariaeth Frys o fewn y Cynllun Gweithredu Rheoli Risg Cymunedol gydag adborth hefyd yn cael ei gasglu ar hyn.
Risgiau	Mae'r Adolygiad o'r Ddarpariaeth Frys a gwaith y Grŵp Gorchwyl a Gorffen yn ceisio lleihau'r risgiau o beidio â gallu ymateb i argyfyngau yn effeithiol ac yn effeithlon yng nghymunedau Gogledd Cymru.

Adroddiad i	Awdurdod Tân ac Achub Gogledd Cymru
Dyddiad	10 Ebrill 2025
Swyddog Arweiniol	Justin Evans, Prif Swyddog Tân Cynorthwyol
Swyddog Cyswllt	Lee Bourne, Pennaeth Hyfforddiant a Datblyg
Pwnc	Diweddariad ar Brosiect y Ganolfan Hyfforddi

PWRPAS YR ADRODDIAD

- 1 Rhoi diweddariad strategol i'r Aelodau ar gynnydd prosiect Canolfan Hyfforddi Gwasanaeth Tân ac Achub Gogledd Cymru (y Gwasanaeth), gan ymgorffori datblygiadau diweddar o weithdai achos busnes mis Ebrill, sefyllfa risg wedi'i diweddarau, amserlen ddiwygiedig, a'r meysydd sydd dan sylw ar hyn o bryd.

CRYNODEB GWEITHREDOL

- 2 Mae'r prosiect yn parhau i fod ar y trywydd iawn gyda chynnydd sylweddol wedi'i wneud yn y cyfnod adrodd hwn, gan gynnwys datblygu'r llwybr critigol, mireinio'r cwmpas, a chanfod llwybrau ariannu hyfyw. Mae ymgysylltiad y staff yn parhau i fod yn gryf, ac mae'r achos busnes amlinellol yn mynd rhagddo gyda chefnogaeth gan ymgynghorwyr allanol. Mae'r prosiect cyffredinol yn parhau i fod yn ambr o ran ei radd, gan adlewyrchu risgiau parhaus sy'n ymwneud â chyllid, capasiti staffio, a phwysau amserlen. Mae dyddiad targed diwygiedig RIBA Gateway 4, sef mis Ebrill 2027, wedi'i bennu. Mae fîm y prosiect yn parhau i gymryd camau rhagweithiol i liniaru risgiau allweddol a sicrhau y gellir cyflawni'r prosiect o fewn y ffiniau diffiniedig.

ARGYMHELLIAD

- 3 Bod yr Aelodau'n nodi:
 - i) Y llwybr critigol a'r targed diwygiedig ar gyfer cwblhau RIBA Gateway 4 (Ebrill 2027).
 - ii) Y cynnydd wrth ddiffinio cwmpas, manyleb, a model cyflawni trwy weithdai achos busnes.
 - iii) Y risgiau allweddol a nodwyd ar gofrestr risg y prosiect a'r mesurau sydd ar waith i'w lliniaru.
 - iv) Aliniad strategol y Ganolfan Hyfforddi newydd â nodau llesiant a rheoli risg cymunedol ehangach y Gwasanaeth.

CEFNDIR

- 4 Sefydlwyd prosiect y Ganolfan Hyfforddi i ymateb i risgiau gweithredol ac ariannol sy'n gysylltiedig â'r trefniadau hyfforddi presennol ac i ddarparu cyfleuster addas i'r diben sy'n diwallu anghenion hirdymor y Gwasanaeth. Dechreuodd y prosiect yn 2022, a dros y 12 mis diwethaf mae wedi symud o gysyniad lefel uchel i ddatblygiad strwythuredig, gyda chefnogaeth llywodraethu ffurfiol ac arbenigedd allanol. Roedd gweithdai Ebrill 2025 gydag ymgynghorwyr MIAA a rhanddeiliaid yn canolbwyntio ar ddiffinio canlyniadau'r prosiect, alinio'r buddsoddiad â nodau strategol, ac adeiladu map ffordd tuag at achos busnes amlinellol hyfyw erbyn Ch2 2025/26.

GWYBODAETH

5 Cynnydd Diweddar:

- Cyfarfu gweithgorau ar gyfer manylebau cynnyrch o fis Chwefror ymlaen. Mae'r allbynnau'n cael eu mireinio gan Dîm y Prosiect i greu manylebau cynnyrch hyfyw lleiaf (MVP), wedi'u halinio â blaenoriaethau strategol.
- Datblygwyd adolygiad cynhwysfawr o'r rhaglen a llwybr critigol ym mis Ebrill. Eglurodd hyn amserlenni, dibyniaethau, a gofynion ymgynghori allanol, gan rag-weld y bydd yr adeiladu'n dechrau yng nghanol 2027.
- Cadarnhaodd gweithdai dan arweiniad MIAA aliniad rhwng y prosiect ac uchelgeisiau ehangach y Gwasanaeth. Mae'r meysydd ffocws allweddol yn cynnwys diogelwch, diheintio, cydraddoldeb, amrywiaeth a chynhwysiant, cynaliadwyedd hinsawdd, cydweithredu, a gwerth economaidd.
- Mae'r achos busnes amlinellol yn cael ei ddatblygu, a disgwylir achos strategol drafft erbyn diwedd Ebrill 2025.
- Mae canolfannau cost ar gyfer tir ac adeiladu wedi'u sefydlu; mae dangosfwrdd ariannol yn cael ei ddatblygu.
- Mae'r gweithgarwch caffael yn parhau, gydag IKG Consultants ac Enfys Ecology wedi'u penodi a gwaith pellach ar y gweill i drosglwyddo'r drwydded madfallod a sicrhau cefnogaeth ddylunio.

6 Yr Hoff Ddewisiadau Dylunio a Chyflenwi sy'n Dod i'r Amlwg:

- Cyfleuster canolog, wedi'i adeiladu'n bwrpasol yw'r opsiwn a ffefrir o hyd.
- Dylai'r cyfleuster gefnogi swyddogaethau gweithredol, corfforaethol ac aml-asantiaeth.
- Ystyrir mai cyllid grant (gan gynnwys Llywodraeth Cymru) yw'r llwybr cyfalaf mwyaf hyfyw, ac mae'r gwaith o archwilio modelau cydweithredol yn parhau.
- Mae gweithredu ar ffurf un cam yn cael ei ffafrio, yn amodol ar ddichonoldeb a chadarnhad cyllid.

GOBLYGIADAU

Amcanion Llesiant	Mae'r cyfleuster newydd yn cyfrannu'n uniongyrchol at ddiogelwch y gweithlu, lles cymunedol, a chynaliadwyedd sefydliadol. Mae'r uchelgeisiau dylunio yn cyd-fynd â Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol, gan ganolbwyntio ar wydnwch, cynhwysiant a rhagoriaeth hyfforddi.
Cyllideb	Mae'r prosiect yn parhau heb ei ariannu y tu hwnt i'r cam datblygu cychwynnol. Mae'r strategaeth gyfalaf yn dibynnu ar ymgysylltiad llwyddiannus â Llywodraeth Cymru a chyllidwyr posibl eraill. Mae mecanweithiau rheoli ariannol yn cael eu cryfhau gyda chanolfannau costau newydd gyda goruchwyliaeth gan arweinwyr hyfforddi ac ariannol y Gwasanaeth.
Cyfreithiol	Mae'r prosesau caffael yn cydymffurfio â rheoliadau'r sector cyhoeddus. Mae cyfyngiadau cynllunio ac ecolegol (e.e. rhywogaethau gwarchodedig) yn cael eu llywio gyda chynghor arbenigol. Bydd amserlenni ymgynghori cyhoeddus yn cadw at ofynion GTAGC a gofynion statudol.
Staffio	Mae symudiadau staff yn parhau i effeithio ar barhad y prosiect. Mae rolau diffiniedig a strwythurau llywodraethu diwygiedig yn cael eu cyflwyno i liniaru hyn. Cydnabuwyd yr angen am gapasiti penodol i gyflwyno rhaglenni trwy weithdai diweddar.
Cydraddoldeb/ Hawliau Dynol/ Y Gymraeg	Mae'r cyfleuster yn cael ei gynllunio i fod yn gynhwysol, hygyrch a dwyieithog, gyda phrosesau ymgynghori yn adlewyrchu'r gwerthoedd hyn. Mae'r gwaith ar y manylebau yn ymgorffori anghenion amrywiol y gweithlu a'r gymuned.
Risgiau	Mae'r risgiau coch canlynol o dan reolaeth weithredol: • TCR02: Dibyniaeth y prosiect ar gapasiti Rheolwr Prosiect – wedi'i liniaru trwy adolygiad llywodraethu. • TCR03: Trosiant staff yn effeithio ar barhad – ymdrinnir â hyn trwy ddiffiniadau rôl clir a chynefino. • TCR05: Risg o oruchwyliaeth ariannol annigonol – Rheolwr Ardal ar gyfer Hyfforddiant bellach wedi'i benodi fel deiliad y gyllideb. • TCR06: Dibyniaeth ar ariannu cyfalaf allanol – ymgysylltiad cynnar â Llywodraeth Cymru a gwaith datblygu achos busnes amlinellol ac achos busnes llawn cadarn ar y gweill. • TCR07: Absenoldeb strategaeth ystad – mae'r datblygiad ar y gweill a bydd yn rhan o'r achos busnes.

Adroddiad i	Awdurdod Tân ac Achub Gogledd Cymru	
Dyddiad	28 Ebrill 2025	
Swyddog Arweiniol	Dawn Docx, Prif Swyddog Tân	
Swyddog Cyswllt	Helen MacArthur, Prif Swyddog Tân Cynorthwyol	
Pwnc	Adolygiad Diwylliannol Annibynnol o Wasanaeth Tân ac Achub Gogledd Cymru	

PWRPAS YR ADRODDIAD

- 1 Cyflwyno adroddiad yr adolygiad diwylliannol annibynnol o Wasanaeth Tân ac Achub Gogledd Cymru (y Gwasanaeth) i Aelodau yr Awdurdod Tân ac Achub Gogledd Cymru (yr Awdurdod) a chadarnhau'r camau nesaf ar daith ddiwylliannol y Gwasanaeth.

ARSYLWADAU GAN Y PANEL GWEITHREDOL/PWYLLGOR ARCHWILIO

- 2 Cyflwynwyd yr adroddiad i'r Panel Gweithredol ar 17 Mawrth 2025. Atgoffodd y Cadeirydd yr Aelodau ei fod wedi ysgrifennu at y Prif Swyddog Tân ynghylch yr adroddiad a chymeradwyodd y Panel Gweithredol y cais am gefnogaeth gan Lywodraeth Cymru.

ARGYMHELLIAD

- 3 Argymhellir bod yr Aelodau'n:
 - i) **Cydnabod derbyn adroddiad yr adolygiad diwylliannol annibynnol; ac yn**
 - ii) **Cymeradwyo'r cais am gymorth ariannol neu "mewn gwasanaeth" gan Lywodraeth Cymru i barhau â thaith ddiwylliannol GTAGC.**

CEFNDIR

- 4 Ar 3 Ionawr 2024, cyhoeddwyd Adolygiad Diwylliant Annibynnol o Wasanaeth Tân ac Achub De Cymru (GTADC). Ar 5 Chwefror 2024, mewn ymateb i'r canfyddiadau, cyhoeddodd Hannah Blythyn, y Dirprwy Weinidog Partneriaeth Gymdeithasol ar y pryd, fod Awdurdod Tân ac Achub De Cymru wedi'i ddileu a bod pedwar Comisiynydd annibynnol wedi'u penodi i sicrhau bod argymhellion yr adolygiad a'r rhai a wnaed gan y Prif Gyngorydd Tân ac Achub yn cael eu gweithredu.

- 5 Yn dilyn y camau gweithredu hyn gan y Gweinidog, cyfarfu'r Cynghorydd Dylan Rees a'r Prif Swyddog Tân Dawn Docx â'r Dirprwy Weinidog ar y pryd a'i swyddogion ar 19 Chwefror a 4 Mawrth 2024 i drafod y cynnydd a wnaed o ran diwylliant o fewn y Gwasanaeth. Ar ôl cael y cyfle i gwrdd â staff a chan ei bod yn gyfarwydd â'r Gwasanaeth, cydnabu'r Dirprwy Weinidog fod y Gwasanaeth a Gwasanaeth Tân ac Achub Canolbarth a Gorllewin Cymru (GTACGC) mewn man gwahanol ar eu teithiau diwylliannol o'u cymharu â GTADC.
- 6 Er hynny, y Gwasanaeth a GTACGC yn cydweithio i gynnig comisiynu adolygiad allanol o'r ddau wasanaeth, i'w gynnal gan arbenigwr diwylliant annibynnol. Cymeradwywyd y syniad hwn gan y Dirprwy Weinidog ac roedd yn sail i'w datganiad ar 11 Mawrth 2024. Cytunwyd ar Gylch Gwaith yr adolygiad yn seiliedig ar ddatganiad y Dirprwy Weinidog, ac yn dilyn ymarferiad caffael ar y cyd cytunwyd ar y contract gyda Crest Advisory ar 4 Mehefin 2024.

GWYBODAETH

- 7 Rhwng mis Gorffennaf 2024 a mis Tachwedd 2024 cynhaliodd Crest Advisory y gwaith adolygu. Fe wnaethant gynnal adolygiad llenyddiaeth, adolygiad dogfennau a data, arolwg staff, cynnal cyfweiliadau a grwpiau ffocws a derbyn cyflwyniadau ysgrifenedig a sain.
- 8 Roedd cymryd rhan yn yr adolygiad yn gwbl wirfoddol, a'r bwriad oedd casglu barn gweithwyr presennol a staff a weithiodd i'r Gwasanaeth ar ôl Mehefin 2021 ond a allai fod wedi gadael y Gwasanaeth wedi hynny.
- 9 Cynhyrchodd Crest adroddiad drafft ar 23 Rhagfyr 2024 a ddarparwyd i nifer fach o swyddogion er mwyn ei wirio am gywirdeb ffeithiol a therminoleg. Roedd dyddiad cyhoeddi'r adroddiad wedi'i drefnu ar gyfer 5 Chwefror 2025 i ganiatáu ar gyfer cyfieithu ac i gyd-fynd â chyhoeddi'r adroddiad ar gyfer GTACGC.
- 10 Hysbyswyd Aelodau'r Awdurdod Tân ac Achub Gogledd Cymru (yr Awdurdod) a rhanddeiliaid allweddol ymlaen llaw bod yr adroddiad i'w gyhoeddi ar wefan yr Awdurdod ar 5 Chwefror, a gwahoddwyd yr Aelodau i sesiwn frifio anffurfiol gan Crest Advisory ar 10 Chwefror 2025.
- 11 Cyfarfod y Panel Gweithredol ar 17 Mawrth 2025 yw'r cyfle cyntaf i gyflwyno [Adroddiad Adolygiad Diwylliant Annibynnol Crest](#) yn ffurfiol i Banel Gweithredol yr Awdurdod ar gyfer cwestiynau a sylwadau.

- 12 Mae Crest Advisory wedi gwneud cyflwyniadau i Aelodau'r Awdurdod, i Dîm Arweinyddiaeth y Gwasanaeth, i Arweinwyr Canol ac mewn digwyddiadau sydd wedi bod yn agored i bob gweithiwr yn ystod mis Chwefror. Fe wnaethant hefyd gyflwyno eu canfyddiadau i swyddogion Llywodraeth Cymru ar 11 Mawrth 2025.
- 13 Trafodwyd yr adroddiad yn helaeth yn ystod seminar yr Arweinwyr Canol ar 12 Chwefror 2025 ac mae pob arweinydd Canol wedi cael eu hannog i'w drafod gyda'u timau, ac i roi adborth ar y themâu hynny yr oeddent hwy'n credu oedd y rhai pwysicaf i fynd i'r afael â hwy. Cafodd cyfeiriad e-bost penodedig ei greu i dderbyn awgrymiadau ac arhosodd ar agor tan ddiwedd mis Mawrth 2025.
- 14 Ar 25 Mawrth 2025, gwnaeth Ysgrifennydd y Cabinet ddatganiad llafar yn y Senedd yn cydnabod canfyddiadau adroddiadau Gwasanaethau Tân ac Achub Gogledd Cymru a Chanolbarth a Gorllewin Cymru a'r angen am gymorth ar ein teithiau diwylliannol. Mae'r PST ar hyn o bryd yn cynnal trafodaethau gyda Llywodraeth Cymru ynghylch ffurf y cymorth ond argymhellir i'r Aelodau y dylid cyflwyno cais ffurfiol am gymorth.
- 15 Ar 27 Mawrth 2025 cyfarfu Tîm Arweinyddol y Gwasanaeth i ddechrau adolygu awgrymiadau'r staff ac i ddechrau drafftio cynllun gweithredu. Roedd y Cadeirydd a'r Cynghorydd Doleman, yn ei rôl fel hyrwyddwr Cydraddoldeb, Amrywiaeth a Chynhwysiant, yn bresennol yn y sesiwn hon hefyd.
- 16 Penderfynwyd gwahodd cynrychiolwyr o'r holl undebau ac o bob rhan o'r Gwasanaeth i weithdy cynllun gweithredu. Cynhaliwyd hwn ar 17 Ebrill 2025. Mae'r cynllun gweithredu a ddeilliodd o hynny bellach yn cael ei gwblhau a bydd yn cael ei rannu â'r Panel Gweithredol ar 16 Mehefin 2025
- 17 Disgwylir y bydd adroddiad rheolaidd ar Gynnydd yn erbyn y cynllun gweithredu ym mhob cyfarfod Awdurdod.
- 18 Yn y cyfamser, mae Bwrdd Gwella Diwylliannol wedi'i sefydlu. Mae'n cael ei gadeirio gan y Prif Swyddog Tân. Bydd yn gweithio'n agos gyda'r rhwydweithiau staff, y Fforwm Ymgysylltu â Staff, Grŵp Prosiect yr Arolwg Staff Teulu Tân yn ogystal â'r Pwyllgor Cydraddoldeb, Amrywiaeth a Chynhwysiant, a fydd hefyd yn cael ei gadeirio gan y PST. Y nod yw sicrhau bod y broses hon mor gydweithredol a chynhwysol â phosibl, lle mae gan bawb lais wrth lunio dyfodol y Gwasanaeth.

GOBLYGIADAU

Amcanion Llesiant	Gellid effeithio ar ddarpariaeth gwasanaethau yn y dyfodol os nad eir i'r afael â'r pryderon a amlygwyd gan yr adolygiad.
Cyllideb	Cost yr adolygiad oedd £150,000 ac fe'i hariannwyd yn llawn o gronfeydd wrth gefn yr Awdurdod.
Cyfreithiol	Mae GTAGC yn gweithio gyda'r Comisiwn Cydraddoldeb a Hawliau Dynol i sicrhau ei fod yn cydymffurfio â'i ddyletswyddau cyfreithiol o dan Ddeddf Cydraddoldeb 2010.
Staffio	Cafodd Rheolwr Ardal ei secondio i'r prosiect hwn am 9 mis i gydlynu, a rheoli contract y prosiect.
Cydraddoldeb/Hawliau Dynol/Y Gymraeg	Cynhaliwyd y prosiect yn ddwyieithog, ac roedd y cyfranogiad ar sail wirfoddol, hunanddewisol.
Risgiau	Mae'r adroddiad yn nodi gwelliannau cadarnhaol a phethau sy'n peri pryder. Rhaid mynd i'r afael â'r pryderon i sicrhau bod GTAGC yn parhau i fod yn gyflogwr o ddewis ac yn gallu denu talent i ddarparu gwasanaethau o safon.

ATODIAD A

Pwyntiau cadarnhaol sy'n adlewyrchu cynnydd

1. **Gwell diwylliant ers 2021:** mae'r diwylliant yn GTAGC wedi gwella'n sylweddol ers mis Mehefin 2021, a phriodolir hynny'n bennaf i benodi Prif Swyddog Tân (PST) newydd. Mae'r arweinyddiaeth newydd wedi pwysleisio cyfathrebu agored, tryloywder, ac ymgysylltu rhagweithiol sydd wedi cael effaith gadarnhaol ar y diwylliant
2. **Balchder ac ysbryd fîm:** Mynegodd staff GTAGC a chyn-staff falchder mawr yn eu gwaith ac roeddent yn mwynhau gweithio mewn timau cefnogol a chynhwysol. Mae ymdeimlad cryf o undod a phwrpas a rennir ymhlith cydweithwyr.
3. **Effaith gadarnhaol arweinyddiaeth newydd:** mae pwyslais y PST newydd ar gyfathrebu agored, tryloywder, ac ymgysylltu rhagweithiol wedi arwain at well amlygrwydd a hygyrchedd ymhlith uwch arweinwyr. Adlewyrchwyd hyn yn yr adborth cadarnhaol gan staff ynghylch y cyfleoedd i roi adborth ar werthoedd, diwylliant, tegwch ac amrywiaeth GTAGC.
4. **Amgylchedd gwaith cefnogol:** roedd y mwyafrif o staff yn nodi cydweithwyr cefnogol a chydweithio a gwaith fîm da fel prif gryfderau diwylliant GTAGC. Rhoddwyd llawer o enghreifftiau o amgylcheddau a chyfeillgarwch cefnogol, lle'r oedd cydweithwyr yn annog ac yn codi ysbryd ei gilydd.
5. **Gwelliannau mewn hyfforddiant gweithredol:** Mae GTAGC wedi gwneud ymdrech gydwybodol i wella'r ddarpariaeth o hyfforddiant gweithredol, gyda chanlyniadau cadarnhaol. Mae'r adran hyfforddi wedi symud tuag at ddull cefnogol, sy'n canolbwyntio ar yr unigolyn, gan ganolbwyntio ar anghenion datblygu ac arddulliau dysgu unigolion.
6. **Ymdrechion i gynyddu amrywiaeth:** Mae GTAGC wedi gweithredu strategaethau recriwtio wedi'u targedu o dan gamau gweithredu cadarnhaol i ddenu menywod i rolau gweithredol. Mae'r ymdrechion hyn wedi bod yn effeithiol, gyda menywod yn cynrychioli 15% o'r gweithlu gweithredol yn 2023-24, o'i gymharu â 10% yn 2020-2021.
7. **Ymrwymiad i newid diwylliannol:** Mae GTAGC wedi dangos ymrwymiad i newid diwylliannol drwy roi gwahanol fentrau ar waith i wella diwylliant y Gwasanaeth. Mae'r rhain yn cynnwys y fforwm ymgysylltu diwylliannol i staff, cynllun 'Siop Siarad' ('Culture Cafe'), cyflwyno Safecall (gwasanaeth adrodd allanol dienw), a phecynnau hyfforddi amrywiol sy'n canolbwyntio ar ymddygiad derbyniol, rheoli pobl, a chydaddoldeb, amrywiaeth a chynhwysiant.

Pwyntiau negyddol sy'n adlewyrchu heriau parhaus

1. **Ymddygiadau negyddol ymhlith arweinwyr:** er gwaethaf gwelliannau, mae ymddygiad negyddol ymhlith lleiafrif o arweinwyr canol ac uwch arweinwyr yn rhwystro newid diwylliannol cadarnhaol. Mae'r unigolion hyn yn aml yn arddangos ymddygiad amhroffesiynol, gan gynnwys cam-drin pŵer ac ymddygiad bygythiol.
2. **Diffyg atebolrwydd:** mae yna ddiffyg atebolrwydd canfyddedig am gamymddwyn yn y gorffennol, arddull arweinyddiaeth wedi'i nodweddu gan osgoi, a gwneud penderfyniadau gwael mewn uwch arweinyddiaeth. Mae hyn wedi erydu ymddiriedaeth ledled GTAGC ac mae'n parhau i effeithio ar y diwylliant sefydliadol.
3. **Tensiynau mewn mentrau amrywiaeth:** mae tensiynau amlwg o gylch gweithredoedd a mentrau GTAGC i wella amrywiaeth. Mae'r dull gweithredu cadarnhaol o ran recriwtio wedi arwain at bryderon ynghylch gwahaniaethu cadarnhaol ac amheuon ynghylch cymhwysedd staff benywaidd.
4. **Y berthynas ag undebau dan straen:** er gwaethaf rhai gwelliannau, mae'r berthynas rhwng Undeb y Brigadau Tân (FBU) a staff corfforaethol perthnasol yn GTAGC yn parhau i fod dan straen. Mae yna ddiwylliant 'ni yn erbyn nhw' sydd wedi ymwreiddio, gyda chyhuddiadau o ddiffyg cydweithio a gelyniaeth gan y naill ochr a'r llall.
5. **Ffafiaeth a rhagfarn wedi ymwreiddio:** Ystyrir bod ffafiaeth a thuedd wedi ymwreiddio yn GTAGC, gan effeithio ar bron pob un o brosesau'r Gwasanaeth, gan gynnwys recriwtio, dyrchafu ac adleoli.
6. **Arddull arweinyddiaeth hierarchaidd:** mae'r arddull arweinyddiaeth yn GTAGC yn cael ei hystyried yn fwyaf cyffredin fel un hierarchaidd, rheolaethol, ac anhygyrch. Mae hyn wedi creu rhaniad amlwg rhwng rheolwyr a staff iau.
7. **Hyfforddiant a datblygu anghyson:** er bod hyfforddiant gweithredol wedi gwella, mae hyfforddiant anweithredol yn aml yn cael ei ystyried yn ymarfer ticio blychau. Nid oes digon o hyfforddiant ar ddulliau rheoli sy'n canolbwyntio ar yr unigolyn, gan adael rheolwyr heb eu paratoi ac achosi i fân broblemau waethygu.
8. **Bwlio ac aflonyddu ar raddfa eang:** mae bwlio ac aflonyddu yn digwydd ar raddfa eang, gyda dros ddwy ran o bump o ymatebwyr yr arolwg yn rhoi gwybod am brofiadau personol ers mis Mehefin 2021. Mae yna hefyd lawer iawn o achosion nas rhoddir gwybod yn eu cylch ac ymatebion anghyson i adroddiadau o ymddygiad annerbyniol.

9. **Pryderon iechyd a diogelwch:** mae newidiadau i safonau archwilio wedi arwain at bryderon ymhlith staff gweithredol am iechyd a diogelwch yn GTAGC. Hefyd, nid oes digon o bwyslais ar ddiogelu.
10. **Cymorth iechyd meddwl anghyson:** er bod pocedi da o gymorth iechyd meddwl, mae'r gefnogaeth i weithwyr ar absenoldeb iechyd meddwl hirdymor yn parhau i fod yn anghyson.

Adroddiad i	Awdurdod Tân ac Achub Gogledd Cymru	
Dyddiad	28 Ebrill 2025	
Swyddog Arweiniol	Dawn Docx, Prif Swyddog Tân	
Swyddog Cyswllt	Llinos Gutierrez-Jones, Pennaeth Adnoddau Dy	
Pwnc	Proses Benodi ar gyfer swydd Prif Swyddog Tân Cynorthwyol	

PWRPAS YR ADRODDIAD

- 1 Rhoi gwybod i Aelodau Awdurdod Tân ac Achub Gogledd Cymru (yr Awdurdod) am y trefniadau ar gyfer recriwtio i un o'r ddwy swydd wag Prif Swyddog Tân Cynorthwyol (PSTC).

ARSYLWADAU GAN Y PANEL GWEITHREDOL/PWYLLGOR ARCHWILIO

- 2 Nid yw'r Pwyllgor Archwilio na'r Panel Gweithredol wedi ystyried hyn o'r blaen.

ARGYMHELLIAD

- 3 Argymhellir bod yr Aelodau'n:
 - i) **Nodi'r broses fel yr amlinellir hi isod; a**
 - ii) **chadarnhau aelodaeth y pwyllgor penodiadau.**

CEFNDIR

- 4 Yn dilyn ymddeoliad PSTC ym mis Mai 2023, cadwyd y swydd yn wag er mwyn cyfrannu at arbedion 2023–24 ac i ariannu swydd Rheolwr Ardal dros dro ychwanegol. Roedd angen y swydd hon oherwydd y llwyth gwaith a oedd yn gysylltiedig â'r Adolygiad o'r Ddarpariaeth Frys.
- 5 Ar 20 Mawrth 2025, cyflwynodd PSTC Stuart Millington hysbysiad i ddweud y bydd yn ymddeol o Wasanaeth Tân ac Achub Gogledd Cymru ar 20 Mehefin 2025. Bydd yn cymryd yr holl wyliau sydd ganddo i'w cymryd, ac felly bydd ei ddiwrnod gwaith olaf tua diwedd Mai 2025. Er mwyn cynnal y rota weithredol ac i reoli'r llwythi gwaith sylweddol sydd ynghlwm â'r Ganolfan Hyfforddi newydd a'r Adolygiad o'r Ddarpariaeth Frys, mae arnom angen penodi rhywun i o leiaf un o'r ddwy swydd PSTC wag cyn gynted ag y gallwn.

GWYBODAETH

- 6 Yn unol â phob penodiad i'r fîm Prif Swyddogion, penodiad gan yr Aelodau fydd hwn. Bydd angen cynnull pwyllgor penodiadau ac iddo chwe Aelod, gan gynnwys y Cadeirydd a'r Dirprwy Gadeirydd, a Swyddogion yr Awdurdod.

- 7 Bydd y swydd yn cael ei hysbysebu ar wefan Cyngor Cenedlaethol y Penaethiaid Tân er mwyn denu ymgeiswyr sydd â chymwysterau addas. Bydd y swydd yn cael ei hysbysebu gyda'r disgwyliad y bydd yn ofynnol i ddeiliad y swydd weithredu ar lefel Trefn Reoli Aur ac, er mwyn cydbwysu setiau sgiliau'r fîm, yn gallu rheoli digwyddiadau gweithredol. Bydd gofyn i ymgeiswyr nad oes ganddynt gymhwyster Trefn Reoli Aur gyrraedd lefel Trefn Reoli Aur o fewn cyfnod rhesymol o amser.
- 8 Yn yr un modd, bydd yn ofynnol i ddeiliad y swydd feddu ar naill ai sgiliau Cymraeg Lefel 3 neu gyrraedd y lefel honno o fewn amserlen a bennir.
- 9 Bydd y broses benodi yn dilyn y broses asesu a ddefnyddiwyd yn 2021 i benodi Prif Swyddogion. Fodd bynnag, rhagwelir y bydd yr asesiad a'r cyfweiliadau yn cael eu cynnal wyneb yn wyneb yn hytrach nag yn rhithiol.

AMSERLEN ARFAETHEDIG

- 10 Mae'r amserlen arfaethedig ar gyfer y broses benodi fel a ganlyn:

- Hysbyseb i'w gosod erbyn 9 Mai 2025
- Dyddiad cau ar gyfer ceisiadau 30 Mai 2025
- Llunio rhestr fer a gwahodd i'r asesiad cychwynnol erbyn 3 Mehefin 2025
- Asesiad Swyddogion a Phanel yr Aelodau i'w gadarnhau
- Cadarnhau'r penodiad yng nghyfarfod yr Awdurdod ar 21 Gorffennaf 2025.

GOBLYGIADAU

Amcanion Llesiant	Dim goblygiadau
Cyllideb	Mae'r cyllid ar gyfer y swydd hon o fewn y gyllideb bresennol
Cyfreithiol	Penodiad gan yr Aelodau fel y nodir yn y Cyfansoddiad
Staffio	Llenwi swydd sy'n bodoli eisoes er mwyn gallu darparu rota ddyletswydd barhaus
Cydraddoldeb/Hawliau Dynol/Y Gymraeg	Yn agored i bob ymgeisydd cymwys
Risgiau	Diffyg ymgeiswyr y gellir eu penodi

Adroddiad i	Awdurdod Tân ac Achub Gogledd Cymru	
Dyddiad	28 Ebrill 2025	
Swyddog Arweiniol	Helen MacArthur Prif Swyddog Tân Cynorthwyol, Cyllid ac Adnoddau	
Swyddog Cyswllt	Elgan Roberts, Pennaeth Cyllid a Chaffael	
Pwnc	Alldro Dros Dro 2024/25	

PWRPAS YR ADRODDIAD

- 1 Rhoi diweddariad i'r Aelodau ar y rhagolygon gwariant refeniw a chyfalaf ar gyfer 2024/25, ar 31 Mawrth 2025.

CRYNODEB GWEITHREDOL

- 2 Cymeradwywyd y gofyniad cyllideb net gan Awdurdod Tân ac Achub Gogledd Cymru (yr Awdurdod) yn ei gyfarfod ar 22 Ionawr 2024. Cadarnhaodd hyn ofyniad net o £48.322m i'w ariannu gan yr awdurdodau lleol cyfansoddol. Er mwyn capio gofyniad y gyllideb ar £48.322m, cymeradwyodd yr Awdurdod nifer o fesurau anghylchol, gan gynnwys defnyddio cronfeydd wrth gefn.
- 3 Yn y flwyddyn gyfredol, mae cyllid o £0.227m wedi'i dderbyn gan yr awdurdodau lleol fel ychwanegiad Grant SCAPE, oherwydd cyllid rhannol drwy'r ardoll sydd wedi'i gynnwys yn y broses o bennu'r gyllideb ar gyfer 2024/25. Yn ogystal, derbyniwyd grant o £0.208m gan Lywodraeth Cymru i gefnogi pwysau cyflog yn ystod 2024/25.
- 4 Y sefyllfa alldro a ragwelir, yw tanwariant o £0.330m. Mae hyn yn ystyried yr holl wariant, incwm, a symudiadau cynlluniedig i gronfeydd wrth gefn ac ar gyfer eitemau unwaith yn unig gan gynnwys gostyngiadau mewn costau ar gyfer rhwydwaith gwasanaeth argyfwng cenedlaethol (Firelink).
- 5 Cymeradwyodd yr Awdurdod gyllideb gyfalaf 2024/25 o £5.676m ar 22 Ionawr 2024. Yn ogystal, mae cyllid treigl o £1.110m o flynyddoedd blaenorol. Mae'r rhaglen gyfalaf yn profi llithriad mewn cynlluniau, ac erbyn diwedd mis Mawrth 2025, rhagwelir y bydd y gwariant yn £3.450m, gyda gofyniad i dreiglo cyllid o £2.226m.

ARGYMHELLION

6 Argymhellir bod yr Aelodau'n:

- i) **nodi'r blaenamcan refeniw ac alldro drafft ar gyfer blwyddyn ariannol 2024/25 fel y manylir yn yr adroddiad;**
- ii) **nodi'r risgiau sy'n gysylltiedig â chwyddiant, tariffau, a materion yn ymwneud â'r gadwyn gyflenwi; a**
- iii) **cymeradwyo'r symudiad i/o'r cronfeydd wrth gefn a glustnodwyd a'r gronfa gyffredinol.**

ARSYLWADAU GAN Y PANEL GWEITHREDOL/PWYLLGOR ARCHWILIO

7 Nid yw'r adroddiad hwn wedi cael ei ystyried gan yr Aelodau o'r blaen.

CEFNDIR

- 8 Bob blwyddyn, mae'n rhaid i'r Awdurdod bennu cyllideb refeniw gytbwys sydd â chymeradwyaeth yr Awdurdod llawn. Cymeradwywyd y gyllideb derfynol ar gyfer 2024/25 gan yr Awdurdod yn ei gyfarfod ar 22 Ionawr 2024. Cadarnhaodd hyn ofyniad cyllideb refeniw net o £48.322m i'w ariannu gan yr awdurdodau lleol cyfansoddol.
- 9 Wrth bennu'r gyllideb, cymeradwyodd yr Aelodau hefyd ystod o fesurau anghylchol sy'n angenrheidiol i gyflawni cydbwysedd ariannol yn 2024/25, a oedd yn cynnwys defnyddio cronfeydd wrth gefn.
- 10 Cyflwynwyd y cynllun cyfalaf o £5.676m i'r gweithgor Craffu ar y gyllideb a'i gymeradwyo gan yr Awdurdod yn ei gyfarfod ar 22 Ionawr 2024. Cymeradwywyd y Strategaeth Gyfalaf ar gyfer y cyfnod rhwng mis Ebrill 2024 a mis Mawrth 2034 yn y Pwyllgor Archwilio ym mis Mawrth 2024 a'i chadarnhau gan yr Awdurdod yn ei gyfarfod ar 15 Ebrill 2024.
- 11 Mae'r adroddiad hwn yn rhoi gwybodaeth am sefyllfa alldro gwariant refeniw a chyfalaf drafft ar gyfer blwyddyn ariannol 2024/25.

GWYBODAETH

Y GYLLIDEB REFENIW

- 12 **Cyflog:** Mae costau gweithwyr yn cynrychioli dros 70% o'r gwariant gros ac mae cyllideb staffio 2024/25 yn £35.430m, gan gynnwys mesurau a gymerwyd wrth osod y gyllideb i gynnwys gwariant o fewn y ffigur a gymeradwywyd. Fodd bynnag, nodwyd hefyd bryd hynny fod y trafodaethau cyflog cenedlaethol ar gyfer yr holl staff yn dal i fynd rhagddynt.

- 13 Roedd y broses o osod y gyllideb yn cynnwys rhagdybiaeth y byddai dyfarniadau cyflog ar gyfer 2024/25 yn 4% ar gyfer yr holl staff. Canlyniad dyfarniad cyflog Ebrill 2024 ar gyfer staff llywodraeth leol oedd cynnydd o £1,290 ar bwynt cyflog 2 i 43 y Cyd-Gyngor Cenedlaethol (NJC) yn gynhwysol, a 2.5% ar bob pwynt cyflog uwchlaw 43.
- 14 Cafodd dyfarniad cyflog y diffoddwyr tân ei setlo ym mis Mai 2024 a chadarnhawyd bod 4% wedi'i dderbyn o 1 Gorffennaf 2024 ymlaen. Gweithredwyd newidiadau i strwythur tâl cadw'r system dyletswydd ar alwad o 1 Ionawr 2025, gan gynyddu'r ffi cadw 50% sy'n bwysau cost blwyddyn lawn o tua £1m.
- 15 **Costau nad ydynt yn ymwneud â chyflogau:** Mae'r rhagolygon ar gyfer costau nad ydynt yn ymwneud â chyflogau yn cyfrif am gostau hysbys ac unrhyw ostyngiadau mewn gwariant gan gynnwys effaith yr her gyfreithiol lwyddiannus mewn perthynas â'r costau sy'n gysylltiedig â'r rhwydwaith gwasanaeth argyfwng cenedlaethol (Firelink).
- 16 **Incwm:** Er bod y rhan fwyaf o'r gwariant yn cael ei ariannu o ardoll yr awdurdodau cyfansoddol, derbynnir incwm gan Lywodraeth Cymru ar gyfer gweithgareddau a ariennir gan grantiau, yn ogystal ag ad-daliadau gan gyrff eraill. Yn ogystal, mae'r Awdurdod wedi elwa ar incwm ychwanegol o secondiadau a grant untro gan Lywodraeth Cymru i gefnogi chwyddiant cyflog ar gyfer 2024/25 ac addysg ynghylch y cyfyngiadau cyflymder 20 milltir yr awr yng Nghymru. Derbyniwyd cyllid ychwanegol o £0.227m hefyd gan awdurdodau lleol ar gyfer cyllid SCAPE i'w drosglwyddo a gafodd ei eithrio o'r broses o bennu'r gyllideb oherwydd ansicrwydd ynghylch y cyllid.
- 17 **Cost refeniw cyfalaf:** Mae costau ariannu cyfalaf yn cynnwys costau benthyca a thaliadau refeniw ar gyfer defnyddio asedau cyfalaf. Rhagwelir y bydd tanwariant yn y gyllideb hon oherwydd yr oedi wrth gwblhau prosiectau cyfalaf.

RHAGOLWG ALLDRO REFENIW AR GYFER 2024/25

- 18 Mae'r adroddiad yn rhagweld tanwariant o £0.330m, sy'n cyfateb i 0.68% o'r gyllideb. Mae'r dadansoddiad i'w weld isod.

	Cyllideb (£m)	Rhagolwg (£m)	Amrywiad (£m)	Amrywiad (%)
Gweithwyr	35.430	34.280	(1.149)	-3.24%
Adeiladau	3.530	3.386	(0.183)	-4.07%
Trafnidiaeth	1.259	1.222	(0.038)	-2.98%
Cyflenwadau	6.622	6.565	(0.057)	-0.85%
Taliadau Trydydd Parti	0.363	0.402	0.038	10.71%
Cyllid Cyfalaf a Thaliadau	2.989	2.890	(0.099)	-3.32%
Is-gyfanswm Cyflogau ac Nad yw'n ymwneud â Chyflogau	50.193	48.745	(1.448)	-2.88%
Incwm	(0.946)	(1.576)	(0.630)	66.59%
Ardollau	(48.322)	(48.549)	(0.227)	0.47%
Is-gyfanswm Incwm	(49.268)	(50.125)	(0.857)	1.74%
Defnyddio Cronfeydd wrth Gefn	(0.924)	1.051	1.975	-213.75%
Rhagolwg Alldro	0	(0.330)	(0.330)	-0.68%

Tabl 1: Rhagolwg Alldro 2024/25

COSTAU GWEITHWYR

- 19 Mae costau gweithwyr yn elfen sylweddol o'r gyllideb (70%) ac yn cynnwys cyflog, costau pensiwn, costau recriwtio a hyfforddi, a gwasanaethau gweithwyr, fel gwasanaethau iechyd galwedigaethol. Y gwariant cyffredinol a ragwelir ar gyfer costau gweithwyr yw £34.287m, sy'n cynrychioli tanwariant o £1.149m.
- 20 Mae ymdrechion i gynyddu nifer y diffoddwyr tân system dyletswydd ar alwad (RDS) yn parhau er mwyn mynd i'r afael â materion argaeledd a'u cynnal. Ar adeg pennu'r gyllideb ar gyfer 2024/25, roedd 474 o bersonél y system dyletswydd ar alwad, a gwnaed darpariaeth i gynyddu capasiti'r system dyletswydd ar alwad drwy gynnydd o 30 ychwanegol ar gost o £0.413m. Roedd hyn yn adlewyrchu gwelliannau a wnaed yn y blynyddoedd diwethaf i wella capasiti wrth gefn a darparu'r cyflenwad y mae mawr ei angen. Fodd bynnag, fel y dangosir yn y tabl isod, mae hyn wedi parhau i fod yn her sylweddol, gyda niferoedd gwirioneddol yn gostwng yn is na'r gyllideb wreiddiol yng nghyfnodau cynnar y flwyddyn ariannol. Yn ystod mis Medi 2024, yn dilyn recriwtio llwyddiannus, mae'n braf nodi bod y niferoedd wedi cynyddu, er bod tanwariant sylweddol yn y gyllideb lawn yn cael ei brofi.

Dadansoddiad System Dyletswydd Ar Alwad	Cyllideb 2024/25	Ebr-24	Gor-24	Med-24	Rha-24	Maw-25
Nifer	504	459	465	487	492	490
Cyferwerth ag amser llawn (FTE)	408	365	367	385	386	367

Tabl 2: Dadansoddiad System Dyletswydd Ar Alwad 2024/25

- 21 Mae tanwariant y gyllideb yn staff y system dyletswydd ar alwad yn adlewyrchu anawsterau recriwtio a chadw, yn ogystal ag amrywiadau mewn cyflogau amrywiol, gan gynnwys ffioedd ymarferiadau, lwfansau hyfforddi, a gweithgarwch.
- 22 Mae'r FTE wedi gostwng yn Ch4 o'i gymharu â Ch3. Mae'r gostyngiad hwn yn cael ei briodoli i adolygiad cytundebol i sicrhau bod y ffioedd ar alwad yn cyd-fynd â'r oriau gwirioneddol a roddwyd. Yn ogystal, bu cynnydd mewn staff contract deuol, lle mae staff amser llawn yn cyflenwi ar gyfer y system dyletswydd ar alwad. Mae'r trefniant hwn fel arfer yn arwain at lai o oriau cadw, gan effeithio ymhellach ar y FTE.
- 23 O fewn y grŵp staff sy'n ymwneud â staff gweithredol amser cyflawn, bu nifer uwch na'r disgwyl o ymddeoliadau, gan arwain at swyddi gwag yn y gweithlu gweithredol. Mae mesurau recriwtio wedi'u cymryd i fynd i'r afael â'r diffyg hwn, er bod tanwariant yn cael ei weld. Fodd bynnag, oherwydd yr angen i gynnal capasiti gweithredol a rhoi hyfforddiant, bu'n rhaid defnyddio goramser.
- 24 Mae'r adolygiad ac ailstrwythuro arfaethedig yr adran diogelwch tân wedi'i ohirio tan 2025/26 er mwyn caniatáu i gapasiti o fewn y criwiau gweithredol gael ei asesu. Yn ogystal, mae'r Gwasanaeth wedi profi nifer o swyddi gwag corfforaethol arbenigol o fewn cynllunio corfforaethol, TGCh a fflyd. Mae'r rolau hyn yn parhau i fod yn hanfodol ond maent wedi cyfrannu at y tanwariant.

COSTAU NAD YDYNT YN YMWNEUD Â CHYFLOGAU

- 25 Rhagwelir y bydd tanwariant o £0.298m yn y gyllideb nad yw'n ymwneud â chyflogau, sy'n cwmpasu Adeiladau, yr Adran Gludiant, Cyflenwadau, Taliadau Trydydd Parti, a Chyllid a Thaliadau Cyfalaf.
- 26 Mae gwariant nad yw'n ymwneud â chyflogau yn cael ei adolygu'n barhaus gan ddeiliaid y gyllideb, a hynny er mwyn sicrhau bod y blaenamcanion yn parhau i fod yn rhesymol ac yn ymgorffori'r holl wariant perthnasol. Mae'r rhagolwg yn cynnwys costau ychwanegol ar gyfer treuliau cerbydau (£0.078m), Offer Gwarchod Personol o'r stoc (£0.380m), a chynnydd yn y Cytundeb Lefel Gwasanaeth (£0.036m), tra bod arbedion o'r adolygiad o gontractau yn dod i £0.080m.

- 27 Mae'r gostyngiad mwyaf mewn costau nad ydynt yn ymwneud â chyflogau i'w weld o fewn adeiladau, lle mae costau ar gyfer cyfleustodau, yswiriant, a threthi busnes yn cael eu tanwario yn erbyn y gyllideb o £0.425m. Mae gostyngiad hefyd i'w weld mewn costau Diesel ac Olew gyda thanwariant o £0.057m. Mae hyn oherwydd bod yr Awdurdod yn elwa o amodau marchnad ffafriol ac apeliadau llwyddiannus yn erbyn gwerthoedd ardrethol ar gyfer trethi busnes cenedlaethol. Fodd bynnag, mae'r tanwariant hwn yn cael ei wrthbwyso'n rhannol gan gostau ychwanegol ar gyfer gwaith adeiladau a symud cyllid i gronfeydd wrth gefn.
- 28 Mae'r gyllideb TGCh wedi cyflawni arbedion costau ailadroddus o £0.526m ar gyfer Firelink a £0.206m ar gyfer BT One.

INCWM

- 29 Yn ogystal ag ardoll yr awdurdodau cyfansoddol, mae'r gyllideb hefyd yn cynnwys incwm a ragwelir o ffioedd, taliadau a grantiau, sy'n ymwneud yn bennaf â'r ad-daliadau ar gyfer adeiladau a rennir ag endidau eraill a chytundebau lefel gwasanaeth gyda sefydliadau gwahanol.
- 30 Mae'r Awdurdod wedi derbyn incwm gan Lywodraeth Cymru i gefnogi darparu addysg i yrwyr sy'n mynd y tu hwnt i'r terfynau cyflymder 20mya a gyflwynwyd yn ddiweddar a chyllid grant i gefnogi pwysau cyflog ar gyfer 2024/25. Mae incwm ychwanegol hefyd wedi'i gydnabod ar ôl gwerthu cerbydau a throsglwyddwyd gweddill y balans o £0.227m ar gyfer SCAPE gan awdurdodau lleol.

RHAGLEN GYFALAF

- 31 Cymeradwyodd yr Awdurdod raglen gyfalaf o £5.676m ym mis Ionawr 2024, yr oedd £1.1m ohono yn gyllid treigl o 2023/24.
- 32 Oherwydd oedi parhaus, cyfanswm y gwariant cyfalaf hyd yma yw £3.086m, a rhagwelir y bydd y blaenamcan diwedd blwyddyn yn £3.450m.
- 33 Mae angen treiglo £2.26m o gyllid oherwydd oedi wrth gwblhau gwaith adeiladu. Mae manylion y cynlluniau yn atodiad 1.

BENTHYCA

- 34 Mae gwariant cyfalaf yn cael ei ariannu'n bennaf trwy fenthycia allanol, ond yn y tymor byr, mae'r Awdurdod yn defnyddio arian refeniw dros ben, a elwir yn fenthycia mewnol.
- 35 Mae'r Awdurdod yn parhau i ddefnyddio benthyca mewnol lle mae hyn yn bosibl ar sail dros dro. Mae hyn yn golygu nad yw'r benthyca cyfalaf sydd ei angen, fel y'i cyfrifir gan y Gofyniad Ariannu Cyfalaf (CFR), wedi'i ariannu'n llawn gyda dyled benthyciad allanol gan fod arian parod sy'n cefnogi cronfeydd wrth gefn, balans a llif arian yr Awdurdod wedi'i ddefnyddio fel ateb dros dro i ariannu gwariant cyfalaf a chynhyrchu arbedion refeniw. Fodd bynnag, wrth i gronfeydd wrth gefn gael eu defnyddio, bydd angen newid y benthyca mewnol i fenthycia allanol.
- 36 Cymerodd yr Awdurdod fenthyciad tymor byr newydd o £5m gan awdurdod lleol ym mis Rhagfyr 2024, a oedd i'w ad-dalu ym mis Awst 2025, i dalu anghenion arian parod tymor byr tra'n edrych ar fenthycia hirdymor mwy fforddiadwy yn ystod 2025/26, fel y nodwyd ym mhapur strategaeth rheoli'r trysorlys ar gyfer 2025/26.

DEFNYDDIO'R GRONFA GYFFREDINOL A CHRONFEYDD WRTH GEFN WEDI'U CLUSTNODI

- 37 Nod cronfeydd wrth gefn yr Awdurdod yw darparu cyllid i'w fuddsoddi yng ngweithgareddau'r dyfodol ac i fod yn rhwyd ddiogelwch rhag heriau ariannol tymor byr o ganlyniad i alwadau i weithredu neu bwysau annisgwyl, megis tanau gwyllt.
- 38 Ar hyn o bryd mae'r Awdurdod wedi clustnodi £7.398m o gronfeydd wrth gefn o 1 Ebrill 2024, sydd wedi'u cronni yn ystod y blynyddoedd diwethaf oherwydd llithriad mewn recriwtio a chyflawni prosiectau. Hefyd, mae cronfeydd wrth gefn sydd wedi'u sefydlu er mwyn ariannu codiadau mewn cyfraddau llog, cynnydd mewn chwyddiant, gwelliannau i'r system, a gwelliannau i'r gwasanaeth.
- 39 Mae'r alldro dros dro yn tybio na fydd cronfeydd wrth gefn wedi'u clustnodi yn cael eu defnyddio yn ystod y flwyddyn. Mae'r canlynol wedi'u symud i gronfeydd wrth gefn naill ai oherwydd ansicrwydd ynghylch atebolrwydd yn y dyfodol neu i dalu costau untro na chwblhawyd yn ystod 2024/25:

	Cyllideb (£m)	Rhagolwg (£m)
Defnyddio Cronfeydd wrth Gefn	(0.924)	
• Amh.		0.000
Symud i Gronfeydd Wrth Gefn:	0.000	
• Rhwydwaith gwasanaeth argyfwng cenedlaethol		0.526
• Pensiwn		0.525
• Costau untro ystadau*		0.330
• Holmatro*		0.070
Cyfanswm	(0.924)	1.451

Tabl 3: Symudiadau i ac o gronfeydd wrth gefn

*Cafodd yr eitemau canlynol eu cynnwys o dan gostau adeiladau a chyflenwadau yn nhabl 1, oherwydd ansicrwydd ynghylch cyflawni cynlluniau ar ddiwedd mis Mawrth. Mae'r ffigurau a gynhwysir yn nhabl 3 yn niferoedd dangosol a fydd yn cael eu mireinio yn ystod prosesau diwedd y flwyddyn.

GOBLYGIADAU

Amcanion Llesiant	Mae'r adroddiad hwn yn gysylltiedig ag amcanion llesiant hirdymor GTAGC. Mae cyllid ar gyfer y Gwasanaeth o fudd i gymunedau Gogledd Cymru ac yn sicrhau bod digon o fuddsoddiad yn cael ei wneud mewn seilwaith i alluogi'r gwasanaeth i ddarparu ymatebion brys a gwaith atal ymhell i'r dyfodol.
Cyllideb	Mae'r gyllideb yn cael ei phennu bob blwyddyn yn unol â darpariaeth arfaethedig y gwasanaeth sy'n cynnwys ymateb brys a gwaith atal.
Cyfreithiol	Mae'n ofynnol yn gyfreithiol i'r Awdurdod lunio'r Datganiad o Gyfrifon yn unol â'r safonau a ragnodir.
Staffio	Mae rheolaeth ariannol effeithiol yn cefnogi strategaeth hirdymor y gweithlu i sicrhau bod yr Awdurdod yn gallu cyflawni ei gyfrifoldebau.
Cydraddoldeb/Hawliau Dynol/y Gymraeg	Dim
Risgiau	Mae incwm a gwariant yn cael eu monitro'n agos er mwyn sicrhau bod unrhyw achosion o wro o'r gyllideb a gymeradwywyd yn cael eu canfod yn briodol, a'u hadrodd i'r Aelodau.

Afodiad 1

Adran	Enw/Disgrifiad y Prosiect	Cyfanswm
TGCh	Amnewid diwedd gorsaf symudol	£600,000
Cyfleusterau	Systemau Gwresogi a Dŵr Poeth	£52,000
Cyfleusterau	Systemau Gwresogi a Dŵr Poeth	£60,000
Cyfleusterau	Amnewid Tŵr Hyfforddi Dur Gwaith	£300,000
Cyfleusterau	Ail-doi @ Rhyl	£63,000
Cyfleusterau	Uwchraddio'r Tŷ Hyfforddi yn Glannau Dyfrdwy	£108,250
Cyfleusterau	Uwchraddio'r Tŷ Hyfforddi yn Wrecsam	£123,660
Cyfleusterau	Gwresogi Llandudno	£150,000
Fflyd/TGCh	Mesuryddion Llif Uwchraddio	£250,000
Cyfleusterau	Uwchraddio gorsaf	£250,000
Cyfleusterau	Tanciau HVO	£300,000
Rollover		£2,256,910

Adroddiad i	Awdurdod Tân ac Achub Gogledd Cymru	
Dyddiad	28 Ebrill 2025	
Swyddog Arweiniol	Helen MacArthur, Prif Swyddog Tân Cynorthwyol	
Swyddog Cyswllt	Elgan Roberts, Pennaeth Cyllid a Chaffael	
Pwnc	Cadarnhad o'r Gyllideb ar gyfer 2025/26	

PWRPAS YR ADRODDIAD

- 1 Pwrpas yr adroddiad hwn yw diweddarau Aelodau Awdurdod Tân ac Achub Gogledd Cymru (yr Awdurdod) am y gyllideb refeniw a chyfalaf derfynol ar gyfer blwyddyn ariannol 2025/26.

CRYNODEB GWEITHREDOL

- 2 Cadarnhaodd yr Awdurdod y gyllideb o £52.389 miliwn ar gyfer blwyddyn ariannol 2025/26 yn ei gyfarfod ar 20 Ionawr 2025, gan gynnwys defnyddio £0.601m o gronfeydd wrth gefn. Ar y pryd roedd ansicrwydd eithriadol mewn perthynas â'r costau sy'n gysylltiedig â'r rhwydwaith gwasanaethau argyfwng oherwydd her gyfreithiol genedlaethol a nodwyd risg gynllunio o £0.5m. Mae'r mater hwn bellach wedi'i ddatrys ac mae'r rhagdybiaeth gynllunio yn parhau i fod yn ddilys.
- 3 Roedd y gyllideb refeniw yn cynnwys cyllid cyfalaf i gefnogi'r rhaglen gyfalaf o £6.103 miliwn a ariannwyd gan fenthyciad. Yn ogystal, cymeradwywyd gwariant o £2.100 miliwn a ariennir drwy gronfeydd wrth gefn gan yr Awdurdod yn y cyfarfod ym mis Hydref 2024 i gefnogi prosiect y ganolfan hyfforddi.
- 4 Er gwaethaf rhagolygon cadarnhaol ar gyfer y gyllideb, mae angen bod yn wiliadwrus ynghylch effeithiau posibl gan faterion cadwyn gyflenwi fyd-eang, tariffau, a phrisiau cynyddol.

SYLWADAU GAN BWYLLGORAU ERAILL

- 5 Nid yw'r adroddiad hwn wedi'i ystyried o'r blaen gan bwyllgorau eraill.

ARGYMHELLIAD

6 Argymhellir bod yr Aelodau'n:

- i) Cymeradwyo'r Gyllideb Refeniw derfynol o £52.389 miliwn;
- ii) Cymeradwyo'r gwaith o ddefnyddio cronfeydd wrth gefn sy'n dod i gyfanswm o £0.601 miliwn;
- iii) Cymeradwyo Cyllid Cyfalaf o £6.103 miliwn ar gyfer y flwyddyn ariannol 2025/26;
- iv) Cymeradwyo'r defnydd o gronfeydd wrth gefn i dalu costau datblygu o oddeutu £2.100 miliwn ar gyfer y ganolfan hyfforddi yn ystod y flwyddyn; a
- v) Sylwi ar yr effeithiau posibl o faterion cadwyn gyflenwi fyd-eang, tariffau, a phrisiau cynyddol, a allai effeithio ar gynllunio ariannol yn y dyfodol.

CEFNDIR

- 7 Bob blwyddyn, mae'n ofynnol i'r Awdurdod bennu cyllideb refeniw gytbwys, y mae'n rhaid i'r Awdurdod llawn ei chymeradwyo. Rhaid cyfleu'r ardoll ariannol ddangosol i awdurdodau lleol cyfansoddol erbyn 31 Rhagfyr bob blwyddyn, a rhaid cadarnhau'r ardoll derfynol erbyn 15 Chwefror cyn dechrau'r flwyddyn ariannol.
- 8 Mae'r Sefydliad Siartredig Cyllid Cyhoeddus a Chyfrifyddiaeth (CIPFA) yn ei gwneud yn ofynnol i sefydliadau feddu ar gynlluniau ariannol sy'n dangos sut y bydd gwariant yn cael ei ariannu dros y tymor byr a'r tymor canolig. O ganlyniad, mae cynaliadwyedd ariannol yr Awdurdod yn seiliedig ar wybodaeth a dealltwriaeth o'r ffactorau allweddol sy'n effeithio ar gostau ac ar werthuso risgiau ac ansicrwydd.
- 9 Yn dilyn ymgynghoriad yr Adolygiad o'r Ddarpariaeth Frys a gynhaliwyd yn ystod 2023/24 ac yn unol â phenderfyniad yr Awdurdod ym mis Rhagfyr 2023, mae cynigion y gyllideb yn seiliedig ar gynnal y model presennol ar gyfer cyflwyno'r gwasanaethau. Mae'r gwaith ar gynlluniau i wella argaeledd mewn ardaloedd gwledig yn mynd rhagddo a'r tu hwnt i gwmpas y papur hwn sy'n gosod y gyllideb.
- 10 Cafodd y broses ei goruchwyllo gan y Gweithgor Craffu ar y Gyllideb (y Gweithgor), a sefydlwyd i graffu ar y broses o osod cyllidebau, gan gynnwys pob maes incwm a gwariant. Gydag aelodau sy'n cynrychioli pob awdurdod lleol, mae'r Gweithgor wedi cyfarfod ar bum achlysur rhwng Mehefin a Thachwedd 2024.

GWYBODAETH

- 11 Cadarnhawyd bod y gyllideb refeniw ar gyfer 2025/26 yn £52.389 miliwn. Cadarnhawyd bod cyllid o gronfeydd wrth gefn ar gyfer gwariant anghylchol o £0.601 miliwn yn lleihau'r effaith ar yr ardoll ac yn sicrhau sefydlogrwydd ariannol ac effeithlonrwydd gweithredol yr Awdurdod.
- 12 Yn ystod y broses o bennu'r gyllideb, nodwyd bod risg eithriadol mewn perthynas â'r costau sy'n gysylltiedig â'r rhwydwaith gwasanaethau argyfwng. Y gyllideb a ddyrannwyd oedd £0.463 miliwn er y nodwyd y gallai hyn gynyddu £0.500 miliwn pe bai'r her gyfreithiol genedlaethol yn methu yn yr apêl. Ers hynny, canfu'r llys apêl o blaid y gwasanaethau argyfwng ac er bod risg fach yn parhau, mae'r canlyniad yn cadarnhau'r rhagdybiaeth gynllunio.
- 13 Nodir nad yw trafodaethau dyfarnu cyflog ar gyfer pob grŵp staff wedi'u cwblhau eto ac mae hyn yn parhau i fod yn risg barhaus.
- 14 Mae'r gyllideb refeniw derfynol yn cynnwys costau ariannu cyfalaf sy'n gysylltiedig â'r cynllun cyfalaf o £6.103 miliwn. O'r £6.103 miliwn, mae £3.275 miliwn wedi'i ddyrannu i achosion busnes a gymeradwywyd drwy gydol y broses graffu ar y gyllideb yn ystod 2024/25, fel y manylir yn [Atodiad 1](#).
- 15 Bydd y balans cyfalaf sy'n weddill yn cael ei ddyrannu i'r adrannau priodol ar ôl cymeradwyo eu hachosion busnes mewn cyfarfod Ffurfiol Tîm Arweinyddol y Gwasanaeth. Mae hyn yn sicrhau bod pob prosiect yn cyd-fynd ag amcanion strategol ac yn darparu gwerth am arian.
- 16 Yn ogystal â'r rhaglen gyfalaf, ym mis Hydref 2024 rhoddodd yr Awdurdod gymeradwyaeth i ddatblygu opsiwn hyfyw ar gyfer y ganolfan hyfforddi newydd. Gyda ffocws ar fforddiadwyedd ac opsiynau ariannu cynaliadwy, bydd y cynigion terfynol yn cael eu hystyried gan yr Awdurdod ym mis Hydref 2026. Mae costau interim o £2.100 miliwn wedi'u cymeradwyo a byddant yn cael eu hariannu drwy gronfeydd wrth gefn. Mae adroddiadau diweddarau ar gynnydd yn cael eu hadrodd ar wahân fel eitem sefydlog ar agenda'r Awdurdod.
- 17 Er gwaethaf rhagolygon cadarnhaol ar gyfer y gyllideb, mae angen bod yn wiliadwrus ynghylch effeithiau posibl gan faterion cadwyn gyflenwi fyd-eang, tariffau, a phrisiau cynyddol. Gall y ffactorau hyn arwain at gostau cynyddol ac aflonyddwch posibl wrth gyflwyno'r gwasanaethau, gan roi heriau sylweddol i gynllunio ariannol yn y dyfodol.
- 18 I'r gwrthwyneb, gall anwadalrwydd y farchnad arwain at gyfraddau llog is, a thrwy hynny leihau cost benthyca. Darperir cyngor ar Reoli'r Trysorlys gan gynghorwyr proffesiynol yr Awdurdod i sicrhau bod benthyca yn parhau i fod yn unol â'r terfynau cymeradwyo ac ar y cyfraddau mwyaf manteisiol.

GOBLYGIADAU

Amcanion Llesiant	Mae'r adroddiad hwn yn gysylltiedig ag amcanion Gwella a Llesiant yr Awdurdod. Mae'n adrodd ar hyfywedd ariannol yr Awdurdod.
Cyllideb	Mae'r asesiad cynllunio cychwynnol wedi nodi gofyniad cyllideb o £52m.
Cyfreithiol	Mae gan yr Awdurdod ddyletswydd gyfreithiol i osod cyllideb gytbwys sy'n seiliedig ar ragdybiaethau cynllunio realistig.
Staffio	Mae 70% o'r gwariant yn ymwneud â chostau staff ac felly mae'n ffactor hanfodol wrth ystyried sefydlogrwydd ariannol yn y dyfodol. Mae'r risgiau a nododd y Prif Swyddog Tân yn cynnwys y trafodaethau cyflog sy'n parhau yn ogystal â'r angen i recriwtio mwy o staff dyletswydd ar alwad a gwella gwydnwch corfforaethol.
Cydraddoldeb/Hawliau Dynol/y Gymraeg	Bydd y materion hyn yn cael ystyriaeth o fewn y cynigion ar gyfer pennu'r gyllideb.
Risgiau	Mae'r risgiau a'r ansicrwydd allweddol i gyllideb 2025/26 wedi'u dogfennu o'r blaen gyda'r papur yn tynnu sylw at risgiau pellach ynghylch materion cadwyn gyflenwi fyd-eang, tariffau, a phrisiau cynyddol.

Atodiad 1 – Cynllun Cyfalaf 2025/26

Enw/Disgrifiad o'r Prosiect	Adran	Cyllid sydd wedi ei Gymeradwyo
Peiriannau Tân (5 peiriant wedi'u harchebu yn 24/25)	Fflyd	£1,035,307
Amnewid Tyrau Hyfforddi dur (dau)	Hyfforddiant	£250,000
Amnewid Waliau Tân	TGCh	£72,000
Amnewid Protocol Rhaglen Di-wifr	TGCh	£160,000
Gwybodaeth Terfynell Data Symudol	TGCh	£330,000
Radios Safleoedd Tân	TGCh/Gweithrediadau Technegol	Cyllid Grant yn 24/25
Amnewid Halmatro	Gweithrediadau Technegol	£65,000
Gwaith Ailosod Toi - Y Fflint a Bae Colwyn	Cyfleusterau	£180,000
Rhaglen amnewid Drysau Bae Peiriannau	Cyfleusterau	£350,000
Gwaith ailweirio trydanol	Cyfleusterau	£165,000
Gwaith uwchraddio i ffreutur y Rhyl	Cyfleusterau	£30,000
Gwaith uwchraddio Bangor	Cyfleusterau	£200,000
Amnewid Larwm Tân	Cyfleusterau	£80,000
Uwchraddio diogelwch	Cyfleusterau	£130,000
Arolygiadau ECIR ar draws pob gorsaf	Cyfleusterau	£100,000
Systemau Gwresogi a Dŵr Poeth	Cyfleusterau	£128,000
Cyllid wedi'i ddyrannu		£3,275,307
Cyllid i'w ddyrannu		£2,827,693
	Cost Ddangosol	
Peiriant cyrraedd yn uchel	Fflyd	£750,000
Uned Achub Dechnegol	Fflyd	£600,000
Cerbydau Ysgafn	Fflyd	£721,693
Cerbydau Arbennig Ysgafn	Fflyd	£163,888
Cyfarpar	Gweithrediadau Technegol	£232,000
Uned Rheoli newydd yn y Rhyl	Fflyd	£75,000
Cludwr ewyn	Fflyd	£75,000
Cynllun amnewid Uned Achub Technegol	Gweithrediadau Technegol	£200,000
Blancedi Cerbydau Trydan	Gweithrediadau Technegol	£45,000
Cyfanswm		£2,862,581
Diffyg		£34,888

Adroddiad i	Awdurdod Tân ac Achub Gogledd Cymru	
Dyddiad	28 Ebrill 2025	
Swyddog Arweiniol	Helen MacArthur, Prif Swyddog Tân Cynorthwyol	
Swyddog Cyswllt	Elgan Roberts, Pennaeth Cyllid a Chaffael	
Pwnc	Strategaeth Rheoli'r Trysorlys 2025-26	

PWRPAS YR ADRODDIAD

- 1 Pwrpas yr adroddiad hwn yw cyflwyno i Aelodau y Strategaeth Rheoli'r Trysorlys arfaethedig ar gyfer y cyfnod Ebrill 2025 – Mawrth 2026.

CRYNODEB GWEITHREDOL

- 2 Mae'r Strategaeth Rheoli'r Trysorlys (y Strategaeth) yn dangos sut y bydd Awdurdod Tân ac Achub Gogledd Cymru (yr Awdurdod) yn rheoli ei fenthyciadau (benthyciadau o'r Bwrdd Benthyciadau Gwaith Cyhoeddus) a'i fuddsoddiadau (adneuon arian parod mewn banciau yn bennaf) ar gyfer y flwyddyn i ddod, ac yn gosod y polisiau y bydd swyddogaeth Rheoli'r Trysorlys yn gweithredu o'u mewn.

ARSYLWADAU

- 3 Nid yw'r adroddiad hwn wedi'i ystyried o'r blaen gan bwyllgorau eraill.

ARGYMHELLION

- 4 Gofynnir i'r Aelodau:

i) Gymeradwyo Strategaeth Rheoli'r Trysorlys ar gyfer 2025/26.

CEFNDIR

- 5 Mae Cod Ymarfer y Sefydliad Siartredig Cyllid Cyhoeddus a Chyfrifyddiaeth ar Reoli'r Trysorlys ("Cod TM CIPFA") yn ei gwneud yn ofynnol i'r Awdurdod gymeradwyo'r Strategaeth a'r Dangosyddion Darbodus yn flynyddol.
- 6 Mae'r Pwyllgor Archwilio wedi cael y dasg o sicrhau craffu effeithiol ar reolaeth strategaeth a pherfformiad y trysorlys. Yn seiliedig ar ei ganfyddiadau, bydd y Pwyllgor Archwilio yn gwneud argymhellion perthnasol i'r Awdurdod.

GWYBODAETH

- 7 Mae'r Strategaeth, a'r Dangosyddion Darbodus cysylltiedig, wedi'u cynnwys yn yr adroddiad ac yn rhoi trosolwg o ddull yr Awdurdod o fenthycu i ariannu'r cynlluniau gwariant cyfalaf. Mae'r Strategaeth hefyd yn ymgorffori'r dull o reoli buddsoddiadau, er y dylai Aelodau nodi bod hyn yn ymgorffori rheoli arian parod sydd dros ben yn y tymor byr yn unig.
- 8 Mae Rheoli'r Trysorlys yn golygu gofalu am arian parod yr Awdurdod, sy'n rhan hanfodol o waith yr Awdurdod, gan fod disgwyl i oddeutu £60m fynd trwy gyfrif banc yr Awdurdod yn ystod 2025/26.
- 9 Yn ystod y flwyddyn, mae gan yr Awdurdod lefelau amrywiol o arian parod ar gael i'w fuddsoddi, yn y tymor byr, yn amrywio o £1m - £9m, yn 2024/25. O ganlyniad, mae angen iddo sicrhau bod y gyfradd enillion orau bosibl yn cael ei chyflawni heb beryglu'r arian yn ddiangen. Mae risg yn cael ei lleihau trwy arallgyfeirio, sy'n golygu bod arian yr Awdurdod yn cael ei fuddsoddi gyda nifer o sefydliadau ariannol.
- 10 Wrth fuddsoddi, bydd yr Awdurdod yn cadw at yr egwyddorion canlynol. Mae trefn y tair egwyddor hyn yn bwysig, gyda Diogelwch yn brif flaenoriaeth.
 - Diogelwch: Cadw arian yn ddiogel
 - Hylifedd: Sicrhau bod arian ar gael pan fydd ei angen
 - Arenillion: Sicrhau cyfradd enillion weddus
- 11 Bydd yr Awdurdod yn parhau i fenthycu i ariannu gwariant cyfalaf, gan sicrhau bod yr adnoddau angenrheidiol ar gael i gefnogi ei raglen gyfalaf. Ar gyfer blwyddyn ariannol 2025/26, mae'r Awdurdod yn amcangyfrif y bydd yn benthycu £15.6 miliwn. Bydd y benthycu hwn nid yn unig yn ariannu gwariant cyfalaf newydd ond hefyd yn ailariannu benthyciadau presennol, gan gynnal sefydlogrwydd ariannol a hyblygrwydd. Nod y strategaeth fenthycu yw taro cydbwysedd rhwng sicrhau costau llog isel a sicrhau sicrwydd dros y cyfnod y mae angen arian ar ei gyfer.
- 12 Gall yr Awdurdod hefyd ystyried benthycu symiau ychwanegol i ragariannu gofynion blyneddoddd i ddod, ar yr amod nad yw hyn yn fwy na'r terfyn awdurdodedig ar gyfer benthycu, sef £36.616 miliwn. Mae'r dull hwn yn cyd-fynd ag amcan yr Awdurdod i reoli risgiau ariannol yn ddoeth wrth gefnogi ei anghenion cyfalaf a gweithredol hirdymor.

- 13 Cefnogir yr Awdurdod drwy ddefnyddio ymgynghorwyr proffesiynol, Arlingclose, sy'n darparu cyngor ac arweiniad mewn perthynas â gweithgareddau rheoli'r trysorlys.

GOBLYGIADAU

Amcanion Llesiant	Mae'r adroddiad hwn yn cysylltu ag amcanion llesiant hirdymor yr Awdurdod drwy sicrhau bod prynu asedau i gefnogi darpariaeth gwasanaethau rheng flaen yn ddarbodus, fforddiadwy a chynaliadwy. Mae'r Strategaeth Gyfalaf wedi'i chynllunio i sicrhau bod buddsoddiad digonol mewn seilwaith i alluogi'r gwasanaeth i ddarparu ymatebion brys a gwaith atal ymhell i'r dyfodol.
Cyllideb	Mae'r strategaethau'n cysylltu â'r gwaith o bennu'r cyllidebau refeniw a chyfalaf sy'n ystyried fforddiadwyedd tymor hwy.
Cyfreithiol	Mae'r fframwaith rheoleiddio wedi'i nodi yn yr atodiadau i'r adroddiad.
Staffio	Dim
Cydraddoldeb/Hawliau Dynol/y Gymraeg	Dim
Risgiau	Mae'r adroddiadau'n nodi'r risgiau ariannol sy'n gysylltiedig â gweithgareddau benthyca a buddsoddi.

Strategaeth Rheoli'r Trysorlys 2025/26

Gwasanaeth Tân ac
Achub Gogledd
Cymru

Cynnwys

Adran

Introduction	Error! Bookmark not defined.
External Context.....	Error! Bookmark not defined.
Local Context.....	Error! Bookmark not defined.
Borrowing Strategy	Error! Bookmark not defined.
Treasury Investment Strategy.....	Error! Bookmark not defined.
Treasury Management Prudential Indicators	Error! Bookmark not defined.
Related Matters	Error! Bookmark not defined.
Other Options Considered	Error! Bookmark not defined.

Cyflwyniad

Rheoli'r trysorlys yw rheoli llif arian, benthyciadau a buddsoddiadau'r Awdurdod, a'r risgiau cysylltiedig. Mae'r Awdurdod wedi benthycio symiau sylweddol o arian ac felly mae'n agored i risgiau ariannol, yn bennaf effaith newid mewn cyfraddau llog ar refferiw. Felly mae dynodi, monitro a rheoli risg ariannol yn llwyddiannus yn ganolog i reolaeth ariannol ddarbodus yr Awdurdod.

Mae rheoli risg trysorlys yn yr Awdurdod yn cael ei wneud o fewn fframwaith y Sefydliad Siartredig Cyllid Cyhoeddus a Chyfrifyddiaeth *Treasury Management in the Public Services: Code of Practice 2021 Edition* (Cod CIPFA) sy'n ei gwneud yn ofynnol i'r Awdurdod gymeradwyo strategaeth rheoli'r trysorlys cyn dechrau pob blwyddyn ariannol. Yn ogystal, cyhoeddodd Llywodraeth Cymru Ganllawiau diwygiedig ar Fuddsoddiadau Awdurdodau Lleol ym mis Tachwedd 2019 sy'n ei gwneud yn ofynnol i'r Awdurdod gymeradwyo strategaeth fuddsoddi cyn dechrau pob blwyddyn ariannol. Mae'r adroddiad hwn yn cyflawni rhwymedigaeth gyfreithiol yr Awdurdod dan *Ddeddf Llywodraeth Leol 2003* i ystyried Cod CIPFA a Chanllawiau LIC.

Strategaeth ddiwygiedig: Yn unol â Chanllawiau LIC, gofynnir i'r Awdurdod gymeradwyo Datganiad Strategaeth Rheoli'r Trysorlys diwygiedig os bydd y tybiaethau y mae'r adroddiad hwn yn seiliedig arnynt yn newid yn sylweddol. Byddai amgylchiadau o'r fath yn cynnwys, er enghraifft, newid mawr annisgwyl mewn cyfraddau llog, yn rhaglen gyfalaf yr Awdurdod neu yn lefel ei falans buddsoddi, neu golled sylweddol yng ngwerth teg buddsoddiad anariannol a nodwyd fel rhan o'r broses paratoi ac archwilio cyfrifon diwedd y flwyddyn.

Cyd-destun Allanol

Cefndir economaidd: Bydd effaith Cyllideb yr Hydref y Llywodraeth ar y DU, toriadau cyfraddau llog disgwylidig arafach, hwb tymor byr i dwf economaidd ond ychydig yn wannach dros y tymor canolig, ynghyd ag effaith ail dymor yr Arlywydd Trump ac ansicrwydd ynghylch polisi domestig a thramor yr Unol Daleithiau, yn ddylanwadau mawr ar strategaeth rheoli'r trysorlys yr Awdurdod ar gyfer 2025/26.

Penderfynodd Pwyllgor Polisi Ariannol Banc Lloegr ddal Cyfradd y Banc ar 4.5% yn ei gyfarfod ym mis Mawrth 2025, ar ôl ei ostwng i'r lefel honno ym mis Chwefror ac yn dilyn toriad blaenorol o 25 pwynt sylfaen o'r uchafbwynt o 4.75% yng nghyfarfod mis Rhagfyr y Pwyllgor Polisi Ariannol. Yng nghyfarfod mis Mawrth, pleidleisiodd saith aelod o'r Pwyllgor i gynnal Cyfradd y Banc ar 4.5% tra bod dau aelod am ei ostwng i 4.25%.

Rhagolwg cyfradd llog (Mawrth 2025): Cynhaliodd Pwyllgor Polisi Ariannol Banc Lloegr Gyfradd y Banc ar 4.5% yn ei gyfarfod ym mis Mawrth 2025. Mae cynghorydd rheoli trysorlys yr Awdurdod, Arlingclose, yn disgwyl y bydd Pwyllgor Polisi Ariannol Banc Lloegr yn parhau i ostwng Cyfradd y Banc trwy 2025, gan fynd â'r gyfradd i oddeutu 3.75% erbyn diwedd blwyddyn ariannol 2025/26. At ddibenion pennu'r gyllideb, tybiwyd y bydd y benthyciadau newydd hirdymor yn cael eu benthycio ar gyfradd gyfartalog o 4.5%.

Cyd-destun Lleol

Ar 31 Mawrth 2025, roedd gan yr Awdurdod £19.07m o fenthyciadau a £2.52m o fuddsoddiadau trysorlys. Dangosir y newidiadau a ragwelir yn y symiau hyn yn y dadansoddiad mantolen yn nhabl 1 isod.

Tabl 1: Crynodeb a rhagolwg o'r fantolen

	31.3.24 Gwirioneddol £m	31.3.25 Amcangyfrif £m	31.3.26 Rhagolwg £m	31.3.27 Rhagolwg £m	31.3.28 Rhagolwg £m
Gofyniad ariannu cyfalaf	27.94	35.10	40.30	42.20	46.50
Llai: Rhwymedigaethau dyledion eraill *	0.00				
Gofyniad Ariannu Cyfalaf Benthyciadau	27.94	35.10	40.30	42.20	46.50
Llai: Benthycia allanol **	-17.78	-19.07	-8.50	-7.10	-6.10
Benthycia mewnol	10.16	16.03	31.80	35.10	40.40
Llai: Adnoddau mantolen	-13.13	-18.51	-16.20	-15.70	-15.20
Buddsoddiadau'r Trysorlys/Benthyciadau Newydd	2.97	2.48	-15.60	-19.40	-25.20

* prydles i rhwymedigaethau PFI sy'n ffurfio rhan o gyfanswm dyledion yr Awdurdod

** yn dangos dim ond benthyciadau y mae'r Awdurdod wedi ymrwymo iddynt ac yn eithrio ailariannu dewisol

Mae'r angen sylfaenol i fenthycia at ddibenion cyfalaf yn cael ei fesur gan y Gofyniad Ariannu Cyfalaf (CFR), ac adnoddau mantolen yw'r symiau sylfaenol sydd ar gael i'w buddsoddi. Strategaeth gyfredol yr Awdurdod yw cynnal benthycia a buddsoddiadau islaw eu lefelau sylfaenol, a elwir weithiau yn fenthycia mewnol.

Mae gan yr Awdurdod CFR cynyddol oherwydd y rhaglen gyfalaf, ond ychydig iawn o fuddsoddiadau ac felly bydd gofyn iddo fenthycia hyd at £15.6m dros y cyfnod a ragwelir. Mae *Prudential Code for Capital Finance in Local Authorities* y CIPFA yn argymhell y dylai cyfanswm dyled yr Awdurdod fod yn is na'i CFR uchaf a ragwelir dros y tair blynedd nesaf. Mae Tabl 1 yn dangos bod yr Awdurdod yn disgwyl cydymffurfio â'r argymhelliad hwn yn ystod 2025/26.

Meincnod atebolrwydd: Er mwyn cymharu benthycia gwirioneddol yr Awdurdod yn erbyn strategaeth amgen, mae meincnod atebolrwydd wedi'i gyfrifo i ddangos y lefel risg isaf o fenthycia. Mae hyn yn tybio'r un rhagolygon â thabl 1 uchod, ond bod balansau arian parod a buddsoddiad yn cael eu cadw i isafswm o £2m ar ddiwedd pob blwyddyn i gynnal hylifedd digonol ond lleihau risg credyd.

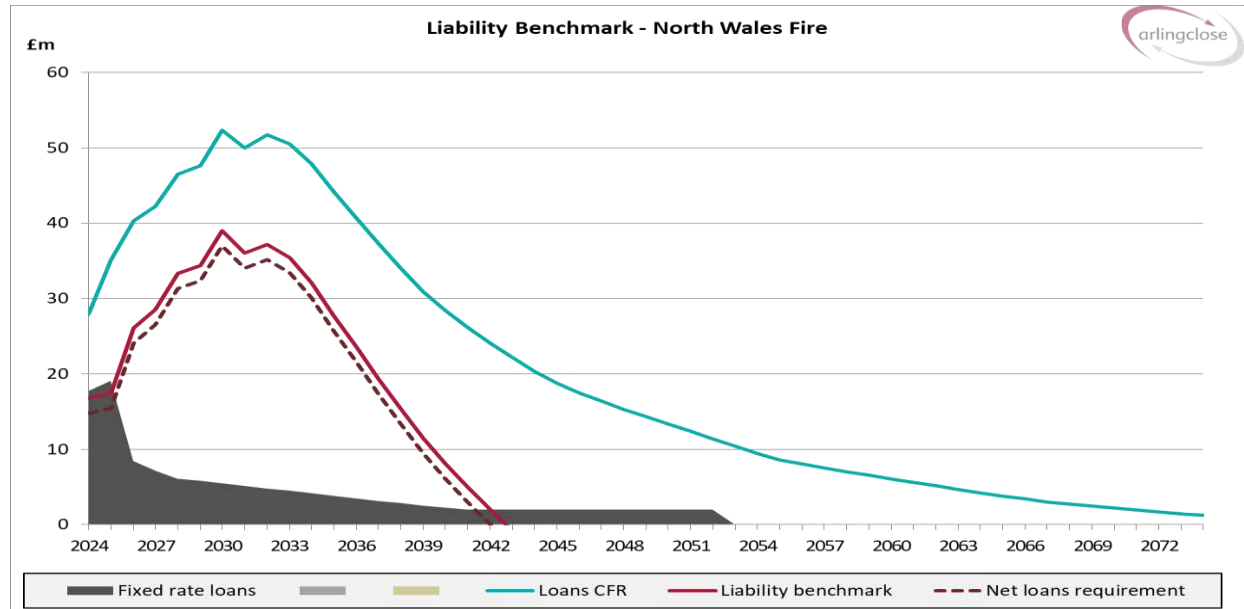
Mae'r meincnod atebolrwydd yn offeryn pwysig i helpu i benderfynu a yw'r Awdurdod yn debygol o fod yn fenthyciwr hirdymor neu'n fuddsoddwr hirdymor yn y dyfodol, ac i addasu ei ffocws strategol a'i ddull o wneud penderfyniadau yn sgil hynny. Mae'r meincnod atebolrwydd ei hun yn cynrychioli amcangyfrif o swm cronus y benthycia allanol y mae'n rhaid i'r Awdurdod ei gael i ariannu ei gynlluniau cyfalaf a reffeniw cyfredol tra'n cadw buddsoddiadau'r trysorlys ar y lefel isaf sy'n ofynnol i reoli llif arian o ddydd i ddydd.

Tabl 2: Dangosydd Darbodus: Meincnod atebolrwydd

	31.3.24 Gwirioneddol £m	31.3.25 Amcangyfrif £m	31.3.26 Rhagolwg £m	31.3.27 Rhagolwg £m	31.3.28 Rhagolwg £m
Gofyniad Ariannu Cyfalaf Benthyciadau	27.94	35.10	40.30	42.20	46.50
Llai: Adnoddau mantolen	-13.13	-18.51	-16.20	-15.70	-15.20
Gofyniad benthyciadau net	14.81	16.59	24.10	26.60	31.30
A: Lwfans hylifedd	2.97	2.48	2.00	2.00	2.00
Meincnod atebolrwydd	17.78	19.07	26.10	28.60	33.30

Yn dilyn y rhagolygon tymor canolig yn nhabl 2 uchod, mae'r meincnod atebolrwydd hirdymor yn rhagdybio y bydd gwariant cyfalaf yn cael ei ariannu drwy fenthycia £15.60m yn 2025/26, £19.40m yn 2026/27 a £25.20m yn 2027/28.

Mae'r lleiafswm darpariaeth refeniw ar wariant cyfalaf newydd yn seiliedig ar eu hoes ased ar gyfer y dosbarth asedau ac incwm, gwariant a chronfeydd wrth gefn i gyd yn cynyddu gan chwyddiant o 2.5% y flwyddyn. Dangosir hyn yn y siart isod ynghyd â phroffil aeddfedrwydd benthyciadau presennol yr Awdurdod:

Bydd yr Awdurdod yn parhau i fod yn fenthyciwr gan nad yw'r awdurdod yn dal buddsoddiadau na chronfeydd wrth gefn i ariannu'r cynllun cyfalaf. Mae'r llinell las yn dynodi'r angen i ariannu gwariant cyfalaf drwy fenthycia. Mae'r llinellau coch yn cynrychioli'r angen i ariannu gwariant cyfalaf trwy fenthycia unwaith y bydd cronfeydd wrth gefn a gwargedion (neu ddiffygion) cyfalaf gweithio wedi'u hystyried – mewn gwirionedd dyma'r gwir angen i fenthycia y mae CIPFA wedi'i ddiffinio fel y Meincnod Atebolrwydd. Mae'r llinell goch doredig yn cynrychioli'r sefyllfa ar ddiwedd y flwyddyn ac mae'r llinell solet yn cynrychioli'r sefyllfa ganol blwyddyn ar gyfartaledd. Mae'r rhannau llwyd yn dangos benthyciadau gwirioneddol. Pan fydd y rhan llwyd yn gostwng o dan y llinellau coch, mae'n golygu bod angen benthycia.

Strategaeth Fenthycia

Ar hyn o bryd, mae gan yr Awdurdod £19.07 m o fenthyciadau, cynnydd o £1.29 miliwn ar y balans ar 31 Mawrth 2024, fel rhan o'i strategaeth ar gyfer ariannu rhaglenni cyfalaf y blynnyddoedd blaenorol. Mae rhagolwg y fantolen yn nhabl 1 yn dangos bod yr Awdurdod yn disgwyl benthycia hyd at £15.6m yn 2025/26. Gall yr Awdurdod hefyd fenthycia symiau ychwanegol i ragariannu gofynion blynnyddoedd i ddod, ar yr amod nad yw hyn yn fwy na'r terfyn awdurdodedig ar gyfer benthycia, sef £36.616m.

Amcanion: Prif amcan yr Awdurdod wrth fenthycia arian yw cael cydbwysedd risg isel priodol rhwng sicrhau costau llog isel a chael sicrwydd ynghylch y costau hynny dros y cyfnod y mae angen cyllid ar ei gyfer. Ail nod yw sicrhau hyblygrwydd i ailddrafod benthyciadau pe bai cynlluniau tymor hir yr Awdurdod yn newid.

Strategaeth: O ystyried y toriadau sylweddol i wariant cyhoeddus ac yn arbennig i gyllid llywodraeth leol, mae strategaeth fenthycy'r Awdurdod yn parhau i ymdrin â mater allweddol fforddiadwyedd heb beryglu sefydlogrwydd tymor hwy y portffolio dyledion. Ar hyn o bryd mae cyfraddau llog byrdymor yn uwch nag yn y gorffennol diweddar, ond disgwylir iddynt ostwng yn y flwyddyn i ddod ac felly mae'n debygol o fod yn fwy cost-ffeithiol dros y tymor canolig naill ai i ddefnyddio adnoddau mewnol, neu i fenthycy benthyciadau byrdymor yn lle hynny. Bydd risgiau'r dull hwn yn cael eu rheoli trwy gadw amlygiad yr Awdurdod i gyfraddau llog o fewn y terfyn a osodwyd yn y dangosyddion darbodus rheoli trysorlys, gweler isod.

Drwy wneud hynny, mae'r Awdurdod yn gallu lleihau costau benthycy net a lleihau risg gyffredinol y trysorlys. Bydd manteision benthycy tymor byr yn cael eu monitro'n rheolaidd yn erbyn y potensial ar gyfer ysgwyddo costau ychwanegol drwy ohirio benthycy i'r blynyddoedd i ddod pan ragwelir y bydd cyfraddau benthycy hirdymor yn codi'n gymedrol. Bydd Arlingclose yn cynorthwyo'r Awdurdod gyda'r dadansoddiad 'cost cario' ac adennill costau hwn. Gall ei allbwn benderfynu a fydd yr Awdurdod yn benthycy symiau ychwanegol ar gyfraddau sefydlog hirdymor yn 2025/26 gyda'r bwriad o gadw costau llog yn y dyfodol yn isel, hyd yn oed os yw hyn yn achosi costau ychwanegol yn y tymor byr.

Mae'r Awdurdod eisoes wedi codi ei holl fenthyciadau hirdymor oddi wrth y Bwrdd Benthyciadau Gwaith Cyhoeddus ond bydd yn ystyried benthyciadau hirdymor o ffynonellau eraill gan gynnwys banciau, pensiynau ac awdurdodau lleol, er mwyn lleihau costau llog a lleihau gorddibyniaeth ar un ffynhonnell ariannu yn unol â Chod CIPFA. Nid yw benthyciadau oddi wrth y Bwrdd Benthyciadau Gwaith Cyhoeddus bellach ar gael i awdurdodau lleol sy'n bwriadu prynu asedau buddsoddi ar gyfer arenillion yn bennaf; mae'r Awdurdod yn bwriadu osgoi'r gweithgaredd hwn er mwyn parhau i gael mynediad at fenthyciadau'r Bwrdd Benthyciadau Gwaith Cyhoeddus.

Fel arall, gall yr Awdurdod drefnu benthyciadau cychwyn ymlaen llaw, lle mae'r gyfradd llog wedi'i gosod ymlaen llaw, ond bod yr arian parod yn cael ei dderbyn mewn blynyddoedd diweddarach. Byddai hyn yn galluogi sicrwydd cost heb ddioddef cost cario yn y cyfamser.

Yn ogystal, gall yr Awdurdod fenthycy rhagor o fenthyciadau tymor byr i dalu am brinder llif arian nas cynlluniwyd.

Ffynonellau benthycy: Y ffynonellau cymeradwy ar gyfer benthycy hirdymor a byrdymor yw:

- cyfleuster benthycy Bwrdd Benthyciadau Gwaith Cyhoeddus Trysorlys EF (y Bwrdd Benthyciadau Gwaith Cyhoeddus yn y gorffennol)
- unrhyw sefydliad a gymeradwywyd ar gyfer buddsoddiadau (gweler isod)
- unrhyw fanc neu gymdeithas adeiladu arall a awdurdodwyd i weithredu yn y DU
- unrhyw gorff sector cyhoeddus arall yn y DU
- cronfeydd pensiwn sector cyhoeddus a phreifat y DU (ac eithrio Cronfa Bensiwn Clwyd - Cynllun Pensiwn Llywodraeth Leol)
- UK Municipal Bonds Agency plc a chwmnïau pwrpas arbennig eraill a grëwyd i alluogi cyhoeddi bondiau awdurdodau lleol

Ffynonellau cyllid dyled eraill: Yn ogystal, gellir codi cyllid cyfalaf trwy'r dulliau canlynol nad ydynt yn fenthyciadau, ond y gellir eu cyfrif fel rhwymedigaethau dyledion eraill:

- prydlesu
- gwerthu ac adlesu
- cyllid tebyg sy'n seiliedig ar asedau

Municipal Bonds Agency: Sefydlwyd UK Municipal Bonds Agency plc yn 2014 gan y Gymdeithas Llywodraeth Leol fel dewis amgen i'r Bwrdd Benthyciadau Gwaith Cyhoeddus. Bydd unrhyw benderfyniad i fenthycu gan yr Asiantaeth felly'n destun adroddiad ar wahân i'r Awdurdod.

Benthyciadau byrdymor a chyfradd amrywiol: Mae'r benthyciadau hyn yn gadael yr Awdurdod yn agored i'r risg o godiadau cyfradd llog tymor byr ac felly maent yn amodol ar y terfynau cyfradd llog yn y dangosyddion rheoli trysorlys isod. Gellir defnyddio deilliadau ariannol i reoli'r risg cyfradd llog hon (gweler yr adran isod).

Aildrefnu dyled: Mae'r Bwrdd Benthyciadau Gwaith Cyhoeddus yn caniatáu i awdurdodau ad-dalu benthyciadau cyn aeddfedwydd a thalu premiwm neu dderbyn gostyngiad yn unol â fformiwla benodol yn seiliedig ar gyfraddau llog cyfredol. Efallai y bydd benthycwyr eraill hefyd yn barod i drafod telerau adbrynu cynamserol. Gall yr Awdurdod fanteisio ar hyn a rhoi benthyciadau newydd yn lle rhai benthyciadau, neu ad-dalu benthyciadau heb eu disodli, lle disgwylir i hyn arwain at arbediad cost cyffredinol neu ostyngiad mewn risg. Mae'r cynnydd diweddar mewn cyfraddau llog yn golygu y dylai mwy o gyfleoedd ffafriol i aildrefnu dyled godi nag yn y blynyddoedd blaenorol.

Strategaeth Fuddsoddi'r Trysorlys

Mae'r Awdurdod yn dal cronfeydd sydd wedi'u buddsoddi, sy'n cynrychioli incwm a dderbyniwyd o flaen gwariant, ynghyd â balansau a chronfeydd wrth gefn a ddelir. Yn ystod y 12 mis diwethaf, mae balans buddsoddiad trysorlys yr Awdurdod wedi amrywio rhwng £1.368m a £9.134m.

Amcanion: Mae Cod CIPFA a Chanllawiau LIC yn ei gwneud yn ofynnol i'r Awdurdod fuddsoddi ei gronfeydd trysorlys yn ddarbodus, ac ystyried diogelwch a hylifedd ei fuddsoddiadau cyn ceisio'r gyfradd enillion neu'r arenillion uchaf. Amcan yr Awdurdod wrth fuddsoddi arian yw cael y cydbwysedd priodol rhwng risg ac adenillion, gan leihau'r risg o golledion oherwydd diffyg dalu a'r risg o dderbyn incwm buddsoddi anaddas o isel. Lle y disgwylir buddsoddi balansau am fwy na blwyddyn, bydd yr Awdurdod yn anelu i sicrhau cyfanswm elw sy'n gydradd â'r gyfradd chwyddiant gyffredinol neu'n uwch na hynny, er mwyn cynnal pŵer gwario'r swm a fuddsoddiwyd. Nod yr Awdurdod yw bod yn fuddsoddwr cyfrifol a bydd yn ystyried materion amgylcheddol, cymdeithasol a llywodraethu (ESG) wrth fuddsoddi.

Strategaeth: Fel y dangosir gan y meincnod atebolrwydd uchod, nid yw'r Awdurdod yn disgwyl bod yn fenthyciwr tymor hir ac felly bydd buddsoddiadau trysorlys newydd yn cael eu gwneud yn bennaf i reoli llif arian o ddydd i ddydd gan ddefnyddio offerynnau risg isel tymor byr.

Polisi ESG: Mae ystyriaethau amgylcheddol, cymdeithasol a llywodraethu (ESG) yn ffactor cynyddol wrth i fuddsoddwyr byd-eang wneud penderfyniadau, ond mae'r fframwaith ar gyfer gwerthuso cyfleoedd buddsoddi yn dal i ddatblygu ac felly nid yw polisi ESG yr Awdurdod ar hyn o bryd yn cynnwys sgoriau ESG neu feini prawf ESG amser real eraill ar lefel buddsoddiad unigol. Wrth fuddsoddi mewn banciau a chronfeydd, bydd yr Awdurdod yn blaenoriaethu banciau sydd wedi llofnodi Egwyddorion Bancio Cyfrifol y Cenhedloedd Unedig a chronfeydd a weithredir gan reolwyr sydd wedi llofnodi Egwyddorion Bancio Cyfrifol y Cenhedloedd Unedig, Cynghrair Rheolwyr Asedau Net Sero a/neu Cod Stiwardiaeth y DU.

Gwrthbarfion cymeradwy: Gall yr Awdurdod fuddsoddi ei arian dros ben gydag unrhyw un o'r gwrthbarfion yn nhabl 3 isod, yn amodol ar y terfynau a ddangosir.

Tabl 3: Gwrthbartïon a therfynau buddsoddi'r trysorlys

Sector	Terfyn amser	Terfyn gwrthbarti	Terfyn sector
Llywodraeth y DU	50 mlynedd	Diderfyn	amherthnasol
Awdurdodau lleol ac endidau eraill y llywodraeth	25 mlynedd	£2m	Diderfyn
Banciau (anwarantedig) *	13 mis	£5m	Diderfyn
Cymdeithasau adeiladu (anwarantedig) *	13 mis	£5m	Diderfyn
Darparwyr cofrestredig (anwarantedig) *	5 mlynedd	£1m	Diderfyn
Cronfeydd marchnad arian *	amherthnasol	£1m	Diderfyn
Buddsoddiadau eraill *	5 mlynedd	£1m	Diderfyn

Mae'n rhaid darllen y tabl hwn ar y cyd â'r nodiadau isod

*** Isafswm sgôr credyd:** Bydd buddsoddiadau'r trysorlys yn y sectorau sydd wedi'u marcio â seren yn cael eu gwneud dim ond gydag endidau nad yw eu statws credyd hirdymor isaf a gyhoeddwyd yn is nag A-. Os yw ar gael, defnyddir y statws credyd sy'n berthnasol i'r buddsoddiad penodol neu ddosbarth penodol o fuddsoddiad. Fel arall defnyddir statws credyd y gwrthbarti. Fodd bynnag, nid yw penderfyniadau buddsoddi byth yn cael eu gwneud ar sail statws credyd yn unig, a bydd yr holl ffactorau perthnasol eraill gan gynnwys cyngor allanol yn cael eu hystyried.

Llywodraeth: Buddsoddiadau mewn sterling gyda neu a warentir yn benodol gan Lywodraethau cenedlaethol, gan gynnwys y Cyfleuster Adneuo Cyfrif Banciau a Rheoli Dyledion, biliau'r trysorlys a giltiau. Ystyrir bod y rhain yn sero risg credyd oherwydd gallu'r llywodraeth i greu arian cyfred ychwanegol ac felly gellir eu gwneud mewn symiau anghyfyngedig am hyd at 50 mlynedd.

Awdurdodau lleol ac endidau eraill y llywodraeth: Benthyciadau i, a bondiau a biliau a gyhoeddir neu a warentir gan lywodraethau cenedlaethol eraill, awdurdodau rhanbarthol a lleol a banciau datblygu amlochrog. Nid yw'r buddsoddiadau hyn yn destun mechnïo (*bail-in*), ac yn gyffredinol mae'r risg ansolfedd yn is, er nad ydynt yn risg sero.

Banciau a Chymdeithasau Adeiladu (anwarantedig): Cyfrifon, adneuron, tystysgrifau adneuron a bondiau diwarant uwch gyda banciau a chymdeithasau adeiladu, ac eithrio banciau datblygu amlochrog. Mae'r buddsoddiadau hyn yn agored i'r risg o golli credyd drwy fechnïo (*bail-in*) pe bai'r rheolydd yn penderfynu bod y banc yn methu neu'n debygol o fethu. Gweler isod am drefniadau sy'n ymwneud â chyfrifon banc gweithredol.

Cronfeydd marchnad arian: Cronfeydd cyfun sy'n cynnig hylifedd ar yr un diwrnod neu'n fyr rybudd ac ansefydlogrwydd isel iawn neu ddim o gwbl o ran prisiau drwy fuddsoddi mewn marchnadoedd arian tymor byr. Mae ganddynt y fantais dros gyfrifon banc o ddarparu amrywiaeth eang o risgiau buddsoddi, ynghyd â gwasanaethau rheolwr cronfeydd proffesiynol yn gyfnewid am ffi fach. Er nad oes terfyn sector yn berthnasol i gronfeydd y farchnad arian, bydd yr Awdurdod yn sicrhau ei fod yn arallgyfeirio ei fuddsoddiadau hylifol ar draws amrywiaeth o ddarparwyr er mwyn sicrhau mynediad at arian parod bob amser.

Buddsoddiadau eraill: Mae'r categori hwn yn cwmpasu buddsoddiadau trysorlys nad ydynt wedi'u rhestru uchod, er enghraifft bondiau corfforaethol diwarant a benthyciadau diwarant i gwmnïau a phrifysgolion. Ni ellir rhoi 'bail-in' i gwmnïau nad ydynt yn fanciau ond gallant fynd yn fethdalwyr gan roi buddsoddiad yr Awdurdod mewn perygl.

Cyfrifon banc gweithredol: Gall yr Awdurdod achosi datguddiadau gweithredol, er enghraifft drwy gyfrifon cyfredol, cyfrifon casglu a gwasanaethau caffael masnachwyr, i unrhyw fanc yn y DU sydd â statws credyd heb fod yn is na BBB- ac sydd ag asedau sy'n fwy na £25 biliwn. Nid yw'r rhain yn cael eu dosbarthu fel buddsoddiadau ond maent yn dal i fod yn agored i risg o fechnïaeth banc, ac felly bydd balansau'n cael eu cadw o dan £5m fesul banc. Mae Banc Lloegr wedi datgan, os bydd methiant, bod banciau ag asedau o fwy na £25 biliwn yn fwy tebygol o gael eu hachub drwy fechnïaeth (*bailed-in*) na'u gwneud yn fethdalwyr, gan gynyddu'r siawns y bydd yr Awdurdod yn cynnal parhad gweithredol.

Asesiad risg a statws credyd: Caiff statws credyd ei sicrhau a'i fonitro gan ymgynghorwyr trysorlys yr Awdurdod, a fydd yn rhoi gwybod am newidiadau mewn graddfeydd wrth iddynt ddiwrdd. Rhestrir yr asiantaethau statws credyd a ddefnyddir ar hyn o bryd yn y ddogfen Arferion Rheoli'r Trysorlys. Pan fo statws credyd endid wedi'i israddio fel ei fod yn methu â bodloni'r meini prawf buddsoddi cymeradwy, yna:

- ni wneir unrhyw fuddsoddiadau newydd,
- bydd buddsoddiadau presennol y gellir eu hadalw neu eu gwerthu heb unrhyw gost yn cael eu hadalw neu eu gwerthu, a
- rhoddir ystyriaeth lawn i adalw neu werthu'r holl fuddsoddiadau presennol eraill gyda'r gwrthbarti yr effeithir arno.

Pan fydd asiantaeth statws credyd yn cyhoeddi bod statws credyd yn cael ei adolygu ar gyfer israddio posibl (a elwir hefyd yn "wylidwriaeth negyddol") fel y gall ddisgyn yn is na'r meini prawf statws cymeradwy, yna dim ond buddsoddiadau y gellir eu tynnu'n ôl fydd yn cael eu gwneud gyda'r sefydliad hwnnw tan cyhoeddi canlyniad yr adolygiad. Ni fydd y polisi hwn yn berthnasol i ragolygon negyddol, sy'n dynodi cyfeiriad hirdymor yn hytrach na newid graddfa sydd ar fin digwydd.

Agweddau ar enw da: Mae'r Awdurdod yn ymwybodol y gallai buddsoddiad gyda rhai gwrthbartion, er ei fod yn cael ei ystyried yn ddiogel o safbwynt ariannol yn unig, ei adael yn agored i feiniadaeth, yn ddilys neu fel arall, a allai effeithio ar ei enw da, ac felly bydd y risg hon yn cael ei hystyried wrth wneud penderfyniadau buddsoddi.

Rheoli hylifedd: Mae'r Awdurdod yn cynnal rhagolygon llif arian er mwyn pennu'r cyfnod hwyaf y gellir ymrwymo arian yn ddarvoudus ar ei gyfer. Mae'r rhagolwg yn cael ei lunio ar sail ddarvoudus i leihau'r risg y bydd yr Awdurdod yn cael ei orfodi i fenthycia ar delerau anffafriol i gwrdd â'i ymrwymadau ariannol. Mae terfynau ar fuddsoddiadau hirdymor yn cael eu gosod trwy gyfeirio at gynllun ariannol tymor canolig yr Awdurdod a rhagolwg llif arian.

Bydd yr Awdurdod yn lledaenu ei arian parod hylifol dros o leiaf ddau ddarparwr (e.e. cyfrifon banc a chronfeydd marchnad arian) i sicrhau bod modd cael mynediad at arian parod os bydd anawsterau gweithredol gydag unrhyw un darparwr.

Dangosyddion Darbodus Rheoli'r Trysorlys

Mae'r Awdurdod yn mesur ac yn rheoli ei amlygiadau i risgiau rheoli'r trysorlys gan ddefnyddio'r dangosyddion canlynol.

Diogelwch: Mae'r Awdurdod wedi mabwysiadu mesur gwirfoddol i ddangos ei amlygiad i risgiau credyd drwy fonitro statws credyd cyfartalog ei bortffolio buddsoddiadau, wedi'i bwysoli yn ôl gwerth. Mae hyn yn cael ei gyfrifo trwy roi sgôr i bob buddsoddiad (AAA=1, AA+=2, ac ati) a chymryd y cyfartaledd rhifydddeg, wedi'i bwysoli gan faint pob buddsoddiad. Neilltuir sgôr ar gyfer buddsoddiadau nad ydynt wedi eu graddio yn seiliedig ar eu risg canfyddedig.

Dangosydd risg credyd	Targed
Credyd cyfartalog portffolio	A

Hylifedd: Mae'r Awdurdod wedi mabwysiadu mesur gwirfoddol i ddangos ei amlygiad i risgiau hylifedd trwy fonitro faint o arian parod sydd ar gael i fodloni taliadau annisgwyl o fewn pob cyfnod treigl o [dri] mis, heb fenthycha ychwanegol.

Dangosydd risg hylifedd	Targed
Cyfanswm arian parod ar gael o fewn 3 mis	£2m

Amlygiad i gyfraddau llog: Mae'r dangosydd hwn yn rheoli amlygiad yr Awdurdod i risgiau cyfraddau llog. Y terfynau uchaf ar effaith refeniw blwyddyn o gynnydd neu ostyngiad o 1% mewn cyfraddau llog fydd:

Dangosydd risg cyfraddau llog	Terfyn
Terfyn uchaf ar effaith refeniw blwyddyn o <u>gynnydd</u> o 1% mewn cyfraddau llog	-£0.030m
Terfyn uchaf ar effaith refeniw blwyddyn o <u>ostyngiad</u> o 1% mewn cyfraddau llog	£0.030m

Cyfrifir effaith newid mewn cyfraddau llog ar y dybiaeth y bydd benthychiadau a buddsoddiadau sy'n aeddfedu yn cael eu disodli gan rai ar gyfraddau marchnad newydd.

Strwythur aeddfedrwydd benthychiadau: Mae'r dangosydd hwn yn rheoli amlygiad yr Awdurdod i risg ailariannu. Y terfynau uchaf ac isaf ar strwythur aeddfedrwydd benthycha fydd:

Dangosydd risg cyfradd ailariannu	Terfyn uchaf	Terfyn isaf
O dan 12 mis	30%	0%
12 mis ac o fewn 24 mis	30%	0%
24 mis ac o fewn 5 mlynedd	40%	0%
5 mlynedd ac o fewn 10 mlynedd	30%	0%
10 mlynedd a mwy	100%	0%

Mae'r cyfnodau amser yn dechrau ar ddiwrnod cyntaf pob blwyddyn ariannol. Y dyddiad aeddfedu ar gyfer benthycha yw'r dyddiad cynharaf y gall y benthyciwr fynnu ad-daliad.

Materion Perthnasol

Mae Cod CIPFA yn ei gwneud yn ofynnol i'r Awdurdod gynnwys y canlynol yn ei strategaeth rheoli'r trysorlys.

Deilliadau ariannol: Yn absenoldeb unrhyw bŵer cyfreithiol penodol i wneud hynny, ni fydd yr Awdurdod yn defnyddio deilliadau ariannol annibynnol (megis cyfnewidiadau, rhagolygon, blaendrafodion ac opsiynau). Gellir defnyddio deilliadau sydd wedi'u hymgorffori mewn benthyciadau a buddsoddiadau, gan gynnwys cronfeydd cyfun a thrafodion sy'n cychwyn ymlaen llaw, a bydd y risgiau a gyflwynir ganddynt yn cael eu rheoli yn unol â strategaeth gyffredinol rheoli risg y trysorlys.

Cyfarwydddeb Marchnadoedd mewn Offerynnau Ariannol: Mae'r Awdurdod wedi cadw statws cleient manwerthu gyda'i ddarparwyr gwasanaethau ariannol, gan gynnwys ymgynghorwyr, banciau, broceriaid a rheolwyr cronfeydd, gan ganiatáu iddo gael mynediad at ystod lai o wasanaethau ond gyda'r diogelwch rheoleiddiol ehangach a roddir i unigolion a chwmnïau bach. O ystyried maint ac ystod gweithgareddau rheoli trysorlys yr Awdurdod, mae swyddogion yr Awdurdod o'r farn mai dyma'r statws mwyaf priodol.

Canllawiau'r Llywodraeth: Mae materion pellach sy'n ofynnol gan Ganllawiau LIC wedi'u hystyried wrth gwblhau Strategaeth Rheoli'r Trysorlys ar gyfer 2025/26.

Goblygiadau Ariannol

Nid oes gan yr Awdurdod bortffolio buddsoddi ac felly nid oes cyllideb ar gyfer incwm buddsoddi yn 2024/25. Mae unrhyw incwm buddsoddi yn ymwneud â lleoli arian sydd dros ben dros nos. Y gyllideb ar gyfer llog dyled a dalwyd yn 2024/25 yw £0.852m, yn seiliedig ar bortffolio dyled cyfartalog o £24.493m ar gyfradd llog gyfartalog o 5.25%. Os bydd lefelau gwirioneddol buddsoddiadau a benthycia, neu gyfraddau llog gwirioneddol, yn wahanol i'r rhai a ragwelwyd, bydd perfformiad yn erbyn y gyllideb yn gyfatebol wahanol.

Opsiyonau Eraill a Ystyrir

Nid yw Canllawiau LIC na Chod CIPFA yn rhagnodi unrhyw strategaeth rheoli'r trysorlys benodol i awdurdodau lleol ei mabwysiadu. Cred Trysorydd yr Awdurdod fod y strategaeth uchod yn cynrychioli cydbwysedd priodol rhwng rheoli risg ac effeithiolrwydd cost. Mae rhai strategaethau amgen, gyda'u goblygiadau ariannol a rheoli risg, wedi'u rhestru isod.

Amgen	Effaith ar incwm a gwariant	Effaith ar reoli risg
Buddsoddi mewn ystod fwy cyfyng o wrthbarfion a/neu am gyfnodau byrrach	Bydd incwm llog yn is	Llai o siawns o golledion o ganlyniad i ddiffygddalu'n ymwneud â chredyd, er gallai unrhyw golledion o'r fath fod yn fwy
Buddsoddi mewn ystod ehangach o wrthbarfion a/neu am gyfnodau hwy	Bydd incwm llog yn uwch	Mwy o risg o golledion o ganlyniad i ddiffygddalu'n ymwneud â chredyd, ond gallai unrhyw golledion o'r fath fod yn llai
Benthycia symiau ychwanegol ar gyfraddau llog sefydlog hirdymor	Bydd costau llog ar ddyledion yn codi; mae'n annhebygol y gellid gwrthbwysu hyn gan incwm buddsoddi uwch	Cydbwysedd buddsoddi uwch yn arwain at fwy o effaith yn achos diffygddalu; fodd bynnag gallai costau llog hirdymor fod yn fwy sicr
Benthyciadau byrdymor neu amrywiol yn lle rhai â chyfraddau sefydlog hirdymor	Bydd costau llog dyledion yn is i ddechrau	Bydd y cynnydd yn y costau llog ar ddyledion yn cael ei wrthbwysu i raddau gan y cynnydd yn yr incwm buddsoddi yn y tymor canolig, ond gall y costau hirdymor fod yn llai sicr
Lleihau lefel y benthyciadau	Mae arbedion ar log dyledion yn debygol o fod yn fwy na'r incwm buddsoddi a gollir	Llai o gydbwysedd buddsoddi yn arwain at effaith is os bydd diffygddalu; fodd bynnag gall costau llog hirdymor fod yn llai sicr

Adroddiad i	Awdurdod Tân ac Achub Gogledd Cymru	
Dyddiad	28 Ebrill 2025	
Swyddog Arweiniol	Helen MacArthur, Prif Swyddog Tân Cynorthwyol	
Swyddog Cyswllt	Helen MacArthur, Prif Swyddog Tân Cynorthwyol	
Pwnc	Datganiad Polisi Tâl 2025/26	

PWRPAS YR ADRODDIAD

- 1 Hysbysu Aelodau Awdurdod Tân ac Achub Gogledd Cymru (yr Awdurdod) o'u cyfrifoldebau o ran Deddf Lleoliaeth 2011 (y Ddeddf).
- 2 Mae'r Ddeddf yn ei gwneud yn ofynnol i'r Awdurdod baratoi Datganiad Polisi Tâl blynyddol i'w gymeradwyo cyn dechrau'r flwyddyn ariannol dan sylw.
- 3 Mae'r papur hwn yn nodi'r Datganiad Polisi Tâl arfaethedig ar gyfer 2025/26 sy'n gyson â blynyddoedd blaenorol.

CRYNODEB GWEITHREDOL

- 4 Rhaid i'r Awdurdod baratoi a chymeradwyo Datganiad Polisi Tâl blynyddol yn unol â Deddf Lleoliaeth 2011. Rhaid i'r datganiad hefyd gydymffurfio â chanllawiau Llywodraeth Cymru a gyhoeddwyd yn 2017, "Atebolrwydd Cyflog o fewn Llywodraeth Leol yng Nghymru".

ARSYLWADAU GAN BWYLLGORAU ERAILL

- 5 Nid yw'r adroddiad hwn wedi cael ei ystyried o'r blaen.

ARGYMHELLIAD

- 6 Argymhellir bod yr Aelodau'n:
 - i) **nodi gofynion Deddf Lleoliaeth 2011; a**
 - ii) **chymeradwyo'r broses ariannu cyfalaf a dyrannu.**

CEFNDIR

- 7 Rhaid paratoi Datganiad Polisi Tâl yn unol â Rhan 1; Pennod 8 (Adranau 38 – 43) o Ddeddf Lleoliaeth 2011. Mae'r canllawiau a gyhoeddwyd gan Lywodraeth Cymru yn cynnig crynodeb o elfennau allweddol y Datganiad Polisi Tâl, gan gynnwys:
- (a) Gwybodaeth ynghylch cydnabyddiaeth ariannol ei brif swyddogion;
 - (b) cydnabyddiaeth ariannol y gweithwyr ar y cyflogau isaf; ac
 - (c) y berthynas rhwng:
 - (i) cydnabyddiaeth ariannol ei brif swyddogion, a
 - (ii) chydabyddiaeth ariannol y gweithwyr nad ydynt yn brif swyddogion.
- 8 Rhaid i'r datganiad nodi:
- (a) y diffiniad o "weithwyr ar y cyflogau isaf" a fabwysiadwyd gan yr Awdurdod at ddibenion y datganiad; a
 - (b) rhesymau'r Awdurdod dros fabwysiadu'r diffiniad hwnnw.
- 9 Rhaid i'r datganiad hefyd gynnwys polisiâu'r Awdurdod sy'n ymwneud â:
- (i) lefel y gydnabyddiaeth ariannol a'i helfennau ar gyfer pob prif swyddog;
 - (ii) cydnabyddiaeth ariannol prif swyddogion pan gânt eu recriwtio;
 - (iii) cynyddiadau ac ychwanegiadau at gydnabyddiaeth ariannol pob prif swyddog;
 - (iv) y defnydd o daliadau sy'n gysylltiedig â pherfformiad ar gyfer prif swyddogion;
 - (v) y defnydd o daliadau bonws ar gyfer prif swyddogion;
 - (vi) sut y telir prif swyddogion pan ddeuant at ddiwedd eu cyfnod mewn swydd neu gyflogaeth â'r awdurdod; a
 - (vii) chyhoeddi a chaniatáu mynediad at wybodaeth sy'n ymwneud â chydabyddiaeth ariannol prif swyddogion.

GWYBODAETH

- 10 Diben y Datganiad Polisi Tâl hwn yw sicrhau bod yr Awdurdod yn dryloyw o ran dangos sut y mae'n pennu cyflogau ei weithwyr, yn enwedig cyflogau prif swyddogion a gweithwyr ar y raddfa gyflog isaf, a hynny trwy nodi pa ddulliau a ddefnyddir i benderfynu ar gyflogau.

GOBLYGIADAU

Amcanion Llesiant	Mae'r Datganiad Polisi Tâl yn darparu fframwaith ar gyfer gwneud penderfyniadau ynghylch cyflogau, a phenderfyniadau ar gyflogau uwch yn benodol, gan gyfrannu at sicrhau cynaliadwyedd ariannol yr Awdurdod ac at allu dangos bod cyflogau'n cael eu dyrannu yn deg.
Cyllideb	Mae dyfarniadau cyflog cytunedig a chyhoeddedig y Cyd-gynghorau Cenedlaethol (NJC) yn cael eu hystyried wrth bennu cyllideb flynyddol yr Awdurdod.
Cyfreithiol	O dan adran 38(1) o Ddeddf Lleoliaeth 2011, mae gan yr Awdurdod Tân ac Achub ddyletswydd gyfreithiol i lunio Datganiad Polisi Tâl blynyddol.
Staffio	Mae'r Datganiad Polisi Tâl yn cefnogi egwyddorion tryloywder, cyflog cyfartal a chefnogi staff.
Cydraddoldeb/ Hawliau Dynol / Y Gymraeg	Mae triniaeth gyfartal o ran cyflog yn rhan bwysig o amcanion Cydraddoldeb yr ATA.
Risgiau	Mae diffyg cydymffurfio â deddfwriaeth yn arwain at risg gyfreithiol a risg i enw da.

Awdurdod Tân ac Achub Gogledd Cymru

Datganiad Polisi Tâl 2025/26

1.0 Cyflwyniad

1.1 Prif rôl Awdurdod Tân ac Achub Gogledd Cymru (yr Awdurdod) yw:

- cyflawni holl ddyletswyddau a chyfrifoldebau Awdurdod Tân ac Achub yn unol â'r ddeddfwriaeth a'r rheoliadau priodol, yn enwedig [Deddf Gwasanaethau Tân ac Achub 2004](#), a [Gorchymyn Diwygio Rheoleiddio \(Diogelwch Tân\) 2005](#) (a ddaeth i rym ar 1 Hydref 2006), a [Chynllun Cyfuno 1995](#);
- cytuno ar y cynlluniau gwasanaeth blynyddol, y cyllidebau refeniw a chyfalaf, a chyfraniadau'r cynghorau cyfansoddol; a
- monitro'r cyllidebau refeniw a chyfalaf ac ymdrin ag unrhyw amrywiadau sylweddol, gan gynnwys penderfyniadau ar unrhyw gyfraniadau atodol.

1.2 Er mwyn cyflawni ei rôl, mae'r Awdurdod yn penodi staff i gyflawni dyletswyddau ar ei ran, ac wrth wneud hynny rhaid iddo ddilyn yr holl ddeddfwriaeth gyflogaeth berthnasol. Mae'r Awdurdod hefyd yn dilyn nifer o egwyddorion allweddol sy'n sicrhau fforddiadwyedd, cyflogau cyfartal, tryloywder a chefnogaeth i'r rhai ar gyflogau isel.

1.3 Diben y ddogfen hon yw bodloni rhwymedigaethau cyfreithiol yr Awdurdod o dan Ddeddf Lleoliaeth 2011 yn ogystal â darparu gwybodaeth am y ffordd y mae'r Awdurdod yn pennu cyflogau ei weithwyr. Mae'n darparu gwybodaeth am gydnabyddiaeth ariannol y Prif Swyddogion a'r gweithwyr sydd ar y raddfa gyflog isaf. Mae hefyd yn darparu gwybodaeth am y dulliau a ddefnyddir i benderfynu ar gyflogau'r holl staff.

1.4 Mae'r ddogfen yn trafod y cyfnod rhwng 1 Ebrill 2025 a 31 Mawrth 2026 ac mae'n darparu fframwaith ar gyfer gwneud penderfyniadau ar gyflogau ac, yn benodol, ar sut i wneud penderfyniadau ar gyflogau uwch.

1.5 Mae'r Datganiad Polisi Tâl yn ddogfen flynyddol a baratoir ac a gymeradwyir gan yr Awdurdod cyn dechrau'r flwyddyn ariannol sydd dan sylw ynddo.

2.0 Fframwaith deddfwriaethol

2.1 Mae Adran 38 (1) o Ddeddf Lleoliaeth 2011 yn ei gwneud yn ofynnol i Awdurdodau Lleol Cymru a Lloegr lunio Datganiad Polisi Tâl ar gyfer 2012/13 a phob blwyddyn ariannol ddilynol. Mae'r Ddeddf hefyd yn ei gwneud yn ofynnol i'r Awdurdod roi sylw dyledus i unrhyw ganllawiau a

gyhoeddir gan Weinidogion Cymru. Fe wnaeth Llywodraeth Cymru ddiweddarau'r canllawiau ym mis Tachwedd 2021, "Atebolwydd Cyflog o fewn Llywodraeth Leol yng Nghymru".

- 2.2 Mae'r Ddeddf yn cynnig diffiniad eang o gydnabyddiaeth ariannol ac mae'n cynnwys cyflogau, lwfansau, buddion mewn nwyddau, cynnydd/gwelliannau mewn hawliau pensiwn a thaliadau terfynu swydd.
- 2.3 Pan fydd yn penderfynu ar gyflog a chydabyddiaeth ariannol ei holl weithwyr, rhaid i'r Awdurdod gydymffurfio â'r holl ddeddfwriaeth berthnasol. Mae hyn yn cynnwys Deddf Cydraddoldeb 2010, Rheoliadau Cyflogaeth Ran Amser (Atal Triniaeth Lai Ffafirol) 2000, Rheoliadau Gweithwyr Asiantaeth 2010 a, lle bo'n berthnasol, Rheoliadau Trosglwyddo Ymgymeriadau (Diogelu Cyflogaeth) 2006.
- 2.4 Mae'r Awdurdod yn sicrhau nad oes unrhyw wahaniaethu ar sail cyflog yn digwydd o fewn ei strwythurau cyflog, a hynny er mwyn cyflawni ei rwymedigaethau o dan ofynion cyflog cyfartal Deddf Cydraddoldeb 2010. Mae prosesau gwerthuso swyddi wedi'u hymgorffori ar draws y sefydliad er mwyn sicrhau bod cyfiawnhad gwrthrychol dros wahaniaethau cyflog rhwng gweithwyr ac i sicrhau bod cyflogau'n adlewyrchiad uniongyrchol o ofynion a chyfrifoldebau'r rôl.

3.0 Gwneud penderfyniadau gan gynnwys ystyried gwerth am arian

- 3.1 Mae'r polisi hwn yn berthnasol i holl weithwyr yr Awdurdod.
- 3.2 Mae'r Awdurdod yn cefnogi trefniadau cydfargeinio ac yn cefnogi'r darpariaethau presennol ar lefel genedlaethol sy'n llywodraethu cyflogau ac amodau gwasanaeth ar gyfer y grwpiau gweithwyr canlynol:
- Y Cyd-gyngor Cenedlaethol ar gyfer Rheolwyr Brigâd y Gwasanaethau Tân ac Achub, Cyfansoddiad a Chynllun Amodau Gwasanaeth (Llyfr Aur)
 - Y Cyd-bwyllgor Negodi ar gyfer Prif Swyddogion Awdurdodau Lleol; Cyfansoddiad, Amodau Gwasanaeth, Cyflogau (Llyfr Glas)
 - Y Cyd-gyngor Cenedlaethol ar gyfer Gwasanaethau Tân ac Achub Awdurdodau Lleol, Cynllun Amodau Gwasanaeth (Llyfr Llwyd)
 - Y Cyd-gyngor Cenedlaethol ar gyfer Gwasanaethau Llywodraeth Leol (Llyfr Gwyrdd).
- 3.3 Caiff lefelau cyflog eu hadolygu'n flynyddol trwy ddefnyddio'r trefniadau cydfargeinio hyn a bydd unrhyw daliadau "costau byw" sy'n gysylltiedig ag amodau cytundebol yn cael eu gweithredu ar ôl derbyn hysbysiad gan y corff trafod perthnasol.

- 3.4 Bydd yr Awdurdod yn ystyried unrhyw daliadau 'costau byw' cytundebol i'w brif swyddogion yng nghyd-destun penderfyniadau tebyg ynghylch gweithwyr ar gyflogau is, ac yn unol â chanlyniad y cydfargeinio a amlinellir uchod.

- 3.5 Mae'r holl swyddi sydd dan amodau'r Cyd-gyngor Cenedlaethol ar gyfer Gwasanaethau Llywodraeth Leol hefyd yn amodol ar gynllun gwerthuso swyddi'r Awdurdod, sy'n asesu pob rôl yn wrthrychol pan fo swydd newydd yn cael ei chreu, pan fo swydd sydd eisoes yn bodoli yn cael ei newid, neu'n ysbeidiol er mwyn pennu gradd gyflog deg sy'n gyson ar draws y grŵp hwn o staff. Pan fyddant yn rhoi'r gorau i'w dyletswyddau o'u gwirfodd, ni wneir unrhyw daliadau ychwanegol.
- 3.6 Yn unol â'r cyfansoddiad, yr Awdurdod sy'n gyfrifol am gymeradwyo'r gyllideb ariannol flynyddol gan gynnwys fforddiadwyedd costau gweithwyr.

4.0 Rôl y Prif Swyddog Tân

- 4.1 Y Prif Swyddog Tân yw Pennaeth y Gwasanaeth Cyflogedig a hwy sy'n gyfrifol am y Gwasanaeth. Dyma swydd lawn-amser a benodir ar sail teilyngdod, gan ddefnyddio meini prawf gwrthrychol a chan ddilyn proses gystadleuol agored. Mae'r broses ddethol yn cael ei goruchwyllo gan Banel Penodi sy'n cynnwys aelodau'r Awdurdod.
- 4.2 Mae'r Prif Swyddog Tân yn gweithio'n agos gydag aelodau etholedig i gyflawni nodau strategol yr Awdurdod. Mae gan y sefydliad gyllideb referniw flynyddol o tua £52.4 miliwn a chyllideb gyfalaf o £6.2 miliwn ac mae'n gyfrifol am ystod eang o wasanaethau o dan Ddeddf Gwasanaethau Tân ac Achub 2004, gan gyflogi tua 900 aelod o staff.

5.0 Cyflogau'r Prif Swyddogion

- 5.1 Mae polisi cyflog yr Awdurdod ar gyfer cydnabyddiaeth ariannol prif swyddogion, gan gynnwys y Prif Swyddog Tân, yn cyd-fynd â threfniadau'r Cyd-gyngor Cenedlaethol. O dan y trefniadau hyn, mae cyflogau Rheolwyr Brigâd yn cael eu hadolygu'n flynyddol ar lefel genedlaethol er mwyn darparu'r isafswm cyflog ar gyfer prif swyddogion tân.
- 5.2 Pan gânt eu penodi, bydd cydnabyddiaeth ariannol y prif swyddogion yn cael ei gosod ar y cyflog sylfaenol sy'n gysylltiedig â'r farchnad ac yn cael ei chymeradwyo gan yr Awdurdod llawn. Hefyd, bydd car yn cael ei ddarparu er mwyn iddynt gyflawni'r swydd.
- 5.3 Mae cydnabyddiaeth ariannol prif swyddogion hefyd yn destun adolygiad cyflog o dro i dro. Mae'r broses hon yn meincnodi lefelau cyflog y prif swyddog yn erbyn cymaryddion perthnasol mewn awdurdodau tân ac achub eraill. Cafodd y broses adolygu cyflogau ei chymeradwyo gan yr Awdurdod yn ystod 2021 a chytunwyd ar yr egwyddorion canlynol:

- i. bydd graddfeydd cyflog yn cael eu cysylltu â'r cyfraddau cyflog sylfaenol cyfartalog sy'n cael eu cydgasglu a'u cyhoeddi gan y Cyd-gyngor Cenedlaethol ar gyfer Rheolwyr Brigâd Gwasanaethau Tân ac Achub yr Awdurdodau Lleol, a hynny er mwyn cynnig cymariaethau priodol sy'n benodol i'r sector;
- ii. bydd pob swydd lefel uwch yn cael ei chyflogi ar raddfa tri phwynt, a bydd cyflogeion angen arfarniad blynyddol boddhaol cyn y cânt godi i'r pwynt nesaf. Bydd pob cynyddran ar y raddfa yn seiliedig ar ffigwr o £1,500 ar gyfer y Prif Swyddog Tân; a chyfran gymharol ar gyfer y swyddi eraill;
- iii. bydd yr Awdurdod yn talu, ar waelod y raddfa driphwynt, y cyflog sylfaenol cyfartalog ar gyfer awdurdod ym Mand Poblogaeth 2, a fydd yn cynnwys yr holl ddyletswyddau;
- iv. bydd y dyfarniadau cyflog blynyddol sy'n cael eu trafod a'u cytuno'n genedlaethol yn cael eu cymhwyso'n awtomatig, fel sy'n digwydd ar hyn o bryd yn achos gweithwyr y "llyfr llwyd" a'r "llyfr gwyrdd" (oni fydd gweithiwr yn dewis hepgor unrhyw ran ohono);
- v. bydd y perthnasedd cyflog rhwng swyddi PST, DBST, PSTC a PSC yn cael eu hadfer. Cyfrifir cyflog pob swydd lefel uwch fel cyfran o gyflog y Prif Swyddog Tân fel a ganlyn:

	Cyflog mewn perthynas â'r PST
Prif Swyddog Tân	
Dirprwy Brif Swyddog Tân	80%
Prif Swyddog Tân Cynorthwyol	75%
Prif Swyddog Cynorthwyol	60%

- vi. Bydd maint priodol yn cael ei bennu ar gyfer pob swydd, yn unol â'u lefel, a bydd eu maint yn gyson ar draws y lefel er mwyn sicrhau bod swyddogion yn cael yr un cyflog cyfartal am waith o'r un gwerth; a
- vii. bydd cyflogau'n cael eu hadolygu'n rheolaidd yn unol â gofynion y dull 'dau drac' o bennu lefelau tâl ar gyfer Rheolwyr Brigâd fel y rhagnodir gan y Cyd-gyngor Cenedlaethol. Tair blynedd yw'r cyfnod derbyniol.

- 5.4 Ystyriwyd meincnodi tair blynedd ar gyflog y Prif Swyddog Tân gan y Panel Gweithredol yn ei gyfarfod ar 16 Rhagfyr 2024. Canfu hyn fod yr egwyddorion a nodir uchod yn parhau i fod yn ddilys a chadarnhawyd bod tâl y Prif Swyddog Tân yn briodol.
- 5.5 Nid yw'r Awdurdod yn talu unrhyw fonysau na gwelliannau ychwanegol megis tâl sy'n gysylltiedig â pherfformiad. Pan fydd prif swyddogion yn rhoi'r gorau i'w dyletswyddau o'u gwirfodd, ni wneir unrhyw daliadau ychwanegol.
- 5.6 Ar ôl ymddiswyddo neu ymddeol o'u dyletswyddau, ni wneir unrhyw daliadau ychwanegol ac eithrio'r hyn sy'n ddyledus at ddibenion cyflog neu daliadau a wneir i unigolyn yn unol â'r cynllun pensiwn priodol wrth ymddeol. Gall taliadau o'r fath gynnwys cyflog a delir yn lle rhybudd, hawliau buddion pensiwn a thâl gwyliau.
- 5.7 Pan fo pecyn diswyddo'n cael ei ystyried ar ôl i brif swyddog gytuno i roi'r gorau i'w ddyletswyddau, ac eithrio am y rhesymau a amlinellir uchod, bydd yr Awdurdod llawn yn cael cynnig i bleidleisio cyn y gellir cymeradwyo unrhyw becyn diswyddo.
- 5.8 Cyhoeddir gwybodaeth am gydnabyddiaeth ariannol prif swyddogion fel rhan o Ddatganiad Cyfrifon blyneddol yr Awdurdod. Cyhoeddir y rhain ar wefan yr Awdurdod.
- 5.9 Mae costau busnes megis tocynnau trên, milltiroedd ceir, llety dros nos a pharcio yn cael eu hawlio'n ôl yn unol â pholisi teithio a chynhaliadaeth y sefydliad, sy'n berthnasol i bob gweithiwr.
- 5.10 Mae prif swyddogion yn aelodau o'r cynllun pensiwn perthnasol. Nid yw'r Awdurdod yn caniatáu cynyddiadau neu welliannau i'r pensiwn y tu hwnt i'r trefniadau safonol.
- 5.11 Y cyfnod rhybudd ar gyfer swyddi prif swyddog yw 3 mis.

6.0 Staff ar Lefel Uwch

- 6.1 At ddibenion y Datganiad Polisi Tâl hwn, nid yw'r term "prif swyddog" wedi'i gyfyngu i Bennaeth y Gwasanaeth Cyflogedig, ac mae'n cynnwys y rhai sy'n adrodd yn uniongyrchol i'r Prif Swyddog Tân. Mae hyn yn cynnwys y Swyddog Monitro, y Swyddog Adran 151, y Dirprwy Brif Swyddog Tân, Prif Swyddogion Tân Cynorthwyol a Phrif Swyddogion Cynorthwyol.

6.2 Mae'r swyddi hyn yn ddarostyngedig i ystod o delerau ac amodau:

Grŵp Gweithwyr	Telerau ac Amodau	Buddion eraill	Trefniadau pensiwn
Prif Swyddog Tân	Llyfr Aur	Darperir car	Cynllun Pensiwn Llywodraeth Leol
Swyddog Monitro	Darperir gan swyddog a enwir o Gyngor Sir y Fflint o dan drefniant contract		
Trysorydd (swyddog adran 151)	Contract rhan-amser a drafodwyd y tu allan i'r telerau ac amodau cenedlaethol.		
Dirprwy Brif Swyddog Tân	Llyfr Aur	Darperir car	Cynllun Pensiwn Llywodraeth Leol neu Gynllun Pensiwn y Diffoddwyr Tân
Prif Swyddog Tân Cynorthwyol	Llyfr Aur	Darperir car	Cynllun Pensiwn Llywodraeth Leol neu Gynllun Pensiwn y Diffoddwyr Tân
Prif Swyddog Cynorthwyol	Llyfr Glas	Darperir car	Cynllun Pensiwn Llywodraeth Leol

7.0 Rheoli talent

7.1 Mae ffocws strategol yr Awdurdod ar gefnogi a datblygu ansawdd arweinyddiaeth y Gwasanaeth. Mae hyn yn cynnwys cynyddu capasiti'r timau rheoli presennol, cynllunio datblygiad arweinwyr y dyfodol, hyrwyddo gwerthoedd arweinyddiaeth ledled y sefydliad a denu arweinwyr effeithiol o sectorau eraill, pan fo hynny'n briodol.

8.0 Tâl sy'n gysylltiedig â pherfformiad

8.1 Ar hyn o bryd, nid oes cynllun tâl sy'n gysylltiedig â pherfformiad ar waith ar gyfer unrhyw swydd ar draws y Gwasanaeth.

9.0 Cydnabyddiaeth ariannol ar gyfer staff heblaw am brif swyddogion

9.1 Mae polisi cyflog yr Awdurdod ar gyfer talu gweithwyr nad ydynt yn brif swyddogion yn cyd-fynd â'r cyfraddau cyflog y cytunwyd arnynt yn genedlaethol ac a negodwyd drwy'r Cyd-gyngor Cenedlaethol, sy'n cynnwys cynrychiolwyr cenedlaethol cyflogwyr a gweithwyr.

Grŵp Gweithwyr	Telerau ac Amodau	Buddion eraill	Trefniadau Pensiwn
----------------	-------------------	----------------	--------------------

Swyddogion (Rheolwyr Gorsaf, Rheolwyr Grŵp a Rheolwyr Ardal)	Llyfr Llwyd	Darperir car ar brydles ar gyfer staff ar y rota dyletswydd hyblyg	Cynllun Pensiwn y Diffoddwyr Tân
Pennaeth Adrannau Corfforaethol	Llyfr Glas	DIM	Cynllun Pensiwn Llywodraeth Leol
Diffoddwyr Tân	Llyfr Llwyd	DIM	Cynllun Pensiwn y Diffoddwyr Tân
Prentisiaid Diffoddwyr Tân	Llyfr Llwyd	DIM	Cynllun Pensiwn y Diffoddwyr Tân
Staff yr Ystafell Reoli	Llyfr Llwyd	DIM	Cynllun Pensiwn Llywodraeth Leol
Diogelwch Tân ac Atal Tanau	Llyfr Gwyrdd	DIM	Cynllun Pensiwn Llywodraeth Leol
Gwasanaethau Corfforaethol	Llyfr Gwyrdd	DIM*	Cynllun Pensiwn Llywodraeth Leol
Prentisiaid	Llyfr Gwyrdd	DIM	Cynllun Pensiwn Llywodraeth Leol
* Gyda nifer fach o swyddi lle bydd angen teithio'n bell neu deithio'n aml, bydd dewis i gael car ar brydles			

- 9.2 Mae'r gweithiwr ar y cyflog isaf wedi'i gyflogi ar bwynt 6 colofn gyflog y Cyd-gyngor Cenedlaethol ar gyfer Gwasanaethau Llywodraeth Leol (Llyfr Gwyrdd), sy'n cyfateb i £25,183 y flwyddyn o 1 Ebrill 2024. O bryd i'w gilydd, bydd yr Awdurdod yn cyflogi prentisiaid nad ydynt wedi'u cynnwys yn y diffiniad o 'weithwyr ar y cyflogau isaf' gan nad ydynt yn cael eu cyflogi o dan contractau cyflogaeth.
- 9.3 Mae'r canllawiau statudol o dan Ddeddf Lleoliaeth 2011 yn argymhell defnyddio lluosrifau cyflog er mwyn mesur y berthynas rhwng cyfraddau cyflog ar draws y gweithlu a chyfraddau cyflog uwch-reolwyr, fel yr hyn sydd wedi'i gynnwys yn 'Review of Fair Pay in the Public Sector' Hutton (2010).
- 9.4 Yn ôl y lefelau cyflog o fewn yr Awdurdod yn 2024/25, y lluosrif rhwng y gweithiwr ar y cyflog isaf (cyflog sylfaenol cyfwerth ag amser llawn) a'r Prif Swyddog Tân yw 1:6.21.
- 9.5 Pan gynhaliwyd adroddiad Hutton ar gyflog teg yn y sector cyhoeddus, gofynnwyd iddynt ymchwilio'r achos dros gyflwyno cyfyngiad sefydlog ar wasgariad cyflogau o fewn y sector cyhoeddus, a hynny trwy gyflwyno cyfyngiad a fyddai'n atal unrhyw reolwr sector cyhoeddus rhag ennill mwy nag 20 gwaith yr hyn y mae'r person ar y cyflog isaf yn y sefydliad yn ei ennill. Daeth yr adroddiad i'r casgliad bod y berthynas ag ennillion canolrifol yn fesur mwy perthnasol, ac mae'r Cod ar yr Arferion a

Argymhellir ar Dryloywder Data a gyhoeddwyd gan y Llywodraeth yn argymhell cyhoeddi'r gymhareb rhwng y cyflog uchaf a chyflog canolrifol holl weithlu'r Awdurdod. Y lluosrif rhwng yr enillion cyfwerth ag amser llawn sylfaenol canolrifol ac enillion y Prif Swyddog Tân yw 1:4.15 (ac eithrio'r system dyletswydd ar alwad). Sylwch mai dim ond cyflogau llawn-amser sydd wedi'u cynnwys yn y ffigwr hwn a'i fod yn eithrio lwfansau.

- 9.6 Yn eu datganiad ariannol blynyddol, mae'r Awdurdod yn cyhoeddi gwybodaeth am gydnabyddiaeth ariannol Prif Swyddogion, am enillion canolrifol gweithlu'r sefydliad, ac am y gymhareb rhwng y ddau ffigur hyn er mwyn dangos y berthynas rhwng y ddau.

10.0 Cefnogaeth i staff ar gyflogau is

- 10.1 Mae cyflogau holl weithwyr y Gwasanaeth uwchlaw'r cyflog byw. Mae ystod o fesurau cymorth pellach yn cael eu cynnig, gan gynnwys cynllun beicio i'r gwaith, Rhaglen Cymorth i Weithwyr, cwnsela, gwasanaethau lechyd Galwedigaethol, a thalebau gofal plant.
- 10.2 Mae cynllun ffisiotherapi hefyd ar gael i bob gweithiwr. Mae gweithwyr yn cael cymorth ariannol er mwyn gallu atgyfeirio eu hunain ar gyfer therapi am anaf cyhyrsgerbydol neu anhwylderau eraill.
- 10.3 Mae ystod o fuddion hyblyg wedi'u cyflwyno hefyd, gan gynnwys gostyngiadau corfforaethol. Mae buddion a gwobrau nad ydynt ar ffurf tâl yn helpu i ddatblygu pecyn cyflogaeth effeithiol ac yn defnyddio systemau gwobrwyo lle gall gweithwyr addasu'r gwobrau y maent yn eu cael er mwyn cael mwy o ba bynnag beth sydd bwysicaf iddynt ar wahanol gamau yn eu gyrfaedd.

11.0 Ychwanegiadau at Gyflogau Gweithwyr Eraill

- 11.1 Lle bo'n briodol, ac yn unol ag amodau gwasanaeth cenedlaethol neu gytundebau lleol, gall unigolion gael lwfans ar ben eu cyflog. Mae'r enghreifftiau'n cynnwys, ymhlith eraill:

• darpariaeth ar alwad neu y tu allan i oriau	• lwfans ffôn
• argaeledd parhaus	• cyfraniadau pensiwn gan y cyflogwr
• cyfrifoldeb ychwanegol	• lwfansau milltiroedd
• lwfans rhent, tanwydd a golau	•

12.0 Honoraria

- 12.1 Gall aelod o staff sy'n cyflawni dyletswyddau y tu hwnt i'r hyn a ddisgwylir yn y swydd, a hynny dros gyfnod estynedig, gael taliad untro ychwanegol, gyda'r swm yn dibynnu ar amgylchiadau penodol yr achos dan sylw. Mae enghreifftiau'n cynnwys:
- pan fo gweithiwr yn gwneud gwaith ychwanegol sylweddol dros dro, y tu hwnt i'w cyfrifoldebau arferol; neu
 - pan fo gweithiwr yn gwneud cryn dipyn o waith dros eu horiau contract arferol, ond nad ydynt yn gymwys i gael taliadau goramser oherwydd eu safle ar y raddfa gyflog.
- 12.2 Byddai unrhyw benderfyniad ynghylch honoraria arfaethedig i brif swyddogion angen cymeradwyaeth yr Awdurdod.
- 12.3 Bydd penderfyniadau sy'n ymwneud â'r holl staff eraill yn cael eu hystyried gan y Pennaeth Adran priodol mewn ymgynghoriad â'r Prif Swyddog Tân Cynorthwyol (Cyllid ac Adnoddau).

13.0 Polisi ymadael

- 13.1 Pan fydd unigolyn yn rhoi'r gorau i'w dyletswyddau o'u gwirfodd, ni wneir unrhyw daliadau ychwanegol ac eithrio'r hyn sy'n ddyledus at ddibenion cyflog neu daliadau a wneir i unigolyn yn unol â'r cynllun pensiwn priodol wrth ymddeol. Gall taliadau o'r fath gynnwys cyflog a delir yn lle rhybudd, hawliau buddion pensiwn, tâl gwyliau ac unrhyw ffioedd neu lwfansau a delir.
- 13.2 Gall gweithwyr sydd wedi'u cyflogi dan amodau'r Cyd-gyngor Cenedlaethol ar gyfer Gwasanaethau Llywodraeth Leol, yn ôl disgresiwn yr Awdurdod, hawlio taliad pensiwn ychwanegol a/neu daliad dileu swydd os bydd yr awdurdod yn dewis terfynu eu cyflogaeth yn gynnar, o dan ddisgresiwn yr Awdurdod mewn perthynas â Rheoliadau Cynllun Pensiwn Llywodraeth Leol 1997 (fel y'u diwygiwyd) a Rheoliadau Llywodraeth Leol (Terfynu Cyflogaeth yn Gynnar) (Cymru a Lloegr) 2006 (fel y'u diwygiwyd) – sy'n aml yn cael eu galw'n Reoliadau lawndal ar sail Disgresiwn.
- 13.3 Mae gan y Gwasanaeth bolisi ar gyfer trefniadau diswyddo neu ymadael.
- 13.4 Ar brydiau, bydd cyn-weithwyr yn cael eu hailgyflogi gan y Gwasanaeth. Pan fo cyfanswm eu henillion a'u pensiwn yn uwch na'u cyflog ar ddiwedd eu cyflogaeth wreiddiol, wedi'i addasu ar gyfer chwyddiant, gall y pensiwn gael ei leihau yn unol â rheoliadau'r cynllun.

14.0 Trefniadau oddi ar y gyflogres

- 14.1 Anaml y bydd yr Awdurdod yn talu am wasanaeth unigolion gan ddefnyddio trefniadau oddi ar y gyflogres. Dim ond ar sail eithriadol y byddant yn cael eu hystyried, a hynny ar gyfer darnau arbenigol o waith na cheir capasiti neu arbenigedd mewnol ar eu cyfer. Mae gan yr Awdurdod drefniadau ar waith i sicrhau bod dangosydd statws cyflogaeth CThEF yn cael ei gwblhau ar gyfer pob cyflenwr cyn y gwneir unrhyw daliadau.

15.0 Atodiadau

[Atodiad 1](#) Matrics cyflogau Prif Swyddogion

[Atodiad 2](#) Cyfraddau cyflog y Cyd-Gyngor Cenedlaethol

[2.1](#) Rolau Diffoddwyr Tân

[2.2](#) Y System Dyletswydd Ar Alwad

[2.3](#) Rolau'r Ystafell Reoli

[Atodiad 3](#) Y Cyd-gyngor Cenedlaethol ar gyfer gwasanaethau llywodraeth leol, matrics cyflogau

Afodiad 1

Gwasanaeth Tân ac Achub Gogledd Cymru Cyfraddau Cyflog Prif Swyddogion (fel yr oeddent ym mis Ionawr 2024)

Swydd	Cyflog	Cyflog	Cyflog	% o PST
	Blwyddyn 1	Blwyddyn 2	Blwyddyn 3	
PST*	£153,066	£154,729	£156,392	
DBST*	£122,453	£123,783	£125,114	80%
PSTC*	£114,800	£116,047	£117,294	75%
PSC	£91,840	£92,837	£93,835	60%

* yn cynnwys cydnabyddiaeth ariannol am drefniadau dyletswydd parhaus

Gwasanaeth a ddarperir yn allanol	Gwerth (y flwyddyn)
Swyddog Monitro	£ 18,921 (heb gynnwys TAW)*
Swyddog Adran 151	£8,340

*yn seiliedig ar gost llynedd

ROLAU DIFFODD TÂN - CYFRADDAU CYFLOG O 1 GORFFENNAF 2024
 (mae'r dyfarniad cyflog ar gyfer 1 Gorffennaf 2025 ymlaen yn dal i fod yn
 destun trafod cenedlaethol)

	Blynyddol sylfaenol £	Cyfradd sylfaenol yr awr £	Cyfradd goramser £
Diffoddwr Tân			
Hyfforddai	28265	12.91	19.36
Datblygu	29,442	13.44	20.16
Cymwys	37,675	17.20	25.80
Rheolwr Criw			
Datblygu	40,041	18.28	27.42
Cymwys	41,767	19.07	28.61
Rheolwr Gwylfa			
Datblygu	42,672	19.48	29.22
Cymwys A	43,857	20.03	30.05
Cymwys B	46,707	21.33	32
Rheolwr Gorsaf			
Datblygu	48,580	22.18	33.27
Cymwys A	50,041	22.85	34.28
Cymwys B	53,586	24.47	36.71
Rheolwr Grŵp			
Datblygu	55,953	25.55	Amherthnasol
Cymwys A	57,632	26.32	Amherthnasol
Cymwys B	62,028	28.32	Amherthnasol
Rheolwr Ardal			
Datblygu	65,690	30.00	Amherthnasol
Cymwys A	67,658	30.89	Amherthnasol
Cymwys B	72,054	32.90	Amherthnasol

ROLAU DIFFODD TÂN – CYFRADDAU CYFLOG O 1 Ionawr 2025 (SYSTEM DYLETSWYDD AR ALWAD)

(mae'r dyfarniad cyflog ar gyfer 1 Gorffennaf 2025 ymlaen yn dal i fod yn destun trafod cenedlaethol)

	(1) £ y flwydd n	(2) £ y flwyd dyn	(3) £ yr Awr	(4) £ yr achlysur
Diffoddwr Tân				
Hyfforddai	4,240	2,120	12.91	4.96
Datblygu	4,416	2,208	13.44	4.96
Cymwys	5,651	2,826	17.20	4.96
Rheolwr Criw				
Datblygu	6,006	3,003	18.28	4.96
Cymwys	6,265	3,133	19.07	4.96
Rheolwr Gwylfa				
Datblygu	6,401	3,200	19.48	4.96
Cymwys A	6,579	3,289	20.03	4.96
Cymwys B	7,006	3,503	21.33	4.96
Rheolwr Gorsaf				
Datblygu	7,287	3,644	22.18	4.96
Cymwys A	7,506	3,753	22.85	4.96
Cymwys B	8,038	4,019	24.47	4.96
Rheolwr Grŵp				
Datblygu	8,393	4,196	25.55	4.96
Cymwys A	8,645	4,322	26.32	4.96
Cymwys B	9,304	4,652	28.32	4.96
Rheolwr Ardal				
Datblygu	9,854	4,927	30.00	4.77
Cymwys A	10,149	5,074	30.89	4.77
Cymwys B	10,808	5,404	32.90	4.77

Mae Colofn 1 yn dangos y tâl cadw blynyddol llawn (15% o'r cyflog blynyddol sylfaenol llawn-amser, fel y nodir yn Atodiad A)

Mae Colofn 2 yn dangos y tâl cadw ar gyfer gweithwyr ar y system ddyletswydd criwio dydd (7.5% o'r cyflog blynyddol sylfaenol llawn-amser, fel y nodir yn Atodiad A)

Mae Colofn 3 yn dangos y gyfradd fesul awr ar gyfer gwaith a wnaed

ATODIAD 2.3

ROLAU PENODOL YR YSTAFELL REOLI - CYFRADDAU CYFLOG O 1 GORFFENNAF 2024

(mae'r dyfarniad cyflog ar gyfer 1 Gorffennaf 2025 ymlaen yn dal i fod yn destun trafod cenedlaethol)

	Blynyddol sylfaenol* £	Cyfradd sylfaenol yr awr £	Cyfradd goramser £
Diffoddwr Tân (Yr Ystafell Reoli)			
Hyfforddai	26,852	12.26	18.39
Datblygu	27,790	12.77	19.16
Cymwys	35,791	16.34	24.51
Rheolwr Criw (Yr Ystafell Reoli)			
Datblygu	38,039	17.37	26.06
Cymwys	39,679	18.12	27.18
Rheolwr Gwylfa (Yr Ystafell Reoli)			
Datblygu	40,538	18.51	27.77
Cymwys A	41,664	19.02	28.53
Cymwys B	44,372	20.26	30.39
Rheolwr Gorsaf (Yr Ystafell Reoli)			
Datblygu	46,151	21.07	31.61
Cymwys A	47,539	21.71	32.57
Cymwys B	50,907	23.25	34.88
Rheolwr Grŵp (Yr Ystafell Reoli)			
Datblygu	53,155	24.27	Amherthnaso
Cymwys A	54,750	25.00	Amherthnaso
Cymwys B	58,927	26.91	Amherthnaso

* (95% o'r cyflog blynyddol sylfaenol ar gyfer swyddi diffodd tân perthnasol, fel y nodir yn Atodiad A)

**CYFRADDAU TÂL O 1 EBRILL 2024 AR GYFER STAFF A GYFLOGIR AR
DELERAU AC AMODAU'R LLYFR GWYRDD (mae'r trafodaethau cyflog ar
gyfer 25/26 yn parhau)**

Pwynt ar y Golofn Gyflog	01-Ebr-24	
	y flwyddyn	yr awr*
2	£23,656	£12.26
3	£24,027	£12.45
4	£24,404	£12.65
5	£24,790	£12.85
6	£25,183	£13.05
7	£25,584	£13.26
8	£25,992	£13.47
9	£26,409	£13.69
10	£26,835	£13.91
11	£27,269	£14.13
12	£27,711	£14.36
13	£28,163	£14.60
14	£28,624	£14.84
15	£29,093	£15.08
16	£29,572	£15.33
17	£30,060	£15.58
18	£30,559	£15.84
19	£31,067	£16.10
20	£31,586	£16.37
21	£32,115	£16.65
22	£32,654	£16.93
23	£33,366	£17.29
24	£34,314	£17.79
25	£35,235	£18.26
26	£36,124	£18.72
27	£37,035	£19.20
28	£37,938	£19.66
29	£38,626	£20.02
30	£39,513	£20.48
31	£40,476	£20.98
32	£41,511	£21.52
33	£42,708	£22.14
34	£43,693	£22.65
35	£44,711	£23.17
36	£45,718	£23.70
37	£46,731	£24.22
38	£47,754	£24.75
39	£48,710	£25.25
40	£49,764	£25.79
41	£50,788	£26.32
42	£51,802	£26.85
43	£52,805	£27.37

*cyfradd fesul awr wedi'i chyfrifo trwy rannu'r cyflog blynyddol â 52.143 wythnos (sef 365 diwrnod wedi'i rannu â 7) ac yna ei rannu â 37 awr (sef yr wythnos waith safonol yn ôl Cytundeb Cenedlaethol y 'Llyfr Gwyrdd')

CYFRADDAU TÂL O 1 EBRILL 2024 AR GYFER STAFF A GYFLOGIR AR DELERAU AC AMODAU'R LLYFR GLAS

(mae'r trafodaethau cyflog ar gyfer 25/26 yn parhau)

Pwynt ar y Golofn Gyflog	01-Ebr-24	
	y flwyddyn	yr awr
48	£57,692	£29.90
49	£59,786	£30.99
50	£60,832	£31.53
51	£61,877	£32.07

Adroddiad i	Awdurdod Tân ac Achub Gogledd Cymru	
Dyddiad	28 Ebrill 2025	
Swyddog Arweiniol	Anthony Jones, Prif Swyddog Tân Cynorthwyol	
Swyddog Cyswllt	Sandra Williams, Pennaeth Cynllunio Corfforaeth Perfformiad a Thrawsnewid	
Pwnc	Cynllun Gweithredu Rheoli Risg Cymunedol 2025/26	

PWRPAS YR ADRODDIAD

- 1 Pwrpas yr adroddiad hwn yw rhoi trosolwg o'r adborth a gafwyd o'r ymgynghoriad cyhoeddus ar Gynllun Gweithredu Rheoli Risg Cymunedol 2025-2026 a'r Asesiad o'r Effaith ar Gydraddoldeb cysylltiedig ac i geisio cymeradwyaeth i'r fersiwn derfynol o'r dogfennau uchod.

CRYNODEB GWEITHREDOL

- 2 O dan Fframwaith Cenedlaethol Tân ac Achub Llywodraeth Cymru 2016, un o'r prif amcanion ar gyfer Gwasanaethau Tân ac Achub yng Nghymru yw i fynd ati'n barhaus ac mewn modd cynaliadwy i leihau risg a gwella diogelwch dinasyddion a chymunedau.
- 3 Yn unol â gofynion Mesur Llywodraeth Leol (Cymru) 2009 (y Mesur), rhaid i Awdurdod Tân ac Achub Gogledd Cymru (yr Awdurdod) wneud trefniadau ar gyfer gwelliant parhaus wrth arfer ei swyddogaethau, drwy osod amcanion gwella iddo'i hun ym mhob blwyddyn ariannol yn erbyn o leiaf un o saith swyddogaeth. Mae'n rhaid ymgynghori â'r cyhoedd ynghylch yr amcanion hyn.
- 4 Mae'n ofyniad statudol o dan Ddeddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) 2015 i Gyrff Cyhoeddus gyhoeddi amcanion llesiant blynyddol ac adrodd yn flynyddol ar eu cynnydd tuag at gyflawni eu hamcanion llesiant.
- 5 Mae Cylchlythyr Tân ac Achub Llywodraeth Cymru W-FRSC(2024)06 yn cadarnhau y gellir cyflawni'r dyletswyddau o dan Fesur 2009 a Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) 2015 drwy gyhoeddi un adroddiad.
- 6 Dyma'r ail Gynllun Gweithredu Rheoli Risg Cymunedol a ddatblygwyd i gefnogi'r gwaith o gyflawni Cynllun Rheoli Risg Cymunedol yr Awdurdod 2024-2029. Nod y Cynllun Rheoli Risg Cymunedol yw nodi risgiau sy'n wynebu'r gymuned ac mae'n disgrifio sut y bydd yr Awdurdod yn rheoli'r risgiau hynny, ac yn parhau i atal ac ymateb i danau ac argyfyngau eraill. Ysgrifennwyd yr amcanion i ystyried gofynion y ddau ddarn o ddeddfwriaeth y cyfeiriwyd atynt uchod.

- 7 Roedd y lefelau ymateb 25% yn uwch (223 i 279) nag ymgynghoriad cyhoeddus 2024-25, er bod llai o ymatebwyr (7 i lawr o 48) wedi datgan eu bod yn aelodau o staff Gwasanaeth Tân ac Achub Gogledd Cymru (y Gwasanaeth).
- 8 Roedd y gefnogaeth ar gyfer yr amcanion gwella a llesiant arfaethedig yn gyson uchel ar draws pob un o'r pum egwyddor ar gyfer cadw cymunedau'n ddiogel, gan amrywio rhwng 99% a 96%.
- 9 Rhannwyd sylwadau gair am air gan ymatebwyr i'r ymgynghoriad gyda'r Penaethiaid Adran perthnasol, neu'r arbenigwr pwnc, i'w hadolygu ac i ystyried pa effaith, os o gwbl, a gaiff yr adborth ar eu hamcanion arfaethedig ar gyfer 2025-26.
- 10 Nid oes unrhyw newidiadau arfaethedig i unrhyw un o'r amcanion o ganlyniad i'r ymgynghoriad cyhoeddus.
- 11 Mae undebau llafur wedi bod yn ymwneud â datblygu'r amcanion llesiant fel rhan o'r Ddyletswydd Partneriaeth Gymdeithasol, ac yn y Cyd-bwyllgor Ymgynghori a Negodi ym mis Chwefror 2025 cytunodd cynrychiolwyr yr Undebau Llafur a oedd yn bresennol fod consensws wedi'i gyrraedd ar yr amcanion.

ARSYLWADAU GAN Y PANEL GWEITHREDOL/PWYLLGOR ARCHWILIO

- 12 Cyflwynwyd y papurau i'r Panel Gweithredol ar 17 Mawrth 2025. Ni wnaed unrhyw arsylwadau.

ARGYMHELLIAD

- 13 Argymhellir bod yr Aelodau'n:
 - i) **Nodi cynnwys yr adroddiad adborth; ac yn**
 - ii) **cymeradwyo Cynllun Gweithredu Rheoli Risg Cymunedol 2025-26 sydd wedi'i atodi a'r Asesiad o'r Effaith ar Gydraddoldeb cysylltiedig i'w cyhoeddi.**

CEFNDIR

- 14 Bydd yr Awdurdod yn adrodd ar ei gynnydd yn erbyn amcanion Cynllun Rheoli Risg Cymunedol 2024-25 yn ei Asesiad Perfformiad Blynyddol yn Hydref 2025.

GWYBODAETH

- 15 Roedd yr ymgynghoriad cyhoeddus ar amcanion Gwella a Llesiant yr Awdurdod ar gyfer 2025-26 ar agor rhwng 21 Hydref ac 16 Rhagfyr 2024.
- 16 Cyhoeddwyd Cynllun Gweithredu Rheoli Risg Cymunedol drafft 2025-26, a fersiwn hawdd ei ddarllen, yn y Gymraeg ac yn Saesneg, ar wefan y Gwasanaeth. Cyhoeddwyd hefyd Asesiad o Effaith y Cynllun Gweithredu Rheoli Risg Cymunedol ar Gydraddoldeb.

- 17 Gwahoddwyd yr ymatebwyr i gwblhau holiadur yn nodi a oeddent yn cytuno y byddai'r amcanion arfaethedig yn cyflawni yn erbyn 'Ein Pum Egwyddor ar gyfer cadw cymunedau'n ddiogel'. Gwahoddwyd yr ymatebwyr i ychwanegu sylwadau i gefnogi eu barn.
- 18 Rhoddwyd cyhoeddusrwydd i'r ymgynghoriad ar-lein, yn fewnol ar Hwb Tân, ar y cyfryngau cymdeithasol a thrwy hysbysebion y talwyd amdanynt yn y wasg ysgrifenedig.
- 19 Argraffwyd taflenni dwyieithog gyda Chod QR arnynt, gan hwyluso mynediad uniongyrchol a hawdd i holiadur yr arolwg ar-lein, ac fe'u dosbarthwyd yn ystod ymweliadau Archwiliad Diogel ac Iach ac mewn digwyddiadau ymgysylltu.
- 20 Crëwyd cyfeiriad e-bost dwyieithog pwrpasol i hwyluso ceisiadau am wybodaeth ychwanegol neu holiaduron papur. Crëwyd rhif ffôn symudol pwrpasol i ymateb i unrhyw ymholiadau na ellid eu cyflwyno drwy e-bost.
- 21 Anfonwyd llythyrau, yn enw'r Cadeirydd, at bawb ar y Gofrestr Rhanddeiliaid yn eu gwahodd i gymryd rhan.
- 22 Trefnodd y Swyddog Cydraddoldeb ac Amrywiaeth ddigwyddiadau ymgysylltu wyneb yn wyneb penodol gyda gwahanol grwpiau buddiant ym maes cydraddoldeb.
- 23 Gellir gweld y sylwadau gair am air yn atodiadau Adroddiad yr Ymgynghoriad.

GOBLYGIADAU

Amcanion Llesiant	Mae Cynllun Gweithredu Rheoli Risg Cymunedol 2025-26 yn cynnwys datganiad llesiant fel sy'n ofynnol gan y Ddeddf.
Cyllideb	Amherthnasol
Cyfreithiol	Mae Cynllun Gweithredu Rheoli Risg Cymunedol 2025-26 wedi'i baratoi yn unol â'r ddeddfwriaeth berthnasol.
Staffio	Dim
Cydraddoldeb/Hawliau Dynol/Y Gymraeg	Mae Asesiad o'r Effaith ar Gydraddoldeb wedi'i baratoi a'i ddiweddarau yn dilyn yr ymgynghoriad cyhoeddus.
Risgiau	Mae'r Cynllun Rheoli Risg Cymunedol yn cefnogi trefniadau rheoli risg yr Awdurdod.

Awdurdod Tân ac Achub Gogledd Cymru

Cynllun Gweithredu Rheoli Risg Cymunedol

Amcanion Llesiant a Gwella
2025 – 2026

Ein pum egwyddor ar gyfer cadw cymunedau'n ddiogel – dweud eich dweud

POBL

ATAL

DIOGELU

YMATEB

AMGYLCHEDD

Cynnwys

Cyflwyniad	3
Ein Gwasanaeth	3
Ein Staff	4
Ardal Ein Gwasanaeth	4
Ein Llywodraethu a Deddfwriaeth	5
Ein Risgiau a'r Galw	7
Ein Hegwyddorion	7
Ein Hegwyddor Pobl	8
Ein Hegwyddor Atal	10
Ein Hegwyddor Diogelu	11
Ein Hegwyddor Ymateb	12
Ein Hegwyddor Amgylcheddol	13
Nodau Llesiant Cymru – Sut rydym yn cyfrannu	14
Sut i Roi Adborth	17

Pobl

Atal

Diogelu

Ymateb

Amgylchedd

Cyflwyniad

Un o'r prif amcanion ar gyfer gwasanaethau tân ac achub yng Nghymru yw mynd ati'n barhaus ac mewn modd cynaliadwy i leihau risg ac i wella diogelwch dinasyddion a chymunedau.

Nod y Cynllun Rheoli Risg Cymunedol (CRMP) yw nodi'r risgiau sy'n wynebu'r gymuned, ac mae'n disgrifio sut y bydd yr Awdurdod Tân ac Achub yn rheoli'r risgiau hynny ac yn parhau i atal ac ymateb i danau ac argyfyngau eraill.

Ym mis Gorffennaf 2024, cafodd ein CRMP pum mlynedd ei gyhoeddi, yn sgil ymgynghoriad â'r cyhoedd, yn ogystal â'n Cynllun Gweithredu ar gyfer 2024-25, a oedd yn cynnwys amcanion gwella a llesiant a fyddai yn ein galluogi i gyflawni yn erbyn ein hamcanion hirdymor. Mae'r ddau gynllun i'w cael [yma](#).

Y Cynllun Gweithredu Rheoli Risg Cymunedol ar gyfer 2025-26 yw'r ail gynllun blyneddol i gynnwys amcanion sy'n cyflawni yn erbyn amcanion CRMP 2024-29.

Ein Gwasanaeth

Mae'r Awdurdod Tân ac Achub yn cynnwys 28 o gynghorwyr etholedig o chwe awdurdod unedol Gogledd Cymru, gyda nifer y cynrychiolwyr yn cael eu pennu gan boblogaeth yr ardal. Ein cenhadaeth yw gwneud Gogledd Cymru yn ardal ddiogel i fyw ynddi, i weithio ynddi ac i ymweld â hi. Gallwch ddarllen mwy am ein strwythur a'n trefniadau llywodraethu, gan gynnwys rôl yr Awdurdod Tân ac Achub, [yma](#).

Mae Gwasanaeth Tân ac Achub Gogledd Cymru yn cael ei arwain gan Brif Swyddog Tân a Phrif Weithredwr a Thîm Arweinyddol y Gwasanaeth. Mae'r tîm hwn yn cynnwys uwch swyddogion a rheolwyr sy'n gyfrifol am adrannau sy'n gofalu am swyddogaethau gweithredol a chorfforaethol allweddol ein Gwasanaeth.

Pobl

Atal

Diogelu

Ymateb

Amgylchedd

Ein Staff

Mae ein diffoddwyr tân yn ymateb i danau, gwrthdrawiadau traffig ffyrdd ac argyfyngau eraill o 44 o orsafoedd tân ar draws Gogledd Cymru. Mae gennym 54 injan dân. Mae gan rai o'n gorsafoedd tân ddwy injan dân. Mae gan orsafoedd eraill gerbydau arbenigol fel peiriannau ag ysgol ac esgynlawr, cerbydau cefnogi digwyddiadau neu gychod, yn dibynnu ar y risg yn eu hardal.

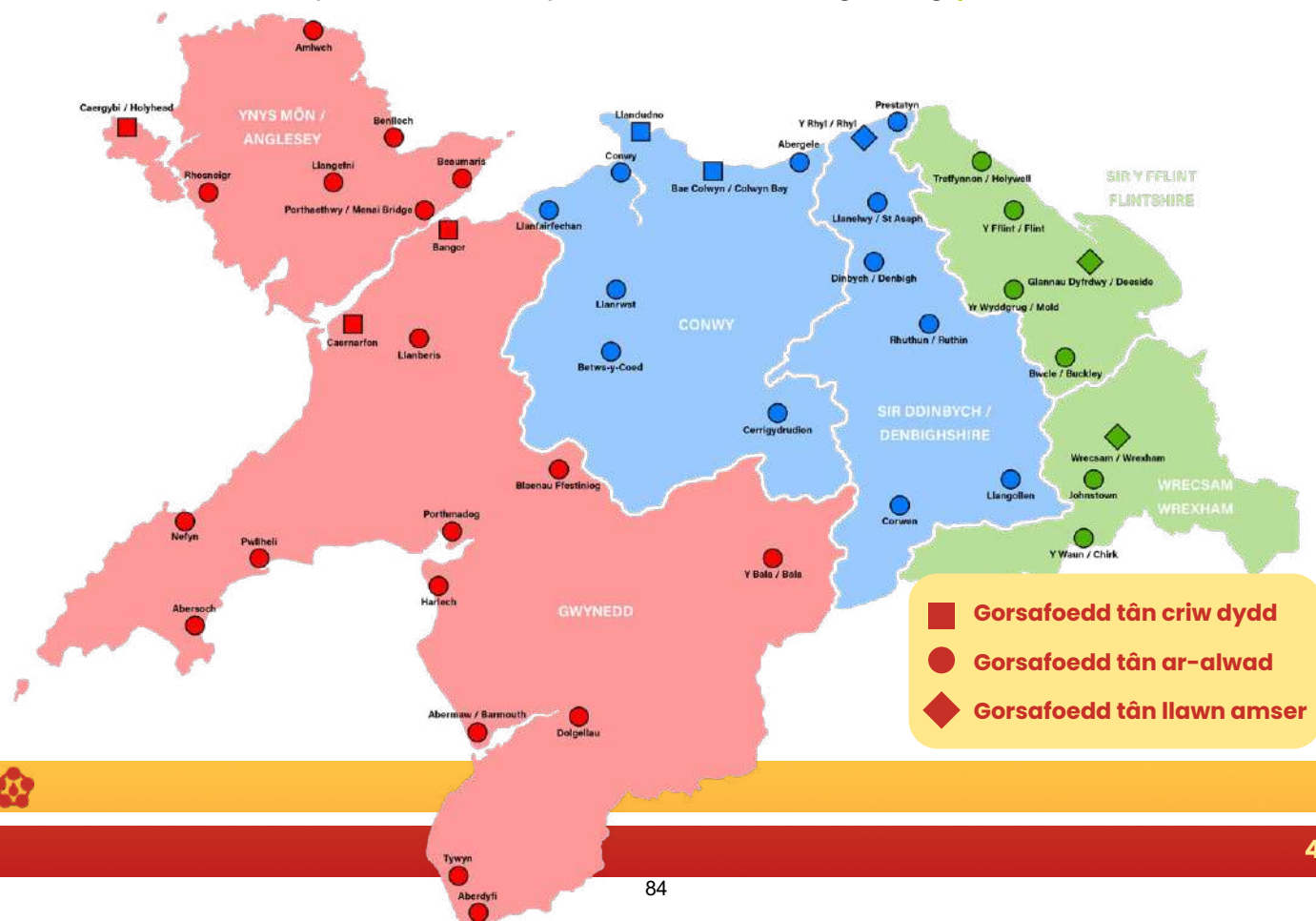
Gallwch ddarllen mwy am waith y rhai sy'n ymateb i argyfyngau a'r bobl sy'n sicrhau bod y Gwasanaeth yn rhedeg yn dda, boed nhw'n ddiffoddwyr tân neu'n arbenigwyr busnes, [yma](#).

Ardal Ein Gwasanaeth

Mae Gogledd Cymru yn ardal o 6,172 cilomedr sgwâr sydd â phoblogaeth o 687,000, ac sydd â chryn amrywiaeth yn ei thirwedd, gan gynnwys mynyddoedd Parc Cenedlaethol Eryri, ardaloedd arfordirol, cymunedau gwledig ac ardaloedd trefol mawr.

Mae gogledd Cymru'n cynnwys chwe sir: Ynys Môn, Gwynedd, Conwy, Sir Ddinbych, Sir y Fflint a Wrecsam. Mae'r A55 yn rhedeg trwy bump o'r chwe sir, ac mae'n ffordd sy'n rhan o un o'r llwybrau hiraf yn Ewrop, gan ymestyn o Gaergybi i Ddwyrain Ewrop. Gallwch ddarllen mwy am ein daearyddiaeth a'n demograffeg [yma](#).

Ei Llywodraethu a Deddfwriaeth

Fel pob corff arall yn y sector cyhoeddus, rhaid i Awdurdod Tân ac Achub Gogledd Cymru weithredu yn unol â nifer o ddarnau o ddeddfwriaeth. Gallwch ddarllen mwy am y ddeddfwriaeth sy'n llywodraethu ein Gwasanaeth [yma](#).

Yn unol â gofynion Mesur Llywodraeth Leol (Cymru) 2009, rhaid i Awdurdod Tân ac Achub Gogledd Cymru wneud trefniadau ar gyfer gwelliant parhaus wrth arfer ei swyddogaethau, a hynny trwy osod amcanion gwella iddo'i hun ym mhob blwyddyn ariannol yn erbyn o leiaf un o saith swyddogaeth.

Ymhellach, mae'n rhaid i Awdurdod Tân ac Achub Gogledd Cymru ymgynghori â'r cyhoedd ar ei amcanion gwella arfaethedig. Roedd y cynllun hwn yn agored i'r cyhoedd a rhanddeiliaid ymgynghoriad rhwng 21 Hydref a 16 Rhagfyr 2024.

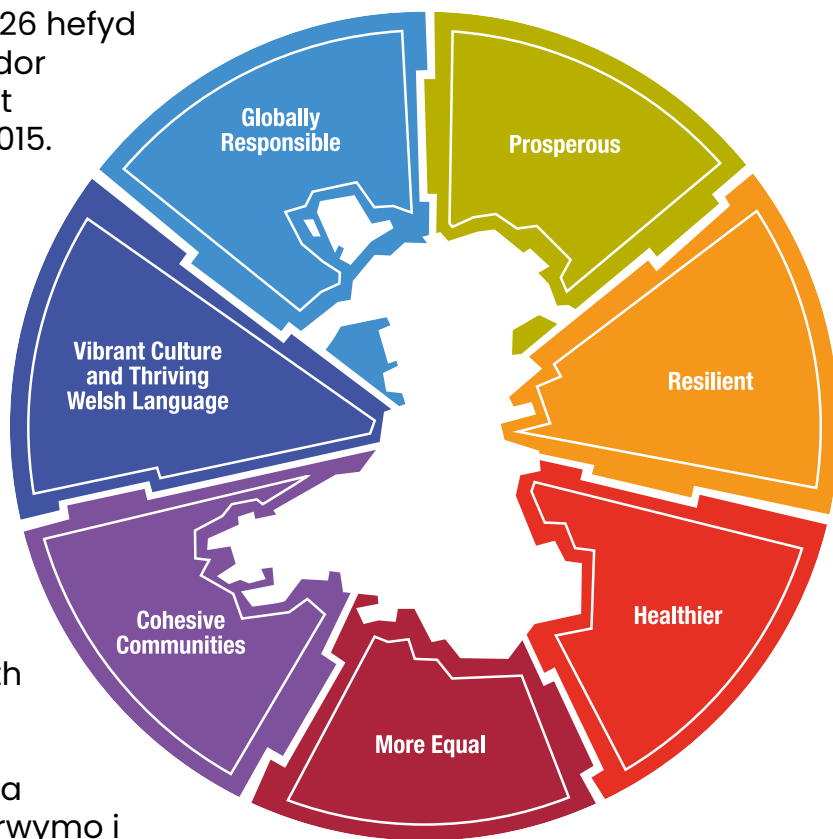
Mae asesiad o'n perfformiad yn erbyn ein hamcanion llesiant a gwella blaenorol i'w gael yn ein Hasesiad Perfformiad Blynyddol 2023-24, [yma](#).

Mae ein hamcanion ar gyfer 2025-26 hefyd wedi'u datblygu yn unol ag egwyddor datblygu cynaliadwy Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) 2015.

Datganiad Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) 2015

Rydym wedi ymroi i gefnogi Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) 2015, gan groesawu'r dyletswyddau a'r gwaith a ddaw o fod yn bartner statudol ar draws tri Bwrdd Gwasanaethau Cyhoeddus. Rydyn ni'n deall diben a nod y Ddeddf, ac rydyn ni wedi ymrwymo i sicrhau ein bod yn ystyried effaith hirdymor ein penderfyniadau ar gymunedau ardal y Gwasanaeth.

O ganlyniad, pan fyddwn yn gwneud penderfyniadau, byddwn yn ystyried effeithiau posibl y penderfyniadau hyn ar y bobl sy'n byw yng Ngogledd Cymru, yn awr ac yn y dyfodol. Hefyd, byddwn yn cofio bod angen ystyried amrywiaeth cyfoethog y bobl sy'n byw, sy'n gweithio, ac sy'n ymweld â Gogledd Cymru, a byddwn yn parhau i gydweithio ag eraill er mwyn helpu'r Awdurdod i wireddu ei Amcanion a, pan fo'n berthnasol, i helpu eraill i wireddu eu hamcanion hwy.

Pobl

Atal

Diogelu

Ymateb

Amgylchedd

Dyletswydd Partneriaeth Gymdeithasol

Daeth Deddf Partneriaeth Gymdeithasol a Chaffael Cyhoeddus (Cymru) 2023 i rym ar 1 Ebrill 2024 ac mae'n gosod partneriaeth gymdeithasol ar sail statudol yng Nghymru, gan ategu'r dyletswyddau llesiant presennol.

Mae hyn yn ei gwneud yn ofynnol i'r Awdurdod Tân ac Achub geisio consensws neu gyfaddawdu â'u hundebau llafur cydnabyddedig, wrth osod eu hamcanion llesiant a gwneud penderfyniadau o natur strategol ynghylch y camau rhesymol y maent yn bwriadu eu cymryd i gyflawni'r amcanion hynny.

Er mai hon yw'r flwyddyn gyntaf i'r ddeddfwriaeth fod ar waith, mae staff wedi cael eu hannog o'r blaen i gymryd rhan yn yr ymgynghoriad cyhoeddus.

Y Cydbwyllgor Ymgynghori a Thrafod (JCNC) yw'r fforwm lle mae'r Undebau Llafur cydnabyddedig yn cwrdd â'r Prif Swyddog arweiniol yn chwarterol ac yng nghyfarfod mis Awst trafodwyd yr amcanion ac ymgynghorodd cynrychiolwyr ar gam ffurfiannol y broses.

Cafwyd diweddariadau pellach yn dilyn diwedd yr ymgynghoriad cyhoeddus a rhoddwyd digon o wybodaeth i gynrychiolwyr undebau llafur ystyried yr amcanion arfaethedig a digon o amser iddynt ymateb.

Cyflwynwyd fersiwn ddrafft derfynol y Cynllun Gweithredu Rheoli Risg Cymunedol i JCNC ar 8 Ionawr ar gyfer consensws ffurfiol cyn cael ei gymeradwyo gan yr Awdurdod Tân ac Achub ar 17 Mawrth 2025.

Pobl

Atal

Diogelu

Ymateb

Amgylchedd

Cymru Lewyrchus

Trwy ein **Hegwyddorion Atal a Diogelu**, byddwn yn gwneud gwaith arloesol i gadw pobl yn fwy diogel yn eu cartrefi a'u busnesau. Trwy leihau'r costau sy'n gysylltiedig â marwolaethau, difrod, anafiadau a tharfu yn sgil tân, byddwn yn gwella ein cefnogaeth i economïau lleol Gogledd Cymru.

Cymru Gydnerth

Mae ein **Hegwyddor Amgylcheddol** a'n hamcanion sylfaenol yn cyfrannu tuag at greu Cymru Gydnerth trwy fabwysiadu arferion ecogyfeillgar yn ein gweithrediadau beunyddiol i leihau allyriadau carbon. Trwy ein **Hegwyddor Amddiffyn** byddwn yn ymdrechu i leihau'r nifer o danau gwyllt, a thrwy hynny wella ansawdd aer a gwarchod cynefinoedd naturiol ac ecosystemau.

Cymru Sy'n Fwy Cyfartal

Gyda'n **Hegwyddor Pobl**, byddwn yn recriwtio, yn datblygu ac yn cadw gweithlu medrus, dwyieithog, llawn cymhelliad sy'n cynrychioli ac yn hyrwyddo amrywiaeth y cymunedau rydym yn eu gwasanaethu. Byddwn hefyd yn nodi potensial staff ac yn gwneud y mwyaf ohono drwy reoli a datblygu pobl yn effeithiol, gan arwain at ddiwylliant o berfformiad uchel, lle mae pobl yn gwerthfawrogi ac yn parchu ei gilydd, a thrwy hynny gyfrannu at Gymru sy'n fwy Cyfartal. Byddwn yn parhau i ymgynghori â staff, undebau llafur a'r cyhoedd ar faterion a chynigion statudol a allai gael effaith sylweddol ar y gwasanaethau a ddarparwn i'r cyhoedd.

Cymru Iachach

Byddwn yn cyfrannu at greu Cymru Iachach gyda'n **Hegwyddor Atal**, trwy ddarparu archwiliadau diogel ac iach i'r dinasyddion sydd fwyaf agored i niwed, a thrwy wneud i bob cyswllt gyfrif trwy rannu unrhyw bryderon iechyd a llesiant a nodir gyda phartneriaid perthnasol.

Trwy gynnal ymgyrchoedd aml-asiantaethol, ar sail gwybodaeth, sy'n targedu'r rhai sydd fwyaf tebygol o fod mewn Gwrthdrawiadau ar y Ffordd neu ddigwyddiadau boddi mewndirol, byddwn yn lleihau'r risg o farwolaeth ac anafiadau difrifol.

Trwy ein **Hegwyddor Pobl** byddwn yn cefnogi ein gweithlu i fod yn ffit yn gorfforol ac yn wydn yn feddyliol, a thrwy ein **Hegwyddor Ymateb** byddwn yn gwella darpariaeth frys yn ein hardaloedd mwy gwledig a llai poblog.

Gymru o Gymunedau Cydlynus

Trwy ein **Hegwyddorion Atal, Diogelu, Ymateb ac Amgylcheddol** byddwn yn cyfrannu at greu Cymru o Gymunedau Cydlynus, gan sicrhau bod tanau mewn cartrefi, busnesau neu ar dir agored naill ai'n cael eu hatal, neu trwy leihau eu heffaith cymaint ag sy'n bosibl.

Pobl

Atal

Diogelu

Ymateb

Amgylchedd

Cymru â diwylliant bywiog lle mae'r Gymraeg yn ffynnu

Bydd ein **Hegwyddor Pobl** yn cyfrannu at greu Cymru â diwylliant bywiog lle mae'r Gymraeg yn ffynnu, a hynny trwy gynnig mynediad at ein gwasanaethau trwy'r Gymraeg a thrwy ganiatáu i bobl gyfathrebu â ni yn y Gymraeg, gan gefnogi ein staff i siarad eu hiaith ddewisol yn y gweithle a chynnig cyfleoedd i staff sy'n dymuno dysgu Cymraeg.

Cymru sy'n Gyfrifol ar Lefel Fyd-eang

Trwy ein **Hegwyddor Amgylchedd**, byddwn yn chwarae ein rhan mewn Cymru sy'n Gyfrifol ar Lefel Fyd-eang. Byddwn yn lleihau ein hallyriadau carbon ein hunain trwy newid ein ffylid o Injanau Tân diesel fel eu bod yn rhedeg ar Olew Llysiau wedi'i Drin â Hydrogen, trwy brynu ceir a faniau allyriadau sero neu isel iawn yn unig, a thrwy gael gwared ar wres nwy a Nwy Petrolwm Hylif o'n hystad yn raddol.

Gyda'n **Hegwyddorion Atal a Diogelu**, byddwn yn sicrhau bod Gogledd Cymru yn ddiogel drwy gynnal gweithgareddau ataliol, a hynny gan flaenoriaethu'r rhai sydd fwyaf agored i niwed yn ein cymunedau a thrwy fod yn barod i ymateb i'r risgiau a nodwyd yn y Gofrestr Risg Cymunedol.

Trwy ein gwaith **Diogelu**, byddwn yn ceisio osgoi neu gyfyngu ar allyriadau o nwyon niweidiol i'r atmosffer o ganlyniad i danau gwastraff diwydiannol neu amgylcheddol.

Trwy ein **Hegwyddor Diogelu**, byddwn yn gweithio gyda phartneriaid lleol i gadw safleoedd ac adeiladau treftadaeth yn ddiogel rhag tân.

Ein Risgiau a'r Galw

Mae'r gwaith o gyflawni ein hamcanion blwyddyn wedi'i gynllunio i liniaru rhai o'r risgiau a nodwyd fel rhan o ddatblygiad ein Cynllun Rheoli Risg Cymunedol. Gallwch ddarllen am sut rydym yn asesu risg a galw [yma](#).

Ein Hegwyddorion

Mae ein Gwerthoedd Craidd wedi ein tywys tuag at fabwysiadu pum Egwyddor. Trwy'r egwyddorion hyn, byddwn yn darparu gwasanaethau arloesol o ansawdd uchel i'n cymunedau ac i'r bobl sy'n ymweld â Gogledd Cymru ac yn gweithio yma. Datblygwyd ein Hegwyddorion yn dilyn ymgynghoriad mewnol a byddant yn ein cynorthwyo i liniaru'r risgiau i'n cymunedau ac yn ein helpu i ganolbwyntio ar wella o fewn ein Gwasanaeth dros y pum mlynedd nesaf. Gallwch ddarllen mwy am ein Hegwyddorion [yma](#).

Pobl

Atal

Diogelu

Ymateb

Amgylchedd

Ein Hegwyddor Pobl

Bod yn y lle cywir, ar yr adeg gywir, gyda'r sgiliau cywir.

Sicrhau gweithlu medrus iawn drwy recriwtio, datblygu a chadw gweithlu dwyieithog, llawn cymhellant sy'n cynrychioli ac yn hyrwyddo amrywiaeth y cymunedau rydyn ni'n eu gwasanaethu.

Beth fyddwn ni'n ei wneud yn 2025–26?

- Sicrhau ein bod yn cydymffurfio â Safonau'r Gymraeg, gan gynnwys darparu cyfleoedd i ddysgu Cymraeg a thrwy hyrwyddo gweithgareddau, yn unol â'n hymrwymiad i fod yn sefydliad dwyieithog.
- Cefnogi'r gwaith o gyflawni'r cynllun gweithredu ar gyfer gwella, yn dilyn arolwg staff Teulu Tân 2023.
- Cynllunio a chynnal arolwg staff Teulu Tân 2025.
- Cyfathrebu canfyddiadau adolygiad diwylliannol annibynnol CREST i staff a rhanddeiliaid allanol, a gweithio gyda staff i ddatblygu a gweithredu sut rydym yn ymateb, yn seiliedig ar argymhellion yr adroddiad, i gryfhau a gwella ein diwylliant yn y gweithle ymhellach.
- Parhau i gynnal proses gadarnhaol a chefnogol i wella presenoldeb, a hynny trwy ddarparu cymorth iechyd a lles galwedigaethol rhagorol.
- Trawsnewid y Gwasanaeth a'i adnoddau er mwyn llywio'r galw am bobl a sgiliau yn y dyfodol, ac i alluogi'r Gwasanaeth i ddatblygu ac i adeiladu yn effeithlon ar y gweithlu presennol ac ar lwyfannau presennol er mwyn ateb y galw hwnnw.
- Mynd i'r afael â phroffil seiberddiogelwch systemau'r Gwasanaeth a'i gynnal, gan alinio â bygythiadau seiber sy'n esblygu.
- Darparu hyfforddiant technegol, sy'n cynnwys cyflwyno ymgyrch gwe-rwydo, hyfforddiant seiber, a hyfforddiant TG pwrpasol.
- Ysgrifennu Adroddiad Partneriaeth Gymdeithasol a gaiff gymeradwyaeth yr Awdurdod Tân, a hynny er mwyn cydymffurfio â gofynion Llywodraeth Cymru.

- Parhau â'r gwaith a wnaed gan y Grŵp Halogyddion mewn perthynas â'r halogyddion tân a grëir gan yr holl danau, ac i ddatblygu'r arferion gorau a geir o ddysgu Rhanbarthol a Chenedlaethol.
- Datblygu Strategaeth Hyfforddiant a Datblygu 2026-2029.
- Parhau i feithrin diwylliant cynhwysol yn y gweithle sy'n grymuso pob aelod o staff i ragori ac i fodloni anghenion amrywiol ein cymunedau yn effeithiol.
- Datblygu a chyflawni gofynion Deddf Caffael 2023.
- Nodi a gweithredu gwelliannau digidol i effeithlonrwydd swyddogaeth y gyflogres.
- Datblygu'r broses cynllunio ariannol.
- Monitro canlyniadau trawsnewid a rheoli newid.

Bydd y camau hyn yn bodloni Amcanion Gwella canlynol Mesur 2009;

- Effeithlonrwydd Strategol, Tegwch, Effeithlonrwydd ac Arloesedd

Pobl

Atal

Diogelu

Ymateb

Amgylchedd

Ein Hegwyddor Atal

Gweithio gyda phartneriaid i helpu i wneud cymunedau'n fwy diogel.

Lleihau'r risgiau i'n cymunedau, yn enwedig i'r bobl hynny a allai fod yn fwy agored i niwed, drwy ein rhaglenni ymyrraeth sefydledig fel Archwiliadau Diogel ac Iach a Phrosiect Ffenics.

Beth fyddwn ni'n ei wneud yn 2025-26?

- Defnyddio data uchel o ran ei ansawdd i gefnogi gweithgareddau diogelwch tân, yn enwedig y dull newydd sy'n seiliedig ar risg, i nodi ac i gynnal o leiaf 17,500 o Archwiliadau Diogel ac Iach lefel uchel.
- Darparu ymyriadau diogelwch yn y cartref sy'n seiliedig ar wybodaeth ac sy'n targedu'r preswylwyr mwyaf agored i niwed yn ein cymunedau. Byddwn yn cyflawni 12 ymgyrch aml-asiantaethol wedi'u targedu ar draws Gogledd Cymru.
- Datblygu cynlluniau ar gyfer ardaloedd lleol yn unol â Chynllun Rheoli Risg Cymunedol 2025-29.
- Cynnal 12 o ymgyrchoedd aml-asiantaethol sy'n seiliedig ar wybodaeth ac sy'n targedu'r rhai sydd fwyaf tebygol o fod mewn Gwrthdrawiadau ar y Ffordd neu ddigwyddiadau boddi mewndirol.
- Darparu pecynnau ymyrraeth gynnar pwrpasol sydd wedi'u hachredu gan Ymddiriedolaeth y Tywysog, gan ddefnyddio dull sy'n ystyriol o drawma er mwyn meithrin plant a phobl ifanc sy'n fwy diogel, sy'n gryfach ac yn fwy gwydn.
- Darparu 12 o ddigwyddiadau Datblygu Proffesiynol Parhaus i staff drwy gydol y flwyddyn, a hynny er mwyn meithrin eu gwybodaeth a'u dealltwriaeth, gan eu galluogi i wasanaethu eu cymunedau lleol yn well.

Bydd y camau hyn yn bodloni Amcanion Gwella canlynol Mesur 2009;

- Effeithiolrwydd Strategol, Ansawdd y Gwasanaeth, Tegwch, Effeithlonrwydd ac Arloesedd.

Pobl

Atal

Diogelu

Ymateb

Amgylchedd

Ein Hegwyddor Diogelu

Gwneud busnesau'n fwy diogel gyda'n gilydd.

Darparu canllawiau arbenigol i fusnesau ar ddiogelu rhag tân i helpu i sicrhau diogelwch adeiladau, gweithwyr a chwsmeriaid, a thrwy hynny gefnogi busnesau i dyfu. Mae adeiladau risg uchel yn cael eu blaenoriaethu ar gyfer arolygiadau, gan gyfrannu at ddiogelwch y cyhoedd yn gyffredinol.

Beth fyddwn ni'n ei wneud yn 2025–26?

- Datblygu pob swyddog goruchwyllo a swyddogion ar y system dyletswydd hyblyg i fod ar Lefel 2 mewn Diogelwch Tân Busnes.
- Parhau i ddarparu Rhaglen Arolygu Seiliedig ar Risg sy'n defnyddio gwybodaeth er mwyn lleihau'r nifer o anafiadau a marwolaethau sy'n digwydd o ganlyniad i danau mewn eiddo domestig ac annomestig.
- Cynnal ymgyrchoedd misol i roi sicrwydd ynghylch diogelwch tân i fusnesau er mwyn hyrwyddo diogelwch mewn eiddo masnachol.
- Gweithio gydag asiantaethau partner a chynnal ymyriadau a digwyddiadau tymhorol er mwyn rheoli ein tirwedd ac i leihau'r nifer o danau gwyllt sy'n digwydd.

Bydd y camau hyn yn bodloni Amcanion Gwella canlynol Mesur 2009;

- Effeithiolrwydd Strategol, Ansawdd y Gwasanaeth, Tegwch, Effeithlonrwydd ac Arloesedd.

Ein Hegwyddor Ymateb

Darparu ymateb brys effeithiol.

Bod yn barod i ymateb pan fydd arnoch ein hangen: i ddiogelu'r hyn sy'n bwysig i chi, i achub bywydau, lleihau niwed, ac amddiffyn cartrefi a busnesau.

Beth fyddwn ni'n ei wneud yn 2025–26?

- Dylunio, caffael a dosbarthu offer diffodd tân gyda gwelliannau a fydd yn darparu datrysiad caban glân, gan leihau'r risg, cyn belled ag y bo'n rhesymol ymarferol, o halogion yn dod i gysylltiad â'n diffoddwyr tân.
- Gosod Mesuryddion Llif ar beiriannau pwmpio, mewn ymateb i'r hyn a ddysgwyd yn sgil Grenfell, ac argymhelliad gan Brif Gynghorydd Tân ac Achub Cymru.
- Arwain a chydlynw gwaith i uwchraddio systemau technoleg ar draws y Gwasanaeth er mwyn sicrhau eu bod yn seiber-ddiogel ac yn addas i'r diben.
- Cefnogi a gweithredu'r penderfyniadau a'r argymhellion a wneir gan Weithgor Darpariaeth Frys yr Awdurdod Tân.
- Cynyddu'r sefydliad o weithwyr ar alwad er mwyn gwella argaeledd peiriannau ar draws y rhanbarth.
- Creu amserlen o ymarferion yn unol â phroffil risg Gogledd Cymru y Fforwm Cydnerthedd Lleol.
- Cynnal adolygiad o'n fflyd o beiriannau arbennig i sicrhau eu bod yn parhau'n addas i gwrdd â'r proffil risg/galw yn awr ac yn y dyfodol.
- Parhau â'r ymateb ymgynghorol aml-asantaeithol ac i wneud gwaith rheoli risg ar gyfer systemau storio ynni a batris mawr.
- Parhau i gyflwyno'r achos busnes ar gyfer Canolfan Hyfforddiant a Datblygu Newydd.
- Adolygu a gweithredu argymhellion perthnasol adroddiad cam 2 ymchwiliad Tŵr Grenfell, i wella parodrwydd gweithredol ac ymateb, hyfforddiant diffoddwyr tân a diogelwch diffoddwyr tân.
- Parhau â'r rhaglen Tyrau Hyfforddi newydd.

Bydd y camau hyn yn bodloni Amcanion Gwella canlynol Mesur 2009;

- Effeithiolrwydd Strategol, Ansawdd y Gwasanaeth, Argaeledd y Gwasanaeth, Tegwch, Effeithlonrwydd ac Arloesedd.

Pobl

Atal

Diogelu

Ymateb

Amgylchedd

Ein Hegwyddor Amgylcheddol

Diogelu a gwarchod ein hamgylchedd naturiol ar gyfer cenedlaethau'r dyfodol.

Mabwysiadu arferion ecogyfeillgar yn ein gweithrediadau beunyddiol i leihau allyriadau carbon ac effeithiau amgylcheddol eraill a chodi ymwybyddiaeth amgylcheddol ymhlith ein staff a'n cymunedau.

Beth fyddwn ni'n ei wneud yn 2025–26?

- Adolygu eitemau stoc a datblygu arferion gwaith gorau er mwyn gwella effeithlonrwydd a sut y rheolir lefelau stoc.
- Ehangu'r rhwydwaith presennol o Fannau Gwefru Cerbydau Trydan (EVCP) ar draws y Gwasanaeth.
- Caffael cerbydau ysgafn er mwyn cadw'r proffil oedran ar lefel resymol ac i sicrhau bod ein fflyd o gerbydau ysgafn yn ddibynadwy, yn cyrraedd y safonau diogelwch diweddaraf ar gyfer ein staff, ac mor effeithlon ag sy'n bosibl o ran yr amgylchedd.
- Newid y cerbydau presennol sy'n defnyddio diesel i ddefnyddio olew llysiau sydd wedi'i drin â hydrogen (HVO).
- Uwchraddio'r System Rheoli Adeiladau er mwyn lliniaru effaith BT yn rhoi'r gorau i ddefnyddio llinellau copr.
- Monitro ac adrodd ar ddata ynni, dŵr a gwastraff, gan gynnwys adrodd i Lywodraeth Cymru ar adrodd ar garbon.

Bydd y camau hyn yn bodloni Amcanion Gwella canlynol Mesur 2009;

- Effeithiolrwydd Strategol, Cynaliadwyedd, Effeithlonrwydd ac Arloesedd

Pobl

Atal

Diogelu

Ymateb

Amgylchedd

Nodau Llesiant Cymru – Sut rydym yn cyfrannu

Dyma rai enghreifftiau o sut mae Awdurdod Tân ac Achub Gogledd Cymru yn cyfrannu at y saith nod Llesiant cenedlaethol:

Cymru Lewyrchus

- Y nod wrth weithredu'r Adolygiad o'r Ddarpariaeth Frys yw gwella'r ddarpariaeth frys mewn ardaloedd gwledig, gan greu cyfleoedd cyflogaeth newydd.
- Cynyddu'r sefydliad o ddiffoddwyr tân ar alwad ledled Gogledd Cymru, gan gynnig llwybrau at gyflogaeth lawn-amser.
- Hyfforddi pob aelod o staff i ddefnyddio Microsoft 365 ac i fod yn seiber-ymwybodol.

Cymru Gydnerth

- Rydym eisoes yn sicrhau nad ydym yn torri gwair rhwng Mai a Medi bob blwyddyn ar ein hystad.
- Byddwn yn dal ati i addysgu tîrfeddianwyr am sut i ddefnyddio tir yn gyfrifol, gan gynnwys gadael i anifeiliaid bori a mesurau eraill sy'n atal tanau gwyllt.
- Rydym yn gosod blychau nythu ar gyfer gwenoliaid duon mewn lleoliadau priodol o amgylch ein hystad.
- Ein nod yw trosi ein Fflyd o Gerbydau Trwm i ddefnyddio Olew Llysiau wedi'i drin â Hydrogen (HVO) yn hytrach na Diesel.
- Byddwn yn ceisio trosi ein hystad fel nad oes yna systemau gwresogi sy'n defnyddio hydrocarbonau.
- Ein nod yw gosod paneli solar ffotofoltäig yn y mwyafrif o'n safleoedd erbyn 2030.

Cymru sy'n Fwy Cyfartal

- Byddwn yn datblygu strategaeth hyfforddiant a datblygu 2026–2029 yn seiliedig ar ddadansoddiad o anghenion hyfforddi, gan alluogi ein staff i ddatblygu'r sgiliau a'r wybodaeth y bydd arnyh eu hangen.
- Byddwn yn defnyddio ein hymgyngoriadau â'r cyhoedd, y ddyletswydd partneriaeth gymdeithasol, a'r arolygon Teulu Tân a gynhelir bob dwy flynedd er mwyn rhoi cyfle i bobl gymryd rhan mewn penderfyniadau.
- Canlyniadau Cydraddoldeb Iechyd – diogelwch tan a diogelwch ar y ffyrdd – Profiadau Niweidiol mewn Plentyndod (ACE's) ac ymyriadau ieuenctid.

Pobl

Atal

Diogelu

Ymateb

Amgylchedd

Cymru Iachach

- Byddwn yn parhau â'r gwaith o sefydlu prosesau cadarnhaol a chefnogol i wella presenoldeb, a hynny trwy ddarparu cymorth iechyd a lles galwedigaethol rhagorol.
- Byddwn yn parhau i gefnogi mannau gwyrdd cymunedol drwy gymryd rhan mewn digwyddiadau fel rhai casglu sbwriel, mewn partneriaeth â chymdeithasau tai a chynghorau lleol.
- Byddwn yn cynnal dadansoddiadau o ansawdd uchel er mwyn cefnogi'r defnydd o ddulliau gwell o gynnal Archwiliadau Diogel ac Iach rhagweithiol, yn seiliedig ar risg.
- Byddwn yn gweithio mewn partneriaeth er mwyn dod i ddeall esblygiad y bygythiad gan Systemau Storio Ynni Batri, a byddwn yn cynnal ymgyrchoedd i wella ymwybyddiaeth er mwyn hysbysu'r cyhoedd.
- Rydym yn rhagweithiol wrth hyrwyddo'r cynllun beicio i'r gwaith, ynghyd ag ymgyrchoedd eraill sy'n annog ffyrdd iach ac egniol o fyw. Rydym yn annog ein staff i fyw mewn ffordd iach ac egniol, a hynny trwy hyrwyddo cynlluniau maetheg a thrwy bennu amseroedd i ddefnyddio ein hystafelloedd ffitrwydd.

Cymru o Gymunedau Cydlynus

- Mae rhwydweithiau staff mewnol a grwpiau adnoddau yn creu llwyfannau diogel a chynhwysol lle gall pobl gael gafael ar gyngor, codi pryderon, rhannu syniadau a darparu adborth.
- Trwy ddefnyddio dylunio cynhwysol, mae ein pobl yn lleihau eu hôl troed amgylcheddol trwy weithio'n ystwyth, yn hyblyg, ac o bell. Mae ein mentrau rhannu ceir yn effeithiol ac yn helpu ein pobl i leihau costau tanwydd ac yn lleihau'r effaith ar yr amgylchedd.
- Mae natur y gwaith a wnawn i atal tanau yn golygu bod ein gwasanaeth yn ychwanegu llawer o werth i gymuned Gogledd Cymru, gan gynnig cyngor diogel ac iach sy'n cynnwys diogelwch, iechyd a llesiant. Trwy wneud gwaith ymgysylltu gweithredol yn y gymuned yn ystod 2025/26, bydd ein gwasanaeth yn cyflawni rhaglenni, prosiectau ac ymgyrchoedd sy'n meithrin cymunedau sy'n iachach ac yn fwy diogel. Mae cyngor a gwybodaeth yn cael eu cyfleu gan ddefnyddio ystod o wahanol fethodolegau cyfathrebu, gan wella mynediad i wahanol fudd-ddeiliaid, yn enwedig y rhai sydd fwyaf agored i niwed.
- Rydym yn ychwanegu gwerth sylweddol i gymuned Gogledd Cymru drwy gynnal archwiliadau diogel ac iach, gan gael effaith gadarnhaol ar ddiogelwch personol, ar iechyd ac ar les.
- Rydym yn aelodau gweithgar o amrywiaeth o rwydweithiau a fforymau sydd wedi'u sefydlu gan sefydliadau pwysig yn y gymuned. Er enghraifft, mae Tîm Cydlyniant Cymunedol Gogledd Cymru wedi sefydlu Fforwm Rhyng-ffydd Gogledd Cymru.

Pobl

Atal

Diogelu

Ymateb

Amgylchedd

Cymru â Diwylliant Bywiog lle mae'r Gymraeg yn Ffynnu

- Byddwn yn parhau i ddarparu cyfleoedd i ddysgu Cymraeg ac yn hyrwyddo gweithgareddau yn unol â'n hymrwymiad i fod yn sefydliad dwyieithog, gan gynnig cyrsiau Cymraeg yn y gweithle i staff ar lefelau 2 a 3.
- Rydym yn sicrhau bod staff rheng flaen sy'n delio'n uniongyrchol â phobl agored i niwed, fel gweithwyr yr Ystafell Reoli a Gweithwyr Cefnogi Diogelwch yn y Cartref, oll yn siaradwyr Cymraeg rhugl. Mae hyn yn ein galluogi i gynnig dewis iaith rhagweithiol yn unol â'r gwerthoedd a geir yn fframwaith 'Mwy na Geiriau' Llywodraeth Cymru.
- Drwy hyrwyddo ein gwasanaethau dwyieithog, rydym yn caniatáu i holl drigolion Gogledd Cymru ac ymwelwyr â'r ardal eu defnyddio yn eu hiaith ddewisol.
- Byddwn yn parhau i gydweithio â Mentrau Iaith ledled Gogledd Cymru i sicrhau ein bod yn amlwg mewn dathliadau neu ddigwyddiadau diwylliannol lle gall y Gwasanaeth wneud gwaith ymgysylltu.

Cymru sy'n Gyfrifol ar Lefel Fyd-eang

- Byddwn yn adolygu eitemau stoc yn ein Storfeydd ac yn datblygu arferion gweithio sy'n lleihau gwastraff.
- Byddwn yn parhau i newid ein fflyd o gerbydau ysgafn er mwyn defnyddio cerbydau hybrid a thrydan.
- Byddwn yn parhau i ddadansoddi cyflenwyr ar sail sgôr datblygu Cynaliadwyedd a datblygu dwysedd Carbon.
- Rydym yn cynnal gwiriadau diwydrwydd dyladwy parhaus ar gyflenwyr, gan gynnwys: cydymffurfiaeth â threth ac â'r gyfraith, caethwasiaeth fodern, a chydymffurfiaeth â deddfwriaeth Cyflog Byw Cenedlaethol neu Isafswm Cyflog Byw, er mwyn sicrhau bod cyflenwyr yn gweithredu mewn modd moesegol.
- Defnyddio cyflenwyr o fewn fframweithiau sydd â Dangosyddion Perfformiad Allweddol moesegol a chynaliadwy sydd wedi'u pennu ymlaen llaw.
- Rydym wedi cyhoeddi datganiad Caethwasiaeth Fodern.
- Rydym yn cynnal gwiriadau DBS ar bob aelod o staff fel rhan o'n mesurau diogelwch, gan sicrhau ein bod yn cynnal amgylchedd diogel i'n gweithwyr ac i'r cymunedau rydym yn eu gwasanaethu.

Sut i Roi Adborth

Ymgynghorwyd yn gyhoeddus y fersiwn ddrafft o'r ddogfen hwn o 21ain i Hydref tan 16eg o Rhagfyr 2024.

Er bod y cyfnod ymgynghori wedi dod i ben rydym yn parhau i edrych am ffyrdd i wella ein gwasanaeth ac i gyflwyno gwybodaeth sy'n ystyrlon. Er mwyn helpu ni i wneud hyn rydym eisiau sicrhau bod eich barn yn cael ystyriaeth wrth i ni ddarparu ein gweithgareddau a'ch hysbysu chi.

Felly, os oes gennych unrhyw sylwadau ar y cynllun hwn, neu sut y gallwn wella ein cynlluniau ar gyfer y dyfodol, rydym eisiau clywed gennych chi.

Ysgrifennwch atom:

Gwasanaeth Tan ac Achub Gogledd Cymru (GTAGC) Pencadlys
Ffordd Salesbury
Parc Business Llanelwy
Llanelwy
Sir Ddinbych
LL 17 0JJ

Ffoniwch ni:

07717 516187

Anfonwch e-bost atom ni ar:

EinPumEgwyddor@tangogleddcymru.llyw.cymru

Gwneud Cais Am Archwiliad Diogelwch Tân Yn Y Cartref

Gallwch ofyn am archwiliad diogelwch tân yn y cartref i chi'ch hun, perthynas dibynnol neu gymydog, drwy gysylltu â'r Gwasanaeth ar **0800 169 1234**.

Ein dilyn ni

@northwalesfire

@northwalesfireservice

@northwalesfire

@nwalesfireservice

Pobl

Atal

Diogelu

Ymateb

Amgylchedd

Awdurdod Tân ac Achub Gogledd Cymru

Cynllun Gweithredu Rheoli Risg Cymunedol

Adroddiad Ymgynghori 2025 - 2026

Ein pum egwyddor ar gyfer cadw cymunedau'n ddiogel – dweud eich dweud

POBL

ATAL

DIOGELU

YMATEB

AMGYLCHEDD

This document is also available in English

Cynnwys

Cefndir	2
Dull Gweithredu	2
Cyflwyniad	3
Methodoleg	3
Arsylwadau	4
Y Camau Nesaf	5
Ymatebion i'r Holidau	7
Risgiau Cymunedol.....	7
MANYLU AR 'EIN HEGWYDDOR POBL'	8
MANYLU AR 'EIN HEGWYDDOR ATAL'	10
MANYLU AR 'EIN HEGWYDDOR DIOGELU'	11
MANYLU AR 'EIN HEGWYDDOR YMATEB'	12
MANYLU AR 'EIN HEGWYDDOR AMGYLCHEDD'	13
Meysydd Eraill mewn Perthynas â'r Gwasanaethau rydyn ni'n eu Darparu	14
Materion Cydraddoldeb	15
Gwybodaeth Ychwanegol	16
Sylwadau ac Ymatebion ar y Cyfryngau Cymdeithasol	19
Atodiad A	20
Atodiad B	27
Atodiad C	33
Atodiad D.....	39
Atodiad E	43
Atodiad F.....	48
Atodiad G	50
Atodiad H.....	54
Atodiad I	57

Cefndir

Yn unol â gofynion Mesur Llywodraeth Leol (Cymru) 2009, rhaid i'r Awdurdod Tân ac Achub wneud trefniadau ar gyfer gwelliant parhaus wrth arfer ei swyddogaethau, drwy osod amcanion gwella iddo'i hun ym mhob blwyddyn ariannol yn erbyn o leiaf un o saith swyddogaeth. Mae'n rhaid ymgynghori â'r cyhoedd ynghylch yr amcanion hyn.

Mae hefyd yn ofyniad statudol o Ddeddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) 2015 i Gyrrff Cyhoeddus gyhoeddi amcanion llesiant blynyddol.

Daeth Deddf Partneriaeth Gymdeithasol a Chaffael Cyhoeddus (Cymru) 2023 i rym ar 1 Ebrill 2024 ac mae'n ei gwneud yn ofynnol i'r Awdurdod Tân ac Achub geisio consensws neu gyfaddawdu â'u hundebau llafur cydnabyddedig wrth osod eu hamcanion llesiant, a gwneud penderfyniadau o natur strategol ynghylch y camau rhesymol y maent yn bwriadu eu cymryd i gyflawni'r amcanion hynny.

Gellir cyflawni'r dyletswyddau o dan Fesur 2009 a Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol 2015 trwy gyhoeddi un adroddiad- Ffynhonnell: Cylchlythyr Tân ac Achub Cymru W-FRSC [W-FRSC\(2024\)06](#).

Dull Gweithredu

Yn ystod mis Ebrill 2021 cymeradwyodd Cyngor Cenedlaethol y Penaethiaid Tân y 'Cynllun Rheoli Risg Cymunedol' (CRhRC) fel Safon Tân ar gyfer Gwasanaethau Tân ac Achub Lloegr.

Er bod Gwasanaethau Tân ac Achub wedi'u datganoli i Lywodraeth Cymru, mae pob Gwasanaeth Tân ac Achub yng Nghymru wedi mabwysiadu canllawiau Cyngor Cenedlaethol y Penaethiaid Tân i gyhoeddi CRhRC.

Fel rhan o'r '[Safon Tân](#)' dylai gwasanaeth tân ac achub 'ymgynghori'n effeithiol ac ymgysylltu (yn unol â'i drefniadau llywodraethu) â chymunedau, staff a rhanddeiliaid ar gamau priodol o'r broses cynllunio rheoli risg cymunedol'.

Mae'r ddogfen CRhRC yn ceisio nodi'r risgiau a'r heriau disgwyledig y gall y Gwasanaeth eu profi o fewn y pum mlynedd nesaf.

Mae CRhRC 2024-2029 yn gynllun pum mlynedd, gyda chefnogaeth cynlluniau gweithredu blynyddol, a dyma'r ail gynllun blynyddol (Cynllun Gweithredu Rheoli Risg Cymunedol 2025-2026) a fydd yn cyfrannu at y Cynllun Rheoli Risg Cymunedol pum mlynedd 2024-29.

Cyflwyniad

Roedd yr ymgynghoriad yn gofyn am farn ar yr amcanion gwella a llesiant arfaethedig o dan bum egwyddor allweddol a ddatblygwyd gan Awdurdod Tân ac Achub Gogledd Cymru yn ystod 2023-24:

- Ein Hegwyddor Pobl
- Ein Hegwyddor Atal
- Ein Hegwyddor Diogelu
- Ein Hegwyddor Ymateb
- Ein Hegwyddor Amgylchedd

Yn unol â Deddf Cydraddoldeb 2010, cwblhawyd Asesiad Effaith Integredig.

Methodoleg

Rhwng 21 Hydref ac 16 Rhagfyr, cyhoeddwyd y Cynllun Gweithredu Rheoli Risg Cymunedol 2025-26 drafft, yn Gymraeg a Saesneg, ar wefan y Gwasanaeth Tân ac Achub ynghyd â dolenni uniongyrchol i holiadur yr arolwg.

Paratowyd a chyhoeddwyd Asesiad o'r Effaith ar Gydraddoldeb yn Gymraeg a Saesneg hefyd, ac roedd cwestiwn penodol am yr Asesiad o'r Effaith ar Gydraddoldeb yn holiadur yr arolwg.

Dilynwyd yr arfer gorau a fabwysiadwyd yn ystod ymgynghoriad yr Adolygiad o'r Ddarpariaeth Frys unwaith eto, gan gynnwys Egwyddorion Gunning.

Rhoddwyd cyhoeddusrwydd i'r ymgynghoriad ar-lein, yn fewnol ar Hwb Tân, ar y cyfryngau cymdeithasol a thrwy hysbysebion taledig ac yn y wasg ysgrifenedig.

Argraffwyd taflenni dwyieithog gyda Chod QR arnynt, gan hwyluso mynediad uniongyrchol a hawdd i holiadur yr arolwg ar-lein, ac fe'u dosbarthwyd yn ystod ymweliadau Archwiliad Diogel ac Iach a digwyddiadau ymgysylltu.

Crëwyd cyfeiriad e-bost dwyieithog pwrpasol i hwyluso ceisiadau am wybodaeth ychwanegol neu holiaduron copi caled. Crëwyd rhif ffôn symudol pwrpasol i ymateb i unrhyw ymholiadau na ellid eu cyflwyno drwy e-bost.

Anfonwyd llythyrau, yn enw'r Cadeirydd, at bawb ar y Gofrestr Rhanddeiliaid yn eu gwahodd i gymryd rhan.

Trefnodd a hwylusodd y Swyddog Cydraddoldeb ac Amrywiaeth ymgysylltiad ag ystod eang o grwpiau cynrychioliadol cymunedol, a thrwy hynny ddangos sylw dyledus o safbwynt cyfreithiol.

Cynhaliwyd ymgyrchoedd cyfryngau cymdeithasol ychwanegol tua diwedd y cyfnod ymgynghori, i atgoffa pobl bod y dyddiad olaf iddynt ymateb yn agosáu.

O ran y Ddyletswydd Partneriaeth Gymdeithasol, y Cydbwyllgor Ymgynghori a Negodi (JCNC) yw'r fforwm lle mae'r Undebau Llafur cydnabyddedig yn cwrdd â'r Prif Swyddog arweiniol yn chwarterol ac yng nghyfarfod mis Awst y trafodwyd yr amcanion ac ymgynghorwyd â chynrychiolwyr ar gam ffurfiannol y broses.

Rhoddwyd diweddariadau pellach i'r Cydbwyllgor Ymgynghori a Thrafod yn dilyn diwedd yr ymgynghoriad cyhoeddus, a rhoddwyd digon o wybodaeth i gynrychiolwyr undebau llafur ystyried yr amcanion arfaethedig a digon o amser iddynt ymateb.

Yn gyfan gwbl, derbyniodd yr arolwg ymgynghori gyfanswm o **279** o ymatebion yn ystod y cyfnod wyth wythnos, gyda **277** ohonynt wedi'u cwblhau yn Saesneg a **2** wedi'u cwblhau yn Gymraeg. Er mai dim ond dau holiadur Cymraeg gafodd eu cyflwyno ar-lein, cafodd tua 50 holiadur eu cwblhau gan y Swyddog Cydraddoldeb, Amrywiaeth a Chynhwysiant ar ran pobl oedd yn siarad Cymraeg fel iaith gyntaf yn y grwpiau ffocws.

Arsylwadau

Roedd y lefelau ymateb 25% yn uwch (223 i 279) nag ymgynghoriad cyhoeddus 2024-25, er bod llai o ymatebwyr (7 i lawr o 48) wedi datgan eu bod yn aelodau o staff GTAGC.

Diben gosod amcanion yw gwella'r ffordd y mae'r gwasanaethau'n cael eu cyflwyno, a gwneud hynny mewn ffordd sy'n cefnogi'r egwyddor gynaliadwyedd, a amlinellir yn Neddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol, felly er bod lefelau uchel o gefnogaeth ar gyfer yr amcanion arfaethedig, roedd sylwadau, yn gyffredinol, yn ymwneud â ffrydiau gwaith presennol neu weithgareddau busnes fel arfer.

Fodd bynnag, mae'r holl sylwadau wedi'u rhannu â'r Penaethiaid Adran neu'r arbenigwyr pwnc perthnasol i'w hystyried ynghylch a oes angen diwygio unrhyw amcan arfaethedig neu unrhyw amcanion ychwanegol.

Derbyniodd ein Hegwyddor Atal y sylwadau ychwanegol mwyaf, 114, yn enwedig yn ymwneud â Chydraddoldeb, Amrywiaeth a Chynhwysiant, Diogelwch Dŵr a Gweithgareddau Addysg gyda Phobl Ifanc.

Mae cefnogaeth gref barhaus i Archwiliadau Diogel ac Iach, ond mae'n ymddangos nad yw gweithgareddau mewn perthynas â Diogelwch Busnes, Ein Hegwyddor Atal yn cael eu deall cystal.

Yn gyffredinol, roedd mwy o gefnogaeth i'n Hegwyddor Amgylcheddol o'i gymharu ag ymgynghoriad 2024-25, gyda chefnogaeth i fyny o 91% i 97%.

Mynegwyd pryderon yn ymwneud â darpariaeth diffoddwyr tân mewn ardaloedd gwledig, yn enwedig mewn perthynas â De Gwynedd, a diffyg gwerthfawrogiad o faint o gymunedau sy'n cael eu gwasanaethu gan ddifoddwyr tân ar y System Dyletswydd Ar Alwad, gyda Bwcle, yn arbennig, yn cael sylw.

Yn unol ag Egwyddorion Gunning, mae Tîm Arweinyddol y Gwasanaeth wedi rhoi 'ystyriaeth gydwybodol' i'r ymatebion ymgynghori cyn cytuno ar yr amcanion arfaethedig ar gyfer 2025-26.

Y Camau Nesaf

Mae unrhyw wallau teipio neu fân broblemau fformatio eraill a nodwyd yn ystod y cyfnod ymgynghori wedi'u cywiro. Mae'r holl sylwadau wedi cael eu rhannu gyda'r Penaethiaid Adran perthnasol neu'r arbenigwr pwnc perthnasol a'u hadolygu.

Fodd bynnag, gan fod adborth yr arolwg yn dangos cefnogaeth ysgubol i'r Egwyddorion a'r amcanion Llesiant a Gwella, ni fu unrhyw newid i'r Egwyddorion na'r amcanion.

Bydd cynnwys yr adroddiad hwn yn cael ei ystyried gan aelodau yng nghyfarfod nesaf yr Awdurdod Tân ar 17 Mawrth 2025.

Ymatebion i'r Holidaur

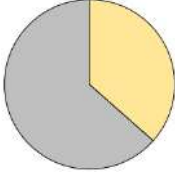

Risgiau Cymunedol

Yn ein cynllun pum mlynedd rydyn ni'n tynnu sylw at y risgiau sy'n ein hwynebu. Oes unrhyw risgiau eraill y dylem fod yn eu hystyried neu'n cynllunio ar eu cyfer yn eich barn chi?

Cwestiwn 1:

Dadansoddiad yn ôl Ymateb

	Oes	102	37%	
	Nac Oes	177	63%	

Derbyniwyd cyfanswm o **103** o sylwadau pellach ar gyfer y cwestiwn hwn.

(Gweler Atodiad A)

Cwestiwn 2: Crynodeb

- Roedd yr ymatebion a gafwyd yn amlygu pryderon ynghylch argaeledd diffoddwyr tân, yn enwedig mewn rhai ardaloedd.
- Pryderon ynghylch twristiaeth a'r effeithiau y mae hyn yn eu cael ar ardaloedd lleol; cynnydd yn nifer y bobl a'r cerbydau ar ffyrdd lleol.
- Darparu addysg ar ddiogelwch dŵr a sut i atal anafiadau ar ddŵr neu o'i gwmpas, yn benodol gyda phobl iau a'r rhai o gefndiroedd lleiafrifoedd ethnig.

Ymateb Naratif

Er bod bron i ddwy ran o dair o'r ymatebwyr yn cytuno bod y CRhRC (neu'r Cynllun Gweithredu Rheoli Risd Cymunedol) wedi nodi'r risgiau cymunedol mwyaf perthnasol, nododd mwy na thraean risgiau eraill. Fodd bynnag, mae'r rhan fwyaf o'r materion a godir naill ai'n cael eu lliniaru gan gynlluniau safle-benodol neu barodrwydd ar gyfer digwyddiadau mawr neu y tu allan i faes y gwasanaeth tân. Bydd enghreifftiau o risgiau o'r fath o ddiddordeb i Aelodau'r Awdurdod Tân ac Achub yn rhinwedd eu swydd fel Cynghorwyr Sir, er enghraifft:

- Gwellu'r signalau ffôn symudol mewn ardaloedd gwledig.
- Cyflwyno terfyn cyflymder 20mya.
- Cynnal a chadw ffyrdd / priffyrdd o ran tyllau yn arbennig, a gormod o fwd ar ffyrdd.
- Defnydd amhriodol o e-feiciau.

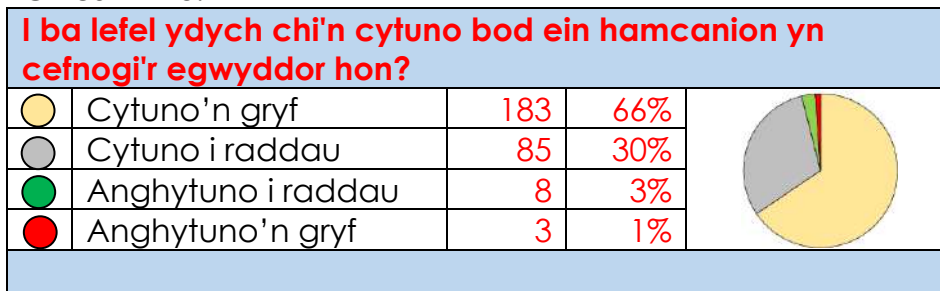

MANYLU AR 'EIN HEGWYDDOR POBL'

Bod yn y lle cywir, ar yr adeg gywir, gyda'r sgiliau cywir.

Sicrhau gweithlu medrus iawn drwy recriwtio, datblygu a chadw gweithlu dwyieithog, llawn cymhelliant sy'n cynrychioli ac yn hyrwyddo amrywiaeth y cymunedau rydym yn eu gwasanaethu.

Cwestiwn 3:

Derbyniwyd cyfanswm o **99** o sylwadau pellach ar gyfer yr egwyddor hon.

(Gweler Atodiad B)

Cwestiwm 4: Crynodeb

- Ceisio cynyddu'r amrywiaeth yn y gweithlu presennol, a fydd o fudd i gymunedau lleol yn y pen draw; cynyddu nifer y grwpiau sydd heb gynrychiolaeth ddigonol.
- Yn ogystal â Chymraeg a Saesneg, ceisio gwella'r defnydd rheolaidd o ieithoedd eraill, gan gynnwys Pwyleg, Iaith Arwyddion Prydain.
- Ystyried gwneud gwelliannau i'r broses recriwtio. Ystyried cael gwared ar ffiniau mynediad fel gofynion TGAU a gorfod cael trwydded yrru lawn.
- Gweithio gyda phartneriaid yn ystod ymgyrchoedd recriwtio i gynyddu'r gronfa o ymgeiswyr a allai ystyried gwneud cais.
- Parhau ein gweithgareddau ymgysylltu â phobl ifanc a'u gwella, yn enwedig yn ystod cyfnodau recriwtio diffoddwyr tân.
- Ceisio cynyddu gwelededd staff mewn gorsafoedd tân, a fydd yn gwella presenoldeb y gwasanaeth tân o fewn cymunedau lleol.
- Pryder am feddyliau am hunanladdiad a phrofiad o iechyd meddwl gwael yn y gwaith ymhlith diffoddwyr tân.

Ymateb Naratif

Roedd 96% o'r ymatebwyr yn 'Cytuno'n Gryf' neu'n 'Cytuno i Ryw Raddau' y byddai'r amcanion arfaethedig yn cefnogi ein Hegwyddor Pobl.

Mae'r Pwyllgor Cydraddoldeb, Amrywiaeth a Chynhwysiant yn ystyried pob agwedd ar amrywiaeth wrth adolygu cyfraddau recriwtio a chadw bob chwarter.

Mae ffyrdd o annog aelodau o'n cymunedau i wneud cais am rolau diffoddwyr tân rhan amser, yn ystod y dydd neu lawn amser yn cael eu hadolygu'n gyson.

Bydd papur lechyd Meddwl yn cael ei gyflwyno yn y cyfarfod lechyd Diogelwch a Lles nesaf a chyflwynwyd mynediad at gwnsela arbenigol trwy'r llinell gymorth genedlaethol ar gyfer hunanladdiad y llynedd gyda mynediad 24/7.

MANYLU AR 'EIN HEGWYDDOR ATAL'

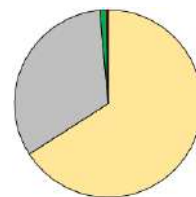
Gweithio gyda phartneriaid i helpu i wneud cymunedau'n fwy diogel.

Lleihau'r risgiau i'n cymunedau, yn enwedig i'r bobl hynny a allai fod yn fwy agored i niwed, drwy ein rhaglenni ymyrraeth sefydledig fel Archwiliadau Diogel ac Iach a Phrosiect Ffenics.

Cwestiwn 5:

I ba lefel ydych chi'n cytuno bod ein hamcanion yn cefnogi'r egwyddor hon?

	Cytuno'n gryf	184	66%
	Cytuno i raddau	91	33%
	Anghytuno i raddau	3	1%
	Anghytuno'n gryf	1	0%

Derbyniwyd cyfanswm o **114** o sylwadau pellach ar gyfer yr egwyddor hon.

(Gweler Atodiad C)

Cwestiwn 6: Crynodeb

- Parhau i gymeradwyo'r rhaglen Archwiliad Diogel ac Iach; a gosod larymau tân.
- Cyflogi pobl sy'n gallu siarad ieithoedd heblaw Cymraeg a Saesneg, wrth i amrywiaeth ehangu o fewn cymunedau.
- Cynyddu ymwybyddiaeth staff o gyflyrau iechyd meddwl, fel awtistiaeth a dementia.
- Mynegwyd pryderon ynghylch diogelwch dŵr, yn enwedig yn dilyn marwolaeth yn ystod y stormydd diweddar yng Nghonwy.
- Cynyddu ymgysylltiad â myfyrwyr a chynnal archwiliadau ar lety myfyrwyr.
- Hyrwyddo diogelwch cerbydau trydan, gan gynnwys sgwteri symudedd.

Ymateb Naratif

Roedd 99% o'r ymatebwyr yn Cytuno'n Gryf neu'n Cytuno i Ryw Raddau y byddai'r amcanion arfaethedig yn cefnogi ein Hegwyddor Atal.

Mae'r defnydd o ddata Exeter (data'r Gwasanaeth Iechyd am bobl dros 65 oed) ac atgyfeiriadau asiantaethau partner yn galluogi dull gweithredu mwy penodol tuag at Archwiliadau Diogel ac Iach.

Mae rhaglen o ymgysylltu rhagweithiol â grwpiau agored i niwed eraill ac mewn lleoliadau risg uchel fel [BikerDown](#), [Ymgych Ugain](#) (ymgysylltu ar ochr y ffordd â gyrwyr ynghylch cyflwyno terfynau cyflymder 20mya) a [mentrau diogelwch dŵr](#).

MANYLU AR 'EIN HEGWYDDOR DIOGELU'

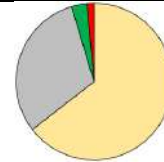
Gwneud busnesau'n fwy diogel gyda'n gilydd.

Darparu canllawiau arbenigol i fusnesau ar ddiogelu rhag tân i helpu i sicrhau diogelwch adeiladau, gweithwyr a chwsmeriaid, a thrwy hynny gefnogi busnesau i dyfu. Mae adeiladau risg uchel yn cael eu blaenoriaethu ar gyfer arolygiadau, gan gyfrannu at ddiogelwch y cyhoedd yn gyffredinol.

Cwestiwn 7:

I ba lefel ydych chi'n cytuno bod ein hamcanion yn cefnogi'r egwyddor hon?

	Cytuno'n gryf	180	65%
	Cytuno i raddau	86	31%
	Anghytuno i raddau	9	3%
	Anghytuno'n gryf	4	1%

Derbyniwyd cyfanswm o **79** o sylwadau pellach ar gyfer yr egwyddor hon.

(Gweler Atodiad D)

Cwestiwn 8: Crynodeb

- Archwilio eiddo sydd â mynediad cul neu gyfyngedig, a allai rwystro dihangfa ddiogel os bydd argyfwng.
- Canolbwyntio ar eiddo ar rent a landlordiaid sy'n rhentu eiddo sy'n is na'r safon.
- Nodi adeiladau anniogel a chynnal trefn arolygu arnynt.
- Canolbwyntio ar fathau penodol o fusnesau, fel cartrefi gofal.
- Bod archfarchnadoedd yn rhy llawn: nid yn unig yn achosi anhawster i bobl â phroblemau symudedd, ond gallai fod yn risg dianc pe bai argyfwng yn digwydd.

Ymateb Naratif

Roedd 96% o'r ymatebwyr yn 'Cytuno'n Gryf' neu'n 'Cytuno i Ryw Raddau' y byddai'r amcanion arfaethedig yn cefnogi ein Hegwyddor Diogelu.

Byddwn yn datblygu hyfforddiant diogelwch tân busnesau i'n staff diogelwch tân busnesau ac i ddiffoddwyr tân gweithredol i gefnogi diogelwch diffoddwyr tân a gwella ymwybyddiaeth dechnegol.

Byddwn yn parhau i ddarparu Rhaglen Arolygu Seiliedig ar Risg sy'n seiliedig ar wybodaeth i leihau anafiadau a marwolaeth o danau mewn eiddo domestig ac annomestig.

Byddwn yn gweithio i ddatblygu ymgysylltiad â busnesau drwy hyfforddi ein staff a rhannu cyngor y diwydiant i leihau achosion o dân. Byddwn yn gweithio i ddeall effeithiau larymau tân awtomatig ar y defnydd o'n hadnoddau a'u heffaith mewn amgylchedd annomestig.

MANYLU AR 'EIN HEGWYDDOR YMATEB'

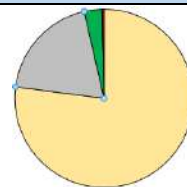
Darparu ymateb brys effeithiol.

Bod yn barod i ymateb pan fydd arnoch ein hangen: i ddiogelu'r hyn sy'n bwysig i chi, i achub bywydau, lleihau niwed, ac amddiffyn cartrefi a busnesau.

Cwestiwn 9:

I ba lefel ydych chi'n cytuno bod ein hamcanion yn cefnogi'r egwyddor hon?

	Cytuno'n gryf	215	77%
	Cytuno i raddau	54	19%
	Anghytuno i raddau	9	3%
	Anghytuno'n gryf	1	0%

Derbyniwyd cyfanswm o 99 o sylwadau pellach ar gyfer y cwestiwn hwn.

(Gweler Atodiad E)

Cwestiwn 10: Crynodeb

- Pryder ynghylch argaeledd diffoddwyr tân i fynd i ddigwyddiadau brys.
- Sylwadau am recriwtio diffoddwyr tân.
- Sylwadau am bryderon traffig, gan gynnwys y terfyn cyflymder is, tyllau yn y ffordd a mwd ar y ffordd.
- Y gallu i ymateb yn gyflym i eiddo amgen, fel cychod camlesi.

Ymateb Naratif

Roedd 96% o'r ymatebwyr yn Cytuno'n Gryf neu'n Cytuno i Ryw Raddau y byddai'r amcanion arfaethedig yn cefnogi ein Hegwyddor Ymateb.

- Rydym yn gweithio'n agos gyda'n cydweithwyr Tân ac Achub 'dros y ffin' i sicrhau ein bod yn darparu trefniant cilyddol lle bydd yr orsaf / peiriannau gorau sydd ar gael yn bresennol. Fodd bynnag, mae lleoliadau gorsafoedd y tu allan i'n hardal Gwasanaeth ein hunain yn gyfrifoldeb yr Awdurdod Tân sy'n berchen arnynt i'w hadolygu a gwneud penderfyniadau amdanynt.
- Gwella'r signalau ffôn symudol mewn ardaloedd gwledig. Dylai'r rhif argyfwng 999 fod ar gael waeth beth yw'r darparwr ffôn unigol.

MANYLU AR 'EIN HEGWYDDOR AMGYLCHEDD'

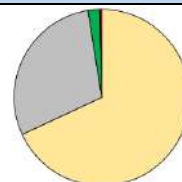
Diogelu a gwarchod ein hamgylchedd naturiol ar gyfer cenedlaethau'r dyfodol.

Mabwysiadu arferion ecogyfeillgar yn ein gweithrediadau beunyddiol i leihau allyriadau carbon ac effeithiau amgylcheddol eraill a chodi ymwybyddiaeth amgylcheddol ymhlith ein staff a'n cymunedau.

Cwestiwn 11:

I ba lefel ydych chi'n cytuno bod ein hamcanion yn cefnogi'r egwyddor hon?

	Cytuno'n gryf	190	68%
	Cytuno i raddau	82	29%
	Anghytuno i raddau	6	2%
	Anghytuno'n gryf	1	0%

Derbyniwyd cyfanswm o 58 o sylwadau pellach ar gyfer yr egwyddor hon.

(Gweler Atodiad F)

Cwestiwn 12: Crynodeb:

- Ystyried cyflwyno cerbydau trydanol i'r Gwasanaeth.
- Ystyried defnyddio tanwydd HVO a phrosesau ailgylchu.
- Ystyried ffynonellau tanwydd amgen, fel ffermydd solar a gwynt.

Ymateb Naratif

Roedd 97% o'r ymatebwyr yn Cytuno'n Gryf neu'n Cytuno i Ryw Raddau y byddai'r amcanion arfaethedig yn cefnogi ein Hegwyddor Amgylchedd.

Mae llawer o'r awgrymiadau'n rhan o Strategaeth Amgylcheddol yr Awdurdod Tân ac Achub ac yn cael sylw fel amcanion yn y CRhRC 2024-29.

O ran awgrymiadau bod y Gwasanaeth yn newid i beiriannau tân trydan, mae datblygiadau cenedlaethol yn y maes hwn o dan oruchwyliaeth weithredol a rhagwelir y bydd cerbydau o'r fath yn rhan sylweddol o'n fflyd yn y dyfodol. Fodd bynnag, yn dilyn arfarniad ariannol a thechnegol o'r opsiynau sydd ar gael ar hyn o bryd, mae'r penderfyniad wedi'i wneud i beidio â dilyn yr opsiwn hwn cyn o leiaf 2030.

Meysydd Eraill mewn Perthynas â'r Gwasanaethau rydyn ni'n eu Darparu

Roedd ymateb i'r cwestiynau canlynol yn ddewisol.

A oes unrhyw feysydd eraill mewn perthynas â'r gwasanaethau rydyn ni'n eu darparu yr hoffech i ni eu hystyried?

Derbyniwyd cyfanswm o 87 o sylwadau pellach ar gyfer yr egwyddor hon.

(Gweler Atodiad G)

Cwestiwn 13: Crynodeb

- Cynnal mwy o archwiliadau diogelwch tân ar eiddo masnachol.
- Diogelwch ar y Ffordd.
- Adolygu lleoliadau gorsafoedd tân a systemau dyletswydd.
- Cynyddu ymwybyddiaeth iechyd meddwl trwy'r Gwasanaeth cyfan.

Ymateb Naratif

Mae'r Gwasanaeth yn gweithredu Rhaglen Arolygu Seiliedig ar Risg mewn perthynas â safleoedd busnes.

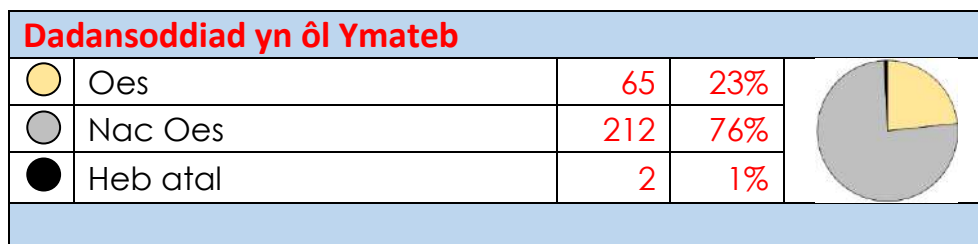
Mae gweithio mewn partneriaeth mewn perthynas â diogelwch ar y ffyrdd wedi'i hen sefydlu ([Biker Down](#), [Stori Olivia](#), [Ymgych Ugain](#)) ac mae adnoddau wedi'u neilltuo i gyflawni mentrau diogelwch ar y ffyrdd.

Mae'r Adolygiad o'r Ddarpariaeth Frys yn parhau â'i waith i archwilio atebion priodol a chymesur i'r angen i ymateb i danau ac argyfyngau eraill ledled Gogledd Cymru.

Bydd papur Iechyd Meddwl yn cael ei gyflwyno yn y cyfarfod Iechyd Diogelwch a Lles nesaf a chyflwynwyd mynediad at gwnsela arbenigol trwy'r llinell gymorth genedlaethol ar gyfer hunanladdiad y llynedd gyda mynediad 24/7.

Materion Cydraddoldeb

Cwestiynau 14 a 15: Oes unrhyw faterion cydraddoldeb eraill y dylen ni fod yn meddwl amdany'n nhw?

- Cyfeiriodd nifer o ymatebwyr at yr angen i'n Gwasanaeth wella ei gyfathrebu â grwpiau lleiafrifoedd ethnig a phobl ag anableddau synhwyrdd (h.y. Iaith Arwyddion Prydain), o ran ymgysylltu â'r gymuned a chyfieithu/dehongli cyngor diogelwch tân a gwybodaeth allweddol arall.
- Cyfeiriodd rhai ymatebwyr at bryderon cynyddol i bobl sy'n profi iechyd meddwl andwyol, a oedd yn teimlo bod y grŵp hwn o bobl mewn mwy o berygl o dân ac argyfyngau yn seiliedig ar eu nodweddion gwarchodedig, ond hefyd ffactorau eraill fel cam-drin domestig, tlodi a digartrefedd.
- Cyfeiriodd nifer o ymatebwyr at bobl hŷn a'r boblogaeth sy'n heneiddio yng Ngogledd Cymru, ond hefyd teimlad cyffredinol bod pobl yn byw'n hirach, ond nid o reidwydd yn iachach. I grynhoi, mae ymatebwyr yn ystyried pobl hŷn fel y grŵp mwyaf 'mewn perygl' o bobl yn y rhanbarth o ran tân ac argyfyngau eraill.

Ymateb Naratif

Gwneir dadansoddiad manwl rheolaidd mewn perthynas â Thanau Damweiniol mewn Anheddau i sicrhau bod proffil preswylwyr, math yr eiddo a ffactorau achosol yn cael eu deall yn glir a bod gweithgareddau atal yn cael eu cyfateb i'r proffil hwnnw.

Pobl hŷn, yn enwedig y rhai sy'n byw ar eu pennau eu hunain ac a allai fod â phroblemau iechyd corfforol neu feddyliol yw'r rhai mwyaf agored i dân yn eu cartrefi eu hunain ar hyn o bryd ac yn ffocws Archwiliadau Diogel ac Iach gan staff Diogelwch Cymunedol ymroddedig a Gwylyfeydd.

Gwybodaeth Ychwanegol

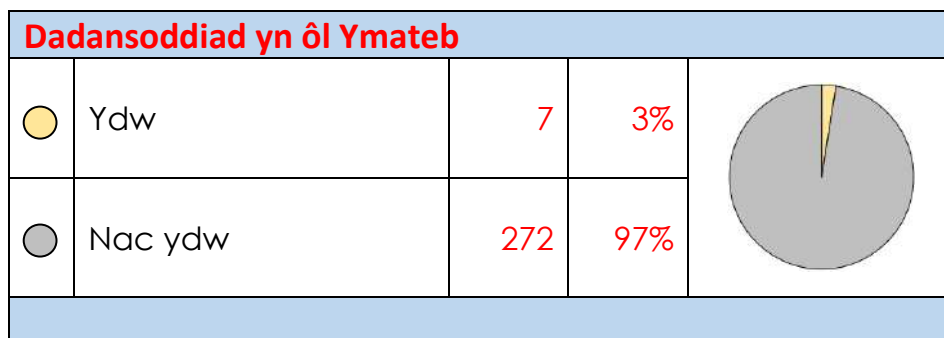
Roedd ymateb i'r cwestiynau canlynol yn ddewisol.

Cwestiwn 16: Os ydych chi'n ymateb ar ran sefydliad neu grŵp, rhwngch wybod i ni pwy rydych chi'n ei gynrychioli a ble rydych chi/pa faes rydych chi'n ei gwmpasu.

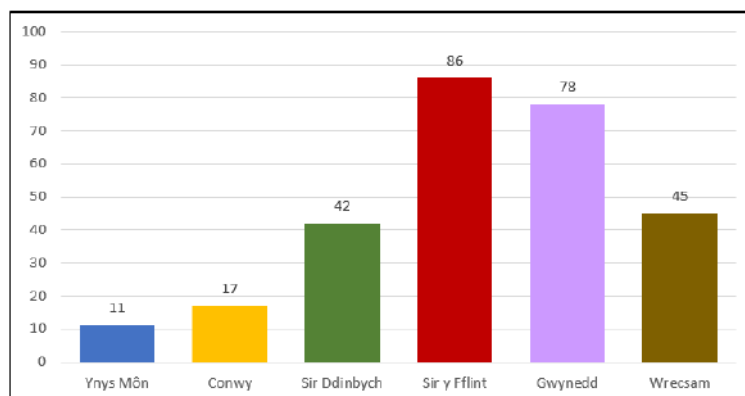
Crynodeb o rai yn unig o'r grwpiau lleol a ymatebodd.

- Awtistiaeth Cymru
- Prifysgol Bangor
- Grwpiau Dementia
- Y Groes Goch
- Unique Transgender
- Mind Dyffryn Clwyd

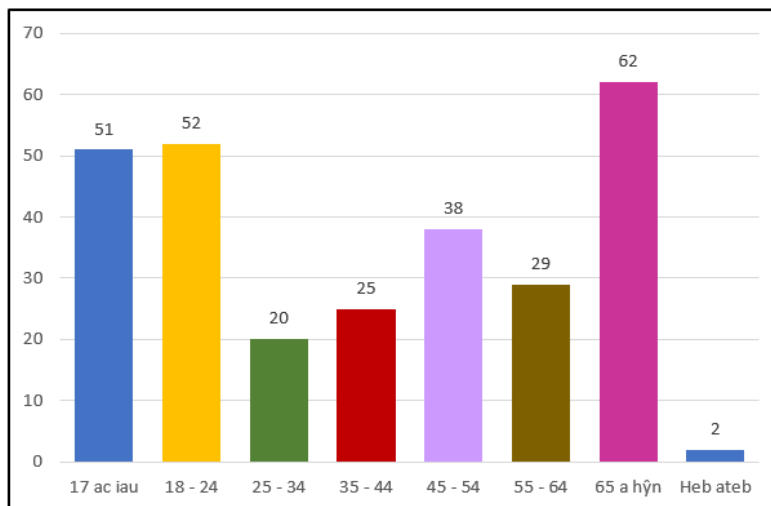
Cwestiwn 17: Ydych chi'n un o gyflogaion Gwasanaeth Tân ac Achub Gogledd Cymru?

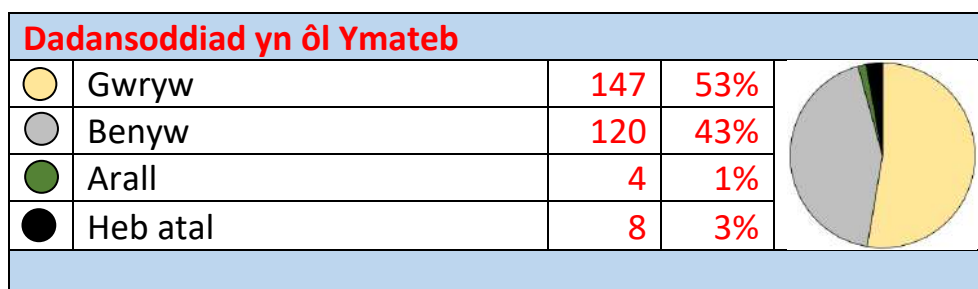
Cwestiwn 18: Dewiswch un o'r canlynol i nodi pa ardal Awdurdod Lleol yng Ngogledd Cymru rydych yn byw ynddi, yn gweithio ynddi neu'n ymweld â hi.

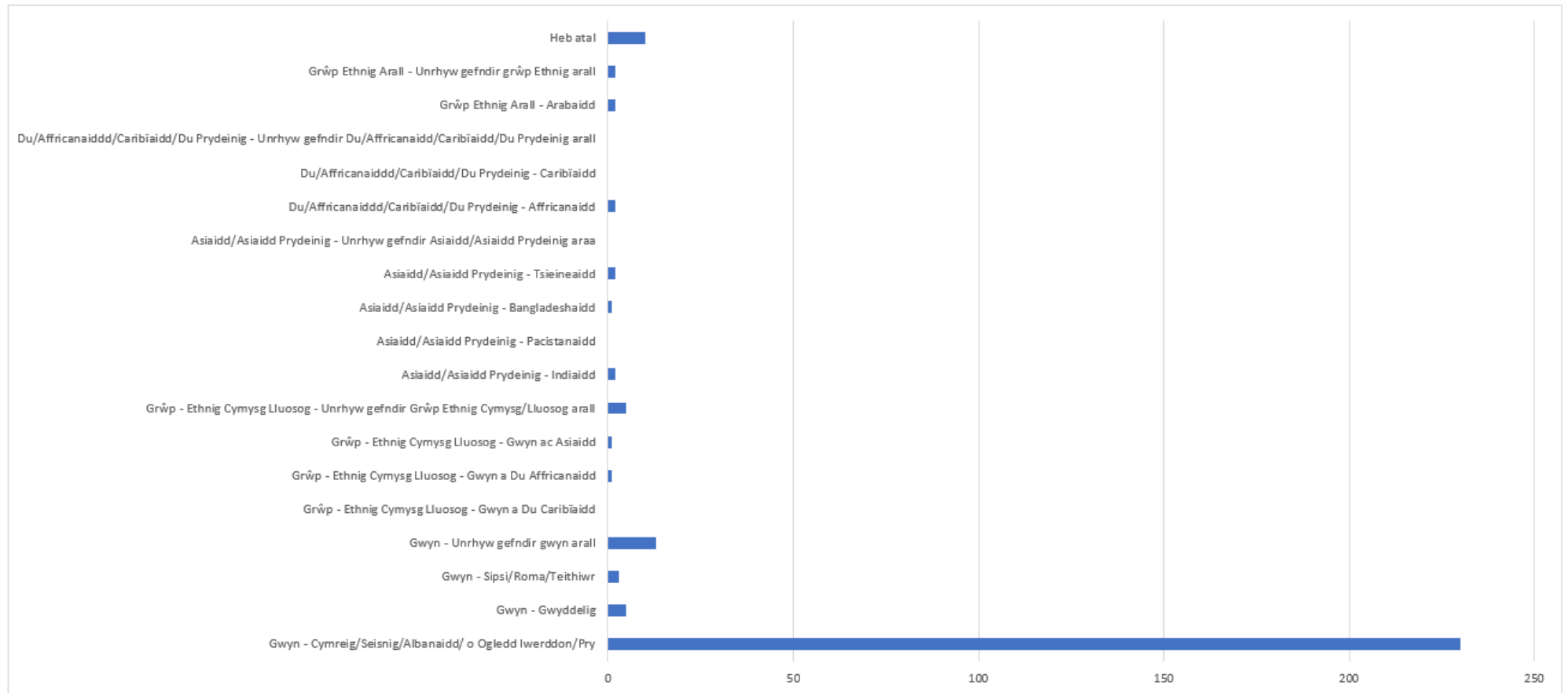
Cwestiwn 19: Pa grŵp oedran ydych chi?

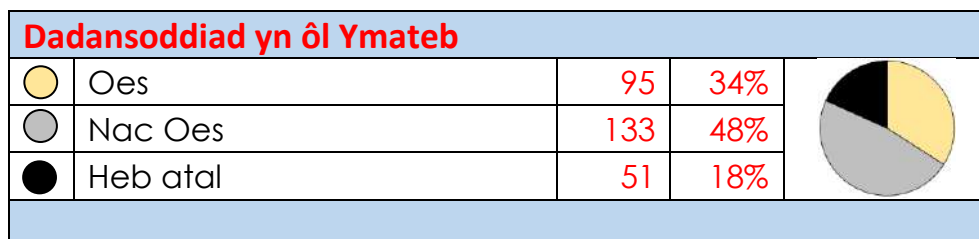
Cwestiwn 20: Rhywedd – beth ydy eich hunaniaeth rhywedd?

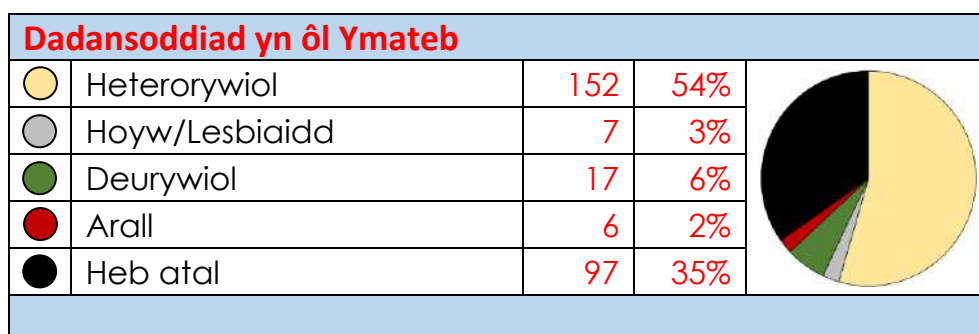
Cwestiwn 21a 22: Hil/Ethnigrwydd - pa un o'r canlynol sy'n eich disgrifio chi orau?

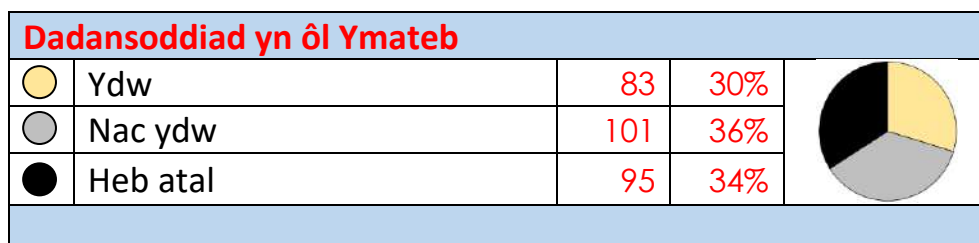
Cwestiynau 23 a 24: Anabledd - ydych chi'n anabl neu a oes gennych gyflwr iechyd hirdymor?

Cwestiwn 25: Cyfeiriadedd Rhywiol

Cwestiynau 26 a 27: Crefydd a/neu Gred – ydych chi'n gysylltiedig ag unrhyw grefydd, ffydd neu system gred benodol?

Sylwadau ac Ymatebion ar y Cyfryngau Cymdeithasol

(Gweler Atodiad H)

Cafodd negeseuon a oedd yn hyrwyddo cymryd rhan yn yr ymgynghoriad eu rhoi ar Facebook a Twitter drwy gydol y cyfnod ymgynghori yn ogystal â fideos gan staff yn esbonio sut i gymryd rhan. Crëwyd hysbysebion taledig hefyd ar Facebook ac Instagram yn targedu'r cyhoedd ledled Gogledd Cymru gan eu hannog i gymryd rhan yn yr ymgynghoriad.

Atodiad A

Cyf	RISGIAU ERAILL – SYLWADAU YCHWANEGOL
1	Dylid canolbwyntio mwy ar nodi llety gwyliau hunanarlwyo am fod eiddo yn cael ei ddefnyddio i'r diben hwnnw ond nad ydynt wedi'u nodi eto. Unwaith y byddant wedi'u nodi dylent fod yn destun gweithgaredd archwilio priodol gydag ymateb priodol os canfyddir eu bod yn annigonol.
2	Wrecsam yn cynyddu o ran maint a phoblogaeth.
3	Mae angen i chi gynnwys adran neu o leiaf bwynt bwled ynghylch blaenoriaethu iechyd a lles gweithwyr. Yn yr Egwyddor Atal, sonnir am y geiriau "Hyrwyddo Lles" a dyna'r cyfan. Hoffwn fod rhywfaint o fanylion ynglŷn â phwy y mae hyn yn cyfeirio ato. Mae gweithwyr sy'n heini ac yn iach yn llai tebygol o gofrestru eu bod yn sâl a bod yn fwy cynhyrchiol a bydd diffoddwyr tân gweithredol yn gallu cyflawni eu dyletswyddau'n well. Ni ddylem fod yn anelu at y lefelau lleiaf, soniwrch ein bod am gael gwasanaeth sy'n llawn gweithwyr iach sydd mewn sefyllfa dda i gyflawni eu rôl. Fel arall, bydd yn rhaid i chi aros 5 mlynedd arall i'w ychwanegu at Gynllun Corfforaethol. Gosodwch y gwasanaeth hwnnw ar gyfer y dyfodol, peidiwch â'i anwybyddu nawr. Ychwanegwch ychydig o destun i adlewyrchu'r manylion hyn yn yr Egwyddor Pobl. Os daw'r Wobr Iechyd Corfforaethol yn ôl yn y dyfodol nid yw'r CRhRC hwn yn cyfeirio at iechyd gweithwyr na'r cyhoedd, mae'n drueni bod cwpl o frawddegau heb eu hychwanegu i'r perwyl hwnnw. Blaenoriaethu iechyd a lles os gwelwch yn dda.
4	1. Argyfwng Lles a Chynhwysiant Diffoddwyr Tân: Mae Mind Cymru yn nodi bod 37% o ddiffoddwyr tân wedi ystyried hunanladdiad, ac mae 85% wedi profi iechyd meddwl gwael yn y gwaith. Mae adolygiadau diwylliannol Gwasanaethau Tân Llundain, Avon, GMC, De Cymru, Gorllewin Canolbarth Lloegr a Dwyrain Sussex i gyd yn cyd-fynd â'r darlun diwylliannol cenedlaethol llwm a gyflewyd gan Arolygaeth ei Fawrhydi. Er gwaethaf y pryderon hyn, nid yw'r Gwasanaethau Tân ac Achub eto wedi integreiddio addysg na gweithgareddau iechyd meddwl, lles a chynhwysoldeb yn ffurfiol i'r diwrnod gwaith. Ar hyn o bryd mae cynnig yn nwylo Pwyllgor Iechyd, Diogelwch a Lles GTAGC i greu Awr WEDI (Llesiant, Cydraddoldeb, Amrywiaeth a Chynhwysiant) i greu awr y dydd lle gellir cynnal addysg Cydraddoldeb, Amrywiaeth a Chynhwysiant (EDI), addysg iechyd meddwl, ac amser i ymarfer gweithgareddau lles. Byddai adeiladu systemau cymorth o'r fath yn y drefn ddyddiol yn helpu diffoddwyr tân i fynd i'r afael â'u lles, meithrin gweithle cynhwysol lle mae pob aelod o staff yn teimlo eu bod yn cael eu cefnogi'n ddilys, ac yn cynnig cyfle i GTAGC osod esiampl genedlaethol. 2. Ymdrechion Seilwaith yn Heneiddio a Rhwystro Cynhwysiant. Mae'r seilwaith sy'n heneiddio o fewn GTAGC yn cyflwyno risgiau y tu hwnt i gyflwr ffisegol offer a chyfleusterau. Wrth i'r ymdrechion barhau i gael mwy o amrywiaeth yn ein gweithlu, nid yw'r rhan fwyaf o orsafoedd GTAGC ar hyn o bryd yn darparu cyfleusterau newid na chawod i staff anneauidd, sy'n cael eu gorfodi i ddewis lle ar sail rhywedd, a allai eu dieithrio a'u hymyleiddio. Wrth i amser fynd rhagddo, gallai hyn rwystro ymdrechion recriwtio a chadw yn sylweddol trwy ddifrodi enw da ar lafar, gan dansellio nodau'r Gwasanaeth o weithle mwy amrywiol a chynhwysol. 3. Mwy o Straen ar Adnoddau Oherwydd Newidiadau Cymdeithasol: Mae Gogledd Cymru, fel llawer o'r DU, yn wynebu poblogaeth sy'n heneiddio a nifer cynyddol o aelwydydd un person. Wrth i'r duedd ddemograffig hon barhau, mae'r gofynion am Archwiliadau Diogel ac Iach, ymatebion brys a gwasanaethau lles eraill yn debygol o gynyddu. Gallai methu â rhagweld a pharatoi ar gyfer y galw cynyddol hwn roi straen ar adnoddau sydd eisoes yn gyfyngedig, yn enwedig mewn ardaloedd gwledig, lle mae'r ymatebion yn arafach, a'r criwiau dan bwysau 4. Cynaliadwyedd y System Dyletswydd ar Alwad: Mae'r system Dyletswydd ar Alwad, a gafodd ei hannog gan Adroddiad Bain yn 2003, yn cael ei hystyried yn un sydd wedi

	dyddio ugain mlynedd yn ddiweddarach. Gyda phatrymau gwaith modern, mae llai o unigolion yn byw neu'n gweithio'n ddigon agos, gan arwain at gronfa sylweddol is o recriwtiaid posibl, yn ogystal â heriau recriwtio a chadw staff ychwanegol. Yn ôl y tocyn hwn, mae'r PST Roger Thomas wedi datgan bod y system Dyletswydd ar Alwad yn 'anghynaliadwy' yn ei ffurf bresennol. Gallai'r pwysau hyn, os na chaiff ei drin, beryglu darpariaeth frys, yn enwedig mewn ardaloedd gwledig neu boblogaeth isel lle mae dod o hyd i recriwtiaid eisoes yn heriol. Heb ddiwygiad sylweddol, mae model y system Dyletswydd ar Alwad mewn peryg o fod yn rhwystri i sicrhau ymateb amserol ac effeithiol ar draws y rhanbarth. 5. Bygythiadau Seiberddiogelwch: Wrth i GTAGC ddod yn fwy dibynnol ar dechnoleg ar gyfer ei weithrediadau, mae'n dod yn fwy mewn perygl o ymosodiad seiber. Mae cyrff y sector cyhoeddus, gan gynnwys y GIG, yr Heddlu, a chynghorau lleol, eisoes wedi wynebu aflonyddwch mawr oherwydd ymosodiadau seiber. Mae Cyngor Bwrdeistref Hackney, Cyngor Redcar a Cleveland, Asiantaeth Diogelu'r Amgylchedd yr Alban a South Staffordshire Water i gyd wedi profi aflonyddwch ac adferiad sylweddol a chostus ar wasanaethau. Gallai digwyddiad tebyg amharu ar allu GTAGC i ymateb i argyfyngau, gan beri risg ddifrifol i diogelwch y cyhoedd a pharhad busnes.
5	Sicrhau bod busnesau lleol yn rhoi hyfforddiant warden tân a chyngor diogelwch tân sylfaenol i'w staff.
6	Plant yn chwarae yn y ffordd ac yn croesi'r ffordd heb edrych. Plant yn beryglon, hyd yn oed pan fyddant gyda'u rhieni, sy'n dangos bod angen addysgu rhieni.
7	Dywedoch fod gennych [y Gwasanaeth] Strategaeth Cydraddoldeb, Amrywiaeth a Chynhwysiant, ond a ydych chi'n cynnwys y nifer cynyddol o bobl awtistig mewn cymdeithas a'r risg benodol i'r grŵp hwn o bobl?
8	Effaith costau byw, risgiau sy'n dod i'r amlwg gyda thechnoleg a newid yn yr hinsawdd.
9	Rwy'n teimlo eich bod yn wynebu her yn addysgu a derbyn adborth gan rai grwpiau cymunedol. Er mwyn deall y risgiau i rai grwpiau, mae angen i chi ofyn iddynt, ac mae hon yn her barhaus i ni yn y cyngor hefyd. Mae cyfle i hyrwyddo PentrePeryglon, sy'n cynnal sesiynau addysg i blant.
10	Mae tipio anghyfreithlon yn fater enfawr. Rhwystro ffyrdd yn beryglus Perygl tân bwriadol. Tipio anghyfreithlon yn Ivy Street, Ffordd Penrhyn a'r ffordd ychydig oddi ar Ffordd yr Orsaf ym Mae Colwyn.
11	E-feiciau yn broblem yn Y Rhyl. Plant ar lwybrau (ar feiciau) yn y Rhyl.
12	Mae e-sgwteri hefyd yn broblem yn Y Rhyl. Rydych chi'n gweld e-sgwteri bob ffordd ym Mae Cinnel ac ar lan y môr yn Y Rhyl. Nid yw sgwteri symudedd ar y ffyrdd yn ddiogel. Nid yw rhai [sgwteri symudedd] wedi'u trwyddedi i fynd ar y ffordd.
13	Mae e-feiciau ac e-sgwteri i'w gweld yn Ninbych, ond nid yw'n ymddangos ei fod yn broblem yn y pentrefi cyfagos.
14	Mae unrhyw feiciau, sgwteri a cheir trydanol yn bryder enfawr i ni [x5 o bobl yn y grŵp ffocws].
15	Gwneud ffoaduriaid a cheiswyr lloches yn ymwybodol o systemau synhwyro/larymau tân. Defnyddio'r Groes Goch i gysylltu â ni.
16	Diogelwch dŵr, ymgyrchoedd atal boddi a chydabod pobl (grwpiau ethnig o bobl) sydd ddim yn gallu nofio.
17	Mae myfyrwyr sy'n meddwi bob amser yn bryder, yn enwedig glasfyfyrwyr a'r rhai nad ydynt wedi byw oddi cartref o'r blaen. Mae'r brifysgol yn gwneud llawer o waith ymwybyddiaeth ac addysg, ond efallai y bydd o fudd i chi hyrwyddo diogelwch ynghylch cerdded allan i'r ffordd a syrthio i'r dŵr. Rhannu unrhyw wybodaeth gydag undeb y myfyrwyr.

18	Ar hyn o bryd mae trwyddedau Tai Amlfeddiannaeth yn cael eu rhoi gan yr awdurdodau lleol heb fod angen gweld asesiadau risg tân. Mae yna fwlch a gall rhai landlordiaid fod â mesurau diogelwch tân yn is na'r safon ar waith nes bod rhywbeth yn amlwg yn mynd o'i le.
19	Peryglon diogelwch dŵr ym Mangor. Gall y llanw droi'n gyflym. Mae gweithgareddau hamdden yn peri peryglon, fe wnaeth ffrindiau osgoi marwolaeth o drwch blewyn pan wnaethant logi canŵ y llynedd.
20	Ni all llawer o bobl ddu nofio, felly mae boddi yn fwy tebygol.
21	Y risg o foddi i ddynion ifanc, yn enwedig pobl ddu.
22	Mae tân gwyllt yn un amlwg.
23	Tân gwyllt yn cael eu tanio ar hap.
24	Byddai'n ddefnyddiol cael dolenni i rywfaint o'r wybodaeth rydych wedi'i rhestru yn eich cynllun [Arolwg Teulu Tân 2023].
25	Er nad oes unrhyw risgiau penodol wedi'u nodi, ystyriwch fyfyrwyr rhyngwladol.
26	[Wedi'i gynnwys yn yr adran atal er mwyn osgoi dyblygu].
27	Beiciau modur oddi ar y prif ffyrdd.
28	[GTAGC] Cystadlu gyda'r fyddin, yr Awyrlu ac ati [Recriwtwyr eraill].
29	Pryderon cynyddol am droseddau â chyllyll. A allai diffoddwyr tân fod yn rhan o'r ateb wrth ddarparu ymateb brys ac achub bywyd, yn enwedig mewn ardaloedd trefol lle mae digwyddiadau'n fwy tebygol.
30	Rhoi hyfforddiant a sesiynau briffio rheolaidd ar gyfer cartrefi gofal.
31	Helpu pobl sydd wedi cwmpo. Fel heddiw [Wrth gyfeirio at y tywydd garw, rhewllyd ac eira].
32	Newid yn yr hinsawdd a thywydd gwael.
33	Mae traffig cynyddol ar yr A55 yn creu mwy o waith [i'r gwasanaeth tân].
34	Boddi yn afon Dyfrdwy a chwareli.
35	Angen mwy o swyddi llawn amser. Angen mwy o sylw mewn ardaloedd 'tawelach'. Angen argaeledd 24/7.
36	Cynnal mwy o sgysiau mewn ysgolion, yn enwedig ysgolion uwchradd, ar gynghorion sylfaenol ym maes iechyd a diogelwch tân.
37	Tagfeydd traffig a achosir gan Bont Menai yn cael ei chau. Mae traffig a gwaith ffordd yn ddigwyddiad rheolaidd sy'n achosi llanast ar ffyrdd ac oedi.
38	Signal ffôn gwael yn Abermo. Rydw i ar Vodaphone nawr sy'n well, ond mae 'na dal ardaloedd na fyddai'n bosibl i ffonio'r frigâd dân.
39	Dwi wastad yn meddwl a yw criwiau tân wedi'u hyfforddi i ddelio â damwain posibl ar drac hyfforddi llinell sengl ar gyfer sefyllfaoedd lle mae dau drên yn gwrthdaro.
40	Mynediad gwael iawn i mewn ac allan o adeiladau, busnesau, siopau. Byddai pobl yn cael eu hanafu wrth geisio dianc o'r siop. Mae'r Hillman a siopau eraill ar Lôn yr Harbwr yn beryglus. Grisau a lleoedd cul y tu mewn.
41	Recrwtio a chadw pobl hŷn a phobl sy'n newid gyrfa yn ddiweddarach mewn bywyd. Mae'r grŵp hwn o bobl yn aml yn byw mewn lleoliadau ymddeol fel y'u gelwir, sef Abermo, Harlech, Llandudno, a gallent fynd i'r afael â'ch anghenion recrwtio mewn ardaloedd penodol, fel Llandudno.
42	Nid yw injan dân gyffredin yn ddigon ar gyfer adeiladau uchel mewn ardal.
43	Tywydd eithafol.
44	Iechyd meddwl y genedl a phobl yn teimlo'n unig ac ynysig.
45	Busnesau lleol sy'n gweithredu arferion anniogel. Cymarebau anniogel o staff mewn mannau cyfyng. Nid oes swyddogion cymorth cyntaf mewn timau. Timau heb unrhyw hyfforddiant warden tân.

46	Parcio ceir yn achosi problemau mynediad. Ardaloedd penodol sy'n peri pryder yw tref y Rhyl yn yr haf, Howell Drive a phob stryd gerllaw. Dydych chi byth yn gallu cael yr injan dân i lawr y strydoedd rai dyddiau.
47	Twristiaid a chynnydd o ran risg i ardaloedd arfordirol yn ystod misoedd yr haf. Pobl yn y môr sydd ddim yn gallu nofio, ceir ychwanegol, pobl sy'n cerdded ar lwybrau heb ystyried pobl eraill sy'n oedrannus neu'n anabl. Pobl feddw, pobl ar wyliau ar feysydd carafanau, gwersyllwyr yn cynnau tanau y tu allan i ardaloedd dynodedig. Pysgotwr yn mentro hi ar dywod gwlyb [aber] pan fydd y môr yn dod i mewn yn gyflym. Bu rywun foddï ychydig wythnosau'n ôl yng Nghonwy, mae dŵr yn dal pobl yn ddiarwybod.
48	Problemau mewn archfarchnadoedd, dim staff, dim help a dwi'n poeni pe bai rhywbeth yn mynd o'i le [trawiad ar y galon, tân ac ati].
49	Mae gen i bryderon enfawr am rwystrau, lleoedd cyfyngedig a systemau unffordd mewn archfarchnadoedd. Allwch chi ddim dod o hyd i staff mewn archfarchnadoedd i helpu, felly byddai'n peri pryder pe bai argyfwng. Byddaf yn rhestru pryderon pellach yn yr adran diogelu.
50	Archfarchnadoedd am lawer o resymau. Meysydd parcio prysur, dim digon o lefydd parcio i bobl anabl. Mae cynllun gwael archfarchnadoedd yn golygu bod dianc o'r adeilad yn heriol i bobl hŷn. Dim staff mewn archfarchnadoedd i gynorthwyo pobl anabl a phobl hŷn. Mae'n hunanwasanaeth i gyd a dim staff.
51	Ceir yn goryrru ar Sandy Lane, dim terfyn 20mya. Mae plant wedi torri'r gysgodfan fysiau, dyw pobl ddim yn teimlo'n ddiogel yn y nos, mae pobl yn dal y bws i fyny'r ffordd [i osgoi plant], ond mae o ar gornel gas, ddim yn ddiogel! Gwydr wedi torri ar y ffordd [o'r gysgodfan fysiau sydd wedi torri], heb ei glirio, gallai torri teiars ac achosi damwain.
52	Mae'r siopau yn brysur iawn ar yr arfordir. Llandudno Ffyrdd prysur. Mae'n ymddangos bod pawb yn rhuthro o gwmpas.
53	Gweithredu terfysgol neu weithredu am resymau gwleidyddol posibl. Rwy'n siŵr bod hyn wedi'i gynnwys ond doeddwn i ddim yn gallu ei weld yn y ddogfennaeth.
54	Mynediad ar gyfer defnyddwyr cadair olwyn, diffyg parcio anabl ar gyfer cerbydau anabledd, tacsis hygyrch a bws mini sy'n dod â ni i ddigwyddiadau a gweithgareddau. Argyfwng ynni, mae angen i daliadau tanwydd gaeaf gynyddu, mae pobl yn oeri ac yn gwrthod rhoi'r gwres ymlaen!
55	Larymau ar gyfer pobl fyddar ac sy'n addas i bawb, gall eu cynnwys achosi problemau synhwyrdd? Larymau carbon monocsid ar gyfer pobl fyddar.
56	Nifer y diffoddwyr tân llawn amser sydd wedi'u lleoli ac yn cynnig darpariaeth yn ardaloedd arfordirol Gwynedd, y parc cenedlaethol ac ardaloedd canolog gan gynnwys Llanberis, Y Bala, a Chorwen.
57	Gormod o fwd ar y ffyrdd.
58	Y potensial enfawr ar gyfer amseroedd ymateb araf yn Nolgellau ac ardaloedd gwledig.
59	Rwy'n teimlo y dylech chi roi mwy o bwyslais ar recriwtio a'ch gallu i gynnal gweithgareddau atal yn Nolgellau a rhannau eraill o Dde Gwynedd.
60	Efallai y bydd recriwtio yn y dyfodol yn cael ei effeithio oherwydd nad yw unrhyw un am fod yn ddiffoddwr tân yn Nolgellau.
61	Gwnewch rôl y diffoddwr tân yn fwy deniadol. Rwy'n adnabod pobl yn y gwasanaeth felly rwy'n gwybod, nid oes gan [bobl] eraill syniad pa hyfforddiant rydych chi'n ei gael, er enghraifft.
62	Fel gofalwr i berson sydd angen sgwter symudedd llydan, nid yw Dolgellau yn hygyrch iawn ac mae'n lle peryglus o ran mynd o gwmpas. Mae llawer o lwybrau sydd wedi'u rhwystro gan geir ac mae mynd i mewn i siopau yn anodd.
63	Mae angen i fusnesau lleol wneud mwy i alluogi pobl i fynd i mewn ac allan o adeiladau. Mae digwyddiadau coffi yn y llyfrgell yn boblogaidd, ond yn aml mae'n orlawn ac mae'n amhosib i ni fynychu [wrth roi cymorth i ddefnyddiwr Gwasanaeth mewn sgwter symudedd llydan] a mynd heibio i bobl.

64	Mae gen i lawer o bryderon yn ymwneud â'r hygyrchedd gwael i mewn/allan o adeiladau [ym Mhorthmadog]. Mae siop lyfrau yn y dref yn defnyddio'r esgus o fod yn adeiladau 'rhestredig gradd 2', ond ni ddylai hyn eu hatal rhag darparu ramp i bobl sy'n sigledig ar eu traed.
65	Tywydd eithafol yn sych ac yn wlyb.
66	Gwell ymgysylltiad (byddai diwrnodau agored yn dda). Doeddwn i ddim yn gwybod bod gennych chi ddiwrnodau agored yn barod, dwi erioed wedi clywed amdanyn nhw nac wedi cael gwahoddiad!
67	Mae pobl sy'n cerdded wrth ddefnyddio eu ffôn yn risg fawr oherwydd eu bod yn cerdded i mewn i bobl eraill, yn cerdded dros y ffordd heb edrych, ac mae rhai yn gwisgo clustffonau ac nid ydynt yn gofalu am eu hamgylchedd - perygl enfawr. Nid yw cerddwyr gyda chŵn ar dennyn estynedig yn gallu cadw rheolaeth. Mae cŵn yn achosi risg ger ffyrdd ac er diogelwch y cyhoedd. Lithro, baglu a chwympo mewn tywydd rhewllyd. Llwybrau heb eu graeanu mwyach. Eitemau bwyd wedi'u gwneud â deunydd simsan, ddim yn dda i bobl hŷn a'r rhai sy'n byw gyda dementia. Er enghraifft, mae topiau poteli llaeth yn glir (Arfer bod yn goch, glas neu wyrdd), dyw pobl â dementia ddim yn gallu gweld a yw'r top ymlaen ai peidio ac yn gollwng y llaeth ar y llawr gan achosi perygl o lithro. Problem i bobl sy'n byw ar eu pennau eu hunain os ydynt yn cwmpo a bod ar eu pennau eu hunain am oriau. Mae llawer mwy o enghreifftiau fel hyn.
68	Arwyddion gwael mewn mannau cyhoeddus ac yng nghanol trefi i'm helpu i lywio fy ffordd o gwmpas. Weithiau dwi'n anghofio [byw gyda Dementia].
69	Dylai mwy o bobl [sy'n byw ar eu pennau eu hunain] gael system galwad lles wedi'i gosod am ei fod dim ond yn costio ychydig o bunnoedd bob mis ac mae wir yn achubiaeth os oes angen help arnoch chi.
70	Risgiau yn ymwneud â goryrru a gyrru cyflym drwy'r Bala.
71	Cydraddoldeb rhywedd
72	Beiciau modur a cherbydau. Maint y traffig â chyflymder uchel sy'n mynd trwy'r dref, i fyny heibio'r ysgol [tuag at Borthmadog] ac allan heibio'r llyn.
73	Gallai adolygu'r amser ymateb o 5 munud gwneud recriwtio'n bosib i bobl fel fi sy'n byw yr ochr arall i'r llyn.
74	Nid yw'r heriau parhaus i'r gwasanaeth tân weithio i ddatblygu partneriaethau strategol gyda chyflogwyr lleol sy'n gallu rhyddhau eu staff i ymateb fel diffoddwyr tân ar alwad bellach yn hyfyw.
75	Ymddygiad Gwrthgymdeithasol ymysg plant ac oedolion ifanc. Tanau bwriadol ac ymosodiadau. Mae e-feiciau ac e-sgwteri yn broblem enfawr.
76	Nid oes llawer o ddarpariaeth o'r gwasanaeth yn Nhywyn (Heddlu, tân neu barafeddygon) a gall amseroedd ymateb fod yn araf.
77	Mae hyn yn edrych fel cynllun da.
78	Risgiau mewn digwyddiadau ar raddfa fawr yn y rhanbarth i leihau niwed posibl.
79	Rwy'n credu bod y cynllun yn dda iawn.
80	Dyw'r signal ffôn symudol ddim yn dda iawn [yn Abermo]. Ar hyn o bryd rwy'n defnyddio Vodafone, ond mae aelodau'r teulu yn dweud wrthyf nad yw darparwyr eraill yn dda chwaith.
81	Rydych chi'n debygol o golli cyfle i recriwtio pobl dalentog os ydych yn defnyddio gofynion mynediad sy'n eithrio plant sydd ddim yn cyflawni canlyniadau TGAU penodol. Mae rhai plant yn cael plentyndod heriol ac ni ddylid eu barnu yn ôl y profiadau hyn y mae'n rhaid iddynt eu profi.

82	Fel Prif Swyddog Gweithredol elusen sy'n darparu cefnogaeth i ferched a menywod, mae yna nifer o risgiau y gallech chi eu hystyried. Mae merched a menywod yn cael eu heffeithio'n anghymesur gan gam-drin/trais domestig, digartrefedd, gorfod symud yn fynych, sy'n newid bywyd a achosir gan ddedfrydau carchar tymor byr, diweithdra mewn sefydliadau sy'n cael eu rheoli gan ddynion yn bennaf (yn enwedig pan nad oes ganddynt gyfeiriad sefydlog, cofnodion troseddol, cyfrifoldebau gofal plant ac ati).
83	Nid yw eich cynllun yn ystyried gofalmwr cyflogedig a phobl sy'n ofalmwr llawn amser di-dâl ar gyfer aelodau o'r teulu sy'n aml yn wael iawn, yn byw gyda chyflwr iechyd ac anabledd. Mae hwn yn grŵp difreintiedig o bobl y dylid eu hystyried, yn enwedig yn eich gwaith atal.
84	Gwn fod cyfeiriad at y Gymraeg yn y CRhRC ond dros y blynyddoedd bu'r Gymraeg yn arwydd symbolaidd iawn a dylai fod yn flaenoriaeth. Rwy'n gweld eich bod wedi cynhyrchu'r CRhRC yn Gymraeg, sy'n wych, ond mae angen i'r un ymrwymiad hwn fod yn rhan o bopeth rydych chi'n ei wneud.
85	Canolbwyntio mwy ar grwpiau ethnig lleiafrifol a ffoaduriaid sy'n cyrraedd Gogledd Cymru. Mae'r anghenion a'r risgiau yn aml yn wahanol o ran profiadau byw sy'n aml yn drawmatig ac yn gymhleth. Mae yna arferion diwylliannol sy'n wahanol, felly mae ymddygiadau yn wahanol ac mae eu rhyngweithio â swyddogion y llywodraeth [gwasanaethau sifil a chyhoeddus] weithiau yn negyddol, felly bydd yn cymryd amser i ddod i adnabod rhai ohonyn nhw, yn enwedig os ydych chi am iddyn nhw weithio i chi a chyfleu'r gwaith rydych chi'n ei wneud.
86	Diogelwch ar y ffyrdd, llifogydd, tyllau a mwd ar y ffyrdd.
87	Diffyg darpariaeth o'r gwasanaeth tân yn rhannau o Wrecsam, yn enwedig hen ardal Sir y Fflint o Riwabon i Bronington.
88	Parhau â'r adolygiad o'r ddarpariaeth frys. Mwy o ddarpariaeth mewn rhai ardaloedd. Angen adolygiad fel bod aelodau'r gymuned yn gwybod beth sy'n digwydd.
89	Achub anifeiliaid.
90	Twristiaid a Phobl ar eu Gwyliau Pobl ychwanegol, ceir, traffig a phopeth sy'n dod gyda phobl feddw.
91	Beiciau cwad ar ffyrdd, rhai ddim yn ddiogel i fod ar y ffordd, ac nid yw rhai yn gwisgo helmedau, sydd ddim yn ddiogel.
92	Diogelwch y cyhoedd mewn perthynas â pharcio anghyfreithlon ar lwybrau. Ceir/faniau yn blocio croesfannau a chyrbiau isel yn bryder enfawr yn Y Rhyl a Phrestatyn.
93	Pobl yn defnyddio ffonau symudol wrth yrru yn parhau i fod yn broblem.
94	Mwy a mwy o bobl yn byw gydag iechyd meddwl gwael. Gall hyn arwain at risgiau ychwanegol o ran eich gwaith.
95	Mae angen i mi sôn fod y signal ffôn symudol heb wella ers 20 mlynedd!
96	Poblogaeth ethnig sy'n tyfu a'u gallu i ddeall Cymraeg a Saesneg. Mae'n wych fod pobl am symud yma [Gogledd Cymru], ond ydyn nhw'n gwybod sut i gael gafael ar wybodaeth sy'n helpu i'w cadw'n ddiogel?
97	Nid oes gan lawer o bobl rwy'n eu hadnabod ffôn symudol. Gyda phrin dim blychau ffôn o gwmpas mwyach, sut y mae pobl fod galw am help? A yw eich staff yn gwybod am y dechnoleg a'r apiau diweddaraf? Yw eich staff yn defnyddio'r ap 'Yn Achos Argyfwng' (ICE) er enghraifft, mae'n rhoi mynediad at wybodaeth feddygol hanfodol y mae pobl wedi cytuno i'r gwasanaethau brys ei chael trwy eu ffôn symudol personol?
98	Mae galwadau ffug yn gwastraffu eich amser a'ch adnoddau. Perygl llifogydd i'r ardal arfordirol.
99	Pobl yn byw yn hirach. Mae'r holl risgiau sy'n gysylltiedig â henaint, cwympto, ar ryw adeg, bydd y rhan fwyaf ohonom yn byw ar ein pennau ein hunain, yn ynysig.

100	Y cynnydd brawychus mewn achosion o iechyd meddwl a welwn yn ein gwasanaeth [Mind Dyffryn Clwyd). Nid oes gan y rhan fwyaf o bobl rydym yn eu gweld ffonau symudol, felly roedd yn iawn bod pobl wedi codi hyn yn y grŵp ffocws yn gynharach y bore yma. Gallai llai o gyllid a gawsom weld gostyngiad pellach yn ein darpariaeth gwasanaeth a llai o sesiynau i bobl [ag iechyd meddwl] ofyn am gymorth. Hebdom ni [ein sesiynau], mae llawer o bobl yn gweld eu hiechyd meddwl yn dirywio'n gyflym ac mae rhai pobl [rydyn ni'n eu cefnogi] yn aros gartref ac mae ein sesiynau yn eu galluogi i gymdeithasu, siarad a cheisio cyngor.
101	Risgiau cysylltiedig gydag anifeiliaid yn dianc o'r Sŵ Fynydd Gymreig. Damwain fawr yn cynnwys nifer o geir yn Nhwnnel Conwy. Mae cychod yn taro ei gilydd ym Mae Lerpwl.
102	Darparu ymateb brys i Ynys Môn os na fydd Pont Menai a Phont Britannia ar agor.
103	Rydym yn gweld mwy o bobl ag iechyd meddwl niweidiol [Dyfodol Disglair]. Fel ymddiriedolwr a helpodd i sefydlu'r elusen yma yn Wrecsam, rwyf wedi gweld cynnydd enfawr yn y degawd diwethaf ac mae mwy a mwy o bobl yn cael eu gwrthod o wasanaethau'r GIG sy'n peri pryder. Does bosib fod y cynnydd hwn yn rhoi risg ar sut mae pobl yn ymdopi ac maent mewn mwy o berygl o ran eu diogelwch personol yn y cartref, allan yn y gymuned (h.y. croesi'r ffordd) ac yn fwy tebygol o syrthio i iselder dwfn a phrofi meddyliau hunanladdol.

Atodiad B

Cyf	EIN HEGWYDDOR POBL – SYLWADAU YCHWANEGOL
1	Ychwanegwch lechyd a Lles Gweithwyr fel eu bod mewn sefyllfa dda i ymgymryd â'u rolau a'u cyfrifoldebau.
2	Pe bai'r Pwyllgor lechyd, Diogelwch a Lles yn cymeradwyo a ffurfioli Awr WEDI (Lles, Cydraddoldeb, Amrywiaeth a Chynhwysiant), byddai hyn yn darparu amser penodol yn ystod y diwrnod gwaith i staff ganolbwyntio ar iechedd meddwl a hyfforddiant cynhwysiant strwythuredig. Hwn fyddai'r tro cyntaf iddo ddigwydd yn genedlaethol, ac yn meithrin diwylliant gweithle iachach a mwy cefnogol, gan helpu diffoddwyr tân i reoli gofynion eu swyddi yn well, lleihau straen, a hyrwyddo cynhwysiant trwy godi ymwybyddiaeth am faterion amrywiaeth. Byddai cyflwyno cyfleusterau newid mwy cynhwysol, fel mannau anneauidd neu niwtral o ran rhywedd, yn sicrhau bod yr holl staff yn teimlo eu bod yn cael eu parchu a'u bodloni. Byddai hyn yn dileu anghysur neu ymyleiddio i unigolion anneauidd, gan gefnogi nodau'r Gwasanaeth i wneud ei weithlu'n fwy amrywiol a chreu amgylchedd mwy cynhwysol lle mae pawb yn teimlo'n ddiogel ac yn cael eu gwerthfawrogi. Gyda'i gilydd, byddai'r newidiadau hyn yn gwella cadw staff, yn hybu morâl, ac yn gwella effeithiolrwydd gweithredol.
3	Rwy'n cytuno y bydd mwy o amrywiaeth o fewn y gweithlu yn ychwanegu gwerth ac yn galluogi ein gwasanaeth i ddarparu gwasanaethau cynhwysol. Un enghraifft dda yw staff yn cwblhau hyfforddiant ymwybyddiaeth o fod yn fyddar ac iaith Arwyddion Prydain (BSL) sylfaenol. Mae cyfathrebu ag aelodau ein cymuned yn ofyniad sylfaenol, felly dylai dod â phobl sydd â'r awydd i ddatblygu sgiliau sy'n helpu i hyrwyddo cynhwysiant barhau i fod yn flaenoriaeth ar gyfer 2025-2026 a thu hwnt nes i'r CRhRC presennol ddod i ben yn 2029.
4	Mae hyfforddi eich staff ar faterion sy'n ymwneud â seiberddiogelwch yn welliant.
5	Ydych chi'n cyflogi pobl Awtistig? Faint? Os na, pam ddim?
6	Mae cyflogi pobl o bob rhan o'r DU yn helpu i ddod ag amrywiaeth a chryfhau cymunedau lleol.
7	Rwy'n deall sut mae'r iaith Gymraeg yn bwysig mewn rhai ardaloedd ac nid mor bwysig mewn ardaloedd eraill. Mae'n edrych fel bod gennych chi lawer ar waith i edrych ar ôl eich diffoddwyr tân.
8	Rwy'n credu y dylid gwneud mwy o ganlyniad i weithio gartref. Mae pobl yn gwybod beth i'w wneud yn y gwaith, ond efallai y bydd angen mwy o gymorth arnynt i weithio gartref.
9	Cyswllt llygaid Ystyriaethau diwylliannol wrth gyfnewid. Peidiwch â barnu pobl yn rhy gyflym. Byddwch yn gyflogwr cynhwysol a rhoi cyfle i bobl.
10	Dylai recriwtio gweithlu amrywiol fod ar frig y rhestr hon. Dylech ystyried recriwtio pobl LHDT a pheidio â diystyrru pobl â chyflyrau iechedd meddwl.
11	Gallwch chi [GTAGC] elwa o recriwtio ffoaduriaid [a'r rhai sydd yma drwy'r rhaglen adsefydlu]. Yn siarad nifer o ieithoedd, profiad bywyd, yn ymwybodol yn ddiwylliannol, felly mae ganddynt gymaint i'w gynnig.
12	Hyrwyddo rolau ymhlith poblogaeth myfyrwyr, yn enwedig myfyrwyr yn y drydedd flwyddyn a fydd yn edrych i fynd i fyd gwaith yn fuan.
13	Mae cyflogi pobl dalentog yn hanfodol felly dylai gofalu am weithwyr fod yn flaenoriaeth hefyd.
14	Mae'n ymddangos bod popeth yn gwneud synnwyr.
15	Mae agenda amrywiaeth yn flaenoriaeth ynddo.
16	Dylai cyflogi pobl sy'n barod i ddysgu sgiliau iaith newydd fod yn ofyniad sgiliau hanfodol. Mae hyn yn gyffredin i adrannau'r llywodraeth mewn rhannau eraill o'r byd.
17	Mae amrywiaeth yn dda.
18	Cytuno'n gryf.

19	Nid yw'n glir sut y bydd eich sefydliad yn cyflawni eich cynllun. Sut fyddwch chi'n cyflwyno cynllun hyfforddi i gymaint o staff? Mae eich sefydliad wedi gosod rhai nodau enfawr yn eich cynllun. A fyddwch mewn gwirionedd yn eu cyflawni mewn blwyddyn? Beth yw'r adolygiad CREST? Beth am gynnwys dolen fel y gall pobl weld, rhoi enghreifftiau.
20	Rwy'n synnu nad oes gennych wasanaeth tân gwirfoddol fel y rhan fwyaf o Ewrop. Mae gwirfoddolwyr yn gwella ymgysylltiad. Mae model y Ffindir yn gweithio'n dda, [ac yn arbennig o dda i bobl o] gefndiroedd gwael [difreintiedig]. Mae rhaglen gwirfoddolwyr yn cael ei chynnal ar ôl ysgol [ac yn galluogi] pobl i symud i swyddi â thâl llawn amser. Rwy'n awtistig, a ydych chi [Y Gwasanaeth Tân ac Achub] yn gynhwysol? Gall hyn helpu i ddenu a chadw staff.
21	Mae siarad Cymraeg yn bwysig.
22	Ystyriwch ofynion mynediad i swyddi gwag, yn enwedig rolau mynediad a rolau iau. Peidiwch â chreu rhwystrau diangen.
23	Sut fyddwch chi'n gwybod os ydych chi'n wasanaeth amrywiol? Anabledau anweledig ac ati.
24	Dwi byth wedi ystyried bod yn ddiffoddwr tân. Nid yw'r orsaf [Dân] byth ar agor [Cyfeiriad penodol at Fwcle].
25	Gweithlu medrus. Ie. Ddim yn siŵr y dylai'r Gymraeg fod yn hanfodol yn Sir y Fflint.
26	Dim manylion penodol ynghylch sut y bydd recriwtio timau amrywiol yn cael eu cyflawni. Nid yw eich cynllun yn CAMPUS. Hyrwyddo amrywiaeth y gymuned, ddim yn siŵr beth mae hyn yn ei olygu.
27	Recriwtio mwy o bobl hŷn a phobl anabl. Rhowch gyfle i bobl. Mae Tesco yn rhoi cyfle i bobl [Wrth gyfeirio at fentrau maen nhw wedi eu cynnal i recriwtio mwy o bobl hŷn a phobl anabl].
28	Cael gwared ar rwystrau. Byddwch yn ymwybodol o ofynion mynediad ac a oes eu hangen mewn gwirionedd. TGAU er enghraifft:
29	Rwy'n gwybod nad yw pobl yn y gwasanaeth tân a'r systemau dyletswydd presennol yn gweithio. Ymestyn amseroedd ymateb [bod angen i staff ar alwad ymateb]. Angen mwy o ddiffoddwyr tân llawn amser. Trowch rai gorsafoedd [tân] ar alwad o ar alwad i lawn amser.
30	Ail iaith [siaradwyr Pwyleg].
31	Recriwtio pobl sy'n gallu nofio. Achub o'r dŵr.
32	Cyflogi gwahanol bobl.
33	Mae'r Cynllun Gweithredu Rheoli Risg Cymunedol yn sôn am bolisiâu iechyd meddwl, tâl mamolaeth neu bolisiâu eraill sy'n ystyriol o deuluoedd sy'n gwneud cyflogwyr yn ddeniadol ac yn gwneud y mwyaf o'ch gallu i gadw pobl dda. Nid cynllun yw eich cynllun mewn gwirionedd, mae'n rhestr o bwyntiau bwled wedi'u geirio'n berffaith.
34	Anghytuno am yr un rhesymau [mae'r cynllun yn methu â sôn sut y bydd yn gofalu am weithwyr, strategaeth lechyd Meddwl, polisiâu sy'n ystyriol o deuluoedd].
35	Angen mwy o argaeledd 24/7.
36	Mynediad at hyfforddiant recriwtio [Rhwystrau posib i recriwtio] e.e. cysylltiadau trafnidiaeth gwael i'r Rhyl.
37	Ychydig iawn o swyddi priodol ar yr ynys. Bydd gennych broblemau recriwtio bob amser os mai dim ond swyddi rhan amser nad ydynt yn ddigon i fyw arnynt yr ydych yn eu cynnig.
38	Nid oes modd gweithio'n llawn amser yn Abermo na rhannau eraill yn Ne Gwynedd. Mae angen mwy o gyfleoedd gyrfa i fod yn rhan o'r gwasanaeth tân i annog pobl leol.
39	Mae fy mab yn gweithio mewn siop, ac yn methu â fforddio derbyn cyflog llai i weithio yng ngwasanaeth tân Abermo.

40	Rwy'n synnu nad oes gan yr ardal [Abermo] ddiffoddwyr tân llawn amser. Ni all hyn fod yn iawn. Byddai Dolgellau yn ddelfrydol [gorsaf dân amser cyflawn].
41	Fel y soniais yn yr adran ddiwethaf, recriwtiuch bobl hyn, gwnewch amodau'n iawn a gallwch recriwtio pobl brofiadol na fyddant yn eich siomi fel rhai o'r genhedlaeth iau.
42	Mater sylfaenol i'r gwasanaeth tân [I recriwtio pobl a bod yn barod].
43	Ie, recriwtio pobl, ond mae pobl leol yn adnabod yr ardal a'r peryglon. Mae pobl sy'n byw ar yr arfordir yn deall y risgiau sy'n ymwneud â'r môr, mae pobl sy'n ymweld yn baglu neu'n gadael eu cŵn oddi ar dennyn.
44	Cytuno'n gryf.
45	Dylai unrhyw un sydd am ymuno fod yn gallu gwneud hynny.
46	Cymraeg a Saesneg yn ddwyieithog. Gall recriwtio pobl sy'n gallu siarad ieithoedd gwahanol agor drysau felly mae budd i recriwtio amrywiaeth.
47	Cytuno'n gryf.
48	Nid oes gennych "cytuno" yn unig, felly mae hyn yn gwyrddroi'r atebion.
49	Diffoddwyr tân medrus iawn ym mhob ardal os gwelwch yn dda.
50	Ceisiwch recriwtio pobl yn yr ardal leol sy'n siarad Cymraeg i lefel uchel.
51	Cytuno'n gryf.
52	Mwy o hyrwyddo rôl diffoddwr tân. Cael colegau i dargedu pobl fy oedran i. Does neb eisiau bod yn ddiffoddwr tân. Rwy'n clywed nad oes gan yr orsaf dân gampfa hyd yn oed. Mae hynny'n wallgof.
53	Rwy'n cytuno bod maint y boblogaeth wedi cynyddu. Mwy o risgiau i ddelio â nhw. Angen darpariaeth ar gyfer Gwrthdrawiadau ar y Ffordd, llifogydd, tanau dros ardal enfawr.
54	Dydych chi ddim yn gweld pobl yn yr orsaf [ym Mhorthmadog].
55	Mae'r RNLI yn recriwtio gwirfoddolwyr yn dda iawn. Efallai y byddai'n werth siarad â nhw.
56	Cydraddoldeb rhywedd Gwell gofal ar gyfer diffoddwyr tân benywaidd. Gwella cyfleusterau ar gyfer menywod.
57	Rwy'n cytuno bod gan bobl leol wybodaeth leol am yr ardal, yr afon, y mynyddoedd a'r ffyrdd cefn. Mae'r gallu i siarad Cymraeg yn bwysig.
58	Gallai cynyddu'r amser ymateb i 6 neu 7 munud wneud recriwtio yn bosib i fwy o bobl sy'n heini ac sy'n fodlon gwneud gwaith ar alwad [Yn Y Bala].
59	Nid yw'r system ar-alwad bresennol yn gweithio i fusnesau lleol a allai fod wedi rhyddhau eu staff mewn blynyddoedd blaenorol. Fel canolfan hamdden [Glannau Dyfrdwy], dyw hi ddim yn bosib rhyddhau staff fel roedden ni'n arfer gwneud ugain mlynedd yn ôl. Mae'r cymarebau hyfforddi a'r cyfrifoldebau diogelu yn golygu nad yw'n bosibl rhyddhau staff sy'n gweithio yn y gampfa, a meysydd chwaraeon, chwarae neu sgelfrio iâ. Mae rheolau llym ynghylch cael staff medrus, cyfrifol a chymwys mewn ystafell [methu gadael]. O safbwynt cyfle, mae'r ganolfan hamdden yn darparu'r llwyfan perffaith i recriwtio pobl. O'r hyn rydych chi wedi'i ddweud, mae recriwtio ar alwad yn her, ond mae recriwtio mwy o fenywod hefyd yn flaenoriaeth. Mae'r ganolfan hamdden yn denu miloedd o fenywod bob mis, trwy chwarae meddal, dosbarthiadau rhianta, ffitrwydd, cystadlaethau chwaraeon a dŵr. Er enghraifft, rydyn ni'n gweld mil o ferched a menywod yn chwarae pêl-rwyd, mae mil yn defnyddio'r llawr sgelfrio, mae 200 yn defnyddio'r gampfa, mae 300 yn defnyddio'r adnoddau sydd wedi'i llenwi ag aer... Ddydd Sadwrn a dydd Sul yw'r dyddiau prysuraf.
60	A yw'r gwasanaeth yn rhoi'r argraff ei fod yn gyflogwr sy'n gefnogol o gynhwysiant a diwylliant LHDTC+? Sut ydych chi'n dangos amrywiaeth yn allanol? Ydych chi'n monitro ac yn herio troseddau casineb sy'n ymwneud â llosgi bwriadol? A ydych chi'n codi proffil eich ymrwymiad i gynhwysiant ar ddyddiadau calendr pwysig? Sut ydych chi'n dangos gwelededd o ran cymunedau LHDTC+? Dyma'r pethau a fydd yn eich helpu i ddenu pobl LHDTC+.

61	Gwneud y mwyaf o ymdrechion recriwtio drwy weithio gyda phartneriaid lleol fel ni [Datblygu Chwaraeon Cyngor Sir y Fflint]. Rydym yn cynnal rhaglen <i>Fit, Fed and Read</i> sy'n targedu pobl mewn ardaloedd difreintiedig. Rydym yn ymgysylltu â 5,000 o blant dros fisoedd yr haf. Rydym yn ymgysylltu â miloedd o blant a phobl ifanc mewn ardaloedd difreintiedig bob blwyddyn. Rydym yn canolbwyntio ar naw ardal gan gynnwys Treffynnon, Cei Connah a Glannau Dyfrdwy.
62	Gallaf weld pam fod heriau recriwtio, ond dylid gwneud pob ymdrech i fynd i'r afael â diffyg argaeledd diffoddwyr tân yn Nhywyn. Mae 'na bobl yn yr ardal fyddai'n [Diffoddwyr Tân] gwych, ond dydyn nhw ddim yn gwybod am y swydd, beth sydd ei angen, a bod angen i'r orsaf recriwtio pobl.
63	Dydw i ddim, mae'n ddrwg gennyf.
64	Dim sylwadau
65	Defnyddio ystod ehangach o sgiliau i sicrhau eich bod yn rhagweld y risgiau cynyddol sy'n gysylltiedig â rheoli digwyddiadau, ymosodiadau terfysgol, seiberddiogelwch ac ati...
66	Mae sicrhau sgiliau yn golygu bod gennych chi'r bobl iawn i wneud y gwaith i safon uchel.
67	Does gen i ddim sylwadau.
68	Er nad oes gennyf unrhyw welliannau, rwy'n credu bod y cynllun yn ardderchog.
69	Mae'n hanfodol sicrhau bod eich gweithle yn fedrus iawn. Mae hyn er mwyn sicrhau eich bod yn gallu cyfathrebu'n effeithlon â'r cyhoedd.
70	Dim sylwadau.
71	Rwy'n hoffi'r Egwyddor Pobl
72	Na.
73	Dim sylwadau.
74	Mae'n bwysig sicrhau bod amrywiaeth yn cael ei gadw o fewn y sefydliad. Fodd bynnag, dylai hyn ddod ar ôl diogelwch cymunedol yn y rhestr flaenoriaethau. Dylid mabwysiadu strategaeth gyflogi fwy eang.
75	Nid ydych yn talu cyflogau da iawn [ar gyfer y system dyletswydd ar alwad].
76	Nid yw'n ymddangos eich bod yn ystyried pobl o wahanol gefndiroedd. Er enghraifft, nid yw gofynion mynediad yn cael eu crybwyll, ac mae hyn yn bwysig i bobl ifanc sy'n gadael ysgol yn gynnar neu ddim yn cael canlyniadau TGAU da iawn. Nid ydych chi'n sôn am bobl â chofnodion troseddol, mae pobl yn gwneud camgymeriadau, ond nid yw hynny'n golygu na fyddant yn ddiffoddwyr tân neu atgyweirwyr ardderchog yn trwsio'ch peiriannau tân ac ati.
77	Gall gofynion mynediad a chymwysterau sydd eu hangen arnoch roi pobl o gefndiroedd economaidd-gymdeithasol is dan anfantais.
78	Bydd sicrhau bod y gweithlu'n fedrus ac yn ddwyieithog yn helpu i ddarparu gwasanaethau cyhoeddus effeithiol yn Llangefni.
79	Mae angen mwy o bobl sy'n siarad Cymraeg oherwydd bod mwy o bobl sy'n siarad Cymraeg yn unig ac yn methu siarad â'r bobl sy'n ceisio eu helpu ond nad ydynt yn eu deall.
80	Dim sylwadau, diolch.

81	Hyderaf eich bod yn ystyried y risgiau a'r gwaith sydd ei angen i ddatblygu ymddiriedaeth gan ferched a menywod, yn enwedig y rhai sydd wedi dioddef camdriniaeth a'r rhai sy'n cael eu siomi gan weithwyr sydd bennaf yn ddynion. Fel cyflogwr dynion yn bennaf, bydd rhai menywod yn troi oddi wrth ymuno, felly mae hyn yn rhywbeth y mae angen i chi feddwl amdano wrth recriwtio. Mae angen ystyriaeth a gofal ar sut rydych chi'n recriwtio. Mae cael diffoddwyr tân benywaidd a menywod eraill yn weladwy yn hynod bwysig fel bod merched a menywod yn gweld y potensial a'u bod hefyd yn gweld nad dynion yn unig yw'r gwasanaeth tân ac achub mwyach. Fel Prif Swyddog Gweithredol [o Ganolfan Menywod Gogledd Cymru], gwelaf eich bod chi [GTAGC] yn gweithio'n galed i fod yn weladwy, ond ni fydd rhai o'r merched a'r menywod, na'r rhai [benywaidd] nad ydym yn eu cefnogi yn gweld yr yrfa bosibl o'u blaenau. Mae angen i ddynion fod yn weithgar ac yn weladwy. Mae croeso i chi ddefnyddio ein pencadlys yn y Rhyl neu safleoedd eraill i hyrwyddo recriwtio, ond bydd angen ymdrech a dod yn ôl dro ar ôl tro i feithrin ymddiriedaeth, ni fydd yn digwydd dros nos. Bydd gofal plant a lleihau contractau ar alwad yn sicr yn helpu mwy o fenywod i ystyried y posibilrwydd o ymuno â'ch gwasanaeth.
82	Rwy'n cefnogi'r egwyddor hon.
83	Nid oes ystyriaeth ar gyfer gofalcwyr ac rydych yn debygol o fod yn colli cyfle i recriwtio'r grŵp hwn o bobl sydd â llawer i'w gynnig o ran sgiliau a thalentau. Mae cannoedd o filoedd o bobl ledled Cymru yn cyfuno eu cyfrifoldebau gofalu di-dâl gyda chyflogaeth â thâl. I lawer, gall cydbwyso gwaith a gofal fod yn ymdrech wirioneddol, felly os oes gennych gynnig cynhwysol da yn eich cyflogaeth, gallwch wir elwa o recriwtio pobl sy'n ofalcwyr. 41% yn darparu rhwng 20 a 50 awr o ofal yr wythnos, 59% hyd at 19 awr o ofal. Mae'r data hwn yn benodol i Gymru a gall y dystiolaeth ddefnyddiol hon eich helpu i ddeall bod gan ofalcwyr y gallu a'r parodrwydd i newid gyrfa os yw'r cyfleoedd yn iawn ar eu cyfer.
84	Gwnewch yn siŵr eich bod yn recriwtio pobl sy'n siarad Cymraeg ac os nad ydych, eu bod yn dysgu'r iaith.
85	Bydd y canfyddiad a'r realiti o fod yn ddiffoddwr tân yn wahanol iawn i bobl sydd wedi mudo yma o dde Asia, y dwyrain canol a Wcráin. Mewn rhai o'r lleoedd hyn nid oes gwasanaeth tân, felly nid oes unrhyw ddyheadau gyrfaol i'w weithio i'r gwasanaeth tân pan ydw i'n hŷn', ni fydd y meddyliau hynny yno. Mae hyn yn rhywbeth y mae angen i chi ei ystyried ac os oes gennych unrhyw bobl Asiaidd neu Arabaidd [diffoddwyr tân / staff], defnyddiwch nhw i hyrwyddo ac ymgysylltu. Rwy'n athro [yn Y Rhyl], ac mi wnes i synnu cymaint o bobl gan gynnwys y plant yn yr ysgol, rhieni a hyd yn oed athrawon eraill. Fi oedd yr unig fenyw Fwslimaidd yn gweithio yn yr ysgol, ond roedd gen i gymaint o blant Mwslimaidd yn dod ataf a dweud wrthyf pa mor hapus yr oeddent i'm gweld ac nid oeddent yn gwybod ei bod yn bosibl i fenyw Fwslimaidd fod yn athro. 'See it to be it', mae ei weld yn bwysig iawn.
86	Mae gwerth mewn recriwtio pobl o'r dwyrain canol, India a gwledydd eraill sydd â systemau addysg rhagorol. Mae ganddynt werthoedd cryf o ran addysg a dysgu a byddent yn gwneud gweithwyr rhagorol yn eich sefydliad.
87	Ddim yn y lle iawn ar hyn o bryd. Dim digon o ddarpariaeth yn yr ardal. Dim ond un injan dân sydd yn Whitchurch a dyw Prees ddim yn gallu recriwtio staff sy'n gadael Wrecsam i ddarparu'r Ddinas, sydd â risgiau heriol, poblogaeth sy'n tyfu, ystad ddiwydiannol, carchar, poblogaeth myfyrwyr, traffig yr A483. Mae ein cymunedau yn cael eu hanwybyddu ac mae hyn bellach ar gofnod.
88	Gwnewch y cynnig yn ddeniadol.
89	Rydych chi'n sôn am fod yn gynhwysol heb egluro mewn gwirionedd sut y byddwch chi'n cyflawni hyn.

90	Rwy'n cytuno â'r angen i recriwtio timau amrywiol, pam na ddylai menywod a grwpiau eraill weithio i chi, ond nid yw pobl yn gwybod eich bod chi'n recriwtio a pha mor wych y gallai fod i weithio i chi. Mae'r grŵp beicio lleol yn defnyddio'r ffyrdd lleol drwy'r flwyddyn ac nid yw rhai ohonynt yn gwisgo helmedau sydd ddim yn enghraifft dda i'r rhai ifanc [pobl] sy'n eu gwyllo.
91	Mae angen i chi ddeall iechyd meddwl os ydych chi am ofalu am weithwyr ag iechyd meddwl gwael. Gallant fod yn wych i chi, ond mae'n rhaid i chi fod yn garedig.
92	Efallai nad yw pawb am fod yn ddiffoddwr tân.
93	Dylech nodi'n glir pwy ydych chi'n ei olygu wrth gymunedau amrywiol, dylech restru grwpiau heb gynrychiolaeth ddigonol ac mae hyn yn dangos bwriad a sut rydych chi'n bwriadu recriwtio pobl, a gall hyn wneud i bobl (h.y. pobl awtistig) deimlo eu bod yn gymwys.
94	Cyflogi mwy o bobl hŷn sydd â llawer i'w gynnig o hyd.
95	Rwy'n teimlo nad oes unrhyw ystyriaeth ar gyfer iechyd meddwl o fewn eich cynllun ac mae'n hanfodol eich bod yn dangos empathi a charedigrwydd oherwydd pa mor gyffredin yw iechyd meddwl erbyn hyn. Bydd bron pob un o'ch staff yn dioddef straen ac angen cymorth, nid yw'n ymddangos yn gyfrifol i unrhyw gyflogwr modern beidio â chael iechyd meddwl fel blaenoriaeth, yn enwedig ar ôl yr holl ymchwil a ddaeth i'r amlwg fel rhan o'n rhaglen Golau Glas.
96	Dwyieithog ie, ond beth am ieithoedd eraill? BSL.
97	Lleoliad strategol staff pe bai'r ddwy bont sy'n cysylltu Gogledd Cymru ac Ynys Môn ar gau. Does bosib nad yw recriwtio pobl yn Ynys Môn yn flaenoriaeth i wrthbwysu'r posibilrwydd bod y ddwy bont yn cau, sy'n digwydd pan fydd stormydd neu wrthdrawiadau traffig difrifol.
98	Rydych chi'n chwarae rhan bwysig wrth gadw'r cyhoedd yn ddiogel.
99	Wrth sgwrsio â staff y gwasanaeth tân mewn digwyddiad cymunedol, fe wnaethant gadarnhau nad yw pob aelod o staff eich gwasanaeth yn derbyn ymwybyddiaeth iechyd meddwl, sy'n drueni mawr gan nid yn unig fod angen yr hyfforddiant arnoch, ond eich bod yn gallu helpu pobl rydych yn cyfarfod yn eich gwaith cymunedol ac wrth ymateb.

Atodiad C

Cyf	EIN HEGWYDDOR ATAL – SYLWADAU YCHWANEGOL
1	Mae'r newid parhaus i ddull sy'n cael ei ysgogi gan ddata yn galonogol iawn ac mae criwiau wedi ei groesawu'n llawn. Fodd bynnag, mae cyfleoedd pellach yn bodoli i wella effeithiolrwydd ein hymdrechion trwy gynyddu canran yr Archwiliadau Diogel ac lach risg uchel a gyflawnir gan ein criwiau. Trwy fuddsoddi mewn troshaenau data ychwanegol a chyflenwi criwiau â rhestr '50 stryd uchaf' wedi'i diweddarau - gan uwchleuo ffyrdd gyda'r nifer uchaf o unigolion risg uchel - gallai gwaith criwiau gael ei dargedu hyd yn oed yn fwy. Er enghraifft, mae croesgyfeirio pobl dros 75 oed ag unigolion sy'n byw ar eu pennau eu hunain yn treblu'r sgôr risg ar gyfer yr aelwydydd hynny o'i gymharu â chyplau dros 65 oed. Gallai symud o dargedau â niferoedd uchel i nodau sy'n canolbwyntio mwy ar ansawdd hefyd chwyldroi ein dull gweithredu a sicrhau canlyniadau sylweddol. Yn hytrach na threulio awr lawn bob shift ar dargedu pobl dros 65 oed yn eang, gallai criwiau rannu eu hamser yn fwy effeithiol - gyda hanner yr amser yn canolbwyntio ar strydoedd gyda'r gyfran uchaf o bobl dros 75 oed yn byw ar eu pennau eu hunain - a defnyddio'r amser sy'n weddill i gydweithio o amgylch y bwrdd yn defnyddio eu gwybodaeth dopograffig a'u cysylltiadau Cymunedol dwfn i gynllunio mentrau Diogelwch Cymunedol pwrpasol. O ystyried bod rhai grwpiau risg uchel (fel y rhai sy'n cael eu heffeithio gan gamddefnyddio cyffuriau ac alcohol neu broblemau iechyd meddwl) yn dod o dan gyfyngiadau GDPR, mae'n hanfodol manteisio ar greadigrwydd a gwybodaeth leol ein criwiau i ddod o hyd i ffyrdd eraill o dargedu'r grwpiau hyn. Bydd caniatáu amser ar gyfer sesiynau taflu syniadau, lle gall timau weithio'n agos gyda'r adran Diogelwch Cymunedol a defnyddio eu dealltwriaeth o gymunedau lleol, yn ein galluogi i gynllunio mentrau diogelwch hyd yn oed yn fwy effeithiol a lleol. Trwy gyfuno'r dull meintiol, sy'n cael ei arwain gan ddata, gydag un ansoddol, wedi'i ysgogi gan greadigrwydd, gallem weld ein darpariaeth o Archwiliadau Diogel ac lach risg uchel yn cynyddu'n sylweddol.
2	Rwy'n teimlo bod angen i ni wella'r ffordd rydym yn ennyn diddordeb a chysylltu â grwpiau amrywiol yn y gymuned. Mae yna ormod o grwpiau o hyd nad ydym yn methu â chysylltu â nhw'n effeithiol. Er enghraifft, cymunedau Tsieinaidd, Indiaidd. Fel Gwasanaeth, rydym yn gwneud gwaith rhagorol o ran diogelwch ar y ffyrdd, diogelwch dŵr ac ymgysylltu â phlant mewn ysgolion.
3	Rwy'n teimlo'n ddiogel gartref. Mae fy landlord yn trefnu popeth ar fy rhan.
4	Plant yn chwarae yn y ffordd ac yn croesi'r ffordd heb edrych. Plant yn beryglon, hyd yn oed pan fyddant gyda'u rhieni, sy'n dangos bod angen addysgu rhieni.
5	Ydych chi'n ystyried risgiau sy'n effeithio ar bobl Awtistig?
6	Gweithio'n agos ag agenda iechyd asiantaethau eraill fel y trydydd sector a'r GIG.
7	Ie. Mae gennych fy nghefnogaeth lawn.
8	Mwy o sylw ar dipio anghyfreithlon. Llosgi bwriadol a throseddau casineb. Gwelais losgi bwriadol ym Mangor yn targedu myfyrwyr Tsieinaidd ar Ffordd Caergybi. Can nwy yn cael ei arllwys ar fin sbwriel a gafodd ei droi drosodd a'i roi ar dân. Blocio'r drws. Cafodd yr heddlu ei hysbysu ond ni wnaed dim yn ei gylch. Gwelais y cyfan yn digwydd trwy adlewyrchiad yn fy ffenestr felly rwy'n gwybod bod hyn wedi digwydd.
9	Archwiliadau Diogel ac lach yn bwysig. Profiad cadarnhaol o GTAGC yn gosod synhwyrdd tân yn y gorffennol. Camfanteisio ar bobl anabl neu droseddau cyfeillio yn Ninbych. Mae hyn wedi cael ei adrodd i'r heddlu. 20mya ddim yn gweithio yn ardal Dinbych. Mae tractorau yn mynd yn fwy ac yn mynd yn gyflymach. Rwyf wedi gweld nifer o yrwyr tractor ar eu ffôn wrth yrru. Mae hwn yn broblem fawr yn Ninbych.
10	Mae nifer o bobl yn dal i ddefnyddio sosbenni sglodion yn Ninbych.
11	Mae ceir trydan sy'n mynd ar dân yn bryder mawr.

12	Mae sgwteri symudedd a sut maen nhw'n cael eu storio a'u gwefru y tu mewn i dai ac adeiladau yn peri pryder.
13	Mae'n swnio fel eich [GTAGC] bod yn gwneud gwaith gwych. Rhoi cyngor rheolaidd, mae 'Profwch eich Larwm' a'r mathau hyn o negeseuon yn gweithio'n dda.
14	Diogelwch dŵr, ymgyrchoedd atal boddi a chydabod pobl (grwpiau ethnig o bobl) sydd ddim yn gall nofio.
15	Mae gosod larymau tân yn wasanaeth gwych rydych chi'n ei ddarparu.
16	Dim cyfeiriad at fyfyrwyr yn eich cynllun. Mae'r boblogaeth myfyrwyr yn gwneud cyfraniad gwerthfawr i'r economi ac ni ddylid bychanu eu bodolaeth.
17	Mae'n debyg ei fod yn gwneud synnwyr.
18	Cadwch ati o ran y neges diogelwch dŵr. Serch hynny, cawsom gyngor defnyddiol pan symudon ni i'r ardal.
19	Mae [eich Gwasanaeth] yn gweithio mewn partneriaeth â'r ganolfan hamdden i ddarparu gwersi nofio am ddim neu am bris gostyngol. Mae nofio yn ddrud iawn i fyfyrwyr.
20	Ie.
21	Yn yr un modd ag iechyd, mae cost atal yn well nag ymateb.
22	Cytuno'n gryf.
23	Llawer o sefyllfaoedd. Ffordd Caergybi, rhai peryglon o losgi bwriadol, adeiladau sydd mewn perygl [o gael eu rhoi ar dân]. Mae tai myfyrwyr y Santes Fair, yn agos at gwrs golff, yn y cefn mae man poblogaidd i bobl ifanc sy'n tanio tân gwyllt ar wahanol adegau (ac ar hap) o'r flwyddyn, nid dim ond yn ystod Calan Gaeaf. Problem enfawr gyda barbeciws, yn enwedig yn yr Haf, fel arfer preswylwyr [nid myfyrwyr sydd fel arfer yn cael y bai].
24	Tân gwyllt a barbeciws yn ardal y cwrs golff y tu ôl i Dai Myfyrwyr y Santes Fair [roedd myfyriwr yn arfer byw yno].
25	Er nad yw'n broblem enfawr, mae defnydd diogel o ganhwyllau yn ddefnyddiol. Mae'r myfyrwyr yn eu defnyddio [canhwyllau].
26	Mae rhai myfyrwyr rhyngwladol yn teimlo'n ynysig. Cyffredin iawn ym Mangor. Mae pobl [yn colli siarad] eu hieithoedd brodorol lle maen nhw'n gallu dathlu diwylliant a chyda pethau yn gyffredin ag eraill. Yn wahanol i [fyfyrwyr] Tsieineaidd neu Indiaidd sy'n astudio mewn niferoedd mawr [ac yn siarad yr iaith a chymdeithasu]. Nid yr un peth i genhedloedd Ewropeaidd llai [fel y Ffindir].
27	Darparu gwasanaethau yn Gymraeg.
28	Angen buddsoddiad gwell mewn atal.
29	Rydych chi'n ymgysylltu'n dda. Bob amser mewn digwyddiadau ac ymweld â'r brifysgol. Mae archwilio cartrefi yn beth da i'w wneud.
30	Rydyn ni'n gweld [REDACTED] [REDACTED] mewn digwyddiadau ac mae hi'n rhoi cyngor i ni i helpu i gadw'n ddiogel.
31	Mae'r digwyddiadau Cerdded a Siarad yn dda [Wrth gyfeirio at y teithiau Cerdded a Siarad ar gyfer pobl â Dementia mae'r fîm atal yn trefnu ddwywaith y flwyddyn].
32	Mae rhybuddion tywydd yn wael ac nid yw'r swyddfa dywydd yn rhoi gwybod yn ddigon cyflym [pan fydd tywydd garw ar fin digwydd]. [Gwnaethpwyd hyn gan gyfeirio at ragolygon y tywydd ddim yn rhagweld eira ym Mangor yr wythnos hon.]
33	Rwy'n hoffi eich gwasanaeth Diogel ac lach.
34	Gall rhaglenni cadetiaid fod o fudd i bobl ifanc a chael pobl ifanc i gymryd rhan yn yr hyn rydych chi'n ei wneud.
35	Rwy'n gweld bod y ffyrdd yn ardal Bagillt, Maes-glas a Mostyn yn dioddef llifogydd eithriadol heb unrhyw fesurau ataliol a llawer o broblemau, gyda draeniau'r ffordd yn gwrthio dŵr yn ôl ar y ffyrdd.
36	Darparu gweithdai mewn colegau.

37	[Ni wyddwn i] erioed am y gwasanaeth hwn [Archwiliad Diogel ac Iach], felly mae'n amlwg bod angen gwell hysbysebu felly.
38	Adnoddau mewn Pwyleg ysgrifenedig a llafar.
39	Boddi yn afon Conwy rhai dyddiau yn ôl. Mae'n frawychus bod hynny'n gallu digwydd. Mae gormod o bobl yn methu nofio. Nid yw hanner y bobl yn yr ystafell hon yn gallu nofio.
40	Mae atal yn mynd y tu hwnt i'r rhai mwyaf agored i niwed. Beth am bobl sydd bron yn agored i niwed?
41	Cytuno i ryw raddau, ond yn anghytuno'n bennaf oherwydd na ddylai gosod larymau tân fod yn seiliedig ar oedran a phobl sy'n byw ar eu pennau eu hunain. Mae gan rai pobl bartneriaid sy'n gweithio i ffwrdd. Y fyddin, er enghraifft.
42	Doeddwn i ddim yn gwybod bod gennych chi staff llawn amser sy'n cynnal yr archwiliadau diogelwch yn y cartref hyn. Ffordd dda o ddod o hyd i bobl sy'n cael trafferth byw ar eu pennau eu hunain.
43	Mae'r swyddi atal rydych chi wedi'u trafod yn swnio'n berffaith i bobl hŷn a'r rhai sydd am newid gyrfa.
44	Ers i mi fyw yn y cartref [Cartref Gofal], rwyf wedi sylwi ar fwy a mwy o bobl â symudedd cyfyngedig iawn. Pobl yn byw yn hirach.
45	Gallai hyfforddiant iechyd meddwl ar gyfer eich staff wella dealltwriaeth a'r gwasanaeth a ddarperir.
46	Mae'n swnio'n dda i mi.
47	Ni allwch gyflwyno digon o addysg. Ewch i mewn i'r ysgolion. Gadewch i bobl wybod.
48	Cytuno'n gryf.
49	Mae gen i larymau tân gweithredol a osodwyd gan y gwasanaeth tân rhai blynyddoedd yn ôl.
50	Mae gen i larwm CO ₂ , ond nid wyf wedi cael unrhyw larwm tân sy'n gweithio ers tair blynedd. Bu farw'r gŵr ac ef oedd yn rhoi trefn ar bopeth. Fe wnes i eich ffonio chi [GTAGC], ond fe wnes i newid fy rhif oherwydd bod y contract ffôn/band eang wedi newid. Mae archwiliadau diogel ac iach yn bwysig.
51	Mae gen i larymau tân, plât dirgrynu o dan fy ngobennydd. Rwy'n colli fy nghlyw ac yn ddiweddar dechreuais wisgo cymhorthion clyw. Wedi'i osod gan Medicare ac mae Cyngor Sir y Fflint yn trefnu popeth.
52	Rwyf wedi gofyn am archwiliad diogel ac iach o'r blaen, ond dwi erioed wedi clywed yn ôl er gwaethaf gadael cwpwl o negeseuon llais. Rwyf dros 65 oed, yn byw ar fy mhen fy hun ac wedi cael strôc
53	Rhestrwch faterion atal yn rhan gyntaf yr holiadur.
54	Nid yw pobl yn defnyddio mannau croesi ffordd.
55	Rwy'n cytuno. Fodd bynnag, mae nifer y cerbydau sy'n teithio ar yr A5 wedi cynyddu dros y blynyddoedd diwethaf. Roedd yr A55 i fod i leihau'r traffig trwy Ynys Môn ond mae'n ymddangos nad oes neb yn mynd i'r afael â'r nifer cynyddol o faniau, cerbydau nwyddau trwm, a cheir sy'n rasio drwodd.
56	Nid oes gennych "cytuno" yn unig, felly mae hyn yn gwyrddroi'r atebion.
57	Mae Coedpoeth yn lle gwell ers i'r rheol 20mya fod mewn lle. Angen llinellau melyn dwbl ar hyd y brif ffordd wrth ASDA. Ni ddylid caniatáu parcio ar y ffordd gan fod hyn yn achosi perygl gwirioneddol ac mae'n fater o amser cyn i ddamwain ddigwydd. Mae angen sylw ar arwynebau ffyrdd a'u huwchraddio wrth i chi deithio i Landegla a Rhuthun. Mae yna broblemau amaethyddol gyda thorwyr gwrychoedd yn gadael brigau ar y ffordd, sy'n peri pryder fel rhedwr ar y ffordd a beiciwr rheolaidd.
58	Mae'n dda bod y gwasanaeth tân yn canolbwyntio arnom [pobl hŷn]. Rwy'n teimlo'n ddiogel gartref.
59	Fel y dywedwyd, sicrhau bod y larwm cywir yn cael ei roi ar gyfer eu hanghenion.

60	Diffoddwyr yn helpu mwy yn Ne Gwynedd. Gellir mynd i'r afael â hyn gyda mwy o ddiffoddwyr tân llawn amser wedi'u lleoli yn yr ardaloedd hyn.
61	Mae eich gwaith atal yn bwysig.
62	Cytuno'n gryf.
63	Mae llifogydd yn broblem fawr yn yr ardal hon. Aeth lori yn sownd yr wythnos diwethaf. Achub mewn dŵr. Hyfforddwch staff Dolgellau.
64	Cytuno, ond rydym yn gweithio yn adeiladau'r cyngor sydd â larymau tân ac asesiadau risg tân ar waith. Nid oes angen i chi osod larymau.
65	Rydym yn gweithredu mewn adeilad y cyngor, felly mae gennym larymau tân ac ymarfer larwm tân.
66	Diffyg ymwybyddiaeth y cyhoedd o ddementia oherwydd ei fod yn anweledig ac yn gudd. Barn y cyhoedd yw bod pobl yn edrych yn iawn, nid ydynt yn anabl neu'n agored i niwed, pan fyddant mewn perygl llawer o'r amser. Nid yw draeniau'n cael eu clirio mwyach ac mae hyn yn achos sylfaenol i lawer o'r llifogydd mewn trefi gan nad oes unrhyw le i'r dŵr fynd. Mae llifogydd yn rhwystro ffyrdd. Rwyf wedi gweld y ffyrdd yma [yn ardal Caernarfon] ers blyneddau lawer ac nid yw maint y glaw sy'n disgyn wedi newid llawer dros y blyneddau, ond mae angen trefnu gallu naturiol dŵr i fynd trwy'r draeniau a llifo i ffwrdd cyn gynted â phosib. Mae'n arbennig o wael ar y ffordd rhwng castell Caernarfon a Phwllheli ac ar hyd y ffyrdd arfordirol.
67	Arwyddion i helpu i bobl osgoi mynd ar goll, yn enwedig yng nghyfnod prysuraf yr haf pan fydd trefi arfordirol yn brysur gyda phobl a thwristiaid ychwanegol.
68	Mwy o wrthdrawiadau ar y ffordd yn ystod misoedd yr Haf.
69	Parhau i gynyddu ymwybyddiaeth ddiogelwch o nwyddau trydanol.
70	Hapus iawn gyda'r rheol 20mya, yn enwedig yng nghanol trefi, ysgolion ac ardaloedd adeiledig.
71	Gall diffoddwyr tân benywaidd helpu i ymgysylltu a chyfathrebu â menywod eraill. Mae'n well gen i siarad â menyw i fod yn onest. Rwy'n cytuno bod y rheol 20mya wedi bod yn newid cadarnhaol.
72	Mae'r rheol 20mya yn gweithio'n dda yn Y Bala.
73	Yn debyg i'r dull posibl o recriwtio, y ganolfan hamdden yw'r lle delfrydol i hyrwyddo eich negeseuon atal a'ch gweithgareddau ymgysylltu. Rydym yn cynnal diwrnodau ymgysylltu â'r ysgol sy'n gweld cannoedd o blant ysgol yn y ganolfan. Mae Heddlu Trafnidiaeth Prydain yn cynnal digwyddiadau llwyddiannus yma mewn partneriaeth â Network Rail. Mae gwyliau pêl-droed yn brysur. Efallai y gallai GTAGC noddi digwyddiad a chael eich enw allan yna.
74	I rai pobl LHDTG+ mae ynysigrwydd cymdeithasol neu'r risg o fod yn ddigartref yn wir. Mae rhai pobl yn fwy tebygol o ddefnyddio cyffuriau, alcohol, ysmegu ac mewn mwy o berygl o dân oherwydd ffactorau o'r fath. Ydych chi'n ystyried hyn?
75	Mae rhwystrau i bobl LHDTG+ ymgysylltu a chymryd rhan mewn gweithgareddau corfforol. Efallai y bydd yr un bobl LHDTG+ gyflwyno'r un heriau wrth gael mynediad at yrfaoedd ac efallai na fydd pobl LHDTG+ yn credu bod ymuno â'r gwasanaeth yn bosibl. Trwy weithgareddau corfforol, gall eich gwasanaeth ddenu pobl LHDTG+, felly gall gweithio gyda phartneriaid eich helpu i ymgysylltu.
76	Mae e-feiciau ac e-sgwteri yn broblem enfawr. Gwelwn blant a phobl ifanc yn siarad gyda balchder am ymddygiad gwrthgymdeithasol a hyd yn oed llosgi bwriadol a chamddefnyddio tân pan fo barbeciws wedi'u gosod ar deithiau gwersylla. Mae staff datblygu chwaraeon a hyfforddwyr chwaraeon mewn sefyllfa dda i addysgu a throsglwyddo'ch negeseuon ar eich rhan a hyd yn oed eich gwahodd i siarad â'r bobl ifanc, er y gall gwisg fod yn rhwystr ambell waith.
77	Pryderon enfawr sy'n gysylltiedig â'r aber [yn Nhywyn] llanw a llifeiriant cryf nad yw pobl yn eu disgwyl.

78	Dim sylwadau.
79	Na.
80	Dim sylwadau
81	Mae atal yn rhatach ac yn well na cheisio canfod ateb.
82	Does gen i ddim sylwadau.
83	Mae'n dda ond yn anodd ei ddeall.
84	Mae hyn yn bwysig os yw pobl yn barod i fynychu'r digwyddiadau. Cyn belled â bod gennych eich cynulleidfa yna rwy'n credu bod addysgu'r rhai sy'n fwy agored i niwed yn hanfodol.
85	Dim sylwadau.
86	Rwy'n ei hoffi yn fawr iawn.
87	Rwy'n credu ei fod yn berffaith.
88	Mae'n darparu cynllun eang a manwl iawn i gadw gwahanol sefydliadau a phobl yn ddiogel.
89	Dim sôn am ddarpariaeth addas i'r ifanc y mae sefydliadau sector cyhoeddus eraill yn ei darparu. Mae Gwasanaeth Tân Glannau Mersi yn gwneud llwyth o brosiectau ar gyfer pobl ifanc, mae'n siomedig nad yw Gogledd Cymru yn gwneud hynny.
90	Rwy'n credu bod hyn yn syniad da.
91	Dim sylwadau.
92	Mae gan y Gwasanaeth Tân ac Achub enw da. Mae eich cynllun yn ymdrin â themâu pwysig iawn sy'n ymwneud â diddordeb cynnar, trawma, pobl iau, archwiliadau diogelwch yn y cartref. Mae digartrefedd yn grŵp o bobl yr ydym yn eu hystyried yn flaenoriaeth uchel ac efallai y bydd angen rhoi rhywfaint o sylw i lawer o ymddygiad, mae cynnau tanau i gadw'n gynnes yn un amlwg, mae defnyddio cyffuriau ac alcohol hefyd yn risg. Y cylch cyson y mae'r grŵp hwn o bobl yn ei wynebu oherwydd nad ydynt yn gallu cael swydd, ni fydd cyflogwyr yn rhoi swydd iddynt heb gyfeiriad sefydlog na chyfrif banc, sy'n parhau i fod yn broblem enfawr yng Ngogledd Cymru. Mae diffyg tai a llety ar gyfer pobl pan fyddant yn gadael y carchar; weithiau maent yn cael pabell a'u gadael heb gymorth priodol (neu mae rhai pobl yn dewis gwrthod derbyn cymorth a gynigir oherwydd diffyg hyder yn y gwasanaethau). Mae iechyd meddwl yn broblem enfawr a gallai hyn fod yn fwy blaenllaw yn eich egwyddor atal, er eich bod wedi dweud [yn bersonol], bod iechyd meddwl yn rhywbeth rydych chi'n ei ddefnyddio i flaenoriaethu ychydig o waith atal.
93	Rwy'n cefnogi'r egwyddor hon.
94	Nid oes gan eich cynllun unrhyw ystyriaeth ar gyfer gofalwyr (taledig a di-dâl). Bydd rhai gofalwyr hŷn yn gofalu am eu partneriaid ac yn aml mae gormod o bwysau amynt, sy'n effeithio ar eu hiechyd corfforol, eu hiechyd meddwl a'u lles.
95	Siaradwyr Cymraeg ym mhob fîm os gwelwch yn dda. Mae eich sesiynau cerdded a siarad [gyda grwpiau dementia] ac ymgysylltu â phobl hŷn yn bwysig. Mae ymgysylltu â ffoaduriaid a phobl sydd wedi'u dadleoli yn bwysig hefyd.
96	Rwy'n awgrymu gweithio'n agos gyda'r Groes Goch Brydeinig wrth symud ymlaen oherwydd gallwn eich helpu i gysylltu'n uniongyrchol â phobl rydych chi am eu targedu [negeseuon diogelwch], a recriwtio pobl. Ar hyn o bryd rydym yn cynnal sesiynau amrywiol gan gynnwys Saesneg ar gyfer Siaradwyr Ieithoedd Eraill (ESOL), gweithdai cynghori, banc bwyd ac ati.
97	Mae'n ddull da o recriwtio pobl o gefndiroedd amrywiol.
98	Nid oes digon o waith wedi'i wneud i atal damweiniau ar y ffordd. Mae'n rhaid i'r heddlu a'r gwasanaeth tân wneud mwy.
99	Nid yw eiddo yn yr ardal hon yn derbyn gwasanaethau mewn ardaloedd gwledig. Does neb yn codi'r ffôn pan fyddwch chi'n ffonio'r gwasanaeth tân.

100	Mae eich archwiliadau diogelwch mewn tai yn gweithio'n dda. Colli gwaith diogelwch allweddol arall y mae'n ymddangos bod Swydd Amwythig a Sir Gaer yn ei hyrwyddo. Dydych chi byth yn sôn am Afon Dyfrdwy yn gorlifo.
101	Mwy o hyrwyddo wyneb yn wyneb a phresenoldeb mewn grwpiau cymunedol.
102	Parhau i osod larymau tân.
103	Mae ymgynghoriad ynghylch a ddylid datblygu parc cenedlaethol newydd ac mae hyn yn cynnwys ardal enfawr lle rwy'n byw [ger Llangollen]. Bydd parc cenedlaethol yn dod â llawer o bobl i'r ardal a fydd yn ei dro yn dod â risgiau enfawr, traffig ychwanegol ac ni fydd y ffyrdd yn ymdopi, sbwriel ac wrth gwrs bydd gweryllwyr a barbeciws [cynnydd posibl mewn perygl tân] yn broblem fel parciau cenedlaethol eraill yng Nghymru.
104	Mae eich cynllun yn amlinellu rhai pwyntiau pwysig.
105	Dylech ddarparu hyfforddiant ymwybyddiaeth iechyd meddwl i'ch staff sy'n gweithio gyda'r cyhoedd.
106	Mae pobl sydd â dyslecsia yn cynyddu. Cadwch wybodaeth [diogelwch] yn rhydd o iaith dechnegol ac osgoi geiriau cymhleth.
107	Dylech ystyried risg yn seiliedig ar anabledd ac iechyd unigolyn.
108	Cynnal safonau uchel yn eich ymdrechion gwaith atal.
109	Mae eich cynllun yn ymdrin â llawer o bynciau pwysig.
110	Nid yw gwasanaethau sy'n defnyddio iaith Arwyddion Prydain (BSL) mewn gwirionedd yn cael eu cynnwys ar eich gwefan. Mae gennych chi un dudalen www.youtube.com/embed/jlKtycoedyA , ond dim byd arall sy'n darparu gwybodaeth ac nid oes gan lawer o'r fideos rydych chi'n eu gosod ar y cyfryngau cymdeithasol gapsiynau neu is-deitlau. Ddim yn gynhwysol does bosib.
111	Pobl sy'n agored i niwed.
112	Roedd yn dda clywed bod y gwasanaeth tân wedi gosod synwryddion CO ₂ a larymau tân ar gychod camlas fel rhan o'ch gwasanaethau atal. Anaml y byddwn yn cael mynediad at wasanaethau cyhoeddus ar y cwch ac mae'r rhan fwyaf o wasanaethau'n anghofio amdanom.
113	Nifer cynyddol o bobl ag iechyd meddwl niweidiol sy'n eu rhoi mewn mwy o risg o niwed ac anaf. Mae pobl sy'n byw ar eu pennau eu hunain yn arbennig o agored i niwed.
114	Mae budd enfawr i Wasanaeth Tân ac Achub Gogledd Cymru ddod yn Sefydliad Dementia-Gyfeillgar achrededig y gellir ei gyflawni trwy Ffrindiau Dementia Wrecsam. Rydym [Home Instead] yn gweithio'n agos gyda'ch gwasanaeth ac rydym yn gweithio'n dda fel fîm i gyfeirio pobl sydd mewn perygl i dderbyn archwiliadau diogel ac iach a chynghor gan eich adran diogelwch yn y cartref.

Atodiad D

Cyf	EIN HEGWYDDOR DIOGELU – SYLWADAU YCHWANEGOL
1	Dylech sicrhau bod yr adeiladau yr ydych yn eu nodi yn "risg uchel" yn cynnwys y rhai a allai fod â dau lawr yn unig ond sy'n cynnwys nifer sylweddol o beryglon tân a risgiau, gan gynnwys rhai llety gwyliau hunanarlwyo.
2	Nid wyf yn gwybod llawer am waith diogelu, ond mae'n ymddangos ein bod yn ymdrin â llawer o feysydd allweddol o ran cadw pobl yn ddiogel. Mae'n ymddangos ein bod yn cymryd dull cefnogol a all fod o fudd i fusnesau a landlordiaid lleol ac mae'r dull hwn hefyd yn helpu i feithrin perthynas â chwmnïau lleol/perchnogion busnes.
3	Dwi'n gweithio yn yr ysbyty [Maelor Wrecsam] ac yn ddiweddar roedd sefyllfa pan ganodd y larwm tân a doedd gen i ddim syniad beth i'w wneud. Yn naturiol gadewais yr adeilad trwy'r allanfa dân, ond ni ddaeth neb i weld lle'r oeddwn i na sut roeddwn i. Roeddwn i'n gweithio'n hwyr ac ar ben fy hun. Roeddwn i'n synnu na ddaeth neb i weld fy mod i'n iawn ac rwy'n aelod newydd o staff heb unrhyw syniad o'r adeilad hwn.
4	Mae siopau bwyd yn ymddangos yn ddiogel [Yn Wrecsam], ond mae'r Rhaglen Arolygu Seiliedig ar Risg (RBIP) yn fesur da i gadw cymunedau'n ddiogel.
5	Cynnal mwy o ymweliadau busnes o dan gynllun yn fwy na Gwybodaeth Risg Benodol i Safle (SSRI).
6	Ddim yn deall y gwaith hwn yn llawn, ond mae'n edrych fel bod y cynllun wedi'i gynllunio'n ofalus.
7	Mae hen Ysbyty Gogledd Cymru [Yn Ninbych] yn ansefydlog iawn ac yn beryglus erbyn hyn. Roedd staff diogelwch yn arfer bod yno, ond nid mwyach. Mae risgiau mawr ac mae plant yn eu harddegau yn ymgasglu yno ar nosweithiau a phenwythnosau.
8	Sgwteri symudedd a sut maent yn cael eu storio a'u gwefru y tu mewn i fusnesau lleol, caffis, bwytai, cartrefi gofal ac ati.
9	Mae archwilio landlordiaid i sicrhau bod myfyrwyr yn ddiogel yn beth da.
10	Mae yna fwch amlwg ynghylch nad oes angen i landlordiaid Tai Amlfeddiannaeth gyflwyno asesiad risg tân er mwyn i'r awdurdod lleol roi trwydded i'r landlordiaid. Siawns nad yw hwn yn gyfle i wirio bod gan landlordiaid bopeth mewn lle.
11	Nid yw'n glir sut rydych chi'n cadw myfyrwyr yn ddiogel. Mae rhai landlordiaid gwael o gwmpas.
12	Mae diogelwch adeiladau yn helpu i gadw pawb yn ddiogel.
13	Nid oes unrhyw broblemau gyda'n landlordiaid. Larymau tân yn gweithio.
14	Doeddwn i ddim yn gwybod bod busnes yn cael cefnogaeth [gan y gwasanaeth tân]. Gallech chi roi cyngor diogelwch i landlordiaid sy'n gallu trosglwyddo gwybodaeth i ni [y tenantiaid].
15	Ie.
16	Diogelwch y cyhoedd.
17	Cytuno'n gryf.
18	Cefnogi busnesau drwy gyfrwng y Gymraeg.
19	Ddim yn deall y rhan hon mewn gwirionedd.
20	Mae atal yn well na datrys.
21	Gwnewch esiampl ohonyn nhw pan maen nhw [cyfeiriad penodol at fusnesau lleol] yn gwneud cawl o bethau [torri'r gyfraith].
22	Rhai amheus [Cyfeiriad penodol at fannau sy'n gwerthu bwyd a siopau bwyd parod] yn Shotton / Cei Connah.
23	Gofalu am gartrefi gofal ac adeiladau preswyl.
24	Bydd unrhyw gyngor y gallwch ei roi i [Cartref Gofal] Gae Gamedd yn helpu i'n cadw'n ddiogel.
25	Llawer o adeiladau anniogel ym Mwcle, Cei Connah a Queensferry.

26	Adeiladau heb eu defnyddio yn cael eu gadael heb oruchwyliaeth. Lle ar Ffordd Caer. Ychydig o leoedd ym Mwcle. Mae ceir sy'n cael eu gadael dros nos mewn meysydd parcio yn berygl tân.
27	Archwilio busnesau i gadw pobl yn ddiogel.
28	Canllawiau i fusnesau, ie. Ym mha fformatau ydych chi'n gwneud hyn?
29	Ni ddylai perchnogion busnes gymryd cyfrifoldeb am eu materion eu hunain.
30	Nid yn cytuno/anghytuno mewn gwirionedd. Yn bennaf yn cytuno yn hytrach nag anghytuno.
31	Mae'n bwysig oherwydd bod angen iddynt wneud lleoedd yn hawdd eu cyrraedd fel rampiau i'r rhai sydd ag anableddau.
32	Angen gwneud yn siŵr bod y peth yn cael ei buddsoddi yn ein cymuned yn enwedig ar gyfer pobl oedrannus.
33	Rwy'n byw mewn llety ar rent felly mae larymau tân wedi'u gosod gan fy landlord. Mae'r rhan fwyaf o landlordiaid yn cydymffurfio oherwydd eu bod yn gosod eu hystafelloedd i dwristiaid ac mae angen i bopeth fod yn iawn.
34	Mae angen y gwaith hwn. Mae llawer o weithredwyr twyllodrus yn yr ardal. Celcwyr mewn fflatiau ychydig oddi ar y brif stryd fawr, llenni bob amser ar gau.
35	Beth ydych chi'n ei archwilio? Yn sicr nid llwybrau diangfeydd tân a mynd allan o fusnesau yn Abermo. Mae Porthmadog yr un peth.
36	Dwi ddim yn siŵr am leoedd eraill [Cartrefi Gofal], ond mae gennym ymarfer wythnosol [Profion Larymau Tân] ac mae pawb yn gwybod beth i'w wneud [Allanfeydd tân, yr allanfa agosaf] ac rydyn ni i gyd yn teimlo'n ddiogel.
37	Rydym yn adeilad mawr felly mae'n gysur gwybod bod yr adeiladau'n cael eu harchwilio.
38	Nid yw eich system bresennol yn gweithio. Mae gormod o fusnesau yn gweithredu arferion anniogel. Nid yw timau heb unrhyw swyddog cymorth cyntaf yn dda. Gweithwyr asiantaeth yn dod i mewn a dim yn gwybod beth sydd angen iddynt ei wybod. Bydd rywbeth difrifol yn digwydd yn Kronaspan yn hwyr neu'n hwyrach.
39	Cytuno'n gryf.
40	Ie.
41	Rwy'n teimlo bod angen i chi ystyried sut mae archfarchnadoedd yn newid yr isadeiledd yn eu siopau mawr. Mae pobl yn dwyn ac mae Covid wedi gwneud i archfarchnadoedd feddwl am gadw pobl i symud, ond mae 'na dagfa, mae archfarchnadoedd yn mynd yn brysur iawn, pobl ym mhobman, yn llethol. Dim staff o gwmpas i helpu. Mae cewyll mewn eiliau yn achosi rhwystr. Mae Aldi ym Mrychdyn yn ddrwg iawn.
42	Ie.
43	Ie.
44	Mae angen gwneud llawer mwy i fynd i'r afael â materion mewn archfarchnadoedd. Es i yn sownd mewn lifft unwaith yn ASDA ac roeddwn i yno am oesoedd. Yn Tesco ym Mrychdyn, mae pobl yn gadael troliâu yn y maes parcio sy'n beryglus. Byddai pobl yn gadael troliâu mewn eiliau cul mewn archfarchnad a all ei gwneud hi'n anodd dianc pe bai tân ac argyfwng.
45	Cytuno'n gryf.
46	Nid oes gennych "cytuno" yn unig, felly mae hyn yn gwyrdroi'r atebion.
47	Bydd wastad tanau, ond rwy'n credu bod angen mwy o archwiliadau a gwiriadau mewn busnesau lleol, er enghraifft, siopau bara. Tân mawr yno rhai blynyddoedd yn ôl.
48	Lleoliadau anhygyrch. Doeddwn i ddim yn sylweddoli nes i mi fod mewn cadair olwyn.

49	Mae angen i'r gwasanaeth tân gyfathrebu a hyrwyddo diogelu yn llawer gwell. Darllenais lawer o newyddion ac nid wyf erioed wedi clywed am ddiogelu, yn wahanol i'ch gwaith atal. Rydyn ni'n gweld y fîm diogelwch tân ac maen nhw'n dweud wrthym beth sy'n digwydd.
50	Cadw staff busnesau lleol. Mae'r wefan yn dda, ond mae cyngor wyneb yn wyneb yn dda hefyd.
51	Cytuno'n gryf.
52	Mae gan lawer o siopau rampiau ond mae mannau tynn pan fyddwch yn yr adeilad. Llyfrgell. Lle cyfyng.
53	Gellir gwneud mwy yn 2024 i ddatrys mynediad i mewn ac allan o adeiladau. Lle cyfyngedig.
54	Mae gen i lawer o bryderon yn ymwneud â'r hygyrchedd gwael i mewn/allan o adeiladau [ym Mhorthmadog]. Mae siop lyfrau yn y dref yn defnyddio'r esgus o fod yn adeiladau 'rhestredig gradd 2', ond ni ddylai hyn eu hatal rhag darparu ramp i bobl sy'n sigledig ar eu traed.
55	Mae llawer o risgiau i bobl sy'n byw gyda dementia. Mae mwy a mwy o adeiladau gyda grisiau du ac mae'r rhain yn anodd i bobl eu gweld. Gallai busnesau ychwanegu sribed gwyn at y gris du fel ei fod yn amlwg i gynyddu gwelededd a gall pobl weld y grisiau a lle maen nhw'n sefyll. Rwy'n cynnal archwiliadau o adeiladau sy'n dementia-gyfeillgar ac rwy'n gweld problemau [h.y. risgiau] drwy'r amser. Gormod o adeiladau heb unrhyw ganllaw ar risiau. Yn ddiweddar, cynhaliais archwiliad yn y ganolfan awyr agored ym Mhlas Brennon ar yr A5, nid oedd unrhyw ganllawiau, dim cawodydd â mynediad gwastad, dim arwyddion i'w gwneud yn glir lle mae angen i bobl fynd. Nid oedd yn hygyrch i bobl â dementia. Esgusodion bod yr adeiladau wedi'u 'graddio a'u rhestru' ond mae newidiadau bach y gallant eu gwneud i wneud mynediad yn well a dianc rhag tân yn bosibl.
56	Gallai busnesau gael gwell arwyddion i helpu pobl i lywio eu ffordd o gwmpas y lle. Mae archfarchnadoedd yn wych am roi arwyddion i fyny fel bod pobl yn gwybod lle i fynd, dylai busnesau eraill fabwysiadu'r dull hwn.
57	Nid yw busnesau lleol yn rheoli parcio ceir yn dda iawn. Mae cerbydau 4x4s yn sticio allan, pobl nad ydynt yn anabl yn parcio mewn mannau ar gyfer gyrwyr â bathodyn glas, mae angen i fusnesau fynd i'r afael â hyn oherwydd bod pobl anabl yn gorfod parcio yn y prif faes parcio ac mae pobl yn gorfod cerdded i'r siop neu ganol y dref, sydd ddim yn ddelfrydol ar gyfer pobl nad ydynt yn gallu cerdded yn rhwydd. Mae person anabl yn fwy tebygol o gael ei daro oherwydd na allant symud allan o'r ffordd yn ddigon cyflym.
58	Dydych chi ddim yn clywed am lawer o broblemau yn ymwneud â busnesau [yn Y Bala]. Er mae'n debyg bod damweiniau ar ffermydd wedi cynyddu. Bu farw ffermwr lleol mewn pwll slyri eleni, diffoddwr tân wnaeth ei achub, nid yn ddigwyddiad da i fynd iddo. Mae diogelwch ar ffermydd yn bryder mawr.
59	Dim sylwadau.
60	Na, dwi ddim.
61	Dim sylwadau
62	Mae hon yn egwyddor wych gan y gellid bod wedi atal digwyddiadau fel Tŵr Grenfell gyda mwy o archwiliadau tân arferol. Mae hyn yn anhygoel ar gyfer atal.
63	Dim sylwadau.
64	Mae'n wych.
65	Mae'n ddiddorol iawn.
66	Mae'n darparu cynllun manwl iawn i gynorthwyo gwahanol gwmnïau mewn gwahanol ffyrdd.
67	Dim sylwadau.

68	Rwy'n cefnogi'r egwyddor hon.
69	Gall pobl o wahanol gefndiroedd helpu i feithrin perthnasoedd cadarnhaol â llawer o berchnogion busnes yma sydd wedi dod o India, Bangladesh, Emiradau Arabaidd Unedig a rhannau eraill o'r byd.
70	Yn amlwg mae busnesau yn gwneud yr hyn maen nhw ei eisiau a ddim yn cael eu monitro. Tân mewn ffatri yn Yr Wyddgrug.
71	Gormod o adeiladau sydd wedi dirywio a phobl sy'n byw mewn amgylchiadau is-safonol.
72	Nid wyf wedi fy argyhoeddi eich bod yn deall yr holl broblemau yn y Rhyl. Mae llawer o letyau amlfeddiannaeth [Tai Amlfeddiannaeth] yn cael eu rhedeg gan landlordiaid nad ydynt yn buddsoddi yn eu heiddo, mae adeiladau ar John Street a River Street yn enwedig yn dod i'r cof.
73	Mae rhai ardaloedd o amddifadedd yn y Rhyl, amodau byw gwael. Mae hwn yn wasanaeth hanfodol rydych chi'n ei ddarparu.
74	Gwaith pwysig.
75	Dwi'n cymryd eich bod â gafael iawn ar bethau, ond mae sgip yn llawn sbwriel wedi bod ar ein stryd ers misoedd. ■ yn Oakville Street, Y Rhyl yw e. Mae sofffa yng ngardd ffrynt y boi hefyd, siawns fod hwn yn berygl tân pe bai rhywun yn rhoi'r sbwriel ar dân, nid yw'n gwbl amhosibl. Mae wedi cael ei adrodd i'r cyngor sawl gwaith, ond efallai y gallai'r gwasanaeth tân dynnu sylw at y risgiau [Tân Bwriadol].
76	Mae safleoedd awdurdodau lleol yn ddiogel. Y rhai preifat [landlordiaid] yw'r rhai y mae angen i chi eu gwyllo.
77	Rwy'n cytuno ag eraill yn eich grŵp ffocws cynharach bod llawer o landlordiaid nad ydynt yn buddsoddi yn eu heiddo ac mae rhai ardaloedd o'r Rhyl wedi mynd i'r gwellt, fflatiau a llety a rennir yn bennaf. Mae strydoedd ochr oddi ar lan y môr yn peri pryder. River Street, Stryd y Dŵr a John Street, ac eraill.
78	Diogelwch busnesau.
79	Doeddwn i ddim yn siŵr os oeddech chi'n ymwybodol lle mae'r holl gartrefi gofal wedi'u lleoli ar draws Wrecsam a Sir y Fflint. Efallai y byddai'n werth gwneud rhyw fath o ymarfer i ddod o hyd i'r holl grwpiau dementia, ond hefyd y cartrefi gofal yn y ddwy sir.

Atodiad E

Cyf	EIN HEGWYDDOR YMATEB – SYLWADAU YCHWANEGOL
1	NID yw 1,726 o ymatebion i ymgynghoriad CRhRC yn 'ymateb digynsail', mae'n cynrychioli 0.25% o boblogaeth gogledd Cymru - prin yn sampl ddigon mawr ar gyfer gwneud penderfyniadau.
2	Mae'r cynllun yn mynd i'r afael â chynyddu argaeledd diffoddwyr tân ar alwad, ond fel y soniwyd yn flaenorol, mae'r model system dyletswydd ar alwad wedi dyddio fwyfwy.
3	Mae'n amlwg fod angen gwella argaeledd mewn gwahanol ardaloedd. Yn syml, nid yw'r cymhellion ar gyfer gweithio ar alwad yn ddigon da, ond mae'n dda clywed ein bod yn cynnig contractau llai mewn rhai ardaloedd (h.y. 75%, 50%, 25%), efallai y byddai'n ymestyn y cynnig hwn i bobl nad ydynt yn gweithio amser llawn fel GTAau eraill yn Lloegr. Rwy'n cytuno bod angen i'r Gwasanaeth fuddsoddi mewn peiriannau ag ysgol ac esgynlawr/Unedau Achub Technegol newydd ac offer arbenigol arall i ddiogelu yn erbyn risgiau y gwyddom y byddant yn bresennol dros y degawd nesaf a thu hwnt (h.y. tanau gwyllt, llifogydd, tanau trydanol mewn gwrthdrawiadau ar y ffordd, achub bariatrig i enwi ond ychydig). Yn bersonol, rwy'n teimlo bod angen i ni ddatblygu mwy o griw dydd.
4	Mae ateb caban glân yn syniad da. Bydd hyn yn cadw pobl [Diffoddwyr Tân] yn ddiogel. Yn y proffesiwn iechyd, mae hyfforddiant yn hanfodol bwysig, rwy'n siŵr mai canolfan hyfforddi newydd fydd yr union beth fydd ei angen ar eich swyddogion tân i ddatblygu'r sgiliau i gyflawni.
5	Dwi'n hapus gyda'r gwaith y mae Gorsaf Dân Wrecsam yn ei wneud dros ei chymuned. Mae ymateb yn fwy a mwy pwysig gyda chymaint o adeiladau uchel yn y dref. Rwy'n cefnogi adolygiad i beiriannau arbennig i reoli'r risgiau o ran adeiladau uchel yn y dref.
6	Mae'n wych clywed eich bod yn darparu hyfforddiant Awtistiaeth i'ch staff.
7	Bydd y syniad o lai o orsafoedd rhan amser a mwy o orsafoedd tân amser llawn yn rhoi mwy o ddarpariaeth a gwytnwch. Nid yw'r model ar alwad yn cyd-fynd â bywyd cyfoes ac ymrwymiad.
8	Gan fy mod yn byw yn ardal Corwen, rwy'n teimlo'n hyderus y byddwch chi'n [ymateb] dod pan fyddwch yn cael eich galw allan.
9	Mae'n gysur gwybod bod gorsaf dân ym Mae Colwyn. Mae'r gwasanaeth tân yn weladwy ac rydych chi'n gweld criw Bae Colwyn yn teithio hwnt ac yma.
10	Mae gorsaf dân yn Ninbych yn bwysig. Maen nhw [criw Dinbych] yn rhan o'r gymuned. Rwy'n cefnogi datblygiad canolfan hyfforddi newydd. Mae hyfforddiant yn hanfodol, technolegau newydd ac ati. A yw'r gwasanaeth tân yn hyfforddi i achub pobl o lagwnau slyri [mae gan y mwyafrif o ffermydd llaeth nhw]? Os na, dylent wneud.
11	Mae'r gwasanaeth tân [criw Bangor] yn ymweld â'r myfyrwyr yn ystod wythnos y glas i gyflwyno anerchiad am ddiogelwch tân. Efallai y gellid cyflwyno anerchiad tebyg am ddiogelwch ar y ffyrdd a diogelwch dŵr a negeseuon diogelwch eraill yr hoffech eu hyrwyddo.
12	Mae'n amlwg mai darpariaeth tân ym mhob ardal yw'r unig ffordd. Nid yw eich map cyfredol yn dangos sicrwydd ymateb sy'n peri pryder mawr.
13	Nid wyf wedi gorfod defnyddio'r gwasanaeth, ond yn seiliedig ar yr hyn y mae eraill wedi'i ddweud, mae'r gwasanaeth tân yn weithredol.
14	Cydnabod bod pobl yn methu siarad/colli rheolaeth mewn sefyllfaoedd llawn straen. Mae'n dda clywed bod eich sefydliad yn darparu hyfforddiant ymwybyddiaeth awtistiaeth i'ch diffoddwyr tân. Mae wedi creu argraff arnaf.
15	Mae gwybod eich bod chi [GTAGC] yn barod i ymateb yn gysur pe bydden ni byth eich angen chi.
16	Bara menyn.
17	Ie, i hwn.

18	Efallai y gallai gorsaf Bangor leihau nifer yr oriau y mae'n rhaid i ddiffoddwyr tân [Ar alwad] weithio a gallai hyn helpu i ddenu myfyrwyr a fydd yn yr ardal am o leiaf tair blynedd wrth iddynt astudio. Creu mwy o orsafoedd llawn amser [Amser Cyflawn] i gynyddu dyheadau a phosibiliadau gyrfa.
19	Cytuno'n gryf.
20	[Dylai pob diffoddwr tân ym Mangor fod â sgiliau iaith sylfaenol (h.y. Mandarin, Ffrangeg, iaith Arwyddion). Byddai hyn yn gwella'r gwasanaeth i'r cyhoedd yn lleol.
21	Sicrhau bod timau [o Ddiffoddwyr Tân] yn siarad Cymraeg. Yn arbennig o bwysig pan fo pobl [siaradwyr Cymraeg] yn ofidus.
22	Mae'n dda gwybod bod '999' yno.
23	Gallai Bwcle wneud mwy i hyrwyddo swyddi [Diffoddwr Tân]. Dyddiau recriwtio, ond eu hyrwyddo fel ein bod ni'n gwybod amdanynt. [Yr orsaf dân] Byth ar agor!
24	Nid ydych bob amser yn barod [cyfeiriad penodol bod Bwcle ddim ar gael bob amser].
25	Darparu ymateb brys effeithiol.
26	Gwella ymateb trwy godi'ch safon mewn ardaloedd sydd eich angen amnoch.
27	Hapus iawn gyda'r gwasanaeth rydych chi'n ei roi.
28	Roeddech chi yma yr wythnos diwethaf [aeth criw Bangor i alwad system larwm awtomatig yn y cartref].
29	Mae'n ymddangos yn synhwyrol i adolygu offer arbennig a'u cadw ym Mangor oherwydd ei leoliad a'r nifer uchel o gartrefi gofal yn yr ardal hon [Bangor].
30	Cysylltu recriwtio i gyrsiau coleg penodol h.y. peirianeg er enghraifft. Helpu pobl i ddeall llwybrau gyrfa.
31	Mwy o orsafoedd tân llawn amser i ddisodli'r gwasanaeth ar-alwad presennol.
32	Nid yn sicr yng Ngogledd Cymru. Angen mwy o argaeledd 24/7. Angen gallu cael rhywun i'r digwyddiad cyn gynted â phosibl.
33	Os yn bosibl, cael mwy o bobl ar alwad i gael eu galw os oes angen.
34	Dim digon o gerbydau mewn rhai gorsafoedd. Dim digon o orsafoedd tân ymateb 24 awr yng Nghymru.
35	O fewn Gwynedd a Môn mae nifer cyfyngedig o orsafoedd tân amser cyflawn.
36	Mae criw Gorsaf Abermaw yn wych. Rydych chi wastad yn eu gweld o gwmpas.
37	Mae Abermo a Harlech yn gwneud gwaith da. Mae gorsaf dân Abermo ychydig allan o'r ffordd, efallai gellid gosod arwyddion fel bod pobl yn gwybod ble mae hi. Mae twristiaid yn defnyddio'r maes parcio yn yr haf a allai fod yn risg i staff sydd angen parcio'n gyflym.
38	Nid yw'n bosibl i chi ymateb yn gyflym bob amser os oes rhaid i ddiffoddwyr tân deithio o bell ac yn gyflym.
39	Rwy'n cymryd eich bod chi'n [GTAGC] gwybod beth sydd ei angen. Rwy'n teimlo'n rhwystredig am y cynllunio gwael o ran dianc gan berchnogion busnes.
40	Doeddwn i byth yn gwybod bod gennych chi gymaint o orsafoedd tân.
41	Nid yw'r Injan dân safonol ddim yn ddigon mawr i gyrraedd rhai o'r adeiladau uchel [Yn Abermo]. Rydych chi'n meddwl am uchder fel lloriau uchel, ond dydych chi ddim yn ystyried bod rhai lloriau gwaelod yn 15 neu 20 troedfedd o'r ffordd. Rwy'n credu bod hon yn risg enfawr nad ydych chi'n ei hystyried. Un enghraifft yw adeiladau 3 a 4 llawr ar hyd Porkington Terrace sy'n 40+ troedfedd. Mae rhai o'r tai ar ochr y bryn sy'n wynebu'r môr yn uchel ac ni fydd injan dân safonol yn ddigon mawr ar gyfer yr adeilad.
42	Gwasanaeth ardderchog gan GTAGC. Roeddech chi [Cryw Bangor] yma yr wythnos diwethaf [Mynychu galwad system larwm awtomatig]. Roedden nhw yma yn gyflym.
43	Angen hysbysu swyddi'n well.
44	Angen rhoi pwysau ar y cyngor a'r heddlu i fynd i'r afael â'r problemau parcio ar y strydoedd ochr. Fel y dywedais, ni fyddwch yn gallu cael injan dân i fynd i lawr rhai strydoedd. Mae'n siop siafins y tu allan i'r ysgolion hefyd.

45	Ie, recriwtio pobl, ond mae pobl leol yn adnabod yr ardal a'r peryglon. Mae pobl sy'n byw ar yr arfordir yn deall y risgiau sy'n ymwneud â'r môr, mae pobl sy'n ymweld yn baglu neu'n gadael eu cŵn oddi ar dennyn.
46	Cytuno'n gryf.
47	Mae gorsafoedd lleol yn gwneud gwaith da.
48	Mae gorsaf Glannau Dyfrdwy mewn sefyllfa dda i ymateb i Gei [Connah] a Queensferry.
49	Mae criw tân lleol Glannau Dyfrdwy yn gwneud gwaith da.
50	Cytuno'n gryf. Digon o orsafoedd tân wedi eu mapio ar draws Ynys Môn.
51	Nid oes gennych "cytuno" yn unig, felly mae hyn yn gwyrdroi'r atebion.
52	Rwy'n poeni am amseroedd ymateb mewn ardaloedd gwledig. Allan tuag at Landegla, Rhuthun, Y Bala.
53	Mae angen gwneud mwy i wella argaeledd yn yr ardal hon [Porthmadog]. Nid yw [diffoddwyr tân] rhan-amser yn ddigon diogel, er eu bod yn gwneud gwaith da.
54	Mae gan y Gwasanaeth Tân ac Achub enw da. Ond darllen yr adolygiad [CRhRC] hwn. Doeddwn i ddim yn gwybod bod yr orsaf dân yn orsaf ar alwad. Does bosib bod ardal maint Porthmadog yn haeddu gwell darpariaeth. Ydych chi bob amser yn barod i ymateb?
55	Ie, yn cytuno gyda chi ynghylch bod yn barod, ond does dim digon o waith llawn amser rheolaidd yng Ngwynedd ar gyfer pobl sydd eisiau gweithio'n llawn amser o fewn eu cymuned eu hunain. Mae pobl yn dweud wrthyf fod rhaid i chi deithio i'r Rhyl, Bangor neu Fae Colwyn. Dylai pobl ifanc allu gweithio yma ym Mhorthmadog a lleoliadau canolog fel Y Bala neu Gorwen.
56	Mae risg uchel os nad oes gan y gwasanaeth tân ddiffoddwyr tân llawn amser yn yr ardal o hyd. Mae tywydd gwael yn ystod y 3 blynedd diwethaf yn arwydd pendant bod angen gwell darpariaeth. Mae ymwelwyr yn cynyddu'r galw yn yr haf hefyd.
57	Rwy'n cytuno y dylech chi fod yn barod i ymateb, ond nid wyf yn credu eich bod yn barod, a gall yr ymateb fod yn araf os bydd sawl tân yn digwydd ar yr un pryd.
58	Cytuno'n gryf. Dylai criw Dolgellau fod wedi cael hyfforddiant achub mewn dŵr. Mae'r llifogydd diweddar wedi ein hatgoffa sut y gall pethau fynd yn wael. Yn ystod y llifogydd diweddar roedd yna amser hir cyn i ddiffoddwyr tân o'r Bala deithio i achub lori oedd yn sownd mewn llifogydd.
59	Rwyf wedi sylwi bod y boblogaeth wedi cynyddu yn Nolgellau. Mae mwy o bobl yn gweithio o bell wedi gwneud Dolgellau yn lle deniadol i fyw. Mae angen gwirioneddol am orsaf criw dydd yn Nolgellau.
60	Rwy'n gweithio mewn lletygarwch. Mae Dolgellau yn mynd yn brysurach bob blwyddyn. Rydym hefyd yn cael llawer o draffig sy'n mynd heibio hefyd.
61	Dylai ardal maint Porthmadog gael diffoddwyr tân llawn amser i ymdrin â'r rhwydwaith ffyrdd mawr a heriol hwn. Mae'n ddryslyd os mai dim ond un injan dân sydd [ym Mhorthmadog], ond mae angen dwy injan dân arnoch i fynd i dân mewn tŷ.
62	Rwy'n gwbl gefnogol o ddarpariaeth amser llawn yn cael ei gynnig yn Ne Gwynedd.
63	Mae'n gysur gwybod eich bod chi yno pan fyddwn ni'n ffonio 999.
64	Mae gan bobl leol wybodaeth leol o ble i fynd.
65	Diffoddwyr tân dwyieithog os gwelwch yn dda.
66	Mae'r gallu i siarad Cymraeg yn bwysig.
67	Mae'n dda gwybod bod gorsaf dân ar draws y ffordd pe bai ei angen arnom erioed.
68	Gall denu pobl sy'n chwarae chwaraeon fod yn anodd os bydd oriau gwaith diffoddwyr tân posib yn gwrthdaro. Efallai y gallai gweithio hyblyg helpu i ddod o hyd i bobl newydd.

69	Fel y soniwyd yn gynharach, mae yna bobl barod yn Nhywyn, ond nid oes llawer o bobl yn gwybod bod y fath angen i recriwtio ac nid ydynt yn gwybod beth sydd ei angen. Ni fyddai menywod hyd yn oed yn meddwl am y swydd am fod dynion sy'n weladwy'n bennaf. Mae hyn yr un fath â'r heddlu flynyddoedd yn ôl, ond rydych chi'n gweld llawer mwy [menywod] nawr.
70	Egwyddor ymateb dda, ond gallwch wastad ei gwella.
71	Dwi ddim yn deall.
72	Dim sylwadau
73	Adolygu'r ddarpariaeth a'r offer presennol i sicrhau eich bod yn y sefyllfa orau bosibl i ymateb.
74	Mae hyn yn hanfodol er mwyn achub bywydau.
75	Dim sylwadau.
76	Mae'r egwyddor ymateb yn ddiddorol.
77	Na, dwi ddim.
78	Mae'n rhoi cynllun gydag amrywiaeth eang o dasgau i'w cwblhau.
79	Byddai rhai o'r bobl ifanc rydyn ni'n eu cefnogi yn gwneud gweithwyr brys anhygoel pe bydden nhw'n cael y cyfle.
80	Roeddwn yn falch iawn o glywed na chafodd unrhyw orsaf dân ei chau y llynedd.
81	Rwy'n credu bod hwn yn ddymuniad da ond mae angen llawer o bobl arnom i weithio i ddifffodd tân oherwydd yna gallwn fynd i fwy o fusnesau a dal i gael llawer o bobl i fynd i dân arall. Ambiwlansys. Mae'n bell iddyn nhw droi. Yn fy marn i efallai bod angen mwy o bobl arnom.
82	Ymateb pan fydd angen arnoch.
83	Soniais am hyn yn gynharach, ond dylech chi adolygu eich systemau dyletswydd a dylai gynnwys ystyried llai o gontractau ar alwad a hyd yn oed oriau sefydlog rhan amser o dan delerau llawn amser [amser llawn]. A fyddai'n bosibl gwneud 5 neu 6 diwrnod gan ddarparu 5 neu 6 awr y dydd? Gallai'r newidiadau hyn helpu i ddenu mwy o ferched a menywod, yn enwedig mewn meysydd lle rydych chi'n ei chael hi'n heriol i recriwtio.
84	Rwy'n cefnogi'r egwyddor hon.
85	Ydych chi'n monitro sut mae gofalmwy yn cael eu heffeithio yn eich data atal a digwyddiadau?
86	Yr unig ystyriaeth yw efallai na fydd rhai ffoaduriaid yn gwybod sut i gysylltu â chi. Nid yw '999' yn bodoli mewn rhai gwledydd ac nid oes gwasanaeth tân. Yn naturiol, rydyn ni [y Groes Goch] yn addysgu newydd-ddyfodiaid ar yr holl wasanaethau hanfodol, ond mae'n werth i chi fod yn ymwybodol o hyn.
87	Mae angen lleoli injan dân yn Owrtyn neu Lannerch Banna i ddarparu ar gyfer rhan wledig o Wrecsam sy'n cael ei gadael allan.
88	Mae amseroedd ymateb yn ardaloedd gwledig i'r dwyrain o Wrecsam yn rhy araf. Mae llawer o danau yma yn cael eu gwasanaethu gan Whitchurch ond dim ond un injan dân sydd ganddyn nhw. Nid yw Prees yn gallu recriwtio staff, mae Wem 15-20 munud i ffwrdd ond yn araf i ymateb. Mae hyn yn gadael Wrecsam i ddarparu ar gyfer yr holl Ddinas ac ardaloedd difreintiedig a'r risgiau heriol sy'n gysylltiedig â phoblogaeth sy'n cynyddu, ystâd ddiwydiannol, carchar, poblogaeth myfyrwyr, traffig yr A483. Mae ein cymunedau'n cael eu hanwybyddu ac mae angen ystyried hyn.
89	Rwy'n cytuno'n llwyr bod angen ymateb arnom, ond roedd y sôn am leihau diffoddwyr tân yn Y Rhyl y llynedd yn peri pryder mawr.
90	Nid wyf yn amau y gallwch ymateb yn effeithiol. Dwi'n byw mewn ardal wledig, felly dwi'n poeni a fyddwch chi'n dod ataf yn gyflym, ond rydych chi'n gallu ymateb yn gyflym yma [yn Y Rhyl]. Mae angen i mi sôn bod signal ffôn symudol yn wael iawn yn yr ardal hon a allai fod yn broblem i bobl sydd am gael gafael arnoch chi [h.y. 999].
91	Bara menyyn.

92	Gallwch newid y systemau dyletswydd fel y mynnwch, ond peidiwch â chymryd unrhyw beiriannau tân i ffwrdd o'r Rhyl.
93	Darparu ymateb brys effeithiol.
94	Mae'r signal ffôn symudol yn wael iawn ac nid oes gan tua 50% o'r bobl rydym yn eu gweld ffôn symudol oherwydd nad ydyn nhw'n gallu fforddio un neu nad ydyn nhw'n gwybod sut i ddefnyddio un. Rwy'n poeni na fyddai llawer o bobl rydym yn eu cefnogi yn gallu rhybuddio pawb. Hefyd, mae gan rai o'r bobl rydyn ni'n eu gweld ffonau symudol, ond maen nhw'n rhai talu wrth fynd ac nid oes ganddyn nhw lawer o arian oherwydd eu bod yn ddi-waith neu wedi ymddeol.
95	Rwy'n deall yn llwyr na all pobl fyddar fod yn ddiffoddwr tân, ond a ydy eich diffoddwyr tân yn gwybod sut i wneud BSL sylfaenol. Mae Deddf BSL yn cydnabod BSL yn gyfreithiol fel iaith yng Nghymru.
96	Digon o orsafoedd tân ar Ynys Môn.
97	Ymateb.
98	Bydd yn heriol ymateb i gychod camlesi, ond mae'n gysur gwybod bod gorsafoedd tân ar hyd cangen Llangollen.
99	A gaf i argymhell bod pob aelod o staff yn derbyn hyfforddiant iechyd meddwl.

Atodiad F

Cyf	EIN HEGWYDDOR AMGYLCHEDD – SYLWADAU YCHWANEGOL
1	Newid peiriannau tân wedi'u pweru gan ddisel i gerbydau trydan.
2	Archwilio'r holl ddefnydd o drydan, gyda theclyn sy'n cynyddu pellter, peiriannau tân. O ystyried y pellter cymharol fyr a deithir a chylch dyletswydd isel iawn Peiriannau Tân, mae'n ymddangos yn ffit ddelfrydol. Mae mantais ychwanegol o dawelwch wrth ymateb i ardaloedd preswyl ar gyfer galwadau larwm ffug.
3	Rydym yn gwneud gwaith gwyh o ran ystyriaethau amgylcheddol. Mae [REDACTED] wedi gwneud gwaith gwyh a phob clod i Dîm Arweinyddol y Gwasanaeth am ganiatáu i [REDACTED] gael y rhyddid i wneud ei waith a gwneud gwelliannau heb ormod o wrthwynebiad i newid.
4	Rwy'n hoffi eich bod yn bwriadu lleihau allyriadau carbon.
5	Mae defnyddio olew llysiâu hydrodrin yn syniad gwyh. Gallai hyn helpu i ailgylchu olewau busnesau lleol (h.y. siopau pysgod a sgloodion) a chefnogi ffermwyr lleol i dyfu had rêp a chnydau eraill a ddefnyddir i gynhyrchu olew.
6	Mae ailgylchu HVO yn syniad da.
7	Mae defnyddio olew llysiâu hydrodrin (HVO) yn syniad gwyh.
8	Meddwl am genedlaethau'r dyfodol.
9	Rydych chi'n cymryd cyfrifoldeb.
10	Mae eich cynllun yn esbonio sut y bydd allyriadau carbon yn cael eu lleihau. Mae rhai rhannau eraill o'ch cynlluniau yn gofyn am yr un eglurder.
11	Buddsoddi mewn technoleg ac AI.
12	Cytuno'n gryf.
13	Nid yw'r DU yn mynd yn rhy oer fel y Ffindir. Mae trigolion a busnesau'r Deyrnas Unedig yn cynhesu gormod. Yn gwastraffu ynni.
14	Ewch yn drydanol lle bo modd.
15	Cael bargeinion gwell ar ynni a thanwydd.
16	Rwy'n dychmygu bod hen adeiladau'n costio ffortiwn i'w cynhesu a'u cadw'n gynnes.
17	Canolbwyntiwrch ar gael diffoddwyr tân [y sylwad wedi'i wneud wrth gyfeirio at Orsaf Dân Bwcle].
18	Mae gwaith fy mam yn cynnwys gweithio hybrid sy'n lleihau costau tanwydd ac amser. Mae'n ymddangos eich bod yn cael llawer o gyfarfodydd.
19	Mae'n gwneud synnwyr i arbed arian lle bo modd ynte.
20	Ddim yn rhy siŵr bod ynni'r haul yn hyfyw [Mewn cyfeiriad at opsiynau arbed ynni eraill].
21	Gall peiriannau arbennig newydd helpu i leihau ynni ac allyriadau.
22	Rwy'n credu bod diogelu'r amgylchedd yn bwysig iawn.
23	Ni all arferion eco-gyfeillgar ddod ar draul effeithlonrwydd.
24	Rhaid i garbon niwtral fod y nod terfynol.
25	Dim ond angen tryciau trydan.
26	Os yw defnyddio'r math hwn o weithrediad [system dyletswydd ar alwad] yn wahanol iawn, gallai arafu yr ymateb
27	Onid yw'n bosibl cael tyrbinau gwynt ar eich safleoedd i gynhyrchu ynni a chyflenwi'r rhwydwaith, a allai gynhyrchu incwm? Mae llawer o wynt ar yr ynys.
28	Ie, gwnewch yr hyn y gallwch, ond sut yn y byd ydych chi'n rheoli pa becynnau plastig mae offer ynddynt, y dŵr budr rydych chi'n delio ag ef. Rwy'n tybio eich bod yn codi materion gyda'r bobl sy'n gyfrifol.
29	Effaith gyfyngedig nes eu bod yn datrys materion hinsawdd yn China ac India a lleoedd eraill.
30	Mae eich adolygiad o bethau arbennig yn gwneud synnwyr i leihau allyriadau carbon. Nid yw rhai o'r hen beiriannau tân yn dda ar gyfer allyriadau carbon a'r haen osôn ac ati.

31	Mae'n ymddangos bod yr adolygiad wedi'i gynllunio'n dda ac yn delio â'r holl bryderon sydd gennyf.
32	Cytuno'n gryf.
33	Ailgylchwch yr hyn y gallwch.
34	Cytuno, ond peidiwch ag ymwneud â gormod o ddeunydd ailgylchu sy'n mynd i safleoedd tirlenwi beth bynnag.
35	Ni all Gwasanaeth Gogledd Cymru fanteisio ar ffermwyr lleol sydd â thyrbinau gwynt a phaneli solar.
36	Ie, ond a yw'r dechnoleg ddiweddaraf yn ddibynadwy. Nid wyf yn credu y dylech chi ddefnyddio ceir trydan ar gyfer eich criwiau brys.
37	Cytuno'n gryf.
38	Er mwyn arbed costau ac amser, byddwch yn effeithlon. Yn ddiweddar, anfonodd Cyngor Gwynedd yr un llythyr ataf fi a fy ngŵr sy'n wastraff papur, gwastraff stamp a chost ychwanegol i brosesu'r llythyrau a'u hargraffu. Ceisiwch leihau amser ac egni a phapur.
39	Mae'n dda eich bod chi'n poeni.
40	Mae'n ddull da i wneud eich diffoddwyr tân fynd â'u sbwriel eu hunain adref gyda nhw.
41	Dim sylwadau.
42	Nid oes gennyf unrhyw sylwadau.
43	Dim sylwadau
44	Mae'n hynod bwysig i leihau'r defnydd o ynni a chostau. Byddwch yn ddoeth ac yn diogelu'r sefydliad ar gyfer y dyfodol.
45	Peidiwch â phrynu cynhyrchion na ellir eu hailgylchu.
46	Gallai mabwysiadu arferion ecogyfeillgar i leihau allyriadau carbon ac effeithiau amgylcheddol eraill achosi costau uwch.
47	Mae'n anodd ei ddeall.
48	Na, dim diolch.
49	Ni ddylid gwario adnoddau'r gwasanaeth ar orsaf wefru EV yn yr amgylchedd economaidd y mae'r trethdalwyr ynddo ar hyn o bryd. Gellir gwneud hyn mewn cyfnod gwahanol.
50	Nid oes gennyf unrhyw sylwadau.
51	Dim sylwadau.
52	Mae'n gwneud synnwyr mynd yn drydanol neu hybrid lle bo modd, ond rwy'n deall yn llwyr bod angen i injan dân fod yn ddisel i fynd ar dir Gogledd Cymru a mynd i ddigwyddiadau am gyfnodau hir.
53	Rwy'n cefnogi'r egwyddor hon.
54	Nid wyf yn cytuno neu anghytuno mewn gwirionedd.
55	Gwnewch beth bynnag y gallwch i wneud eich cyfraniad.
56	Diogelu a gwarchod ein hamgylchedd naturiol ar gyfer cenedlaethau'r dyfodol yw'r hyn y byddai unrhyw sefydliad cyfrifol yn ei wneud.
57	Lleihau'r ôl troed carbon ar y blaned.
58	Gwych!

Atodiad G

Cyf	MEYSYDD ERAILL MEWN PERTHYNAS Â'R GWASANAETHAU RYDYN NI'N EU DARPARU - SYLWADAU YCHWANEGOL
1	Yn bersonol, nid wyf yn credu eich bod yn cynnal digon o archwiliadau diogelwch tân yn ddigon rheolaidd, ac yn cymryd camau priodol pan geir diffygion.
2	Blaenoriaethu lechyd a Lles Gweithwyr. Hefyd, soniwch fod archwiliadau diogel ac iach yn cael effaith gadarnhaol sylfaenol ar les y cyhoedd yn gyffredinol, gan roi tawelwch meddwl.
3	Y rhwydwaith ffyrdd gwledig o ran symud o gwmpas yn yr haf.
4	Y llynedd, cwblhawyd dros 650 o Archwiliadau Diogel ac Iach gan fy nghriw. Fodd bynnag, mae'r meddalwedd rydym yn ei defnyddio i gofnodi'r ymweliadau hyn yn hynod o araf, yn drafferthus, ac yn aneffeithlon. Ar gyfartaledd, mae'n cymryd tua 15 munud i fewnbynnu un ymweliad, yn aml mae'n gofyn i'r manylion sydd eisoes wedi'u cofnodi sawl gwaith gael eu cofnodi sawl gwaith. Arweiniodd hyn at y criw yn treulio dros 160 awr yn eistedd wrth gyfrifiadur. Gallai'r amser hwn fod wedi cael ei dreulio'n well yn ymarfer, hyfforddi, dyfeisio a chyflwyno mentrau diogelwch cymunedol, cynnal arolygiadau 72d, neu gynllunio ymarferion ar raddfa fwy i hyfforddi gyda'n cydweithwyr yn y system dyletswydd ar alwad. Yn sicr, gyda datblygiadau technoleg modern fel AI, gall TGCh ddatrys y broblem hon (NB. Mae'r defnydd o dabledi yn ystod Archwiliadau Diogel ac Iach yn arafu Gwiriadau Diogel ac Iach yn sylweddol - y broblem yw'r feddalwedd rydym ni'n ei defnyddio a'r dull o fewnbynnu).
5	Nid yw'n ymddangos bod strategaeth glir ynglŷn â gwaith y Gwasanaeth sy'n ymwneud ag iechyd meddwl a lles. Hefyd, nid wyf yn teimlo bod Diogelu yn cael y sylw a'r sylw dyledus y mae'n ei haeddu, a gallai recriwtio (neu ddatblygu rhywun yn fewnol) fod yn bwnc y gallai arbenigwr (neu Arweinydd Diogelu Dynodedig) helpu i fynd i'r afael â'r mater hwn.
6	Addysgu rhieni am blant yn chwarae a chroesi'r ffordd.
7	Mae eich gwasanaethau'n edrych yn iawn cyn belled â bod pobl awtistig yn cael eu hystyried.
8	Creu mwy o orsafoedd tân amser llawn a chael peiriannau tân yn gyrru o gwmpas yr ardaloedd yn llawer mwy aml. Yn hytrach nag ymateb o orsaf gwnewch iddynt deithio o gwmpas cymunedau. Dylai hyn gynorthwyo model ymateb.
9	Posibilrwydd. Meddyliwch am sut y byddwch chi'n hyrwyddo cynhwysiant ar gyfer pobl drawsryweddol.
10	Gweithio gyda phartneriaid lleol i ddatrys y broblem tipio anghyfreithlon. Atal tanau.
11	Ystyriwch e-feiciau yn eich gwaith atal.
12	Dylai'r holl staff yn eich gwasanaeth sy'n ymgysylltu â'r gymuned gysylltu â MIND ac elusennau iechyd meddwl eraill
13	Unrhyw risgiau sy'n dod i'r amlwg i ffoaduriaid. Gall tensiynau cymdeithasol achosi ynysu felly gall fod yn anodd ymgysylltu.
14	Sesiynau penodol sydd o fudd i fyfyrwyr.
15	Problem Tai amlfeddiannaeth yr wyf wedi'i grybwyll drwy gydol yr holiadur.
16	Risgiau i fyfyrwyr a phobl ifanc.
17	Efallai, hyrwyddwch eich gwasanaethau trwy'r brifysgol [Bangor].
18	Na.
19	Gwybodaeth ddiogelwch benodol i fyfyrwyr. Gosodwch negeseuon am wybodaeth ar lwyfannau myfyrwyr, gwnewch hi'n hawdd i chi'ch hun, ni fydd neb yn dilyn llwyfannau'r gwasanaeth tân. Gwobrwyo myfyrwyr am adborth, anogwch gymryd rhan yn eich ymchwil, deall eich marchnad.
20	Myfyrwyr rhyngwladol.
21	Gwybodaeth ysgrifenedig mewn ieithoedd gwahanol i helpu dealltwriaeth.

22	Ystyriwch raglen gwirfoddolwyr.
23	Achub CPR. Gweithredu ar gyfer ymatebwyr cyntaf yn absenoldeb ambiwlans a pharafeddygon nad ydynt ar gael.
24	Oes gan y gorsafoedd tân baneli solar? Os na, pam ddim?
25	Dylech lobiö am lonydd beicio i gadw pobl yn ddiogel rhwng Queensferry a'r Coleg [Coleg Cambria, Campws Glannau Dyfrdwy].
26	Roeddech chi'n sôn bod Bwcle yn rhan amser, ni allant ymweld â chartrefi gofal a gosod larymau mwg ac ati. Mae'r gwaith yno, felly beth yw'r broblem.
27	Ymateb ac atal.
28	Efallai gwella [eich] ymgysylltiad mewn ardaloedd gwledig y tu allan i'r trefi mwy.
29	Ymateb brys i droseddau cylyll ac anafiadau eraill sy'n newid bywydau.
30	Dim y gallaf feddwl amdano.
31	Creu mwy o gynnwys i ledaenu gwybodaeth i bobl ifanc trwy ffilmiau byr ar Tik-Tok a You Tube.
32	Boddi. Mae gormod o bobl yn marw mewn dŵr.
33	Mynediad at wybodaeth. Mae gwefan gwasanaeth Tân ac Achub Gogledd Cymru yn edrych yn hen ac yn ddiflas.
34	Gwneud y mwyaf o leoedd mewn gorsafoedd tân. Gadael i'r gymuned ddefnyddio'r cyfleusterau.
35	Mae angen mwy o orsafoedd llawn amser yma yn Llanberis, mae'r un agosaf yn Y Rhyl.
36	Arbed arian drwy fuddsoddi mewn pobl leol, yn enwedig pobl ifanc. Creu mwy o gyfleoedd gwaith i bobl leol.
37	Mae ceir yn parcio ac yn creu rhwystr ar ffyrdd, yn enwedig yn yr haf. Mae'n wallgof yma yn yr haf gyda cheir wedi parcio [y ddwy ochr o'r ffordd] [rhwystro mynediad ar gyfer injan dân].
38	Soniwyd eisoes am lwybrau dianc gwael iawn mewn busnesau. Nid rampiau, mannau cul. Ceir wedi'u parcio y tu allan i ddrysau.
39	Parcio anghyfreithlon yn cyfyngu mynediad ar gyfer cerbydau brys.
40	Mae pobl yn byw'n hirach felly popeth sy'n dod gyda hynny mewn gwirionedd. Rwy'n siŵr bod gennych chi [GTAGC] bopeth mewn trefn.
41	Ymateb i adeiladau mawr gyda phobl yn uchel i fyny.
42	Addysg i'r cyhoedd.
43	Cyllid Pwy rydych chi'n prynu oddi wrtho. Prynu moesegol gan gadwyni cyflenwi a chyflenwyr â safonau uchel.
44	Mae gwasanaethau bysiau lleol yn brysur iawn, yn enwedig pan fydd plant yn mynd arnynt [y daith i'r ysgol ac oddi yno], ond mae yna ddryswch ynghylch pwy sydd â blaenoriaeth ar fws, cadeiriau gwthio neu gadeiriau olwyn, dim digon o le i ddau berson anabl [gyda chadeiriau]. Rwy'n poeni sut y byddwn i'n dod oddi ar fws prysur pe bai damwain. Mae plant yn sefyll i fyny ac nid yw gyrwyr bysiau yn eu rheoli.
45	Traffig yn defnyddio yr A5. Traffig yn Llangefni.
46	Ardaloedd parcio mwy ar gyfer pobl anabl i gymryd tacsis mawr a bysiau bach i ystyriaeth. Mae angen meddwl am fannau gollwng mewn lleoliadau fel archfarchnadoedd, canolfannau hamdden, lleoliadau cymunedol. Gwell rheolaeth o'r lleoliadau hyn i atal pobl rhag parcio'n anghyfreithlon.
47	Ni allaf feddwl am unrhyw beth.
48	Cyfleoedd i ddiffoddwyr tân llawn amser yng Ngwynedd.
49	Mwy o addysg ar gyfer henaïnt.
50	Ydych chi'n darparu gwasanaethau mewn gwahanol ieithoedd a BSL?
51	Llifogydd, gormod o ddŵr, fflachlifoedd, dŵr budr yn rhedeg oddi ar gaeau.
52	Pwy sy'n gyfrifol am lanhau ffyrdd? Mae'n rhaid iddyn nhw wneud yn well!

53	Llawer o bethau. Tanau gwyllt yn yr haf. Plant ddim yn sylweddoli'r risgiau mewn dŵr. Mae afon leol yn weddol fas, ond gall newid yn gyflym a dal pobl yn ddarwybod, yn enwedig os nad ydyn nhw'n lleol.
54	Tywydd.
55	Recriwtio mewn rhai ardaloedd.
56	Mwy o weithgarwch atal yn Nolgellau. Mae nifer cyfyngedig o staff yma ar hyn o bryd.
57	Na.
58	Ansawdd bywyd i bawb.
59	Achos ac effaith parcio ceir/faniau ar lwybrau.
60	Er mwyn arbed costau ac amser, bod yn effeithlon.
61	Toriadau ariannol i wasanaethau cyhoeddus. Dylech gael achos busnes cryf i sicrhau cyllid ychwanegol.
62	Mae mwd ar y ffyrdd yn risg enfawr i yrwyr eraill. Fe adawodd ffermwyr lanast llwyr ar y ffyrdd eleni. Dydyn nhw ddim yn glanhau fel yr oeddent yn arfer ei wneud.
63	Sgyrsiau am ddiogelwch mewn dŵr yn Llyn Tegid.
64	Gwella cyfleusterau ar gyfer menywod.
65	Gwneud mwy ynghylch goryrru. Mwy o ddamweiniau fferm.
66	Defnyddiwrch y ganolfan hamdden gymaint â phosibl.
67	Mae angen i chi ymgynghori â phlant ifanc hefyd. Blwyddyn 7, 8 a 9 ac ati. Nhw yw'r dyfodol. Maen nhw'n cynnig syniadau da. Safbwyntiau gwahanol
68	Wrth ofyn am rywedd/rhywioldeb, gallech ddefnyddio lle gwag i bawb ddiffinio eu dewisiadau gan ddefnyddio eu geiriau eu hunain. Mae'r dull hwn yn gynhwysol.
69	Peryglon diogelwch mewn dŵr ym Mangor.
70	Dim y gallaf feddwl amdano.
71	Gallai meysydd gwaith newydd neu well gynnwys gweithio'n agosach gydag elusennau a'r sector gwirfoddol.
72	Ymosodiadau terfysgol ar leoliadau lleol, swyddfeydd ASau, addoldai. Ystyried effaith twf i bêl-droed yn Wrecsam.
73	Rôl ddeuol diffoddwr tân a pharafeddyg fel y maent yn ei wneud yn UDA.
74	Na.
75	Dim ar hyn o bryd.
76	Rwy'n credu bod pethau'n mynd yn dda, felly does gen i ddim syniad beth allwch chi ei ddweud.
77	Wedi darparu rhestr o risgiau ar y dudalen flaen.
78	Ystyriwch ddod yn sefydliad achrededig. Mae cyflogwyr blaengar bellach yn cydnabod gofalu fel rhwystr i recriwtio a chadw aelodau presennol o'u sefydliad. Mae'r cyflogwyr hyn yn cydnabod y bydd gofalu yn cael effaith gynyddol ar eu gweithwyr a'u busnes o ganlyniad. Ar hyn o bryd mae 90% o ofalwyr sy'n gweithio yn 30 oed neu'n hŷn – gweithwyr yn anterth eu cyflogaeth. Canfu Cyfrifiad 2021 fod y gyfran fwyaf o bobl sy'n gofalu yng Nghymru yn dod o'r grŵp oedran 55-59.
79	Peiriant tân yn Llannerch Banna i ddarparu ar gyfer Owrtyn, Hanmer a Bronington. Gormod o ddibyniaeth ar Whitchurch a gorsafoedd tân eraill yn Lloegr.
80	Ffermydd sydd â chynlluniau i gael caeau'n llawn paneli solar. Mae'r bylchau rhwng paneli yn dynn, allwch chi gael injan dân i dân pe bai un yn dechrau ar fferm solar?
81	Gorsaf dân ym Mae Cinmel? Os na, pam ddim?
82	Ymgyrch i wahardd beiciau cwad ar ffyrdd mewn ardaloedd trefol.
83	Achub anifeiliaid. Hefyd, gwasanaethau achub ar y mynydd rhag ofn y bydd cyllid yn cael ei dynnu oddi ar dimau achub ar y mynydd presennol.
84	Mae gwasanaethau'n ymddangos yn iawn, ond byddwch yn gynhwysol o ran sut rydych chi'n eu darparu.
85	Prynwch danwydd mewn crynswth i arbed costau.

86	Ddim mewn gwirionedd.
87	Parhewch â'r gwaith da o drefnu digwyddiadau cymunedol.

Atodiad H

Cyf	Sylwadau Cydraddoldeb, Amrywiaeth a Chynhwysiant (EDI)
1	Yn eich Asesiad o'r Effaith ar Gydraddoldeb: Mae iechyd meddwl a lles yn cynnwys grŵp eang o bobl sy'n profi hwyliau isel, pryder, iselder ac ati. Mae gan bawb iechyd meddwl a lles personol sy'n gallu disgyn o ddydd i ddydd. Dylai hyn gynnwys pawb, nid dim ond ychydig sydd ag anhwylderau iechyd meddwl. Mae ymarfer mapio cynhwysfawr wedi nodi elusennau iechyd meddwl a grwpiau cymorth ym mhob un o dri maes y gwasanaeth. Beth yw'r tri maes hyn? Pa Elusennau? Angen sôn am y cynlluniau cynnal y Gwasanaethau.
2	Er bod yr Asesiad o'r Effaith ar Gydraddoldeb yn cymryd camau clodwiw wrth fynd i'r afael â phryderon cynwysoldeb ehangach, gellid ei wella trwy fynd i'r afael yn uniongyrchol â chyfleusterau anneauidd a ffurfioli amser ar gyfer iechyd meddwl a lles yn y gweithle. Er bod yr Asesiad o'r Effaith ar Gydraddoldeb yn cydnabod pwysigrwydd ymgysylltu â'r cymunedau traws ac anneauidd, nid yw'n mynd i'r afael yn benodol â'r angen am gyfleusterau newid a chawod gynhwysol, di-ryw. Mae'r cyfleusterau hyn yn hanfodol ar gyfer creu amgylchedd mwy croesawgar a pharchus ar gyfer unigolion anneauidd. Er bod yr Asesiad o'r Effaith ar Gydraddoldeb yn sôn am iechyd meddwl a lles fel blaenoriaeth ac yn cynnwys cynlluniau ar gyfer ymgysylltu ag elusennau a grwpiau cymorth iechyd meddwl, nid yw'n awgrymu ffurfioli amser penodol o fewn y diwrnod gwaith ar gyfer gweithgareddau iechyd meddwl a lles na mewnbwn cynwysoldeb rheolaidd. Byddai cael awr strwythuredig ar gyfer hyn yn rhoi'r amser a'r lle angenrheidiol i ddiffoddwyr tân fynd i'r afael â'u hiechyd meddwl yn rhagweithiol, gan gyfrannu at eu lles personol a'u heffeithiolrwydd gweithredol. Gall mewnbwn EDI rheolaidd ac amserol helpu i gynnal gweithle cynhwysol.
3	Mae'n dal i ymddangos bod gwahaniaeth enfawr rhwng y llyfr llwyd a'r llyfr gwyrdd. Nid yw treuliau a lwfansau yn cael eu cymeradwyo yn gyfartal. Nid yw'n ymddangos bod cyfleoedd DPP a hyfforddiant ar gael ar gyfer y llyfr gwyrdd yn yr un modd ag y mae gan lyfr llwyd gyllidebau enfawr i ddatblygu staff gweithredol. Mae angen mwy o hyfforddiant arweinyddiaeth a rheoli. Mae [REDACTED] yn gwneud gwaith da gyda'r adnoddau sydd ganddi ac mae'r cynadleddau sy'n cael eu trefnu yn fuddiol. Rwy'n teimlo bod angen cyfleoedd hyfforddi mwy anffurfiol a ffurfiol ar gyfer staff y llyfr gwyrdd, yn enwedig er mwyn helpu i ddatblygu arweinwyr y dyfodol, a byddai'n ffordd effeithiol o ddatblygu arweinwyr y dyfodol cyn bod ganddynt gyfrifoldebau arweinyddiaeth. Gallai mwy o ffocws fod ar anabledd. Er bod rhwydweithiau a hyfforddiant niwroamrywiaeth wedi cael eu croesawu fel nodwedd o'r Gwasanaeth, nid oes digon yn cael ei wneud o ran anabledd corfforol ac mae angen mwy o egni ac arweinyddiaeth gan Dîm Arweinyddol y Gwasanaeth ac arweinwyr
4	Mae angen i fusnesau feddwl am well cefnogaeth i staff newydd [o dramor]. Nid ydym yn gwybod unrhyw beth [h.y. protocolau diogelwch].
5	Roeddech chi'n sôn bod [y Gwasanaeth] yn addysgu plant drwy ysgolion, ond beth am blant sydd ddim yn mynd i'r ysgol? Dylech ystyried sut mae'r Gwasanaeth yn darparu ar gyfer plant sy'n cael eu haddysgu gartref a'r rhai sydd wedi'u heithrio.
6	Mae'n dda gweld Gwasanaeth Tân Gogledd Cymru yn y digwyddiadau hyn [a drefnir gan Awtistiaeth Cymru].
7	Recrwtio mwy o bobl LDHTC.
8	Cydraddoldeb rhywiol yn ei ystyr ehangaf. Mae trawsffobia yn beth go iawn pan fyddwch chi'n ei brofi bron bob dydd.
9	Creu gwybodaeth mewn mwy o ieithoedd i helpu'r rhai nad ydynt yn Gymraeg/Saesneg iaith gyntaf.
10	Anghenion pobl traws, iechyd meddwl ac anabledd sy'n aml yn cael eu gadael ar ôl.

11	Sut mae pobl heb ffôn symudol yn cysylltu â'r gwasanaeth tân (h.y. ffonio 999). Nid yw blychau ffôn yn bodoli mwyach. Mae symudiad tuag at bobl nad oes ganddynt/yn defnyddio dyfeisiau ffôn symudol. Ni all rhai pobl fforddio cael ffôn ychwaith [statws economaidd-gymdeithasol].
12	Ystyriwch bob grŵp oedran.
13	Dylai'r holl staff yn eich gwasanaeth sy'n ymgysylltu â'r gymuned gysylltu â MIND ac elusennau iechyd meddwl eraill.
14	Iechyd Meddwl a Lles.
15	Peidiwch â gwahaniaethu yn erbyn pobl â diagnosis iechyd meddwl hanesyddol.
16	Mae eich asesiad o'r effaith ar gydraddoldeb yn ddefnyddiol. Mae'n dda gweld iechyd meddwl yn cael ei ystyried.
17	Mae gan ffoaduriaid anghenion unigryw. Mae'n braf eich bod wedi meddwl amdanom [Ffoaduriaid a phobl sy'n byw yn yr ardal sydd wedi cyrraedd drwy'r rhaglen adsefydlu].
18	Diogelwch mewn dŵr, ymgyrchoedd atal boddi a chydabod pobl (grwpiau ethnig o bobl) sydd ddim yn gall nofio. Fe gollodd un teulu yn y grŵp eu mab y llynedd mewn digwyddiad boddi yn Abermo.
19	Ystyriaethau myfyrwyr. Oedran, ffactorau pontio'r cenedlaethau, gwerthoedd dan arweiniad, niwrowahaniaeth, rhywioldeb ac amrywiaeth rhywedd.
20	Buddsoddiad cyfartal ym mhob maes diogelwch tân. Bwlch enfawr mewn Tai Amlfeddiannaeth ar hyn o bryd.
21	Risgiau i fyfyrwyr a phobl ifanc.
22	Gwahaniaethau diwylliannol.
23	Myfyrwyr rhyngwladol.
24	Anghydraddoldeb a hiliaeth.
25	Hiliaeth a throseddau casineb.
26	Meddyliwch am y rhwystrau y mae oedolion ifanc yn wynebu yn Addysg Uwch [Prifysgol] a sut y gallwch greu swyddi rhan-amser i fyfyrwyr llawn amser wrth iddynt astudio.
27	Mae poblogaeth myfyrwyr yn farchnad unigryw gydag ymddygiadau rhyfedd, oddi cartref am y tro cyntaf ac ati.
28	Myfyrwyr rhyngwladol.
29	Sicrhau bod y Gymraeg yn cael ei datblygu a'i chynnal.
30	Sut mae hyrwyddo [Recriwtio] yn targedu pobl iau. [Cyfeiriad penodol at recriwtio ar alwad ym Mwcle].
31	Gwasanaeth anghyson ym Mwcle [Sylw a wnaed wrth gyfeirio at nad yw Bwcle ar gael rywfaint o'r amser].
32	Hen bobl, dybiwn i.
33	Ystyriwch sut y byddwch chi'n siarad [cyfathrebu] gyda phobl hŷn [O gefndir Pwyleg sy'n siarad ychydig iawn neu ddim Cymraeg/Saesneg].
34	Dylai eich ymrwymiad a'ch ymgysylltiad mewn ardaloedd gwledig fod yn gyfartal â phopeth sy'n digwydd mewn trefi mwy a Wrecsam.
35	Gwella'r ymateb ym mhob ardal, nid dim ond Wrecsam a'r Rhyl.
36	Pobl hŷn. Symudedd cyfyngedig.
37	Y rhai ag anableddau corfforol a'r rhai sydd wedi'u hynysu [diffyg symudedd cymdeithasol].
38	Rwy'n credu dim ond bod yn ystyriol o sut mae pobl yn ystyried ei hunain ac os ydych chi'n ei gael yn anghywir, cywirwch eich hun, ymddiheuro a symud ymlaen.
39	Gofynion mynediad a chael gwared ar rwystrau i ymuno. Meddwl am bobl sydd heb gymwysterau TGAU.
40	Mynediad. Adnoddau mewn Pwyleg.
41	Mwy o amrywiaeth i bobl nad ydynt yn cyd-fynd â'r gwasanaeth tân ystrydebol.

42	Anghydraddoldeb. Dim mynediad cyfartal i wersi nofio mewn ysgolion. Darpariaeth gwersi nofio wael.
43	Diweddarau gwefan gwasanaeth Tân ac Achub Gogledd Cymru.
44	Creu swyddi i bobl leol. Mae'r gwasanaeth tân yn tueddu i ddenu pobl o Loegr pan fo digon o bobl leol i ddewis ohonynt.
45	Gweithio gyda chyflogwyr lleol i greu rolau deuol.
46	Pobl yn byw'n hirach, ond ddim yn iach.
47	Rydyn ni [pobl hŷn dros 65 oed] yn fwy tebygol o ddisgyn. Anaml y byddwn yn mynd allan ar ein pennau ein hunain nad yw'r un peth â bod ar ein pennau ein hunain [teimlo ei bod wedi colli ymdeimlad o annibyniaeth]
48	Diffyg mynediad oherwydd parcio gwael ar y stryd
49	Mae angen ystyriaeth ofalus o adleoli staff yn y dyfodol.
50	Cydraddoldeb o ran darpariaeth gwasanaeth tân.
51	Ystyriaethau BSL Byddar. Colli clyw.
52	Y gallu i gael mynediad i'r un gwasanaethau â Chaernarfon a Bangor.
53	Diolch am wrando arnom.
54	Pobl mewn cadeiriau olwyn a chadeiriau olwyn pweredig.
55	Mynediad prydlon i'r gwasanaeth tân.
56	Mae gwella cyfleusterau menywod yn rhwystr cyffredin.
57	Dim sylwadau.
58	Meddwl am bob crefydd.
59	Sicrhau nad yw ardaloedd poblog yn gweld gostyngiad mewn diffoddwyr tân, peiriannau tân neu orsafoedd tân.
60	Risgiau i ardal mewn ymateb i ymosodiad terfysgol neu ffrwydrad ar raddfa fawr i orsaf danwydd gyferbyn â'r Brifysgol neu ffatri gemegol ar ystâd ddiwydiannol.
61	Y gwerth gorau am arian. Ystyried rôl ddeuol, mynd i'r afael â risgiau CPR ac ymatebwyr cyntaf pan fydd ambiwlansys yn gorfod aros yn adrannau brys ysbytai.
62	Caffael ac o ble rydych chi'n prynu eitemau, o ble mae eitemau rydych chi'n eu prynu yn cael eu gwneud, caethwasiaeth fodern ac ati.
63	Da gweld rhywedd yn cael ei gynnwys.
64	Gofalwyr (cyflogedig a di-dâl).
65	Mae'r gwasanaeth tân wedi ymdrin ag ethnigrwydd yn fras ac mae'n amlwg eich bod yn ymgysylltu â ni.
66	Nid oes cydraddoldeb o ran y gwasanaeth mewn ardaloedd gwledig i'r dwyrain o Wrecsam.
67	Mae angen ymgorffori BSL drwy unrhyw beth.

Atodiad I

Cyf	SYLWADAU A DDERBYNIWYD Y TU ALLAN I'R YMGYNGHORIAD (Facebook, e-bost ac ati)
1	Pwnc: Cynllun Rheoli Risg Cymunedol 2024 – 2029 Ysgrifennaf i'ch canmol ar gyflwyniad eich "Cynllun Rheoli Risg Cymunedol 2024 - 2029" fel y'i cyhoeddwyd ar eich gwefan yn yr hyperddolen canlynol. https://www.tangogleddcymru.llyw.cymru/media/dn2bq1fx/nwfrs-community-risk-management-plan-2024-2029-cymraeg.pdf Ysgrifennaf i holi a yw'r Gwasanaeth Tân ac Achub wedi cynnal unrhyw asesiadau risg ac wedi cyhoeddi canllawiau ar sut y dylid rheoli tanau tyrbinau gwynt ar safleoedd diwydiannol mewn lleoliad coedwigaeth yng Nghymru. Mae'r 10 ardal a aseswyd ymlaen llaw ar gyfer safleoedd ynni gwynt diwydiannol wedi'u hamlinellu yn "Cymru'r Dyfodol: y cynllun cenedlaethol 2040" Llywodraeth Cymru. Atgynhyrchir y cynllun isod yn Atodiad 1 er mwyn eich hwylustod. Mae llawer o'r prosiectau ynni gwynt arfaethedig, sydd bellach yn cael eu cyflwyno ar gyfer caniatâd cynllunio, yn cynnwys tyrbinau gwynt ag uchder o lefel y ddaear oddeutu 200 metr, gan greu amgylchedd heriol i'r Gwasanaeth Tân, yn enwedig mewn lleoliad coedwig ar ucheldir. Fel y gwyddoch yn ddiâu, mae nifer o danau wedi'u cofnodi ar safleoedd ynni gwynt mewn gwahanol wledydd. Mae ffotograff nodweddiadol wedi'i gynnwys yn Atodiad 2 isod. Byddwn yn ddiolchgar pe gallech roi ystyriaeth i gynnwys manylion - yn eich Cynllun Rheoli Risg - o sut y dylid rheoli unrhyw dân yn y dyfodol ar y safleoedd diwydiannol hyn i liniaru'r risg i'r cyhoedd a gweithredwyr safleoedd yn gyffredinol. Edrychaf ymlaen at eich sylwadau ar adeg cyfleus i chi.. Diolch yn fawr.
2	Dyma ni'n mynd eto!
3	Ydych chi'n cynhyrchu adolygiad darpariaeth tân o fewn hwn o gwbl? O ystyried y siom ynghylch lleihau'r peiriannau amser llawn y tro diwethaf, byddai'n dda gwybod.

Cynllun Gweithredu Rheoli Risg Cymunedol

(CRMIP) Ymgynghoraid 2025-26

Adroddiad Dadansoddiad Effaith Cydraddoldeb

Gwasanaeth Tân ac Achub
Fire and Rescue Service

**ATAL AMDDIFFYN YMATEB
PREVENTING PROTECTING RESPONDING**

Tudalen Cynnwys

Cyflwyniad	3
Cefndir a Chyd-destun yr Ymgynghoriad ar y Cynllun (CRMP).....	3
Dadansoddiad o'r Effaith ar Gydraddoldeb: Y Cyd-destun Cyfreithiol	4
Dyletswydd Cydraddoldeb y Sector Cyhoeddus.....	5
Methodoleg	6
Demograffeg Ardal Gwasanaeth Tân ac Achub Gogledd Cymru..	7
Oedran.....	8
Anabledd.....	9
Rhywedd.....	10
Cyfeiriadedd Rhywiol	10
Ailbennu Rhywedd.....	11
Beichiogrwydd a Mamolaeth	13
Hil.....	13
Crefydd a/neu Gred.....	15
Priodas a Phartneriaeth Sifil	15
Ystyriaethau'r Gymraeg	17
Ystyriaethau Economaidd-gymdeithasol	17
Ymgysylltiad ac Ymgynghoriad â Grwpiau Cydraddoldeb Penodol	21
Crynodeb o Ganfyddiadau'r Dadansoddiad o'r Effaith ar Gydraddoldeb.....	22
Egwyddor Pobl.....	22
Egwyddor Atal	23
Egwyddor Diogelu	26
Egwyddor Ymateb.....	28
Egwyddor Amgylcheddol.....	29

Cyflwyniad

Datblygwyd yr adroddiad dadansoddi Effaith ar gydraddoldeb hwn ochr yn ochr ag adroddiad ymgynghori'r gwasanaeth ynghylch ei Gynllun Rheoli Risg Cymunedol (CRMIP) 2025-2026 yn dilyn y cyfnod ymgynghori rhwng 22 Hydref a 16 Rhagfyr 2024. Mae ymgysylltu'n benodol â gwahanol grwpiau buddiant ym maes cydraddoldeb yn ystod y cyfnod ymgynghori wedi'n helpu i greu darlun o'r hyn mae pobl yn ei deimlo am y ffrydiau gwaith rydym yn eu cynnig, eu barn ynglŷn â risg ac i asesu a allai unrhyw un o'r cynlluniau arfaethedig roi grwpiau penodol o bobl neu gymunedau dan anfantais.

Nod cyffredinol yr adroddiad dadansoddi cydraddoldeb hwn yw tynnu sylw at themâu penodol a ddaeth i'r amlwg yn ystod ymgynghoriad CRMIP 2025-26. O'r dadansoddiad hwn, gallwn weld ble mae'r risgiau posibl o wahaniaethu a rhoi mesurau ar waith i liniaru hynny. Fel y'i diffinnir gan Reoliadau Deddf Cydraddoldeb 2010 (Dyletswyddau Statudol) (Cymru) 2011, bydd yr adroddiad hwn yn canolbwyntio ar y nodweddion gwarchodedig sy'n dod o fewn Dyletswydd Cydraddoldeb y Sector Cyhoeddus (Dyletswydd Cydraddoldeb y Sector Cyhoeddus - PSED) ac o fewn y Ddyletswydd Economaidd-Gymdeithasol yng Nghymru, yn ogystal ag ystyried unrhyw oblygiadau posibl i'r iaith Gymraeg, yn unol â gofynion Safonau'r Gymraeg.

Cefndir a Chyd-destun yr Ymgynghoriad ar y CRMIP

O dan Fesur Llywodraeth Leol (Cymru) 2009 a Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) 2015, mae'n rhaid i wasanaethau Tân ac Achub yng Nghymru ymgynghori ynglŷn â'r trefniadau y maent yn bwriadu eu rhoi ar waith i sicrhau gwelliannau parhaus a'r amcanion a'r safonau gwella y maent yn bwriadu eu gosod i'w hunain.

Mae Cynllun Corfforaethol tair blynedd blaenorol y gwasanaeth (2021-24) bellach wedi dod i ben. Yn ei le, mae'r gwasanaeth wedi mabwysiadu Cynllun Rheoli Risg Cymunedol pum mlynedd gyda chynlluniau gweithredu blynyddol, yn seiliedig ar fframwaith strategol a ddatblygwyd gan Gyngor Cenedlaethol y Penaethiaid Tân. Bwriedir iddo ein cynorthwyo i wneud penderfyniadau tryloyw y gallwn eu cyfiawnhau a helpu Gwasanaethau Tân ac Achub i weld cyfleoedd i gydweithredu â sefydliadau partner yn haws. Wrth ddatblygu'r cynllun hwn, mae gofyniad i 'ymgynghori ac ymgysylltu'n effeithiol' (yn unol â threfniadau llywodraethiant y gwasanaeth) gyda chymunedau, staff a rhanddeiliaid ar gamau priodol o'r broses gynllunio ar gyfer rheoli risg cymunedol.

Mae dogfen y Cynllun yn nodi'r risgiau a'r heriau disgwyledig y gallai'r Gwasanaeth eu hwynebu o fewn y pum mlynedd nesaf, felly mae'n hanfodol bwysig casglu adborth gan bobl o bob cefndir fel rhan o'r broses hon.

Dadansoddiad o'r Effaith ar Gydraddoldeb: Y Cyd-destun Cyfreithiol

Mae Dyletswydd Cydraddoldeb y Sector Cyhoeddus (PSED) yn rhan o Reoliadau Deddf Cydraddoldeb 2010 (Dyletswyddau Statudol) (Cymru) 2011 a daeth i rym ym mis Ebrill 2011.

Mae adran 149 y Ddeddf Cydraddoldeb yn nodi'r brif ddyletswydd ac yn datgan bod rhaid i awdurdodau, wrth arfer eu swyddogaethau, "roi sylw dyledus i'r angen i" ddileu unrhyw ymddygiad a waherddir gan y Ddeddf. Mae hyn yn cynnwys gwahaniaethu, aflonyddu ac erlid sy'n gysylltiedig â'r Nodweddion 'Gwarchodedig', sy'n cynnwys:

- Oedran
- Anabledd (gan gynnwys cyflyrau iechyd hirdymor)
- Ailbennu rhywedd
- Priodas a Phartneriaeth Sifil
- Beichiogrwydd a Mamolaeth
- Hil (ethnigrwydd)
- Crefydd neu Gred
- Rhywedd
- Cyfeiriadedd Rhywiol

Er bod 'priodas a phartneriaeth sifil' hefyd yn nodwedd warchodedig, o dan Ddeddf Cydraddoldeb 2010, nid yw'r Ddyletswydd Cydraddoldeb yn ei chwmpasu yn yr un modd â'r nodweddion gwarchodedig eraill a restrir uchod ac at ddibenion y ddyletswydd y mae i ddileu gwahaniaethu. Mae'n bwysig nodi y daeth Adran 1 o 'Ddyletswydd economaidd-gymdeithasol' y Ddeddf Cydraddoldeb i rym yng Nghymru ar 31 Mawrth 2021, ac mae hyn yn gofyn am yr un sylw dyledus â'r naw nodwedd warchodedig a restrir uchod.

Mae Mesur y Gymraeg (Cymru) 2011 hefyd yn ystyriaeth gyfreithiol arall sydd wedi'i chynnwys yn y Dadansoddiad o'r Effaith ar Gydraddoldeb (Dadansoddiad o'r Effaith ar Gydraddoldeb - EIA). Wrth gydymffurfio â'r safonau ar gyfer Lluo Polisi, sy'n rhan o hysbysiad cydymffurfio â Safonau Iaith Gymraeg y Gwasanaeth, nodir bod rhaid ystyried unrhyw effeithiau, boed yn gadarnhaol neu'n niweidiol ar y Gymraeg. Rhaid i'r Dadansoddiad gynnwys unrhyw beth a ganfuwyd sy'n effeithio ar y cyfleoedd i bobl ddefnyddio'r Gymraeg a pheidio â thrin y Gymraeg yn llai ffafriol na'r Saesneg.

Mae gan Ddyletswydd Cydraddoldeb y Sector Cyhoeddus dair prif agwedd, sef:

1. Dileu gwahaniaethu, aflonyddu, erledigaeth ac unrhyw ymddygiad arall a waherddir gan neu o dan y Ddeddf hon.
2. Hyrwyddo cyfle cyfartal rhwng personau sy'n rhannu nodwedd warchodedig berthnasol a phersonau nad ydynt yn ei rhannu.
3. Meithrin perthynas dda rhwng personau sy'n rhannu nodwedd warchodedig berthnasol a phersonau nad ydynt yn ei rhannu.

Mae rhoi sylw dyledus i'r angen i 'hyrwyddo cyfle cyfartal' rhwng y rhai sy'n rhannu nodwedd warchodedig a'r rhai nad ydynt, yn cynnwys sylw dyledus i'r angen i ddileu neu leihau anfanteision a wynebwr ganddynt. Mae rhoi sylw dyledus hefyd yn golygu bod sefydliadau cyhoeddus, fel GTAGC, yn cymryd mesurau i ddiwallu anghenion pobl o'r fath lle mae'r anghenion hynny'n wahanol i rai pobl nad oes ganddynt y nodwedd honno, ac yn annog y rhai sydd â nodwedd warchodedig i gymryd rhan mewn bywyd cyhoeddus.

Fel rhan hanfodol o fodloni eu Dyletswydd Cydraddoldeb, mae awdurdodau cyhoeddus yn cynnal Dadansoddiad o'r Effaith ar Gydraddoldeb. Bydd hyn yn cael ei ddogfennu drwy gwblhau Asesiad o'r Effaith ar Gydraddoldeb (Asesiad o'r Effaith ar Gydraddoldeb - EqIA). Asesiad o bolisi arfaethedig y sefydliad yw'r Dadansoddiad o'r Effaith ar Gydraddoldeb, neu newid i bolisi sy'n bodoli eisoes, fel y gellir penderfynu a yw'r polisi yn cael effaith anghyfartal ar bobl sydd â'r nodweddion gwarchodedig. Er nad oes cyfarwyddyd penodol am sut i wneud hyn bellach, mae cyfraith achos wedi cynnig canllawiau i ni ar sut i gynnal dadansoddiad o'r effaith ar gydraddoldeb, sef:

- Sicrhau bod cofnod ysgrifenedig o'r ystyriaethau cydraddoldeb sy'n cael eu hystyried.

- Sicrhau bod unrhyw broses o wneud penderfyniadau yn cynnwys. ystyriaeth i'r camau a fyddai'n helpu i osgoi neu liniaru unrhyw effeithiau negyddol ar grwpiau cydraddoldeb penodol.
- Sicrhau bod y penderfyniadau a wneir yn cael eu gwneud ar sail tystiolaeth, a
- Sicrhau bod y broses benderfynu yn dryloyw.

Methodoleg

Yn seiliedig ar dair prif agwedd y Ddyletswydd Cydraddoldeb (a restrwyd yn gynharach), mae'r adroddiad hwn yn tynnu sylw at wahanol themâu a ddaeth i'r amlwg o adborth a gafwyd mewn ymateb i'r un cwestiynau a gafodd eu cynnwys mewn holiaduron ar-lein a grwpiau ffocws.

Mae'r adroddiad hwn a'r Asesiad o'r Effaith ar Gydraddoldeb (EqIA) sy'n cyd-fynd ag ef yn canolbwyntio ar ganfyddiadau sy'n ymwneud â chydraddoldeb a gafwyd mewn ymgynghoriad cyhoeddus a gynhaliwyd rhwng 22 Hydref a 16 Rhagfyr 2024.

Cysylltwyd â thua 70 o sefydliadau partner a grwpiau cymunedol gwahanol i helpu i hyrwyddo'r ymgynghoriad. Ymhlith y partneriaid hyn roedd grwpiau buddiant ym maes cydraddoldeb a oedd yn cynnwys grwpiau cymunedol, elusennau a sefydliadau sy'n cefnogi grwpiau penodol o bobl (h.y. grwpiau lleiafrifoedd ethnig, pobl ifanc, pobl sy'n byw gyda dementia, ymhlith eraill). Roedd rhai grwpiau buddiant ym maes cydraddoldeb yn hapus i gwblhau a hyrwyddo'r holiadur ar-lein ymhlith eu haelodau, tra bod yn well gan y rhan fwyaf o grwpiau drefnu grŵp ffocws a oedd yn eu galluogi i roi adborth yn uniongyrchol. Aeth grwpiau ffocws wyneb yn wyneb hefyd i'r afael â'r rhwystrau y mae rhai pobl yn eu profi yn ymwneud ag iaith, sgiliau cyfathrebu cyfyngedig, y rhai sydd wedi'u hallgáu'n ddigidol a phobl y mae'n well ganddynt siarad â pherson a gofyn cwestiynau.

Mae'r adroddiad hwn yn dod â manylion ein gweithgarwch ymgysylltu ac ymgynghori at ei gilydd; demograffeg ardal ATAGC, gan gyfeirio'n benodol at nodweddion gwarchodedig; effaith bosibl y gweithgareddau sydd ar y gweill o safbwynt y pum egwyddor, yn benodol o ran cydraddoldeb mynediad; ac unrhyw ffactorau lliniaru a fydd yn helpu i reoli a lliniaru unrhyw risgiau posibl sy'n gysylltiedig â'r cynlluniau.

Demograffeg Ardal Gwasanaeth Tân ac Achub Gogledd Cymru

Mae gan Ogledd Cymru boblogaeth o tua 687,000 o bobl sy'n byw dros ardal ddaearyddol o 2,383 milltir sgwâr (neu 6,172 cilomedr sgwâr). Mae'r rhanbarth yn cynnwys chwe sir, sef Conwy, Sir Ddinbych, Sir y Fflint, Gwynedd, Ynys Môn a Wrecsam. Mae ganddi dirwedd amrywiol, gan gynnwys Parc Cenedlaethol Eryri, ardaloedd arfordirol, a chymunedau gwledig. Mae cysylltiadau da i'r rhanbarth, gyda phrifyrdd mawr, rheilffyrdd, a phorthladdoedd yn ei chysylltu gyda gweddill y DU ac Ewrop.

Y ddinas fwyaf yng Ngogledd Cymru yw Wrecsam, sy'n gweithredu fel canolbwynt ar gyfer masnach a diwydiant, tra bod cytrefi mawr eraill yn cynnwys Bangor, Caernarfon, Bae Colwyn, Glannau Dyfrdwy, Llandudno a'r Rhyl. Mae'r rhanbarth hefyd yn gartref i sawl prifysgol a choleg, gan ddarparu cronfa dalent gref ar gyfer busnesau lleol a rhyngwladol sydd wedi'u lleoli yma. Yn ogystal, mae'r rhanbarth yn gyrchfan boblogaidd i dwristiaid, gan ddenu ymwelwyr o bob cwr o'r byd gyda'i harfordir trawiadol, ei hanes cyfoethog, a'i diwylliant unigryw.

Mae'r Gymraeg, fel iaith byw, yn parhau i fod wrth wraidd yr hunaniaeth Gymreig fodern. Mae mwynhau bywyd teuluol, addysg, gwaith a hamdden drwy gyfrwng y Gymraeg yn dystiolaeth o bwysigrwydd yr iaith i bobl Cymru.

O ran y 687,000 o bobl sy'n byw yng Ngogledd Cymru, mae data Cyfrifiad 2021¹ yn nodi bod 22.3% o'r boblogaeth yn 65 mlwydd oed a hŷn. O'r holl awdurdodau lleol ledled Cymru, Conwy (27.4%) ac Ynys Môn (26.4%) sydd â'r canrannau uchaf o bobl 65 oed a hŷn. Conwy (1.5%) sydd â'r ganran uchaf o bobl 90 oed yng Nghymru.

Gyda chroestoriadedd mewn golwg, mae'n ddefnyddiol edrych ar anabledd ac oedran oherwydd y gwahaniaeth nodedig yn y data rhwng 2011 a 2021, yn enwedig yn y grwpiau oedran iau a hŷn².

¹ Swyddfa Ystadegau Gwladol (2021) Amcangyfrifon o'r boblogaeth a chartrefi, Cymru: Cyfrifiad 2021, Canfuwyd yn: [Amcangyfrifon o'r boblogaeth a chartrefi Cymru - Y Swyddfa Ystadegau Gwladol \(ons.gov.uk\)](https://ons.gov.uk/cyfrifiad2021)

² Swyddfa Ystadegau Gwladol (2023b) Anabledd yn ôl Oedran, Rhyw ac Amddifadedd, Cymru a Lloegr: Cyfrifiad 2021. Canfuwyd yn: [Anabledd, Cymru a Lloegr - Y Swyddfa Ystadegau Gwladol \(ons.gov.uk\)](https://ons.gov.uk/abledd)

Ar gyfer menywod rhwng 15 a 19 oed roedd canran yr anabledd yn 13.3% yn 2021, sy'n 8.1 pwynt canrannol yn uwch nag yn 2011 a 7.9 pwynt canrannol yn uwch nag yn 2001. Parhaodd y duedd hon i'r grŵp oedran 20 i 24 oed, lle cynyddodd nifer yr achosion o anabledd yn sylweddol, o 6.2% yn 2011 i 17.9% yn 2021. Ar gyfer dynion, roedd yr achosion cynyddol o anabledd yn 2021 yn dechrau mewn oedrannau cynharach; roedd 8.6% o fechgyn 5 i 9 oed yn anabl yn 2021, o'i gymharu â 5.6% yn 2011 a 6.5% yn 2001³.

Mae poblogaeth Gogledd Cymru yn llawer amrywiol llai o ran ethnigrwydd nag ar draws Cymru a Lloegr yn gyffredinol a nododd 96.8% o'r boblogaeth eu bod yn "Wyn" yng nghyfrifiad 2021. Yng Ngogledd Cymru, roedd y cyfrannau uchaf o bobl o "Unrhyw gefndir Gwyn arall" yn 2021 yn Wrecsam (4.8%) a Sir y Fflint (3.9%) a'r isaf yn Ynys Môn (1.9%)⁴.

Oedran

Gall oedran unigolyn, ynghyd â ffactorau ychwanegol megis 'nodweddion gwarchodedig' eraill, effeithio ar eu mynediad at wasanaethau cyhoeddus. Gall unigolion hefyd ddioddef gwahaniaethu ac anghydraddoldebau oherwydd eu hoedran.

Canfu Arolwg Cymdeithasol Ewrop 2012 mai gwahaniaethu ar sail oedran oedd y math mwyaf cyffredin o ragfarn a wynebwyd yn y DU, gyda 28% o'r ymatebwyr yn dweud eu bod wedi wynebu rhagfarn ar sail eu hoedran. Yn yr adran hon y categori oedran y rhoddir y sylw mwyaf iddo yw 65+, gan mai dyma'r band oedran sy'n wynebu'r gwahaniaethu mwyaf ar sail oedran. Mae dadansoddiad o ddata Cyfrifiad 2021 yn dangos bod trigolion Gogledd Cymru sy'n 65 oed neu'n hŷn yn fwy tebygol na'r rhai o dan 65 oed i:

- Fod â salwch hirdymor sy'n eu cyfyngu.
- Bod ag iechyd gwael.
- Bod yn byw ar eu pennau eu hunain.

³ Swyddfa Ystadegau Gwladol (2023b) Anabledd yn ôl Oedran, Rhyw ac Amddifadedd, Cymru a Lloegr: Cyfrifiad 2021. Canfuwyd yn: [Anabledd, Cymru a Lloegr - Y Swyddfa Ystadegau Gwladol \(ons.gov.uk\)](https://ons.gov.uk/y-statbase/articles/anabledd-cymru-a-lloegr-y-swyddfa-ystadegau-gwladol)

⁴ Llywodraeth Cymru (2022) Grŵp ethnig, hunaniaeth genedlaethol, iaith a chrefydd yng Nghymru - Cyfrifiad 2021. Canfuwyd yn: [Grŵp ethnig, hunaniaeth genedlaethol, iaith a chrefydd yng Nghymru \(Cyfrifiad 2021\) | LLYW.CYMRU](https://llyw.cymru/grwp-ethnig-hunaniaeth-genedlaethol-iaith-a-chrefydd-yng-nghymru-cyfrifiad-2021)

Bod heb fynediad at gar:

- Bod yn darparu gofal di-dâl o 50 awr neu fwy yr wythnos.
- Bod yn byw mewn aelwyd heb wres canolog.

Roedd pobl dros 50 oed yn fwy tebygol na'r rhai o dan 50 oed i:

- Fod yn byw ar eu pennau eu hunain.
- Bod yn ynysig ac wedi'u heithrio.
- Bod yn darparu gofal di-dâl, a
- Bod heb unrhyw gymwysterau.

Mae'r ffaith bod y boblogaeth yn heneiddio yn golygu y bydd yna oblygiadau ariannol ac o ran adnoddau am ei bod yn debygol mai dyma'r oedran lle mae anghenion iechyd a gofal cymdeithasol unigolion yn cynyddu.

Anabledd

O dan Ddeddf Cydraddoldeb 2010, mae gan berson anabledd os oes ganddynt amhariad corfforol neu feddyliol sy'n cael effaith andwyol hirdymor sylweddol ar allu'r person hwnnw i gyflawni gweithgareddau arferol o ddydd i ddydd. Mae hyn yn gyson â diffiniad y broblem Cyfrifiad iechyd hirdymor sy'n cyfyngu.

Yn ôl data Cyfrifiad 2021, mae 20.7% o gyfanswm poblogaeth Gogledd Cymru yn dweud bod ganddynt anabledd a/neu gyflwr iechyd hirdymor. Y cyfartaledd cenedlaethol yng Nghymru yw 21.1% ac at ddibenion cymharu, mae'n 17.7% yn Lloegr⁵.

Mae cysylltiad agos rhwng anabledd ac oedran, gyda phobl hŷn yn fwy tebygol o fod yn anabl. Yng Ngogledd Cymru, mae data 2021 yn dangos mai'r grŵp oedran sydd â'r gyfran uchaf o bobl ag iechyd gwaeth na'r cyfartaledd yw'r rhai 65 oed a hŷn (12.5%), gyda'r gyfran isaf ymhlith y rhai 15 oed ac iau (0.5%). Gwelwyd hyn ym mhob awdurdod lleol gyda rhywfaint o fân amrywiad yn y canrannau.

⁵ Swyddfa Ystadegau Gwladol (2023c) Anabledd, Cymru a Lloegr: Cyfrifiad 2021. Canfuwyd yn:

[www.ons.gov.uk/peoplepopulationandcommunity/healthandsocialcare/healthandwellbeing/bulletins/disabilityenglandandwales/census2021#:~:text=In%20Wales%2C%20in%202021%2C%20a,\(23.4%25%2C%20696%2C000\)](https://www.ons.gov.uk/peoplepopulationandcommunity/healthandsocialcare/healthandwellbeing/bulletins/disabilityenglandandwales/census2021#:~:text=In%20Wales%2C%20in%202021%2C%20a,(23.4%25%2C%20696%2C000))

Yng Ngogledd Cymru, roedd y ganran uchaf o fewn y boblogaeth 17 oed neu iau oedd ag iechyd gwaeth na'r cyfartaledd rhwng 16 ac 17 oed (1.2% o'r boblogaeth hon), ac roedd y ganran isaf yng Ngogledd Cymru ymhlith y rhai 2 oed ac iau (0.3 % o'r boblogaeth hon). Roedd rhywfaint o amrywiad yn yr awdurdodau lleol er bod y ganran uchaf ymhlith y rhai 16 i 17 oed ym mhob awdurdod lleol ac eithrio Syr Ddinbych lle'r oedd y ganran uchaf ymhlith y rhai 15 oed (1.7% o'r boblogaeth hon). Nid yw'n bosibl cymharu'r data hwn â'r data a gynhwyswyd yn yr adroddiad blaenorol gan y defnyddiwyd ffynhonnell ddata wahanol.

Rhywedd

Yn ôl data Cyfrifiad 2021, poblogaeth Gogledd Cymru yn ôl rhywedd yw 51% benywaidd a 49% gwrywaidd. O'i gyfuno â ffactorau ychwanegol fel byw ar eich pen eich hun, statws cyflogaeth, incwm ariannol, anghenion iechyd a gofal cymdeithasol, mae ymchwil yn awgrymu y gall rhywedd person arwain at ganlyniadau anghyfartal. Mae pobl yn cael eu heffeithio'n anghyfartal gan eu rhywedd pan edrychwn ar wahanol gysyniadau gan gynnwys troseddau casineb a cham-drin domestig⁶, bwlch cyflog rhwng y rhywiau ac incwm ariannol⁷, cael mynediad at ofal iechyd⁸, iechyd meddwl⁹, Cam-drin domestig¹⁰ a gall unigolion hefyd brofi gwahaniaethu ac anghydraddoldebau oherwydd eu rhywedd¹¹.

Cyfeiriadedd Rhywiol

Mae cyfeiriadedd rhywiol yn derm cyffredinol sy'n cwmpasu hunaniaeth rywiol, atyniad ac ymddygiad. Yn ôl Stonewall¹², mae tua 7% o bobl yn nodi bod ganddynt gyfeiriadedd rhywiol sy'n golygu eu bod yn cael eu denu at bobl o fwy nag un rhywedd.

⁶ Stop Hate (2023) Trosedd Gasineb ar sail Rhywedd, Canfuwyd yn [www.stophateuk.org/about-hate-trosedd / troseddau casineb ar sail rhywedd/](http://www.stophateuk.org/about-hate-trosedd/troseddau-casineb-ar-sail-rhywedd/)

⁷ SYG (2022) Bwlch Cyflog Rhwng y Rhyweddau 2022, Canfuwyd yn www.ons.gov.uk/employmentandlabourmarket/peopleinwork/earningsandworkinghours/bulletins/genderpaygapintheuk/2022

⁸ SYG (2022) Bwlch Cyflog Rhwng y Rhyweddau 2022, Canfuwyd yn www.ons.gov.uk/employmentandlabourmarket/peopleinwork/earningsandworkinghours/bulletins/genderpaygapintheuk/2022

⁹ Sefydliad Iechyd Meddwl (2023) Dynion ac Iechyd Meddwl, Canfuwyd yn www.mentalhealth.org.uk/explore-mental-health/a-z-topics/men-and-mental-health

¹⁰ SYG (2021) Dioddefwyr Cam-drin Domestig, Canfuwyd yn www.ons.gov.uk/peoplepopulationandcommunity/crimeandjustice/articles/domesticabuse-victimcharacteristicsenglandandwales/yearendingmarch2022

¹¹ Sefydliad Siartredig Personél a Datblygu (2023) Rhywedd Cydraddoldeb Gwaith, Canfuwyd yn www.cipd.org.uk/views-and-insights/cipd-Viewpoint/gender-equality-work/

¹² Stonewall (2022) Rainbow Britain Report, Canfuwyd yn: www.stonewall.org.uk/system/files/rainbow_britain_report.pdf

Yn ôl Cyfrifiad 2021¹³, mae 89.4% o boblogaeth Cymru yn nodi eu bod yn heterorywiol neu'n syth, 7.6% o'r boblogaeth 'heb ateb', gyda 3% o'r boblogaeth yn nodi eu bod yn Hoyw, Lesbiaidd, Deurywiol neu 'arall'.

Mae ymchwil i brofiad pobl o ddefnyddio gwasanaethau cyhoeddus wedi canfod bod pobl sy'n ystyried eu hunain yn Hoyw, Lesbiaidd, Deurywiol neu gyfeiriadedd heblaw heterorywiol, yn aml yn profi anghydraddoldeb a mynediad cyfyngedig. Er mai prin iawn yw'r ymchwil ar gyfer gwasanaethau tân ac achub, mae mynediad cyfyngedig wedi dod i'r amlwg mewn amryw o wasanaethau cyhoeddus gan gynnwys gofal iechyd¹⁴, awdurdodau'r Heddlu ac Awdurdodau Lleol¹⁵.

Ailbennu Rhywedd

Diffinnir ailbennu rhywedd gan Ddeddf Cydraddoldeb 2010 fel rhywun sy'n bwriadu mynd trwy, sy'n mynd trwy neu sydd wedi mynd trwy broses (neu ran o broses) at ddiben ailbennu eu rhyw trwy newid nodweddion ffisiolegol neu briodolddau rhyw eraill. Mae hyn yn golygu nad oes angen bod unigolyn wedi cael unrhyw driniaeth neu lawdriniaeth i gael eu diogelu gan y gyfraith. Mae tystiolaeth yn dangos, pan fydd pobl drawsryweddol (41%) a/neu anneuaidd (31%) yn datgelu eu hamrywiad rhywedd, eu bod yn agored i risg o wahaniaethu, bwllo a throseddau casineb¹⁶.

Roedd 67% o bobl drawsryweddol a 70% o bobl anneuaidd wedi profi iselder yn ystod y flwyddyn ddiwethaf¹⁷. Roedd bron i hanner y bobl a nododd eu bod yn drawsryweddol (46%) wedi meddwl am gymryd eu bywyd eu hunain yn ystod y flwyddyn ddiwethaf; roedd 60% yn meddwl nad oedd eu bywyd yn werth ei fyw; ac roedd 12% wedi ceisio lladd eu hunain.

¹³ SYG (2021) Cyfeiriadedd Rhywiol, Oedran a Rhyw, Cymru a Lloegr, Canfuwyd yn: www.ons.gov.uk/peoplepopulationandcommunity/culturalidentity/sexuality/articles/sexualorientationageandsexenglandandwales/census2021

¹⁴ Stonewall (2018) LGBT+ in Britain Report 2018, Canfuwyd yn: www.stonewall.org.uk/system/files/lgbt_in_britain_health.pdf

¹⁵ Stonewall (2017) LGBT+ in Britain: Hate Crime, Canfuwyd yn: www.stonewall.org.uk/system/files/lgbt_in_britain_hate_crime.pdf

¹⁶ Stonewall (2018) LGBT+ in Britain: Trans Report, Canfuwyd yn: www.stonewall.org.uk/system/files/lgbt_in_britain_-_trans_report_final.pdf

¹⁷ Prifysgol Manceinion (2018) Canfuwyd yn: <https://sites.manchester.ac.uk/carms/2020/06/17/gender-identity-why-are-transgender-and-non-binary-people-more-at-risk-of-suicide/>

Mewn cymhariaeth, amcangyfrifir bod tua 20% o'r boblogaeth gyffredinol yn profi teimladau hunanladdol yn ystod eu hoes¹⁸ a bod tua 13% yn hunan-niweidio¹⁹. Felly, mae pobl drawsryweddol ac anneuaidd mewn mwy o berygl o lawer o amrywiaeth o brofiadau hunanladdol, gan eu bod yn wynebu problemau iechyd meddwl a phrofiadau hunanladdol ar gyfraddau sylweddol uwch na'r boblogaeth gyffredinol, yn enwedig ymhlith pobl iau²⁰.

Mae ymchwil hefyd wedi canfod bod pobl yn tynnu a/neu anneuaidd yn wynebu anawsterau mawr o ran cael a defnyddio gwasanaethau iechyd a gofal cymdeithasol oherwydd diffyg gwybodaeth a dealltwriaeth, ac weithiau rhagfarn²², gan y staff.

Canfu ymchwil a gynhaliwyd gan Stonewall²³ nad oedd chwarter y staff iechyd a gofal cymdeithasol yn hyderus yn eu gallu i ymateb i anghenion gofal penodol cleifion a defnyddwyr gwasanaethau oedd yn bobl draws a/neu anneuaidd.

Mae nifer cynyddol o bobl draws yn mynd at Glinigau Hunaniaeth Rhywedd; nid yw'n glir a yw hyn yn cynrychioli cynnydd yn y boblogaeth draws neu bod mwy o'r boblogaeth draws yn defnyddio Gwasanaethau Hunaniaeth Rhywedd²⁴.

Er nad oes unrhyw amcangyfrifon swyddogol o'r niferoedd sy'n ailbennu rhywedd yn genedlaethol na rhanbarthol, mae Stonewall yn amcangyfrif²⁵ bod tua 1% o'r boblogaeth yn nodi eu bod yn draws, gan gynnwys y rhai sy'n nodi eu bod yn anneuaidd. Felly, byddai'n rhesymegol amcangyfrif bod rhwng 6,000 a 7,000 o bobl yng Ngogledd Cymru yn profi rhywfaint o amrywiad rhywedd.

¹⁸ Time To Change (2020). Suicidal feelings, Canfuwyd yn: <https://www.time-to-change.org.uk/about-mental-health/types-problems/suicidal-feelings#toc-2>

¹⁹ Selfharm UK (2020) Ystadegau hunan-niweidio, Canfuwyd yn:

<https://www.selfharm.co.uk/get-information/the-facts/self-harm-statistics>

²⁰ Stonewall (2017) School Report, Canfuwyd yn: www.stonewall.org.uk/resources/school-report-2017

²¹ Transgender Trend (2016) The Suicide Myth, Canfuwyd yn: www.transgendertrend.com/the-suicide-myth/

²² Coleg Nyrsio Brenhinol (2020) Fair Care for Trans and Non-Binary, Canfuwyd yn: www.rcn.org.uk/Professional-Development/publications/rcn-fair-care-trans-non-binary-uk-pub-009430

²³ Stonewall (2018) LGBT+ in Britain: Trans Report, Canfuwyd yn: www.stonewall.org.uk/system/files/lgbt_in_britain_-_trans_report_final.pdf

²⁴ LGBT Foundation (2017) Transforming Outcomes A review of the needs and assets of the trans community, Canfuwyd yn: <https://dx.fy8lrzbpwyr.cloudfront.net/Files/acd2bcc5-a2d4-4203-8e22-aed9f4843921/TransformingOutcomesLGBTfdn.pdf>

²⁵ Prifysgol Bryste (2018) Ensuring trans people in Wales receive dignified and inclusive health and social care in later life: The Trans Ageing and Care (TrAC) project, 2016-18, Canfuwyd yn: www.bristol.ac.uk/policybristol/policy-briefings/trans-ageing-and-care-project/

Beichiogrwydd a Mamolaeth

Mae Deddf Cydraddoldeb 2010 yn diogelu pobl sy'n feichiog, sydd wedi rhoi genedigaeth yn ystod y 26 wythnos diwethaf (mewn cyd-destun lle nad ydynt yn gweithio) neu sydd ar absenoldeb mamolaeth (mewn cyd-destun gweithio) yn erbyn gwahaniaethu oherwydd eu beichiogrwydd.

Yn yr 20 mlynedd diwethaf, mae rhwng 7,086 a 7,826 o enedigaethau byw yng Ngogledd Cymru bob blwyddyn. Dros y cyfnod hwn, roedd y cyfrannau mwyaf o'r genedigaethau hyn yn y grŵp oedran 25 i 29 oed. Roedd yr ail gyfran fwyaf o enedigaethau yn y grŵp 30 i 34 oed, a'r grŵp dros 40 oed oedd yr isaf. Dros y ddau ddegawd diwethaf, mae genedigaethau yn yr arddegau wedi cyfrif am rhwng 4.7% a 9.6% o holl enedigaethau Gogledd Cymru bob blwyddyn. Ac eithrio ambell flwyddyn, mae genedigaethau yn yr arddegau wedi gostwng flwyddyn ar ôl blwyddyn ers 2003.

Hil

Mae Deddf Cydraddoldeb 2010 yn datgan bod hil yn cynnwys lliw, cenedligrwydd, tarddiad ethnig neu darddiad cenedlaethol. Mae 96.8% o bobl Gogledd Cymru yn ystyried eu bod yn Wyn Cymreig/Prydeinig. Asiaidd neu Asiaidd Cymreig/Prydeinig oedd yr ail grŵp ethnig mwyaf (1.4%), ac yna grwpiau ethnig cymysg neu luosog (1.1%), grŵp ethnig arall (0.4%) a Du, Cymreig Brydeinig/Prydeinig, Caribiaidd neu Affricanaidd (0.3%).

Mae poblogaeth Gogledd Cymru yn llawer amrywiol llai o ran ethnigrwydd nag ar draws Cymru a Lloegr yn gyffredinol a nododd 96.8% o'r boblogaeth eu bod yn "Wyn" yng nghyfrifiad 2021. Yng Ngogledd Cymru, roedd y cyfrannau uchaf o bobl o "Unrhyw gefndir Gwyn arall" yn 2021 yn Wrecsam (4.8%) a Sir y Fflint (3.9%) a'r isaf yn Ynys Môn (1.9%).

Cafodd pandemig COVID-19 effaith anghyfartal ar bobl o gymunedau lleiafrifoedd ethnig ac yn ddiweddar dangosodd Llywodraeth Cymru²⁶ bod llawer o bobl, gan gynnwys rhai a anwyd yng Nghymru, yn dal i brofi hiliaeth yn rheolaidd.

Roedd adroddiad gan y Comisiwn Cydraddoldeb a Hawliau Dynol²⁷ o 2016

²⁶ Llywodraeth Cymru (2022) Cynllun Gweithredu Cymru Wrth-hiliol, Canfuwyd yn: www.llyw.cymru/sites/default/files/publications/2022-06/cyflwyniad-i'r-cynllun-cymru-wrth-hiliol.pdf

²⁷ Y Comisiwn Cydraddoldeb a Hawliau Dynol (2016) Healing a divided Britain, Canfuwyd yn:

yn trafod amryw o faterion sy'n dal i fod yn berthnasol yn 2023 i bobl o grwpiau lleiafrifoedd ethnig sy'n parhau i wynebu gwahaniaethu ac anghydraddoldeb mewn addysg, byd gwaith, tai, a safonau byw, iechyd a'r system cyfiawnder troseddol.

Ymhlith pobl 65 oed a hŷn, roedd pobl Asiaidd/Prydeinig Asiaidd a phobl Ddu Affricanaidd/Caribïaidd/Du Prydeinig yn fwy tebygol na phobl o gefndiroedd ethnig eraill o fod â salwch hirdymor oedd yn cyfyngu ac o fod ag iechyd gwael.

Roedd pobl o dras Sipsiwn neu Deithwyr Gwyddelig gryn dipyn yn fwy tebygol o fod mewn iechyd gwael o'i gymharu â phob grŵp ethnig arall (15.9% o Sipsiwn/Teithwyr Gwyddelig o'i gymharu â 4.6% o bobl Wyn Brydeinig). Mae Sipsiwn a Theithwyr yn dal i gael eu hystyried fel y rhai sydd â'r iechyd gwaethaf a'r disgwyliad oes isaf yn y DU.

Roedd aelwydydd gyda phobl o gefndiroedd ethnig 'Gwyn arall', cymysg/lluosog, Asiaidd/Asiaidd Prydeinig, Du Affricanaidd/Caribïaidd/Du Prydeinig a chefndiroedd ethnig 'eraill' i gyd yn fwy tebygol nag aelwydydd â phobl o gefndiroedd Gwyn Prydeinig o fod â llai o ystafelloedd gwely nag oedd eu hangen arnynt. Roedd pobl o gefndiroedd cymysg/lluosog a Du Affricanaidd/Caribïaidd/Du Prydeinig yn fwy tebygol na grwpiau ethnig eraill o fyw mewn tai cymdeithasol. Roedd pobl o gefndiroedd Gwyn Prydeinig a Gwyn Gwyddelig yn llai tebygol na grwpiau ethnig eraill o fod yn byw mewn tai rhent preifat.

Roedd pobl o bob grŵp nad oeddent yn Wyn Prydeinig yn fwy tebygol na phobl Wyn Brydeinig o fod yn byw mewn cartref heb gar neu fan. Ymhlith pobl 25-34 oed, roedd pobl o gefndiroedd Gwyn yn llai tebygol o fod yn ddi-waith na phobl o gefndiroedd Du a Lleiafrifoedd Ethnig. Ymhlith pobl 25-34 oed, roedd pobl o gefndiroedd Gwyn Gwyddelig ac Asiaidd/Asiaidd Prydeinig yn fwy tebygol o feddu ar gymwysterau lefel 4 (gradd neu uwch) na phobl Wyn Brydeinig, tra bod pobl o gefndir Du Affricanaidd / Caribïaidd / Du Prydeinig, Gwyn 'eraill' a chefndiroedd ethnig 'eraill' yn llai tebygol na phobl Wyn Brydeinig o feddu ar y lefel hon o gymhwyster. Ymhlith pobl 16-24 oed, roedd pobl o gefndiroedd ethnig lluosog cymysg, Gwyddelig Gwyn, Gwyn 'eraill' ac 'eraill' i gyd yn fwy tebygol na phobl o gefndiroedd Gwyn Prydeinig o fod heb unrhyw gymwysterau. Yn yr un grŵp oedran, roedd pobl o gefndiroedd Asiaidd/Asiaidd Prydeinig yn llai tebygol

na phobl Wyn Brydeinig o fod heb unrhyw gymwysterau. Roedd canran y bobl yn y grŵp oedran hwn heb unrhyw gymwysterau yn debyg ar gyfer pobl Ddu Affricanaidd/Caribïaidd/Du Prydeinig a Gwyn Prydeinig.

Ymhlith pobl 25-49 oed, roedd pobl o gefndiroedd Gwyn Gwyddelig, Gwyn Prydeinig a Gwyn 'eraill' yn llai tebygol o fod yn ddi-waith na phobl o gefndiroedd Du a Lleiafrifoedd Ethnig. Ymhlith pobl 25-49 oed, roedd pobl Wyn Gwyddelig ac Asiaidd/Asiaidd Prydeinig yn fwy tebygol o fod mewn swyddi rheoli, gweinyddol a phroffesiynol uwch na phobl Wyn Brydeinig, tra bod pobl Ddu Affricanaidd/Caribïaidd/Du Prydeinig, Gwyn 'eraill', cymysg/lluosog a chefnidiroedd ethnig 'eraill' yn llai tebygol na phobl Wyn Brydeinig o fod mewn galwedigaethau o'r fath.

Crefydd a/neu Gred

Yn ôl Cyfrifiad 2021²⁸, Cristnogaeth yw'r crefydd fwyaf cyffredin ym mhob oedran yng Ngogledd Cymru ac mae'n cynrychioli 49.8% o'r boblogaeth. Er bod y prif grŵp nesaf, ar 41.7%, wedi nodi nad oedd ganddynt unrhyw grefydd mae ystadegau'n dangos bod 1.8% o'r boblogaeth yn bobl sy'n dilyn crefyddau Budhaidd, Hindŵaidd, Iddewig, Mwslimaidd a Sikhaid. Dewisodd 6.7% o bobl beidio â datgan eu crefydd neu gred.

I grynhoi, mae gan Ogledd Cymru gyfran uwch o bobl sy'n Gristnogion, heb unrhyw grefydd, neu heb ddatgan crefydd na'r ffigurau cenedlaethol. Mewn cyferbyniad, mae ganddi gyfran is o bobl sy'n dilyn crefydd heblaw Cristnogaeth, sy'n adlewyrchu cyfansoddiad ethnig y grefydd.

²⁸ Swyddfa Ystadegau Gwladol (2021) Crefydd, Cymru a Lloegr: Cyfrifiad 2021 Canfuwyd yn: <https://cy.ons.gov.uk/peoplepopulationandcommunity/culturalidentity/religion/bulletins/reigionenglandandwales/census2021>

Priodas a Phartneriaeth Sifil

Fel y soniwyd yn gynharach yn yr adroddiad, nid yw priodas a phartneriaeth sifil yn dod o dan y Ddyletswydd Cydraddoldeb (PSED) yn yr un modd â'r nodweddion gwarchodedig eraill. Fodd bynnag mae Deddf Cydraddoldeb 2010 yn amddiffyn unigolion sydd mewn partneriaeth sifil, neu briodas, rhag wynebu gwahaniaethu. Mae'r Gwasanaeth wedi ystyried y nodwedd warchodedig hon yn yr un modd, yn bennaf oherwydd bod statws perthynas person yn un o'r ffactorau niferus a all eu rhoi mewn mwy o 'risg' o dân yn y cartref. Er enghraifft, os yw pobl yn byw ar eu pen eu hunain, maent mewn mwy o berygl o gael tân yn y cartref. Mae pobl 65 oed a throsodd sy'n byw ar eu pen eu hunain mewn mwy fyth o berygl.

Mae tystiolaeth yn awgrymu bod yn briod yn gysylltiedig â gwell iechyd meddwl²⁹, ac iechyd corfforol³⁰. Mae llai o dystiolaeth ynglŷn â manteision bod mewn partneriaeth sifil, ond mae'n debygol bod yr un manteision hefyd i bobl mewn perthynas gadarn o'r fath fel partneriaethau sifil. Lle mae cyplau heterorywiol yn wahanol i barau mewn perthynas o'r un rhyw a phartneriaethau sifil, maent yn profi troseddau casineb, gwahaniaethu ac erledigaeth oherwydd eu cyfeiriadedd rhywiol³¹ ac mae hyn yn debygol o gael effaith negyddol ar eu lles meddyliol a'u hymdeimlad o ddiogelwch. Gall hyn hefyd fod yn gysylltiedig â diffyg cydnabyddiaeth gyhoeddus a fframwaith cymdeithasol cyson y gellir adeiladu perthynas o'r fath arno³².

Ar draws grwpiau oedran hŷn, roedd dynion a menywod sy'n byw fel cwpl yn fwy tebygol o fod mewn iechyd da neu iechyd da iawn o'i gymharu â'r rhai nad oeddent yn byw fel cwpl, p'run a oedd y rhai nad oeddent yn byw fel cwpl yn byw gyda phobl eraill ai peidio³³.

²⁹ Kiecolt-Glaser, J. K. & Newton, T. L. (2001) Marriage and health: his and hers. *Psychological bulletin*, Cyfrol 127(4), 472.

³⁰ Johnson, D.R. & Wu, J. (2002) An empirical test of crisis, social selection, and role explanations of the relationship between marital disruption and psychological distress: A pooled time-series analysis of four-wave panel data. *Journal of marriage and family*, Cyfrol 64(1), 211-224.

³¹ King et al (2003) Mental health and quality of life of gay men and lesbians in England and Wales: controlled, cross-sectional study. *The British Journal of Psychiatry*, Cyfrol 183(6), 552-558.

³² King, M. & Barlett, A. (2006) What same sex civil partnerships may mean for health Canfuwyd yn: www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC2465551/

³³ Swyddfa Ystadegau Gwladol (2021) Pobl Poblogaeth a Chymuned, Canfuwyd yn: www.ons.gov.uk/peoplepopulationandcommunity/birthsdeathsandmarriages/ageing/articles/profileoftheolderpopulationlivinginenglandandwalesin2021andchangelssince2011/2023-04-03

Fel y byddech yn ei ddisgwyl, pobl 16-24 oed sydd fwyaf tebygol o fod yn sengl, a'r rhai 65+ oed yw'r grŵp oedran mwyaf tebygol o fod yn weddw neu'n bartner sydd ar ôl o bartneriaeth sifil o'r un rhyw³⁴. Mae partneriaethau sifil o'r un rhyw yn fwyaf cyffredin ymhlith pobl 35–49 oed, lle maent yn cyfrif am 0.2% o gyfanswm y grŵp oedran. Mae cyfran y bobl sy'n briod, wedi gwahanu neu wedi ysgaru yn cynyddu gydag oedran, hyd at 65+ pan fydd yn dechrau gostwng, i ystyried y gyfran gynyddol o bobl sydd wedi colli partner.

Ystyriaethau'r Gymraeg

Yn ôl Cyfrifiad 2021³⁵, yn arwyddocaol, mae'r canrannau uchaf o siaradwyr Cymraeg yng Nghymru i'w gweld yn siroedd Gwynedd (64.4%) ac Ynys Môn (55.8%) yng Ngogledd Cymru. Mae Gogledd Cymru fel rhanbarth yn gartref i dros draean o boblogaeth Cymru sy'n siarad Cymraeg.

Mae'r Gwasanaeth wedi ymrwymo i hyrwyddo a hwyluso'r defnydd o'r Gymraeg fel iaith y gweithle a'r gymuned, ac mae'n adrodd ar hyn yn flynyddol fel sy'n ofynnol o dan Fesur y Gymraeg (Cymru) (2011). Ochr yn ochr â hyn, mae'r Gwasanaeth yn cefnogi strategaeth Gymraeg 'Cymraeg 2050' Llywodraeth Cymru gyda'r targed o filiwn o siaradwyr erbyn 2050 (Llywodraeth Cymru, 2017). Nod y strategaeth yw cynyddu nifer y siaradwyr Cymraeg a chreu amodau ffafriol i hyn ddigwydd, gan gynnwys cynyddu'r defnydd o'r Gymraeg yn y gweithle ar draws pob sector.

Mae mwy o wybodaeth wedi'i chyhoeddi yn adroddiad monitro'r Comisiwn Cydraddoldeb a Hawliau Dynol [Cliciwch yma](#).

Ystyriaethau Economaidd-gymdeithasol

Yn ôl Cyfrifiad 2021, mae rhai o'r ardaloedd mwyaf difreintiedig yng Nghymru wedi'u crynhoi mewn trefi arfordirol a threfi ar y ffin yng Ngogledd Cymru^{36,37}.

³⁴ Swyddfa Ystadegau Gwladol (2021) Pobl Poblogaeth a Chymuned, Canfuwyd yn: www.ons.gov.uk/peoplepopulationandcommunity/birthsdeathsandmarriages/ageing/article/profileoftheolderpopulationlivinginenglandandwalesin2021andchangessince2011/2023-04-03

³⁵ Llywodraeth Cymru (2022) Y Gymraeg yng Nghymru, Canfuwyd yn: www.llyw.cymru/y-gymraeg-yng-nghymru-cyfrifiad-2021-html

³⁶ Llywodraeth Cymru (2022) Dadansoddiad o nodweddion poblogaeth yn ôl amddifadedd ardal (Cyfrifiad 2021), Canfuwyd yn: www.llyw.cymru/dadansoddiad-o-nodweddion-poblogaeth-yn-ol-amddifadedd-ardal-cyfrifiad-2021

³⁷ Llywodraeth Cymru (2021) Pobl ifanc heb fod mewn addysg, cyflogaeth neu hyfforddiant (NEET): Ebrill 2020 i Fawrth 2021. Canfuwyd yn: www.llyw.cymru/sites/default/files/pdf-

Mae'r ardaloedd hyn yn cynnwys Y Rhyl a Bae Cinmel. Yn Ne-orllewin Y Rhyl, mae amddifadedd yn effeithio ar tua 70% o aelwydydd yn ôl y map. Mae gan ardaloedd eraill, megis Abergele, Gorllewin Dinbych a Gronant gyfraddau uchel o amddifadedd hefyd, sef tua 60%. Mae o leiaf un math o amddifadedd yn effeithio ar tua 50% o gartrefi yn Llanelwy, Dyserth a Mostyn. Mae Cymuned Parc Caia yn Wrecsam o fewn y 10 ardal fwyaf difreintiedig o ran parthau incwm, addysg a diogelwch cymunedol. Mae ardaloedd difreintiedig eraill yn cynnwys cymunedau arfordirol ar draws Sir y Fflint megis Glannau Dyfrdwy, Delyn ac Alyn. Cynhaliwyd llawer o waith ymgysylltu yn yr ardaloedd difreintiedig hyn ac fe geir dadansoddiad llawn yn adroddiad llawn yr ymgynghoriad.

Gogledd Cymru (14.4%) sydd â'r gyfran uchaf o bobl ifanc (16 i 24 oed) nad ydynt mewn Addysg, Cyflogaeth na Hyfforddiant (NEET), o'i gymharu â 13.1% yn Ne Cymru sydd â'r isaf³⁸. Gyda chroestoriadedd mewn golwg, roedd 55.8% (26,600) o ddynion 16 i 24 oed yn y categori NEET, o'i gymharu â 44.2% (21,100) o fenywod 16 i 24 oed. Mae pobl ifanc anabl yn fwy tebygol o fod yn y categori NEET na phobl ifanc nad ydynt yn anabl ac mae cyfran y bobl anabl sy'n NEET yn codi o 18.1% yn yr oedran 16 i 18, i 41.2% rhwng 19 a 24 oed³⁹.

Y gyfradd gyflogaeth ar gyfer pobl rhwng 16 a 64 oed yng Nghymru oedd 73.0% yn y flwyddyn a ddaeth i ben ym mis Mawrth 2023, i lawr 0.6 pwynt canran o'i gymharu â'r flwyddyn flaenorol⁴⁰.

Mae cyfraddau diweithdra yn amrywio ar draws Gogledd Cymru, fel a ganlyn: gyda Gwynedd (26.4%), Sir Ddinbych (26.1%), Sir Conwy (24.2%), Ynys Môn (22.6%), Wrecsam (22.1%) a Sir y Fflint (21.3%)⁴¹.

[versions/2022/10/1/1666014008/pobl-ifanc-heb-fod-mewn-addysg-cyflogaeth-neu-hyfforddiant-neet-ebrill-2020-i-fawrth-2021.pdf](https://www.llyw.cymru/versions/2022/10/1/1666014008/pobl-ifanc-heb-fod-mewn-addysg-cyflogaeth-neu-hyfforddiant-neet-ebrill-2020-i-fawrth-2021.pdf)

³⁸ Llywodraeth Cymru (2023) Cyfranogiad pobl ifanc mewn addysg ac yn y farchnad lafur: 2021 a 2022 (dros dro), Canfuwyd yn: www.llyw.cymru/cyfranogiad-pobl-ifanc-mewn-addysg-ac-yn-y-farchnad-lafur-2021-2022-dros-dro.html

³⁹ Llywodraeth Cymru (2022) Pobl ifanc heb fod mewn addysg, cyflogaeth neu hyfforddiant (NEET): Ebrill 2020 i Fawrth 2021, Canfuwyd yn: www.llyw.cymru/pobl-ifanc-heb-fod-mewn-addysg-cyflogaeth-neu-hyfforddiant-neet-ebrill-2020-i-fawrth-2021

⁴⁰ Llywodraeth Cymru (2023) Ystadegau'r farchnad lafur (Arolwg Blynyddol o'r Boblogaeth): Ebrill 2022 i Fawrth 2023. Canfuwyd yn: www.llyw.cymru/ystadegaufarchnad-lafur-arolwg-blynyddol-or-boblogaeth-2023.html

⁴¹ Llywodraeth Cymru (2023) Ystadegau'r farchnad lafur (Arolwg Blynyddol o'r Boblogaeth): Ebrill 2022 i Fawrth 2023. Canfuwyd yn: www.llyw.cymru/ystadegaufarchnad-lafur-arolwg-blynyddol-or-boblogaeth-2023.html

Nid yw bod mewn cyflogaeth (neu weithio) yn gwarchod pobl rhag profi tlodi ac amddifadedd. Gwaith cyflog isel yw'r cyfrannwr mwyaf at dlodi mewn gwaith gan ei fod yn ei gwneud hi'n anodd iawn dianc rhag tlodi, yn bennaf oherwydd nad yw rhai pobl yn cael digon o gyflog neu nad oes llawer o swyddi sy'n talu'n dda mewn ardal benodol⁴². Mae bylchau cyflog a thlodi mewn gwaith yn effeithio llawer mwy ar rai grwpiau penodol nag eraill, ac mae'r risg o dlodi mewn gwaith yn fwy i weithwyr anabl a lleiafrifoedd ethnig⁴³.

O ran iechyd, mae aelwyd yn cael ei hystyried yn un lle mae amddifadedd os yw iechyd cyffredinol unrhyw berson ar yr aelwyd yn wael neu'n wael iawn neu mae'n cael ei adnabod fel person anabl⁴⁴. Gellir gweld dadansoddiad o anabledd yn yr adran berthnasol ar dudalen 12; mae'n werth nodi bod gan 21.1% o boblogaeth Gogledd Cymru anabledd a/neu gyflwr iechyd hirdymor⁴⁵. Er mai Gwynedd (18.1%) ydy un o'r awdurdodau lleol sydd â'r gyfran isaf o bobl anabl yng Nghymru, mae canran gyfartalog pobl anabl ar draws y rhanbarth yn uwch na rhannau eraill o'r DU. Gyda chroestoriadedd mewn golwg, roedd 22.3% o ferched a 19.8% o ddynion yn anabl. Roedd canran y rhai sydd wedi'u cyfyngu ychydig yn 11.9% ar gyfer merched a 10.3% ar gyfer dynion. Nododd cyfran uwch o ferched na dynion eu bod wedi'u cyfyngu'n fawr; 10.4% a 9.5%, yn y drefn honno⁴⁶.

Gyda chroestoriadedd mewn golwg, mae cysylltiad uniongyrchol rhwng yr argyfwng costau byw ac iechyd gyda 60% o bobl yng Nghymru yn dweud bod eu hiechyd wedi gwaethygu oherwydd costau cynyddol⁴⁷.

⁴² Joseph Rowntree Foundation (2020) UK Poverty Report 2019/20. Canfuwyd yn: www.jrf.org.uk/report/uk-poverty-2019-20

⁴³ Llywodraeth Cymru (2019). Mae'r rhan fwyaf o blant sydd mewn tlodi yn byw ar aelwydydd sy'n gweithio. Canfuwyd yn: www.llyw.cymru/maer-rhan-fwyaf-o-blant-sydd-mewn-tlodi-yn-byw-ar-aelwydydd-syn-gweithio-adroddiad-newydd

⁴⁴ Swyddfa Ystadegau Gwladol (2021) Newid yn amddifadedd y cartref: Cyfrifiad 2021, Canfuwyd yn: <https://cy.ons.gov.uk/census/census2021dictionary/variablesbytopic/demographyvariables/census2021/householddeprivation>

⁴⁵ Llywodraeth Cymru (2023) Iechyd, anabledd a darpariaeth gofal di-dâl yng Nghymru (Cyfrifiad 2021), Canfuwyd yn: <https://www.llyw.cymru/iechyd-abledd-darpariaeth-gofal-di-dal-yng-nghymru-cyfrifiad-2021>

⁴⁶ Swyddfa Ystadegau Gwladol (2021) Anabledd yn ôl oedran, rhyw ac amddifadedd, Cymru a Lloegr: Cyfrifiad 2021, Canfuwyd yn: www.ons.gov.uk/peoplepopulationandcommunity/healthandsocialcare/disability/articles/disabilitybyagesexanddeprivationenglandandwales/census2021#:~:text=In%20England%2C%2018.7%25%20of%20females,19.8%25%20of%20males%20were%20disabled.

⁴⁷ Gwasanaeth Iechyd Gwladol (2022) 60 per cent of people in Wales say their health has worsened due to rising cost of living. Canfuwyd yn: www.nhsconfed.org/news/60-cent-people-wales-say-their-health-has-worsened-due-rising-cost-living

Mae disgwyliad oes yn ystyriaeth bwysig wrth edrych ar safonau byw ac iechyd. Yng Nghymru, y disgwyliad oes adeg genedigaeth oedd 82 mlynedd i fenywod a 78 mlynedd i ddynion ar gyfer 2018-20⁴⁸. Roedd hyn yn ostyngiad bach i ddynion a menywod, yn dilyn cyfraddau marwolaeth uwch yn 2020 yn ystod pandemig COVID-19. Roedd disgwyliad oes iach yn 62 mlynedd i fenywod a 61 mlynedd i ddynion rhwng 2018 a 2020.

Mae ystadegau Llywodraeth Cymru⁴⁹ yn awgrymu mai'r disgwyliad oes uchaf i fenywod yng Ngogledd Cymru oedd 83.1 o flynyddoedd yng Nghonwy a Gwynedd, tra mai yng Ngwynedd roedd y disgwyliad oes uchaf i ddynion (79.5). Roedd y disgwyliad oes isaf i fenywod yng Ngogledd Cymru yn Sir Ddinbych (81.1) ac mewn dynion roedd yn Sir Ddinbych a Wrecsam (78.3).

⁴⁸ Llywodraeth Cymru (2022c) Llesiant Cymru, 2022. Canfuwyd yn: [Llesiant Cymru, 2022: Cymru iachach \[HTML\] | LLYW.CYMRU](#)

⁴⁹ Llywodraeth Cymru (2022c) Llesiant Cymru, 2022. Canfuwyd yn: [Llesiant Cymru, 2022: Cymru iachach \[HTML\] | LLYW.CYMRU](#)

Ymgysylltiad ac Ymgynghoriad â Grwpiau Cydraddoldeb Penodol

Trefnwyd cyfres o grwpiau ffocws yn edrych ar Gydraddoldeb, Amrywiaeth a Chynhwysiant mewn partneriaeth â grwpiau buddiant ym maes cydraddoldeb ledled Gogledd Cymru. Yn ystod pob grŵp ffocws, rhoddwyd trosolwg o'r Cynllun Rheoli Risg Cymunedol a chasglwyd adborth yn cyfateb i'r un cwestiynau ag a restrwyd yn yr holiadur ymgynghori. Roedd y dull hwn yn sicrhau bod y cwestiynau a ofynnwyd i aelodau'r gymuned yn gyson, ac y gellid cymharu a chyferbynnu'r adborth.

Trefnwyd cyfanswm o 24 o grwpiau ffocws mewn partneriaeth â'r grwpiau buddiant ym maes cydraddoldeb, a oedd yn cynnwys grwpiau cymunedol a grwpiau ieuenctid, elusennau ac adrannau penodol o fewn awdurdodau lleol a oedd yn cefnogi pobl sydd yn draddodiadol yn fwy tebygol o fod 'mewn perygl' o dân ac argyfyngau eraill. Cynhaliwyd 23 o grwpiau ffocws wyneb yn wyneb yn Sir y Fflint (x 9), Gwynedd (x 7), Sir Ddinbych (x 4) a Wrecsam (x 3). Trefnwyd 1 grŵp ffocws ar-lein ar gyfer elusen sy'n cwmpasu Gogledd Cymru. Er na ofynnwyd yn benodol am grwpiau ffocws yng Nghonwy nac Ynys Môn yn ystod yr ymgynghoriad hwn, cymerodd pobl o'r ardaloedd hyn ran yn y grwpiau ffocws a drefnwyd.

Cwblhawyd holiaduron ymgynghori yn ystod y grwpiau ffocws a chynorthwyodd ysgrifenyddwyr rai pobl nad oeddent yn gallu ysgrifennu. Dewisodd rhai mynychwyr fynd â chopi o CRMP 2025-26 a holiadur gyda nhw i'w gwblhau a'i ddychwelyd yn ddiweddarach. Mae grwpiau ffocws yn ffordd effeithiol iawn o gasglu adborth, yn enwedig ymhlith pobl nad ydyn nhw'n gwybod fawr ddim am y gwasanaeth tân ac achub, gan eu bod yn gallu gofyn cwestiynau a holi ynghylch gwybodaeth nad yw'n glir.

Er bod 279 o bobl wedi ymateb i'r ymgynghoriad, roedd rhai o'r ymatebwyr yn rhoi adborth ar ran grŵp llawer ehangach o bobl (h.y. eu grŵp 'cymunedol' neu elusen). Ymhlith y 24 o grwpiau ffocws, roedd dros 1,000 o bobl yn gysylltiedig ac yn cael eu cynrychioli yn yr adborth a ddarparwyd.

Crynodeb o Ganfyddiadau'r Dadansoddiad o'r Effaith ar Gydraddoldeb

Mae themâu sy'n ymwneud â chydraddoldeb ar gyfer pob un o'r pum egwyddor wedi'u cynnwys yn yr adrannau perthnasol. Mae'r adborth wedi'i grynhoi isod ynghyd â'r mesurau lliniaru.

Egwyddor Pobl

Datblygu timau amrywiol: Roedd consensws cryf ymhlith yr ymatebwyr bod recriwtio a datblygu timau amrywiol yn ychwanegu gwerth ac yn helpu i gyflwyno gwasanaethau cynhwysol. Roedd rhywfaint o gyfeiriadau penodol at oedran, ethnigrwydd, anabledd, rhywedd a chyfeiriadedd rhywiol.

Mesurau lliniaru: Er mwyn sicrhau bod y gwasanaeth yn denu ac yn recriwtio pobl dalentog o bob cefndir, mabwysiadir ystod o ddulliau cyfathrebu a datblygir ymyriadau penodol i dargedu pobl o grwpiau a dangynrychiolir yn y gweithlu. Mae'r gwasanaeth hefyd yn adolygu ei arferion recriwtio yn rheolaidd i sicrhau ei fod yn mabwysiadu'r arfer gorau.

Rhwystrau ieithyddol a diwylliannol: Mynegwyd pryderon bod gwahanol grwpiau ethnig lleiafrifol yn wynebu rhwystrau iaith o ran recriwtio ac am sut y gallai arferion crefyddol a gwrthdaro diwylliannol â gweithgarwch recriwtio.

Mesurau lliniaru: Mae gweithgarwch recriwtio yn digwydd mewn ymateb i ofynion y gwasanaeth, ond mae recriwtio diffoddwyr tân yn digwydd yn barhaus sy'n golygu bod nifer o gyfleoedd i bobl wneud cais ar adegau penodol allweddol bob blwyddyn.

Mynd i'r afael â'r mater o recriwtio staff ar alwad: Roedd rhai ymatebwyr o'r farn y dylai'r gwasanaeth wella'r ffordd y mae'n recriwtio pobl i rolau ar-alwad i ddarparu gwasanaeth brys mwy effeithiol. Roedd cyfeiriad penodol at wella darpariaeth frys ym mhob lleoliad, ond roedd adborth gan wahanol randdeiliaid yn awgrymu bod de Gwynedd yn bryder arbennig. Mynegwyd hefyd y diffyg cyfleoedd cyflogaeth llawn-amser i bobl sy'n byw yng Ngwynedd nad ydynt ar hyn o bryd yn gallu gweithio'n llawn-amser yn yr ardal lle maent yn byw.

Mesurau lliniaru: Mewn partneriaeth â nifer o randdeiliaid lluosog, mae'r gwasanaeth yn cynnal adolygiad o'i ddarpariaeth frys a bydd canlyniad yr adolygiad yn pennu systemau dyletswydd a threfniadau darpariaeth tân yn y dyfodol i sicrhau bod y ddarpariaeth tân orau bosibl yn cael ei chyflwyno.

Gofynion Mynediad: Cafodd gofynion mynediad a meini prawf i ymuno â'r Gwasanaeth fel Diffoddwr Tân ac ar draws gwahanol rolau'r Gwasanaeth Corfforaethol eu crybwyll yn ystod yr ymgynghoriad. Roedd pobl mewn gwahanol ardaloedd yng Ngogledd Cymru yn pryderu y gallai'r Gwasanaeth fod yn colli pobl dalentog oherwydd bod gofynion mynediad sy'n cynnwys TGAU gradd 4 neu uwch (neu 'C' neu uwch o dan y system raddio flaenorol), cymwysterau ffurfiol eraill a'r angen i gael trwydded yrru lawn yn eithrio llawer o bobl dalentog a galluog rhag ymuno.

Lliniaru: Bydd adborth yn cael ei drosglwyddo i Bwyllgor Adnoddau Sefydliadol a Grŵp Pobl a Datblygu y Gwasanaeth i'w ystyried, a gwneir pob ymdrech i addasu'r gofynion mynediad a hyrwyddo cynhwysiant lle bo modd.

Egwyddor Atal

Darpariaeth Diogel ac Iach: Roedd cefnogaeth enfawr i archwiliadau Diogel ac Iach, er bod rhai grwpiau cydraddoldeb yn teimlo y dylai'r gwasanaeth gynyddu nifer yr archwiliadau Diogel ac Iach rydym yn eu cynnal. Soniodd llawer o ymatebwyr am bryderon bod pobl anabl, gan gynnwys y rhai â chyflyrau iechyd, a phobl hŷn mewn mwy o berygl o ran tân ac argyfyngau oherwydd eu bod wedi'u hynysu a'u bod â symudedd cyfyngedig, ac na fyddent felly yn gallu dianc rhag sefyllfa o argyfwng yn gyflym ac yn annibynnol.

Lliniaru: Mae'r Gwasanaeth wedi cynyddu nifer yr Archwiliadau Diogel ac Iach yn 2024/25 ac oherwydd y meini prawf sgorio pwyntiau sy'n seiliedig ar dystiolaeth a ddefnyddir i flaenoriaethu pa bobl sy'n cael Archwiliadau Diogel ac Iach, mae hyn yn aml yn cynnwys pobl anabl a grwpiau oedran hŷn. O ran annibyniaeth, mae pobl sy'n byw ar eu pennau eu hunain hefyd yn sgorio pwyntiau ychwanegol, sy'n sicrhau bod golwg gyfannol yn cael ei rhoi.

Pobl yn byw'n hirach, ond ddim bob amser yn byw'n iachach: Mynegodd llawer o ymatebwyr bryderon yn ymwneud â phoblogaeth sy'n heneiddio, yn bennaf ynghylch y ffaith bod pobl yn byw'n hirach, ond ddim yn byw'n iachach. Mae pryderon yn ymwneud â nifer cynyddol o bobl yn wynebu mwy o risg o lithro, baglu a chwympo, tra bod rhai pobl yn teimlo bod y ffaith eu bod yn byw ar eu pennau eu hunain a bod teimlad o unigrwydd ac unigedd hefyd yn eu rhoi mewn mwy o berygl.

Lliniaru: Bydd yr adborth hwn o fudd i'r tîm atal a llawer o asiantaethau partner sy'n cynnwys elusennau a gwasanaethau cyhoeddus sy'n cydweithio i fynd i'r afael â phryderon gofal cymdeithasol, iechyd a diogelwch.

Mynediad wedi'i rwystro a'i gyfyngu i lwybrau a phalmentydd: Mynegodd amryw o bobl anabl a phobl hŷn â symudedd cyfyngedig bryderon am lwybrau a phalmentydd sy'n aml yn cael eu rhwystro gan geir, faniau a cherbydau eraill sydd wedi'u parcio. Y brif broblem yw mynediad, yn enwedig i ddefnyddwyr cadeiriau olwyn a phobl â chadeiriau gwrthio sy'n gorfod mynd ar ffyrdd prysur i fynd heibio cerbydau sydd wedi'u parcio. Tynnwyd sylw hefyd at faterion yn ymwneud â cherbydau yn blocio cyrbau is.

Lliniaru: Bydd yr adborth hwn o fudd i'r fîm atal, a all weithio gydag asiantaethau partner sy'n cydweithio i fynd i'r afael â phryderon yn ymwneud â diogelwch ffyrdd a diogelwch y cyhoedd.

Cynnydd mewn iechyd meddwl a lles: Mynegodd ymatebwyr unigol ac elusennau lleol eu pryderon ynghylch y cynnydd mewn achosion o iechyd meddwl a lles niweidiol yn y rhanbarth. Roedd llawer o ymatebwyr yn teimlo bod pobl ag iechyd meddwl gwael mewn mwy o berygl o ddamweiniau, tân, argyfyngau eraill, hunan-niweidio a synio am hunanladdiad. Tynnodd ymatebwyr sylw hefyd at y ffaith bod pobl sy'n byw ar eu pennau eu hunain yn arbennig o agored i niwed.

Lliniaru: Mae'r Gwasanaeth yn defnyddio iechyd meddwl (a byw ar eich pen eich hun) yn y meini prawf, sy'n helpu i flaenoriaethu'r rhai sy'n cael Archwiliad Diogel ac Iach. Mae'r Gwasanaeth hefyd yn cyfeirio (ac, mewn rhai achosion, atgyfeirio) aelodau o'r gymuned y maent yn teimlo y gallant elwa o gyngor a chymorth proffesiynol ynghylch eu hiechyd meddwl a'u lles. Mae'r Gwasanaeth hefyd yn hyrwyddo adnoddau a gwybodaeth ddefnyddiol trwy ddarparu gwasanaethau a thrwy ymgyrchoedd penodol.

Rhwystrau ieithyddol a diwylliannol: Cafwyd awgrymiadau gan wahanol grwpiau ethnig lleiafrifol ynghylch sut mae'r Gwasanaeth yn ystyried rhwystrau iaith ac arferion crefyddol a diwylliannol. Roedd rhai grwpiau ethnig lleiafrifol yn teimlo y gallai'r Gwasanaeth wella'r ffordd y mae'n ymgysylltu â nhw i sicrhau bod negeseuon diogelwch allweddol yn cael eu derbyn ac y gweithredir arnynt.

Lliniaru: Bydd yr adborth hwn o fudd i'r Tîm Atal a'u hadolygiad o ymgyrchoedd ac ymgysylltiad cymunedol cysylltiedig yn flynyddol. Mae'r gweithgareddau arfaethedig wedi'u cynllunio i gyd-fynd ag ymgyrchoedd diogelwch a thueddiadau newydd a rhai sy'n dod i'r amlwg. Mae'r dull cyfannol hwn yn sicrhau bod y gwasanaethau'n canfod beth yw'r risgiau ac yn datblygu negeseuon diogelwch i helpu i atal argyfyngau all ddigwydd yn eu sgil.

Pobl sy'n byw mewn tlodi: Cyfeiriodd rhai ymatebwyr at themâu sy'n ymwneud â statws economaidd-gymdeithasol is gan gynnwys pobl a allai fod mewn mwy o berygl oherwydd tlodi ac amddifadedd. Codwyd trafodaethau yn ymwneud â phobl yn byw mewn amodau byw gwael, ond nid oedd sicrwydd a oedd yr amodau o ganlyniad i ddewisiadau unigolion o ran ffordd o fyw ynteu gyflwr yr adeiladau ffisegol, y potensial i wresogi eu heiddo neu ffactorau eraill y tu hwnt i reolaeth yr unigolyn.

Lliniaru: Er bod gan y fîm Atal ymwybyddiaeth ragorol o'r tueddiadau presennol o ran risg mewn eiddo domestig, bydd ymgysylltu ac ymchwil pellach yn fuddiol. Mae ymgyrchoedd a phrosiectau penodol wedi'u cynllunio i amddiffyn pobl, atal gwahanol fathau o argyfyngau amrywiol a chyfeirio pobl sydd mewn angen at bartneriaid allanol (h.y. banciau bwyd, cyngor ariannol, cymorth gofal).

Anghydraddoldeb ac Effaith Anghymesur ar Ferched: Mae ymgynghori â menywod ac elusennau sydd yn gweithio er budd rhywedd yn amlygu pryder cynyddol bod cam-drin domestig / trais domestig yn effeithio'n anghymesur ar ferched. Mae merched hefyd yn cael eu heffeithio'n anghymesur pan gânt eu dedfrydu i garchar gan eu bod yn aml yn colli eu cyflogaeth, eu cartrefi a'u mynediad i'w plant. Nid oes gan lawer o ferched unrhyw ddewis arall ac maent yn syrthio yn ôl i'w perthnasoedd camdriniol oherwydd y diffyg cefnogaeth a'r ddarpariaeth sydd ar gael iddynt ddechrau bywyd newydd. Mae'r sefyllfaoedd hyn yn debygol o achosi iechyd meddwl niweidiol i rai menywod ac mae'r rhai sy'n ddigartref yn y pen draw yn dod mewn mwy o berygl o argyfyngau.

Lliniaru - Fel gwasanaeth brys sy'n gweithio'n galed i atal argyfyngau, byddwn yn gweithio'n agos gyda grwpiau cymorth menywod ac elusennau i fonitro'r sefyllfa i sicrhau bod negeseuon diogelwch allweddol yn cyrraedd merched mewn perthnasoedd camdriniol a phobl sydd mewn perygl o fod yn ddigartref.

Pryderon ynghylch Diogelwch ar y Ffyrdd: Roedd ymatebwyr, yn enwedig pobl anabl a phobl hŷn, yn bryderus iawn am ddiogelwch ar y ffyrdd. Cyfeiriwyd yn benodol at bobl yn gyrru tra'u bod ar eu ffonau, effeithiolrwydd y cyfyngiad cyflymder o 20mya, ond hefyd y ffaith bod rhai gyrrwyr yn dal i oryrru, cerbydau amaethyddol modern yn cymryd gormod o le ar y ffyrdd a'r ffaith bod y cynhaeaf hwyr eleni wedi gadael mwd ar y ffyrdd. Roedd pryder arbennig mewn rhannau canolog o Sir Ddinbych ynglŷn â gyrrwyr tractorau yn defnyddio ffonau wrth yrru.

Lliniaru: Mae'r adborth hwn yn atgyfnerthu llawer o bwyntiau a godwyd yn ystod yr ymgynghoriad CRMP cychwynnol ym mis Ebrill 2024. Bydd yr adborth hwn o fudd i'r fîm atal ac asiantaethau partner sy'n cydweithio i fynd i'r afael â phryderon yn ymwneud â diogelwch ar y ffyrdd a diogelwch y cyhoedd.

Technolegau Newydd a Datblygol: Roedd llawer o ymatebwyr yn pryderu am e-feiciau ac e-sgwteri o ran risg tân, ond hefyd am sut y maent yn beryglus ar lwybrau, ffyrdd, ond hefyd yn risg tân yn y cartref. Er bod pryderon wedi'u codi mewn sawl ardal, codwyd pryderon penodol yn y Bala, y Rhyl a Wrecsam.

Lliniaru: Bydd yr adborth hwn yn ychwanegu at y nifer cynyddol o adroddiadau sy'n galluogi'r gwasanaeth i asesu pryderon a godwyd gan y cyhoedd a data am ddigwyddiadau sy'n llywio gweithgarwch risg, ymateb ac atal.

Ein Hegwyddor Diogelu

Cefnogaeth gref i'r gwaith diogelu: Roedd mwyafrif yr ymatebwyr o'r farn bod fîm diogelwch y gwasanaeth yn ychwanegu gwerth a bod dull sy'n seiliedig ar risg yn helpu i sicrhau bod busnesau lleol yn ddiogel, a'u bod yn hyrwyddo diogelwch y cyhoedd.

Lliniaru: Trwy raglen arolygu ac atgyfeiriadau sy'n seiliedig ar risg, mae'r gwasanaeth yn cynghori busnesau lleol yn unol â'r gofyn, gan felly wneud landlordiaid a pherchnogion busnes yn atebol am risgiau posibl a risgiau gwirioneddol i ddiogelwch y cyhoedd.

Diffyg lle mewn lleoliadau busnes: Amlygodd ymatebwyr, yn enwedig pobl anabl a phobl hŷn, bryderon mewn busnesau amrywiol ar draws Gogledd Cymru. Soniwyd sawl gwaith am yr anallu i ddianc o siop mewn argyfwng. Roedd 'addasiadau ffisegol fel y'u gelwir' i archfarchnadoedd a siopau ers pandemig Covid-19 yn peri pryder arbennig oherwydd mae'n ymddangos bod rhai newidiadau wedi cael effaith negyddol ar fynediad.

Lliniaru: Mae fîm Diogelwch y Gwasanaeth yn casglu gwybodaeth yn barhaus i asesu risg. Gellir rhannu'r adborth hwn ag asiantaethau partner a busnesau lleol i'w ystyried a'i asesu.

Pryderon penodol mewn Archfarchnadoedd: Mynegodd sawl ymatebydd bryderon am eu hanallu canfyddedig i ddianc rhag tân neu sefyllfa o argyfwng mewn archfarchnadoedd, yn enwedig y siopau mawr lle mae ymatebwyr wedi gweld gostyngiad enfawr yn nifer y staff, sy'n effeithio ar y cymorth posibl y byddai ei angen arnynt mewn sefyllfa o argyfwng. Hefyd, roedd llawer o'r ymatebwyr yn teimlo bod staff sy'n ailstocio silffoedd yn defnyddio cewyll mawr sy'n rhwystro mynediad ac yn cyfyngu ar y gallu i ddianc, yn bennaf oherwydd bod ofn y byddai pawb yn rhuthro am yr allanfa mewn argyfwng ac yn gadael pobl hŷn a phobl anabl ar ôl.

Lliniaru: Mae fîm Diogelwch y Gwasanaeth yn casglu gwybodaeth i asesu risg. Gellir rhannu'r adborth hwn ag asiantaethau partner a busnesau lleol i'w ystyried a'i asesu.

Pryderon seilwaith a mynediad: Mae'r adborth yn awgrymu bod llawer o bobl ledled Gogledd Cymru yn profi problemau mynediad wrth fynd i mewn i, ac o gwmpas, siopau, sy'n adeiladau hŷn yn aml, gyda grisiau i'r fynedfa (neu'r allanfa) a mynediad cul y tu mewn. Roedd pryderon penodol ynghylch y nifer cyfyngedig o leoedd parcio hygyrch mewn archfarchnadoedd a lleoliadau busnes preifat eraill. Roedd nifer o ymatebwyr ar draws Gogledd Cymru yn teimlo'n gryf bod gorfod parcio yn y prif faes parcio i ffwrdd o'r brif fynedfa yn cynyddu'r risg o gwympo, cael eich taro gan gerbyd, ac yn tanseilio'r angen i gael bathodyn glas. Roedd rhieni â phlant anabl a phobl anabl, yn enwedig y rhai ymhlith y grwpiau oedran hŷn, yn arbennig o bryderus.

Lliniaru: Mae fîm Diogelwch y Gwasanaeth yn casglu gwybodaeth sy'n helpu i asesu risg. Gellir rhannu'r adborth hwn ag asiantaethau partner a busnesau lleol i'w ystyried a'i asesu.

Technolegau Newydd a Datblygol: Roedd llawer o ymatebwyr yn poeni am e-ffeciau ac e-sgwteri o ran risg tân, yn enwedig mewn llety a rennir. Soniwyd am eitemau trydanol eraill fel cadeiriau pŵer, yn enwedig o ran sut maent yn cael eu storio mewn adeiladau, cartrefi gofal a chartrefi preswyl.

Lliniaru: Mae'r Gwasanaeth yn casglu gwybodaeth sy'n helpu i asesu risg, a hefyd mae archwiliadau o fewn y fframwaith arolygu presennol yn nodi risgiau a mesurau diogelwch sy'n ymwneud â nwyddau trydanol. Mae'r fîm Diogelwch yn mynd ar drywydd unrhyw adroddiadau ac atgyfeiriadau penodol.

Egwyddor Ymateb

Poblogaeth yn heneiddio: Gyda chyfran sylweddol o boblogaeth Gogledd Cymru yn 65 oed a throsodd, mynegwyd pryderon yn ystod yr ymgynghoriad ynghylch amseroedd ymateb, yn enwedig mewn ardaloedd daearyddol gwledig lle gallai amseroedd ymateb brys arafach effeithio ar eu diogelwch. Roedd cefnogaeth gyffredinol i adolygiad arall o'r ddarpariaeth frys, cefnogaeth gref i ymestyn y ddarpariaeth bresennol yng Ngwynedd, mwy o swyddi llawn-amser yn ddelfrydol, a chynigiodd sawl unigolyn y dylai gorsafoedd tân newydd gael eu hadeiladu fel ffordd o wella'r ddarpariaeth mewn ardaloedd gwledig a threfol.

Lliniaru: Mae gan y Gwasanaeth weithgor sy'n canolbwyntio ar ddyfeisio opsiynau dichonadwy i sicrhau bod gan bob ardal yng Ngogledd Cymru ddarpariaeth tân ac argyfwng effeithiol o ran ymateb.

Oed ac anabledd: Mae'r adborth yn awgrymu bod anabledd yn dod yn fwy cyffredin mewn gwahanol grwpiau oedran, a allai effeithio ar yr anghenion ymateb brys ac ar allu rhai unigolion i ddianc mewn argyfwng, megis tân. Roedd dros hanner yr ymatebwyr dros 65 oed yn anabl, gydag anawsterau symud ac yn llai abl i ddianc o sefyllfa frys. Mynegwyd y cynnydd yn nifer y bobl â chyflyrau iechyd hirdymor a gordewdra hefyd fel pryderon.

Lliniaru: Mae'r Gwasanaeth yn targedu pobl hŷn, pobl anabl a'r rhai sy'n bodloni meini prawf eraill i gael Archwiliadau Diogel ac Iach, sy'n galluogi pobl i gael cyngor am sut i ddianc o adeilad yn ddiogel ac yn gyflym, yn ogystal â systemau canfod tân sy'n cael eu gosod i'w rhybuddio am dân cyn gynted â phosibl. O ran ymateb ac achub pobl sy'n ordew, mae'r Gwasanaeth yn adolygu ei fflyd bresennol o gerbydau arbennig gyda'r bwriad o brynu cerbydau newydd pwrpasol sy'n sicrhau bod achub bariatrig yn bosibl yn y dyfodol.

Cymorth cyffredinol i adolygu cerbydau arbenigol: Roedd nifer fach o ymatebwyr wedi amlygu'n benodol eu cefnogaeth i'r gwasanaeth gynnal adolygiad o'n peiriannau tân a'n cerbydau arbenigol. Roedd cyfeiriad penodol at y ffrwd waith hon i'w weld ymhlith pobl hŷn a phobl anabl a oedd yn teimlo y byddai cerbydau arbenigol yn helpu i sicrhau y bydd y gwasanaeth yn gallu ymateb yn effeithiol yn y dyfodol. Roedd ymatebwyr a oedd â buddiant mewn gofalu am aelodau'r teulu a'r rhai sy'n gweithio yn y sector gofal yn gefnogol o'r maes gwaith hwn.

Lliniaru: Mae'r Gwasanaeth wedi datblygu achos busnes cadarn i brynu cerbydau arbenigol newydd i wella ein gallu i ymateb yn effeithiol i ystod o ddigwyddiadau tân ac argyfyngau eraill. Bydd yr adborth hwn o fudd i weithgorau amrywiol a fydd yn canolbwyntio ar gerbydau arbennig a hefyd yn llywio'r broses o wneud penderfyniadau strategol yn y dyfodol.

Egwyddor Amgylcheddol

Cefnogaeth gyffredinol i leihau ôl troed carbon: Roedd cefnogaeth gyffredinol i'r egwyddor hon ymhlith yr holl grwpiau buddiant ym maes cydraddoldeb, yn enwedig unrhyw newidiadau a fydd yn lleihau ôl troed carbon y Gwasanaeth a chostau yn yr hir dymor. Roedd cydnabyddiaeth hefyd nad oedd newid cyffredinol i gerbydau trydan yn ymarferol, yn enwedig gyda pheiriannau tân gan nad yw'r dechnoleg wedi'i phrofi ac nad yw'n gost-effeithiol.

Lliniaru: Mae'r gwasanaeth wedi cynllunio i leihau ei ôl troed carbon a dod yn fwy effeithlon o ran ynni trwy amrywiol brosiectau sydd i'w gweld yn [Strategaeth Amgylcheddol 2023-2030](#) y gwasanaeth.

Syniadau creadigol i arbed costau: Rhoddodd yr ymatebwyr syniadau amrywiol a oedd yn ymwneud â'r Gwasanaeth yn buddsoddi ac yn gosod technolegau newydd a datblygol fel tyrbinau gwynt, paneli solar ac archwilio tanwyddau amgen eraill a allai fod yn newidiadau cost-effeithiol hirdymor.

Lliniaru: Er bod yr holl syniadau a grybwyllwyd wedi cael eu hystyried o'r blaen, mae rhai prosiectau tebyg eisoes yn y camau datblygu a gweithredu, a gellir eu gweld yn [Strategaeth Amgylcheddol 2023-2030](#) y gwasanaeth. Yn ogystal, bydd yr adborth a'r syniadau a ddarparwyd yn ystod yr ymgynghoriad yn cael eu hanfon at Grŵp Amgylchedd a Chynaliadwyedd y Gwasanaeth i'w trafod ymhellach ac, o bosib, i'w rhoi ar waith.

Os oes angen yr adroddiad hwn arnoch mewn fformat amgen,
[cysylltwch â ni,](#)

dros y ffôn: 01745 535250

neu drwy e-bost: ymholiadau@tangogleddcymru.llyw.cymru

FFURFLEN ASESU EFFAITH AR GYDRADDOLDEB – MATRICSAU AC AWGRYMIADAU

Matrics Cydraddoldeb a Sgorio - mae'r Asesiad o Effaith Integredig yn seiliedig ar y sgôr risg Coch Ambr Gwyrdd (RAG) fel a ganlyn:

TEBYGOLRWYDD				
Annhebygol	Tebygolrwydd Isel	Posibl	Tebygolrwydd Uchel	Bron yn Sicr
1	2	3	4	5
VL	L	M	H	VH

EFFAITH		
5	VH	Trychinebus – camau cyfreithiol (hawliad gwahaniaethu)
4	H	Mawr – mater difrifol a allai arwain at gyhoeddusrwydd negyddol a chamau disgyblu o fewn cyd-destun y Gwasanaeth.
3	M	Cymedrol – cwyn allanol neu gŵyn fewnol.
2	L	Bach – mae angen gwneud mân-ddiwygiadau neu newidiadau ychwanegol i'r polisi.
1	VL	Bach iawn – dim ond mân ystyriaethau sy'n ofynnol.

			EFFAITH				
			VL	L	M	H	VH
			1	2	3	4	5
TEBYGOLRWYD	Bron yn Sicr	5	5	10	15	20	25
	Tebygolrwydd Uchel	4	4	8	12	16	20
	Posibl	3	3	6	9	12	15
	Tebygolrwydd Isel	2	2	4	6	8	10
	Annhebygol	1	1	2	3	4	5

Sgôr Risg Gyffredinol	Disgrifiad	Monitro
1 – 4 Modd ei reoli	Gall y risg fod mor isel nes bod y Gwasanaeth yn dewis derbyn y risg ac yn syml gofnodi ei fod wedi ei nodi ac, oherwydd ei debygolrwydd neu effaith isel, na fydd angen cymryd camau pellach. Fel arall, efallai y bydd mân ystyriaethau ar ôl gweithredu. Fel arall, efallai y bydd angen ymdrin â mân ystyriaethau wrth eu gweithredu.	Bydd Arweinydd y Prosiect yn cynnal goruchwyliaeth ac yn parhau i reoli'n lleol.
5 – 10 Canolig	Bydd perchennog yr AEG yn lliniaru risgiau a nodwyd drwy wneud gwelliannau bach neu weithredu rheolaethau pellach i leihau neu ddileu'r risg. Fel arall, gallai'r perchennog gadarnhau bod pob cam rhesymol wedi'i gymryd i liniaru'r risg ac nad oes unrhyw gamau rhesymol pellach yn bosibl.	
12 – 15 Uchel	Ni ellir cyflwyno'r polisi, y prosiect neu'r gwasanaeth hwn nes ein bod wedi ymgynghori'n fanwl yn allanol ac / neu'n fewnol gyda'r rhai y mae'r maes gwaith hwn yn effeithio arnynt.	Bydd angen gweithredu pellach ar sgorau dros 12, ac ar yr adeg honno byddai'n ddoeth ymgynghori â noddwr neu Brif Swyddog y prosiect perthnasol.
16 – 25 Uchel iawn	Mae risg uchel wedi'i nodi, felly gweithredwch ar unwaith. Os yw camau cyfreithiol yn debygol, yna ni all y Gwasanaeth fwrw ymlaen â'r polisi heb ei newid yn sylfaenol. Os yw'r effaith yn parhau'n Tudalen ddifrifol hyd yn oed ar ôl cymryd camau lliniaru, yna bydd yn rhaid ymgynghori â grwpiau mewnol ac / neu allanol.	

FFURFLEN ASESIAD O'R EFFAITH AR GYDRADDOLDEB

Pwrpas

Mae'r Asesiad o'r Effaith ar Gydraddoldeb (EAG) hwn yn sicrhau nad yw polisïau, prosiectau a darpariaeth y Gwasanaeth yn gwahaniaethu'n anghyfreithlon yn erbyn unrhyw berson, yn enwedig y rhai sy'n dod o dan nodweddion gwarchodedig fel yr amlinellir yn Neddf Cydraddoldeb 2010. Mae cwrpas yr EAG penodol hwn yn sicrhau bod ein Gwasanaeth yn mynd y tu hwnt i unrhyw ofynion cyfreithiol a dyletswyddau cydraddoldeb sector cyhoeddus. Mae'r ddogfen hon yn ceisio nodi risg(iau) i bobl ac yn ceisio disgrifio sut mae'r Gwasanaeth yn bwriadu lliniaru risg o'r fath.

Unwaith y bydd yr AEG wedi'i gwblhau, bydd yn rhaid iddo gael ei wirio a'i lofnodi gan y Pennaeth Adran perthnasol. Dylai unrhyw un sy'n cwblhau AEG ac sy'n aneglur ynghylch unrhyw ran o'r cynnwys gysylltu â'r Swyddog Cydraddoldeb, Amrywiaeth a Chynhwysiant.

Teitl	Cynllun Gweithredu Rheoli Risg Cymunedol (CRMIP) 2025-26 Cyfnod Ymgynghori Ôl
Amcanion corfforaethol yn cael eu datrys.	Ein Hegwyddor Pobl. Ein Hegwyddor Atal. Ein Hegwyddor Diogelu. Ein Hegwyddor Ymateb. Ein Hegwyddor Amgylchedd.
Adran / swyddogaeth sy'n cynnal yr asesiad.	Cynllunio, Perfformiad a Thrawsnewid.
Pwy sy'n gyfrifol am weithredu'r polisi?	Noddwr y prosiect – DBST Stewart Forshaw
Pwy sy'n rhan o'r broses asesu effaith?	ACFO Anthony Jones – Arweinydd y Prosiect. Gary Ashton – Rheolwr Cynllunio Corfforaethol a Pherfformiad. Benji Evans – Swyddog Cydraddoldeb, Amrywiaeth a Chynhwysiant.

Beth yw nodau / amcanion / canlyniadau disgwyledig y polisi / menter / gwasanaeth?	Nod yr asesiad effaith ar gydraddoldeb ymgynghoriad ôl-CRMIP yw ailasesu'r risgiau posibl a amlygwyd i ddechrau yn yr asesiad effaith ar gydraddoldeb cyn-ymgynghori. Roedd mapio cychwynnol rhanddeiliaid allanol (gan gynnwys gwahanol grwpiau buddiannau cydraddoldeb) yn galluogi'r Gwasanaeth i adnabod, ymgysylltu a chyfathrebu fel ffordd o geisio adborth gan boblogaeth gynrychioliadol o bobl ledled Gogledd Cymru. Trwy fethodoleg arolygon ar-lein ac ymgysylltu corfforol a gyflawnwyd mewn 24 grŵp ffocws, mae'r Gwasanaeth wedi gallu ymgysylltu'n effeithiol â phobl o gefndiroedd amrywiol ac ardaloedd daearyddol. Helpodd y mewnwelediad hwn i nodi risgiau newydd a rhai sy'n dod i'r amlwg, ond hefyd asesu sut mae aelodau'r gymuned yn teimlo am yr egwyddor bresennol o fewn CRMIP 2025-26.
Pwy sy'n bwriadu elwa o'r prosiect?	Rhanddeiliaid mewnol ac allanol.
A yw'r polisi / menter / gwasanaeth at ddibenion allanol neu fewnol?	mewnol ac allanol.
A yw'r polisi / menter / gwasanaeth hwn yn cael effaith ar y gwasanaeth ar ddyletswydd Ar-Alwad?	Ydi.
A yw sefydliadau eraill yn cymryd rhan yn y ddarpariaeth? Os felly, nodwch pa rai ohonynt sydd ar gael.	Gwahanol rhanddeiliaid a fydd yn cynorthwyo ein Gwasanaeth i liniaru'r risgiau a amlygwyd yn yr Adroddiad Dadansoddi Effaith Cydraddoldeb llawn hwn.
Pa wybodaeth / profiad blaenorol sydd gan y Gwasanaeth, h.y. menter debyg a beth ddywedodd y wybodaeth yma wrthym? (Gall gwybodaeth fod yn ddata demograffig, h.y. canfyddiadau'r cyfrifiad, canfyddiadau ymchwil, cymariaethau rhwng polisiâu tebyg yn ein Gwasanaeth a Gwasanaethau eraill, data arolwg, data monitro cydraddoldeb, ymarferion casglu data ad hoc).	Mae ein Gwasanaeth yn elwa o ddata diweddar cyfrifiad 2021 sy'n rhoi mewnwelediad i ddemograffeg, gwybodaeth am y boblogaeth a gwybodaeth benodol am wahanol grwpiau diddordeb cydraddoldeb ar draws y rhanbarth. Yn dilyn ymgynghoriadau tebyg lle cynhaliwyd ymgysylltiad helaeth â chymuned Gogledd Cymru, bydd y Gwasanaeth yn elwa o fethodoleg proffil risg cymunedol sefydledig, ymarferion mapio cynhwysfawr a chynhyrchu adroddiadau Dadansoddi Effaith ar Gydraddoldeb sy'n amlinellu strategaethau a chamau gweithredu penodol sy'n helpu i liniaru risgiau i aelodau'r gymuned leol.

A wnaed asesiad effaith tebyg gan y Gwasanaethau Tân ac Achub eraill neu awdurdodau lleol mewn perthynas â pholisi tebyg? Os felly - a yw'n bosib addasu / ymgorffori eu canfyddiadau?	Mae Asesiadau o'r Effaith ar Gydraddoldeb amrywiol o ymgynghoriadau tân ac achub eraill wedi cael eu rhannu gyda'n gwasanaeth fel ffordd o fabwysiadu arfer gorau. Mae Asesiadau o'r Effaith ar Gydraddoldeb blaenorol yn ein helpu i nodi risg ac mae'r Gwasanaeth yn gallu gweithredu ymyriadau addas sy'n lliniaru'r risg hon. Mae Cwestiynau Cyffredin blaenorol yn helpu'r Gwasanaeth i fyfyrion ar ddysgu profiadau blaenorol o'u harferion eu hunain, ond sefydliadau tebyg eraill sydd wedi ymgynghori â'u cymunedau.
Dyddiad yr adolygiad nesaf (os yw'n berthnasol).	Bydd yr Asesiad o'r Effaith ar Gydraddoldeb o'r ymgynghoriad hwn yn helpu i lywio ymgynghoriadau CRMIP yn y dyfodol.

Asesiad o'r Effaith ar Gydraddoldeb

Nodweddion Gwarchodedig neu Thema Gydraddoldeb	Rhesymeg dros eich dewis (cynnwys neu cyfeirio at dystiolaeth) How might this have an impact?
--	--

Oed (band)			Disgrifiad o'r band oed:
Tebygolrwydd	Effaith	Yn gyffredinol	
5	1	5	Cyfanswm poblogaeth Gogledd Cymru yw 687,000 (ONS, 2023a). Mae'r duedd o heneiddio poblogaeth wedi parhau, gyda mwy o bobl nag erioed o'r blaen yn y grwpiau oedran hŷn. Mae'r ONS (2023a) yn nodi bod 22.3% o'r boblogaeth yn 65 oed a hŷn. O'r holl awdurdodau lleol ledled Cymru, Conwy (27.4%) ac Ynys Môn (26.4%) sydd â'r canrannau uchaf o bobl 65 oed a throsodd. Conwy (1.5%) sydd â'r ganran uchaf o bobl 90 oed yng Nghymru. Gyda croestoriadoldeb mewn golwg, mae'n ddefnyddiol archwilio anabledd ac oedran oherwydd gwahaniaeth nodedig yn y data rhwng 2011 a 2021, yn enwedig yn y grwpiau oedran iau a hŷn (ONS, 2023b). Ar gyfer menywod rhwng 15 a 19 oed, roedd canran yr anabledd yn 13.3% yn 2021, 8.1 pwynt canran yn uwch nag yn 2011 a 7.9 pwynt canran yn uwch nag yn 2001. Parhaodd y duedd hon i'r grŵp oedran 20 i 24 oed, lle cynyddodd nifer yr achosion o anabledd yn sylweddol, o 6.2% yn 2011 i 17.9% yn 2021. Ar gyfer dynion, dechreuodd nifer cynyddol yr achosion o anabledd yn 2021 mewn oedrannau cynharach; Roedd 8.6% o ddynion rhwng 5 a 9 oed yn anabl yn 2021, o'i gymharu â 5.6% yn 2011 a 6.5% yn 2001 (ONS, 2023b).

			Daeth oedran fel cysyniad i'r amlwg sawl gwaith yn ystod yr ymgynghoriad. O safbwynt recriwtio, roedd ymatebwyr yn yr ymgynghoriad yn teimlo'n gryf am allu'r Gwasanaeth i recriwtio pobl ar draws pob grŵp oedran ac mae gan bobl hŷn lawer o brofiad bywyd a llawer i'w gynnig. Mae ein Gwasanaeth yn hyrwyddo cydraddoldeb a chynhwysiant o fewn ei brosesau recriwtio trwy fabwysiadu arferion gorau, gan leddfu unrhyw bryderon sydd gan y gymuned. O safbwynt darparu gwasanaethau, roedd nifer o ymatebwyr yn cydnabod bod gan Ogledd Cymru boblogaeth sy'n heneiddio. Roedd ymatebwyr fel arfer yn gweld pobl hŷn fel y grŵp mwyaf 'mewn perygl' o bobl yn y rhanbarth ac er bod pobl yn byw'n hirach, nid ydynt o reidwydd yn byw'n iachach. O ran gwiriadau Diogel ac Iach, roedd lefel uchel o gefnogaeth i'r gweithgaredd atal hwn a chyfeiriwyd penodol at bobl hŷn, yn enwedig pobl anabl hŷn fel y prif grŵp o bobl i elwa. Darperir ffactorau pellach sy'n effeithio ar bobl hŷn yn yr adroddiad Dadansoddiad o'r Effaith ar Gydraddoldeb llawn.
--	--	--	---

Anabledd			Yn ôl yr ONS (2023c), mae gan 21.1% o'r boblogaeth anabledd a/neu gyflwr iechyd hirdymor. Er mai Gwynedd (18.1%) yw un o'r awdurdodau lleol sydd â'r gyfran isaf o bobl anabl yng Nghymru, mae canran gyfartalog y bobl anabl ar draws rhanbarth Gogledd Cymru yn uwch na rhannau eraill o'r DU. Gyda rhyngblethiad mewn golwg, roedd 22.3% o fenywod a 19.8% o ddynion yn anabl. 11.9% oedd canran y rhai a gyfyngwyd ychydig ar gyfer merched a 10.3% ar gyfer dynion. Nododd cyfran uwch o fenywod na dynion eu bod yn gyfyngedig llawer; 10.4% a 9.5% yn y drefn honno (ONS, 2023b). Daeth anabledd fel cysyniad i'r amlwg sawl gwaith yn ystod yr ymgynghoriad. Atgyfnerthodd yr ymatebwyr dystiolaeth bresennol mai pobl anabl yw un o'r grwpiau mwyaf difreintiedig o bobl yn ein cymdeithas, yn enwedig pobl oedrannus anabl gan eu bod yn aml mewn mwy o berygl o dân ac argyfyngau eraill. Roedd peth cyfeiriad at bobl yn byw'n hirach, ond nid yw pobl o reidrwydd yn byw'n iachach, yn aml oherwydd symudedd cyfyngedig a achosir gan anabledd corfforol a chyflyrau iechyd hirdymor. O ran gwiriadau Diogel ac Iach, roedd lefel uchel o gefnogaeth i'r gweithgaredd atal hwn a chyfeiriwyd yn benodol at bobl anabl, yn enwedig pobl anabl hŷn yn un o'r prif grwpiau o bobl i elwa. Amlygodd amryw o'r ymatebwyr ddementia fel un cyflwr iechyd sy'n bryder cynyddol gyda mwy o bobl yn cael diagnosis ac mae gwahanol symptomau'r clefyd yn eu gwneud yn fwy mewn mwy o berygl o lithro, teithiau, cwympiadau, tân ac argyfyngau eraill. Darperir ffactorau pellach sy'n effeithio ar bobl anabl yn yr adroddiad Dadansoddiad o'r Effaith ar Gydraddoldeb llawn. Er mwyn helpu i liniaru'r risgiau a amlygwyd yn yr adroddiad Dadansoddi Effaith ar Gydraddoldeb, bydd y fîm atal yn gweithio'n galed yn barhaus i ymgysylltu â phobl anabl a thrwy weithio mewn partneriaeth effeithiol ag ystod o randdeiliaid, bydd ein Gwasanaeth yn defnyddio ymyriadau wedi'u targedu ac ymgyrchoedd diogelwch penodol i helpu i amddiffyn a diogelu pobl anabl. Darperir rhagor o wybodaeth sy'n effeithio ar bobl anabl yn yr adroddiad Dadansoddiad o'r Effaith ar Gydraddoldeb llawn. Un her i'r Gwasanaeth yw datblygu partneriaethau pellach i estyn allan at fwy o bobl anabl, tra'n cynnal ei berthnasoedd presennol i sicrhau bod pobl anabl ar ein systemau yn ymgysylltu'n barhaus a'u cefnogi bob blwyddyn galendr i gael mynediad at wybodaeth ddiogelwch allweddol.
Tebygolrwydd	Effaith	Yn gyffredinol	
4	2	8	

Lles ac Iechyd Meddwl			Er bod iechyd meddwl yn dod o dan y diffiniad o anabledd, mae NWFRS wedi gwahanu'r grŵp hwn o bobl oherwydd natur a heriau sy'n gysylltiedig â thargedu pobl o safbwynt iechyd meddwl a lles. Mae iechyd meddwl a lles yn cynnwys grŵp eang o bobl sy'n profi hwyliau isel, pryder, iselder ac ati. Felly, gweithiodd NWFRS yn agos gydag elusennau iechyd meddwl a grwpiau diddordeb cydraddoldeb amrywiol sydd â lefelau uwch o iechyd meddwl niweidiol yn draddodiadol i ddal adborth a mewnwelediad. Cyfeiriodd amrywiol ymatebwyr at bryderon cynyddol i bobl sy'n profi iechyd meddwl anffafriol fel rhai sydd mewn mwy o berygl o dân ac argyfyngau. Gyda rhyngblethiad mewn golwg, cyfeiriodd nifer o ymatebwyr at rai nodweddion gwarchodedig sy'n ymddangos yn fwy agored i iechyd meddwl anffafriol (hy LGBTQ+, pobl anabl, pobl hŷn), ond daeth ffactorau eraill fel cam-drin domestig, tlodi a digartrefedd i'r amlwg yn ystod yr ymgynghoriad. Er mwyn lliniaru risg, bydd y tîm atal ac aelodau eraill o'r tîm yn parhau i ymgysylltu ag elusennau iechyd meddwl a grwpiau diddordeb cydraddoldeb eraill i dargedu negeseuon diogelwch allweddol. Darperir rhagor o wybodaeth sy'n effeithio ar bobl anabl a'r rhai sy'n profi iechyd meddwl niweidiol yn yr adroddiad Dadansoddiad o'r Effaith ar Gydraddoldeb llawn.
Tebygolrwydd	Effaith	Yn gyffredinol	
4	2	8	

Rhywedd			Yn ôl yr ONS (2021a), mae poblogaeth Gogledd Cymru wedi'i rhannu'n gyfartal ar draws menywod (51.1%) a dynion (48.9%). Er bod ymgysylltu â dynion a menywod wedi digwydd yn organig drwy gydol yr ymgynghoriad, roedd rhywfaint o ymgysylltu ag elusennau a sefydliadau penodol ar sail rhywedd yn galluogi ein Gwasanaeth i gysylltu â gwahanol rywedd deuaidd ac anneuaidd ar draws gwahanol grwpiau oedran, pobl sy'n ddi-waith a rhieni, gan gynnwys rhieni sengl.
Tebygolrwydd	Effaith	Yn gyffredinol	
4	2	8	

			Mae llawer o ymatebwyr benywaidd yn cytuno'n gryf y dylai'r Gwasanaeth wneud recriwtio menywod yn flaenoriaeth. Roedd cydnabyddiaeth gan rai ymatebwyr bod mwy o ddiffoddwyr tân benywaidd i'w gweld yn y gymuned, ond mae angen gwneud mwy i annog mwy o fenywod i ymuno. Roedd nifer o ymatebwyr benywaidd yn teimlo bod angen i'r Gwasanaeth ganolbwyntio mwy ar dargedu, ymgysylltu a chyfathrebu penodol â merched a menywod. Myfyrwyr benywaidd (16-18 oed) mewn lleoliadau cymunedol ac addysg a menywod sy'n oedolion. Roedd rhai pobl yn Ne Gwynedd, yn cynnwys menywod a oedd yn teimlo y byddai'r Gwasanaeth yn methu â denu menywod yn yr ardal hon oherwydd y diffyg cyfleoedd i weithio o fewn eu cymuned eu hunain ac roedd cyfeiriad penodol at ddiffyg cyfleoedd cyflogaeth llawn amser. Roedd yr anallu i weithio'n lleol yn cael ei ystyried yn rhwystr posibl gan rai ymatebwyr benywaidd oherwydd byddai treulio 13 wythnos i gwblhau hyfforddiant cychwynnol yn y Rhyl yn heriol, yn enwedig i fenywod sy'n brif ofalwr sy'n rhoi'r gofalwr. Teimlai nifer o fenywod ar draws gwahanol rannau o Ogledd Cymru nad oedd dogfen CRMIP 2025-26 yn sôn am faterion cyfoes penodol sy'n ymddangos yn effeithio'n negyddol ar fenywod. Rhoddwyd cyfeiriad penodol at dâl mamolaeth gwael, diffyg trefniadau absenoldeb rhiant a rennir pwrpasol, bwlch cyflog rhwng y rhywiau a themâu eraill a yrrir gan bolisi y teimlai menywod yn eu gadael dan anfantais ac yn cael eu dibrisio, gan osgoi'r sector tân ac achub fel opsiwn gyrfa posibl. Yn naturiol, darparwyd gwybodaeth yn ystod y grwpiau ffocws i dawelu meddyliau llawer o ferched a menywod bod y Gwasanaeth yn gyflogwr blaengar modern sy'n gweithio'n galed i ddod yn fwy cynhwysol. Er mwyn lliniaru canfyddiadau'r cyhoedd o'n Gwasanaeth (a'n sector), gellir dyfeisio mwy o gyfathrebu i ganolbwyntio ar y nifer o bethau cadarnhaol i weithio yn ein gwasanaeth a'n sector, a hefyd chwalu rhai o'r camsyniadau a ddaeth i'r amlwg yn ystod yr ymgynghoriad.
--	--	--	--

			Canfu ymgynghori ag elusennau ac unigolion amrywiol ar sail rhywedd, y gallai llawer o fenywod sy'n profi cam-drin domestig a thrais osgoi gweithio mewn diwydiannau a reolir gan ddynion. Er mwyn sicrhau merched a menywod bod y Gwasanaeth Tân ac Achub yn gyflogwr hyfyw a diogel, bydd ymgysylltu pellach a gweithio mewn partneriaeth ag elusennau ar sail rhywedd fel Canolfan Menywod Gogledd Cymru yn galluogi ein Gwasanaeth i gysylltu â channoedd o fenywod lle gellir meithrin perthynas ac ymddiriedaeth, gan alluogi'r Gwasanaeth i hyrwyddo gyrfaoedd i'r gronfa dalentog hon o bobl. Bydd gweithgareddau recriwtio penodol yn cael eu datblygu i dargedu'r grŵp hwn o bobl. Gyda croestoriadoldeb mewn golwg, efallai y bydd rhai menywod sy'n profi cam-drin domestig/trais, ar ryw adeg yn penderfynu byw ar eu pennau eu hunain a allai eu gwneud yn fwy mewn perygl o dân ac argyfyngau eraill. Er mwyn lliniaru risg o ran y fîm atal a bydd aelodau eraill o'r fîm yn parhau i ymgysylltu ag elusennau seiliedig ar rywedd a grwpiau cymunedol eraill sy'n cefnogi merched a menywod i helpu i dargedu negeseuon diogelwch allweddol. Mae rhagor o wybodaeth sy'n effeithio ar bobl ar sail eu rhywedd yn cael ei darparu yn yr adroddiad Dadansoddiad o'r Effaith ar Gydraddoldeb llawn.
--	--	--	---

Beichiogrwydd a Mamolaeth			Er mwyn sicrhau bod NWFRS yn estyn allan ac yn dal anghenion pobl sy'n feichiog a'r rhai yn eu cyfnod mamolaeth, nododd yr ymarfer mapio cynhwysfawr bartneriaid allweddol i helpu i gysylltu â'r gynulleidfa darged hon. Trefnwyd grwpiau ffocws gyda grwpiau menywod yn unig, grwpiau cefnogi rhieni lleol a rhanbarthol, grwpiau LHDTC+ a balchder a grwpiau cymorth i fabi. Gwnaeth rhai ymatebwyr, menywod yn bennaf gyfeirio penodol at bolisi absenoldeb mamolaeth gwael ein Gwasanaeth, diffyg sôn am heriau cyfoes i fenywod fel bwch cyflog rhwng y rhywiau. Roedd y teimladau hyn yn gadael llawer o ferched a menywod yn teimlo nad oedd gan y Gwasanaeth y gallu i ofalu am rieni â babanod a phlant ifanc, yn enwedig rhieni sengl a menywod a oedd am gael teulu yn y dyfodol agos.
Tebygolrwydd	Effaith	Yn gyffredinol	
4	2	8	

			Mae'r Gwasanaeth yn gwneud llawer o waith blaengar i hyrwyddo cydraddoldeb rhywiol a phwysleiswyd y pwyntiau hyn yn ystod y grwpiau ffocws, fodd bynnag, mae gwir angen mynd i'r afael â chanfyddiad y cyhoedd, mewn rhai achosion mynd i'r afael â chamsyniad trwy chwalu chwedlau. Er mwyn lliniaru risg a chanfyddiadau'r cyhoedd, gellir cyfathrebu a diweddariadau trwy weithdai ymgysylltu cymunedol a gyrfaedd mewn lleoliadau cymunedol lleol a sefydliadau addysgol lle gwnaed y sylwadau hyn. Gellid defnyddio sianeli cyfryngau eraill i hyrwyddo gyrfaedd ac i dynnu sylw at y gwasanaeth mae gwaith blaengar yn ymwneud â chydraddoldeb rhywedd ac agweddau eraill ar EDI.
--	--	--	--

Ailbennu rhywedd/ hunaniaeth			Nid yw'r union nifer o bobl draws a/neu anneuaid yng Ngogledd Cymru yn hysbys. Fodd bynnag, mae amcangyfrif Stonewall (2022) rhwng 0.5% ac 1% o'r boblogaeth yn Trans a/neu anneuaid sy'n rhoi rhyw fath o arwydd i ni y mae angen i ni ymgysylltu ag ef yn ystod yr ymgynghoriad yn dal adborth myfyriol ac ystyrlon. Trwy'r cysylltiadau helaeth mae'r Gwasanaeth wedi'u datblygu gydag amrywiol rwydweithiau LHDTG+ lleol a grwpiau balchder, mae adborth cynhwysfawr gan bobl draws, anneuaid a phobl sy'n cydymffurfio â rhywedd wedi cael ei ddal. Mae Pride Cymru, Unique Transgender a rhwydweithiau LHDTG+ eraill ledled Gogledd Cymru wedi galluogi'r Gwasanaeth i gysylltu a dal mewnwelediad penodol i'r risgiau a effeithiwyd ar y gymuned hon. O ran recriwtio a datblygu timau amrywiol fel blaenoriaeth, dyma gonsensws cryf ymhlith ymatebwyr, gan gynnwys llawer o bobl sy'n nodi eu bod yn drawsryweddol ac anneuaid bod recriwtio a datblygu timau amrywiol yn ychwanegu gwerth ac yn helpu i ddarparu gwasanaethau cynhwysol. Roedd cyfeiriad penodol at hunaniaeth rhywedd ochr yn ochr â nodweddion eraill sy'n rhyng-gysylltu. Er mwyn lliniaru hyn, nod y gwasanaeth yw denu a recriwtio pobl dalentog o bob cefndir, mabwysiadir ystod o ddulliau cyfathrebu a datblygir ymyriadau penodol i dargedu pobl o grwpiau sydd heb gynrychiolaeth ddigonol yn y gweithlu. Mae'r gwasanaeth hefyd yn adolygu ei arferion recriwtio yn rheolaidd er mwyn sicrhau bod arferion gorau'n cael eu mabwysiadu.
Tebygolrwydd	Effaith	Yn gyffredinol	
2	4	8	

			Roedd rhai pobl draws yn teimlo, gall eu cymuned gael ei effeithio'n anghymesur gan iechyd meddwl andwyol, yn bennaf oherwydd gwahaniaethu ac eithrio, ond soniodd rhai ymatebwyr hefyd fod pobl draws yn fwy tebygol o fyw ar eu pennau eu hunain o gymharu â phobl rhyw deuaidd. Mae hwn yn fewnwelediad perthnasol a fydd yn llywio ein gweithgareddau atal.
--	--	--	--

Cyfeiriadedd Rhyw			
Tebygolrwydd	Effaith	Yn gyffredinol	
2	4	8	Amcangyfrifir Stonewall bod rhwng 5-7% o'r boblogaeth yn lesbiaidd, hoyw, deurywiol neu gyfeiriadedd rhywiol arall sy'n wahanol i heterorywiol (Gweler y GIG, 2015). Mae Stonewall (2022) wedi cyhoeddi adroddiadau mwy diweddar sy'n awgrymu bod pobl ifanc yn fwy tebygol o fod yn agored am gyfeiriadedd rhywiol a hunaniaeth rhywedd. Mae gan Ogledd Cymru gymuned LGB+ gynyddol ac mae ymddangosiad digwyddiadau balchder newydd, grwpiau cymorth a rhwydweithiau staff yn y gweithle yn golygu bod ymgysylltu â'r gynulleidfa hon yn fwy ystyrlon na blyneddau blaenorol. Gyda croestoriadoldeb mewn golwg, mae'n ddefnyddiol gwybod proffil oedran pobl a nododd eu bod yn LGB+ sy'n tueddu i fod yn iau na'r boblogaeth gyffredinol. Roedd mwy na hanner y rhai a nododd eu bod yn LGB+ (57.9%) rhwng 16 a 34 oed (ONS, 2021d). Mewn cyferbyniad, roedd llai na thraean o'r boblogaeth gyffredinol rhwng 16 a 34 oed (29.6%). Mae'r wybodaeth hon yn helpu ein gwasanaeth i wybod pwy i ymgysylltu. Er mwyn sicrhau bod NWFRS yn estyn allan ac yn dal anghenion pobl â gwahanol gyfeiriadedd rhywiol, nododd ymarfer mapio cynhwysfawr bartneriaid allweddol i helpu i gysylltu â'r gynulleidfa darged hon. Trwy Pride Cymru a rhwydweithiau LHDTC+ eraill, helpodd yr adborth i gael mewnwelediad penodol i'r risgiau y mae'r gymuned hon yn eu profi yng Ngogledd Cymru.

			O ran recriwtio a datblygu timau amrywiol fel blaenoriaeth, roedd consensws cryf ymhlith ymatebwyr, gan gynnwys llawer o bobl LGBTQ+ bod recriwtio a datblygu timau amrywiol yn ychwanegu gwerth ac yn helpu i ddarparu gwasanaethau cynhwysol. Roedd cyfeiriad penodol at gyfeiriadedd rhywiol ochr yn ochr â nodweddion eraill sy'n rhyng-gysylltu. Er mwyn lliniaru hyn, nod y gwasanaeth yw denu a recriwtio pobl dalentog o bob cefndir, mabwysiadir ystod o ddulliau cyfathrebu a datblygir ymyriadau penodol i dargedu pobl o grwpiau sydd heb gynrychiolaeth ddigonol yn y gweithlu. Mae'r gwasanaeth hefyd yn adolygu ei arferion recriwtio yn rheolaidd er mwyn sicrhau bod arferion gorau'n cael eu mabwysiadu. Roedd rhai pobl LHDTCT+ yn teimlo, gall eu cymuned gael ei heffeithio'n anghymesur gan iechyd meddwl andwyol, yn bennaf oherwydd gwahaniaethu ac allgáu, ond soniodd rhai ymatebwyr hefyd fod pobl LHDTCT+ yn fwy tebygol o fyw ar eu pennau eu hunain o gymharu â phobl nad ydynt yn LHDTCT+. Mae hwn yn fewnwelediad perthnasol a fydd yn llywio ein gweithgareddau atal.
--	--	--	--

Priodas a Phartneriaeth Sifil			Mae 48.1% o bobl 16 oed a hŷn yn briod neu mewn partneriaeth sifil (Stats Wales, 2020). Yn gyffredinol, nid yw'r nodwedd warchodedig hon yn profi risgiau penodol . Er, mae'n bwysig pwysleisio, ystyrir bod pobl sy'n byw ar eu pennau eu hunain mewn mwy o berygl a dim ond oherwydd bod pobl mewn perthynas, nid yw hyn yn golygu nad ydyn nhw'n byw ar eu pennau eu hunain (hy nosweithiau gwaith partner/i ffwrdd), a thrwy hynny gyflwyno risg debyg i bobl sy'n byw ar eu pennau eu hunain. Fel nodwedd warchodedig, mae'n ddefnyddiol deall aelwydydd sy'n cynnwys dau neu fwy o bobl sy'n cael mynediad at wasanaethau, yn bennaf oherwydd y gall preswylwyr sengl fod mewn mwy o berygl o rai mathau o ddigwyddiadau (h.y. tanau annedd domestig).
Tebygolrwydd	Effaith	Yn gyffredinol	
3	2	6	

			Yn organig, roedd y Gwasanaeth yn gysylltiedig â phobl sy'n briod neu mewn partneriaeth sifil trwy'r arolwg ar-lein a 24 grŵp ffocws. Er nad yw statws perthynas gwirioneddol unigolyn yn effeithio'n uniongyrchol arno, gall byw ar ei ben ei hun arwain at rai pobl mewn mwy o berygl o dân ac argyfyngau eraill. Canfu adborth gan ymatebwyr fod rhai pobl sy'n byw ar eu pennau eu hunain mewn tlodi ac mae ystyriaethau wedi'u rhoi o dan yr adran statws economaidd-gymdeithasol. Hefyd, mae'n werth pwysleisio, dim ond oherwydd bod dau berson yn briod neu mewn partneriaeth sifil, nad yw'n golygu eu bod mewn llai o berygl yn seiliedig ar feini prawf statws economaidd-gymdeithasol. Gallai rhai cyplau priod neu'r rhai mewn partneriaethau sifil fod yn byw mewn tlodi, er nad oedd unrhyw adborth penodol yn ystod yr ymgynghoriad yn tynnu sylw at unrhyw bryderon yn ymwneud â'r nodwedd warchodedig hon.
--	--	--	--

Crefydd a Chred			
Tebygolrwydd	Effaith	Yn gyffredinol	
2	2	4	Mae ein gwasanaeth yn cydnabod bod rhywfaint o amrywiaeth o ran cysylltiadau crefyddol a systemau cred pobl ar draws Gogledd Cymru. Yn yr un modd, rhaid cydnabod bod mwy o bobl wedi nodi "Dim crefydd" nag unrhyw gysylltiad crefyddol unigol, i fyny o 32.1% yn 2011 i 46.5% yn 2021 (LIC, 2022b). Mae'r data hwn yn dangos bod gan tua hanner poblogaeth Gogledd Cymru gysylltiadau crefyddol. Felly, mae addoldai a sefydliadau ffydd yn llwybr rhesymegol i ymgysylltu â phobl sy'n grefyddol. Er mwyn sicrhau bod y Gwasanaeth yn casglu adborth gan bobl grefyddol a'r rhai sy'n dilyn system gred benodol, nododd yr ymarfer mapio cyn ymgynghori partneriaid allweddol a oedd yn cynnwys Fforwm Rhyng-ffydd Gogledd Cymru, addoldai, sefydliadau ffydd a gwahanol elusennau sy'n gweithredu'n lleol. Ni wnaeth unrhyw adborth o'r ymgynghoriad nodi unrhyw faterion penodol yn ymwneud â chrefydd a/neu gred.

Hil			
Tebygolrwydd	Effaith	Yn gyffredinol	
4	2	8	Fel rhanbarthau eraill yng Nghymru, mae Gogledd Cymru wedi dod yn fwy ethnig amrywiol yn ystod y degawd diwethaf. Yn ôl data'r cyfrifiad yn 2021, mae grwpiau lleiafrifoedd ethnig wedi cynyddu o 4.4% yn 2011 i 6.2% yn 2021 (LIC, 2022b). Er eglurder, lleiafrif ethnig yw unrhyw grŵp ethnig y tu allan i 'Gymreig, Saesneg, Albanaidd, Gogledd Iwerddon a Phrydain'. Y grŵp lleiafrifoedd ethnig mwyaf ym mhob awdurdod lleol yng Nghymru oedd "Gwyn Arall". Roedd cyfran y boblogaeth a oedd yn uniaethu â'r grŵp ethnig hwn ar ei uchaf yn Wrecsam (4.8%) a Sir y Fflint (3%). O fewn y grŵp ethnig "Gwyn" lefel uchel, Conwy oedd yr awdurdod lleol gyda'r gyfran uchaf o'r rhai a oedd yn nodi eu bod yn "Wyddelig" (0.7%) yng Nghymru. Yn ddiddorol, roedd 5.3% o aelwydydd yn aelwydydd grwpiau ethnig lluosog, i fyny o 4.2% yn 2011 (LIC, 2022b). Gyda croestoriadoldeb mewn golwg, mae NWFRS yn cydnabod bod rhwystrau iaith, cyfathrebu a diwylliannol posibl. Yn genedlaethol yng Nghymru, mae 2.9 miliwn o breswylwyr arferol tair oed a throsodd yn siarad Cymraeg neu Saesneg fel eu prif iaith (96.7% o'r boblogaeth, i lawr o 97.1% yn 2011). Yn ôl Cyfrifiad 2021, dywedodd trigolion yng Nghymru nad oeddent yn dewis Cymraeg na Saesneg fel prif iaith, dywedodd 78% eu bod yn gallu siarad Saesneg yn dda neu'n dda iawn, tra nad oedd 22% yn gallu siarad Saesneg yn dda iawn nac o gwbl. Fel yn 2011, Pwyleg oedd y brif iaith fwyaf cyffredin ar ôl y Gymraeg neu'r Saesneg, sef 0.7% o'r boblogaeth. Arabeg (0.3%) oedd y brif iaith fwyaf cyffredin ar wahân i Saesneg, Cymraeg neu Bwyleg yn 2021. Iaith Arwyddion Prydain (BSL) oedd iaith ddewisol 900 o bobl (sy'n cyfateb i 0.03%) preswylwyr arferol tair oed a throsodd ledled Cymru. Yn ystod yr ymgynghoriad, roedd llawer o'r ymatebwyr a oedd naill ai o grwpiau lleiafrifoedd ethnig neu weithwyr proffesiynol sy'n gweithio'n agos gyda'r grŵp hwn yn pryderu am sut mae'r Gwasanaeth yn ystyried rhwystrau iaith, crefydd ac arferion diwylliannol. Roedd rhai grwpiau lleiafrifoedd ethnig yn teimlo y gallai'r Gwasanaeth wella'r ffordd y mae'n ymgysylltu â nhw i sicrhau bod negeseuon diogelwch allweddol yn cael eu derbyn a'u gweithredu.

			Er mwyn lliniaru unrhyw risg posibl, drwy raglen genedlaethol NFCC, mae gwybodaeth diogelwch allweddol ar gael mewn sawl iaith gan gynnwys taflenni a llyfrynau sy'n ymwneud â diogelwch yn y cartref, diogelwch dŵr a rhywfaint o wybodaeth am ddiogelwch ar y ffyrdd. Mae Rheolwyr Partneriaeth, Tîm Iechyd a Ffitrwydd y Gwasanaeth ac arbenigwyr eraill fel Swyddog Cydraddoldeb, Amrywiaeth a Chynhwysiant y Gwasanaeth yn ymgysylltu'n weithredol ag aelodau'r gymuned gan gynnwys grwpiau lleiafrifoedd ethnig i sicrhau bod negeseuon diogelwch allweddol yn cael eu cyfathrebu'n effeithiol. Mae ymgyrchoedd penodol eraill y mae'r ymgyrch i dargedu preswylwyr cychod a theithwyr sy'n byw ar Gamlas Llangollen. Mae'r Gwasanaeth yn gweithio'n agos gyda Race Council Cymru, Cymdeithas Gwasanaeth Tân Asiaidd a phartneriaid lleol i sicrhau bod y Gwasanaeth yn defnyddio ymgyrchoedd cenedlaethol ac arsylwadau a dathliadau crefyddol i fanteisio i'r eithaf ar gyfleoedd ymgysylltu â'r gymuned sy'n galluogi cyfathrebu.
--	--	--	---

Dyletswydd Economaidd-Gymdeithasol			Daeth y Ddyletswydd Economaidd-gymdeithasol i rym yng Nghymru ar 31 Mawrth 2021 ac mae'n ei gwneud yn ofynnol i gyrff cyhoeddus penodedig, wrth wneud penderfyniadau strategol (megis penderfynu ar flaenoriaethau a phennu amcanion), ystyried sut y gallai eu penderfyniadau helpu i leihau'r anghydraddoldebau sy'n gysylltiedig ag anfantais economaidd-gymdeithasol. Yn ôl Cyfrifiad 2021, mae rhai o'r ardaloedd mwyaf difreintiedig wedi'u crynhoi mewn trefi arfordirol a threfynol gogledd Cymru (LIC, 2021). Nid yw gweithio yn atal tlodi rhag digwydd. Er mwyn esbonio ymhellach, mae tlodi mewn gwaith wedi codi dros y 5 mlynedd diwethaf ac mae cyfanswm o 12.7 y cant o weithwyr yn byw mewn tlodi oherwydd cyflogau isel neu oriau cyfyngedig (JRF, 2020). Er mwyn sicrhau bod NWFRS yn estyn allan ac yn dal anghenion pobl sy'n bodloni'r meini prawf ar gyfer statws ac amddifadedd economaidd isel, nododd yr ymarfer mapio cychwynnol yn ystod yr ymgynghoriad blaenorol bartneriaid allweddol i helpu i gysylltu â'r gynulleidfa darged hon. Mae partneriaid allweddol yn cynnwys awdurdodau lleol, elusennau, banciau bwyd, addoldai, sefydliadau ffydd a grwpiau cymorth lleol.
Tebygolrwydd	Effaith	Yn gyffredinol	
4	3	12	

			Cyfeiriodd rhai ymatebwyr at themâu sy'n ymwneud â statws economaidd-gymdeithasol is gan gynnwys pobl a allai fod yn risg uwch oherwydd tlodi ac amddifadedd. Codwyd trafodaethau'n ymwneud â phobl sy'n byw mewn amodau byw gwael, ond nid oedd yn sicr a oedd yr amodau o ganlyniad i ddewisiadau ffordd o fyw unigol neu gyflwr yr adeiladau corfforol, y potensial i wresogi eu heiddo neu ffactorau eraill y tu hwnt i reolaeth yr unigolyn. Mae gan dîm Atal y Gwasanaeth ymwybyddiaeth ragorol o'r tueddiadau presennol o ran risg mewn eiddo domestig, ond bydd ymgysylltu ac ymchwil pellach yn fuddiol. Mae ymgyrchoedd a phrosiectau penodol wedi'u cynllunio i amddiffyn pobl, atal gwahanol fathau o ddewisiadau amgen mewn argyfyngau a chyfeirio pobl sydd mewn angen at bartneriaid allanol (h.y. banciau bwyd, cyngor ariannol, cymorth gofal).
--	--	--	---

Yr Iaith Gymraeg			Bydd yr holl ddeunyddiau sy'n ymwneud â'r prosiect ymgynghori CRMIP yn cael eu cynhyrchu (ysgrifenedig a llafar) yn Gymraeg a Saesneg. 235,567 yw nifer y bobl a ddywedodd eu bod yn gallu siarad Cymraeg yng Ngogledd Cymru ac mae hyn yn cyfateb i 34.3%. Mae ein gwasanaeth yn hynod falch o gyfathrebu yn y Gymraeg ac rydym yn sicrhau ein bod yn bodloni (a lle bo hynny'n bosibl) safonau Cymru.
Tebygolrwydd	Effaith	Yn gyffredinol	
4	1	4	Mae'r data diweddaraf a gyhoeddwyd gan Lywodraeth Cymru yn awgrymu bod 29.1% o bobl tair oed a hŷn yn gallu siarad Cymraeg. Mae'r ffigwr hwn yn cyfateb i 883,600 o bobl ac mae tystiolaeth bod y Gymraeg yn tyfu mewn poblogrwydd fel iaith lafar ac fel iaith lafar gyntaf. Gyda croestoriadoldeb mewn golwg, rydym yn cydnabod bod canrannau uchaf siaradwyr Cymraeg yng Nghymru i'w gweld yng Ngwynedd (77%) ac Ynys Môn (67%) sydd ill dau wedi'u lleoli yng Ngogledd Cymru (LIC, 2022). Trwy gydol yr ymgynghoriad ac ym mhob grŵp ffocws, roedd adnoddau a holiaduron ar gael yn Gymraeg a Saesneg. Roedd 279 o bobl yn ymateb i'r ymgynghoriad a dim ond 2 gafodd eu derbyn yn Gymraeg. Er bod llawer o siaradwyr Cymraeg iaith gyntaf wedi rhoi adborth mewn grwpiau ffocws a chafodd hyn ei gyfieithu i'r Saesneg er mwyn cofnodi a chyflwyno adborth ar-lein ar un system. Trefnwyd cyfieithwyr Cymraeg mewn gwahanol grwpiau ffocws, yn enwedig yng Ngwynedd lle mae canran uwch o siaradwyr Cymraeg.

Daearyddiaeth neu leoliad			
Tebygolrwydd	Effaith	Yn gyffredinol	
4	2	8	Mae Gogledd Cymru yn ardal ddaearyddol fawr sydd â sawl ardal drefol sydd wedi'u canoli'n fawr gyda phobl a grwpiau amrywiol. I'r gwrthwyneb, mae gan rai ardaloedd gwledig nifer fach iawn o bobl yn byw yn yr ardal. Mae'r rhanbarth yn cynnwys ardaloedd Wrecsam, Glannau Dyfrdwy, Y Rhyl, Bae Colwyn, Fflint, Bangor, Llandudno a Chaergybi. Yr ardaloedd mwyaf yng Ngogledd Cymru yw dinas Wrecsam a chytrefi Glannau Dyfrdwy, Y Rhyl a Phrestatyn, lle lleolir prif seilwaith a gwasanaethau manwerthu, diwylliannol, addysgol, twristiaeth a thrafnidiaeth Gogledd Cymru. Bangor, Llanelwy a Wrecsam yw dinasoedd y rhanbarth, Bangor yw dinas hynaf Cymru, tra bod Llanelwy yn un o'r rhai lleiaf, a Wrecsam a enillodd statws dinas yn 2022 yw anheddiad mwyaf y rhanbarth. Mae gan rai ardaloedd grwpiau cymunedol sefydledig sy'n gwneud ymgysylltu'n gymharol syml. Fodd bynnag, nid yw rhai ardaloedd wedi sefydlu hybiau cymdeithasol cymunedol a all fod yn her i'r Gwasanaeth gasglu adborth ystyrlon mewn rhai meysydd.

System Ar-Alwad neu ystyriaethau i staff rhan amser			Mae staff ar alwad yn ymwneud yn uniongyrchol â'r prosiect hwn. Mae timau ar alwad wedi bod yn ymwneud â dylunio a datblygu'r Gwasanaethau CRMIP trwy Benaethiaid Adrannau a seminarau rheolwyr canol. Yn naturiol, bydd staff ar alwad sy'n gweithio'r system ar alwad yn gallu darparu adborth a fydd yn helpu i lunio CRMP a chyfeiriad strategol y Gwasanaeth rhwng 2024-2029. Gwnaethpwyd timau ar alwad yn ymwybodol o'r ymgynghoriad trwy gyfathrebu mewnol ac yn ystod ymweliadau a drefnwyd.
Tebygolrwydd	Effaith	Yn gyffredinol	
4	2	8	

Grwpiau buddiant eraill ym maes cydraddoldeb			Bu cynnydd yn nifer y troseddau casineb a gofnodwyd yng Nghymru yn ystod y blynyddoedd diwethaf (EHRC, 2018) I bobl sydd â nodwedd gwarchodedig. Mae cyfradd erlyn isel iawn yn y llys yn golygu nad oes gan rai dioddefwyr troseddau casineb ymddiriedaeth mewn gwasanaethau cyhoeddus mewn lifrai. Er bod y diffyg ymddiriedaeth hwn yn effeithio'n bennaf ar yr heddlu a thimau ymgysylltu cymunedol mewn cynghorau lleol, gall y gwasanaethau tân ac achub brofi rhai effeithiau niweidiol hefyd. Mae'r adolygiadau o ddiwylliant diweddar yng Nghymru a Lloegr wedi tynnu sylw at faterion diwylliannol yn y sector. Mae hyn yn golygu y gallai fod diffyg ymddiriedaeth a hyder mewn gwasanaethau tân ac achub o fewn y gymuned.
Tebygolrwydd	Effaith	Yn gyffredinol	
4	1	4	

A oes gan unrhyw un o'r meini prawf uchod sgôr o 12 ac uwch ac felly angen symud i asesiad effaith cydraddoldeb llawn?

Oes

☒

Nac oes

☐

Os oes, cysylltwch â'r Swyddog Cydraddoldeb, Amrywiaeth a Chynhwysiant drwy e-bost benji.evans@northwalesfire.llyw.cymru i fwrw ymlaen â'r asesiad effaith llawn.

Os na, ac mae gan unrhyw un o'r meini prawf sgôr rhwng 1-5 neu 6-10, pa fecanweithiau neu welliannau rheoli ychwanegol y gallwch eu rhoi ar waith i leihau'r sgôr hyd yn oed ymhellach? Nodwch beth fydd y sgôr ar ôl y mecanwaith rheoli sydd ar waith.

Mae gan rai adrannau sgôr o 12 neu drosodd sy'n sbardun i gynnal dadansoddiad cydraddoldeb pellach. Oherwydd natur CRMP 2024-29 a'r ffaith bod y cynllun hwn yn amlinellu blaenoriaethau allweddol ein Gwasanaeth, cynhyrchwyd adroddiad Dadansoddiad Effaith Cydraddoldeb llawn.

Pa ganlyniadau neu newidiadau cadarnhaol fydd yn cael eu cymryd o ganlyniad i unrhyw bwyntiau a nodwyd gan yr asesiad effaith hwn?

Fel rhan o ymgynghoriad CRMIP 2025-26, mae'r asesiad effaith ar gydraddoldeb hwn yn dangos sut mae'r gwasanaeth wedi dangos sylw dyledus i anghenion amrywiol cymuned Gogledd Cymru. Dangosodd yr asesiad effaith ar gydraddoldeb cyn-ymgynggori cychwynnol ystyriaeth o sut y bydd y gwasanaeth yn ymgysylltu ac yn cyfathrebu â'i gymuned a thrwy gynllunio gofalus, ymgysylltu a dulliau cyfathrebu, helpodd 24 grŵp ffocws i gipio adborth ystyrion gan wahanol grwpiau diddordeb cydraddoldeb. Mae'r asesiad effaith ar gydraddoldeb presennol hwn wedi asesu risg yn seiliedig ar yr adborth ac mae'r asesiad effaith ar gydraddoldeb yn crynhoi sut y bydd risg a nodwyd yn cael ei liniaru ac, mewn rhai achosion, wedi cyfeirio at randdeiliaid allanol perthnasol. Mae'r adroddiad Dadansoddiad Effaith ar Gydraddoldeb llawn yn rhoi mwy o eglurder ar y risgiau a'r lliniaru a nodwyd.

Gwerthusiad ar ôl y fenter

Lle bo'n berthnasol, darparwch drosolwg (ystod oedran, rhyw, ethnigrwydd ac ati) o bwy a fynychodd y digwyddiad(au), neu a oedd yn rhan o'r polisi neu'r fenter neu yr effeithiwyd arnynt gan y polisi neu'r fenter, ac unrhyw sylwadau neu gwynion perthnasol a dderbyniwyd o ran cydraddoldeb a chynhwysiant. Yna dylid defnyddio'r wybodaeth i fynd i'r afael ag unrhyw bryderon perthnasol.

--

Cyn cwblhau, efallai yr hoffech ofyn am gyngor gan y Swyddog Cydraddoldeb, Amrywiaeth a Chynhwysiant gwasanaethau. Gallwch wneud hyn drwy e-bostio [at benji.evans@northwalesfire.llyw.cymru](mailto:at.benji.evans@northwalesfire.llyw.cymru) i'w adolygu.

Ar ôl ei gwblhau, dychwelwch i benji.evans@northwalesfire.llyw.cymru

Cyfeiriadau

Joseph Rowntree Foundation (2020). UK Poverty Report 2019/20. Found at: www.jrf.org.uk/report/uk-poverty-2019-20, Accessed: 12 April 2023.

Office for National Statistics (2023a) Population and household estimates, Wales: Census 2021. Found at: [www.ons.gov.uk/peoplepopulationandcommunity/populationandmigration/populationestimates/bulletins/populationandhouseholdestimateswales/census2021#:~:text=4.-,Age%20and%20sex%20of%20the%20population,men%20\(49.0%25\)%20in%20England](http://www.ons.gov.uk/peoplepopulationandcommunity/populationandmigration/populationestimates/bulletins/populationandhouseholdestimateswales/census2021#:~:text=4.-,Age%20and%20sex%20of%20the%20population,men%20(49.0%25)%20in%20England), Accessed: 13 April 2023.

Office for National Statistics (2023b) Disability by Age, sex and deprivation, England and Wales: Census 2021. Found at: www.ons.gov.uk/peoplepopulationandcommunity/healthandsocialcare/disability/articles/disabilitybyagesexanddeprivationenglandandwales/census2021#:~:text=Source%3A%20Office%20for%20National%20Statistics%20-%20Census%202021,-Embed%20code&text=In%20Wales%2C%2022.3%25%20of%20females,10.4%25%20and%209.5%25%20respectively, Accessed: 13 April 2023.

Office for National Statistics (2023c) Disability, England and Wales: Census 2021. Found at: [www.ons.gov.uk/peoplepopulationandcommunity/healthandsocialcare/healthandwellbeing/bulletins/disabilityenglandandwales/census2021#:~:text=In%20Wales%2C%20in%202021%2C%20a,\(23.4%25%2C%20696%2C000\),](http://www.ons.gov.uk/peoplepopulationandcommunity/healthandsocialcare/healthandwellbeing/bulletins/disabilityenglandandwales/census2021#:~:text=In%20Wales%2C%20in%202021%2C%20a,(23.4%25%2C%20696%2C000),) Accessed: 13 April 2023.

Office for National Statistics (2023d) Sexual orientation: age and sex, England and Wales: Census 2021. Found at: www.ons.gov.uk/peoplepopulationandcommunity/culturalidentity/sexuality/articles/sexualorientationageandsexenglandandwales/census2021, Accessed 15th April 2023.

National Health Service (2015) Equality, Diversity and Inclusion Report. Found at: www.ashfordstpeters.nhs.uk/images/boardpapers/300715/Paper8e.pdf, Accessed: 4 April 2023.

Stats Wales (2020) Marital Status by Age and Sex. Found at: [Marital Status by Age and Sex \(gov.wales\)](http://gov.wales), Accessed: 4 April 2023.

Stonewall (2022a) Attraction, identity and connection in Great Britain in 2022. Found at: www.stonewall.org.uk/system/files/rainbow_britain_report.pdf, Accessed: 4 April 2023.

Stonewall (2022b) The truth about trans. Found at: www.stonewall.org.uk/the-truth-about-trans#trans-people-britain, Accessed: 12 April 2023.

Welsh Government (2021) Implementing the Socio-economic Duty A review of evidence on socio-economic disadvantage and inequalities of outcome. Found at: www.gov.wales/sites/default/files/statistics-and-research/2021-11/review-of-evidence-on-socio-economic-disadvantage-and-inequalities-of-outcome-revised.pdf, Accessed: 12 April 2021.

Welsh Government (2022a) Welsh language data from the Annual Population Survey: 2020. Found at: www.gov.wales/welsh-language-data-annual-population-survey-2020, Accessed: 14 April 2023.

Welsh Government (2022b) Ethnic group, national identity, language and religion in Wales - Census 2021. Found at: [Ethnic group, national identity, language and religion in Wales \(Census 2021\) | GOV.WALES](http://gov.wales), Accessed: 12 April 2023.

Adroddiad i	Awdurdod Tân ac Achub Gogledd Cymru
Dyddiad	28 Ebrill 2025
Swyddog Arweiniol	Matt Powell, Dirprwy Glerc
Swyddog Cyswllt	matthew.powell@flintshire.gov.uk
Pwnc	Adroddiad Blynyddol y Pwyllgor Safonau 2024/25

PWRPAS YR ADRODDIAD

- 1 Cyflwyno adroddiad blynyddol y Pwyllgor Safonau (y Pwyllgor) i Awdurdod Tân ac Achub Gogledd Cymru (yr Awdurdod).

CRYNODEB GWEITHREDOL

- 2 Mae'r Pwyllgor wedi llunio adroddiad blynyddol ers ei sefydlu, ac ers 2021 mae hefyd wedi bod yn ddyletswydd statudol i lunio adroddiad o'r fath.
- 3 Mae'r Adroddiad Blynyddol yn rhoi gwybodaeth am y gwaith a wnaed gan y Pwyllgor yn ystod y 12 mis diwethaf ac yn nodi unrhyw faterion penodol sydd wedi codi.
- 4 Fel mater o lywodraethu da, bob blwyddyn mae'r adroddiad blynyddol a gynhyrchir gan y Pwyllgor yn cael ei gyflwyno i'r Awdurdod er gwybodaeth.
- 5 Dyma ugeinfed adroddiad blynyddol y Pwyllgor sy'n cynnwys crynodeb o'r gwaith a wnaed yn ystod blwyddyn ariannol 2024/25 (1 Ebrill 2024 i 31 Mawrth 2025).

ARGYMHELLION

- 6 Argymhellir bod yr Aelodau'n:

i) **nodir'r Adroddiad Blynyddol.**

ATODIADAU

- 7 Mae adroddiad blynyddol y Pwyllgor Safonau ar gyfer y flwyddyn 2024/25 yn [Atodiad 1](#).

GOBLYGIADAU

Amcanion Llesiant	Ystyrir nad yw'n berthnasol
Cyllideb ar gyfer 2024/25	Gellir cynhyrchu'r adroddiad blynyddol o fewn y gyllideb. Mae unrhyw gostau sy'n gysylltiedig â chyfarfodydd a digwyddiadau y mae aelodau'n mynd iddynt yn cael eu had-dalu o'r gyllideb teithio a chynhaliaeth.
Cyfreithiol	Mae gan y Pwyllgor ddyletswydd o dan adran 63 Deddf Llywodraeth Leol 2021 i gynhyrchu adroddiad blynyddol, y mae'n rhaid i'r awdurdod tân ei ystyried o fewn 3 mis i'w dderbyn.
Staffio	Ystyrir nad yw'n berthnasol
Cydraddoldeb/ Hawliau Dynol / Y Gymraeg	Mae'r adroddiad wedi'i gynhyrchu mewn fformat ddwyieithog
Risgiau	Dylai gwaith y Pwyllgor a ddisgrifir yn ei adroddiad blynyddol helpu i leihau'r risg y bydd Aelodau'r Awdurdod yn ymddwyn mewn modd sy'n anghyson â'r cod ac felly ag arfer gorau.

Afodiad 1 – Adroddiad Blynyddol

ADRODDIAD BLYNYDDOL PWYLLGOR SAFONAU AWDURDOD TÂN AC ACHUB GOGLEDD CYMRU 2024/25

Cefndir

Dyma ugeinfed adroddiad blynyddol y Pwyllgor Safonau (y Pwyllgor) i Awdurdod Tân ac Achub Gogledd Cymru (yr Awdurdod) ac mae'n rhychwantu'r cyfnod rhwng Ebrill 2024 a Mawrth 2025. Mae deddfwriaeth yn ei gwneud yn ofynnol i bwyllgorau safonau gyfarfod o leiaf unwaith y flwyddyn a pharatoi adroddiad ar eu gweithgaredd i'w ystyried gan yr Awdurdod.

Mae Cylch Gorchwyl y Pwyllgor yn rhoi cylch gwaith i hyrwyddo a chynnal safonau uchel o ymddygiad gan Aelodau'r Awdurdod. Hefyd, pan fo hynny'n bosibl yn statudol, cael adroddiadau a chwynion am Aelodau, cynnal neu oruchwyllo ymchwiliadau, a gwneud argymhellion i'r Awdurdod.

Aelodaeth

Nid yw aelodaeth y Pwyllgor wedi newid ers i gynghorwyr newydd gael eu penodi ar ôl yr etholiadau yn 2022. Mae aelodaeth y Pwyllgor fel a ganlyn:

Aelodau Annibynnol

- Sally Ellis 01/01/22 – 31/12/26 (yn gwasanaethu am ail dymor) (Dirprwy Gadeirydd)
- Julia Hughes 01/01/22 – 31/12/26 (yn gwasanaethu am ail dymor) (Cadeirydd)
- Gill Murgatroyd 01/09/23 – 31/08/27 (yn gwasanaethu am ail dymor)
- Gareth Pritchard 01/09/23 – 31/08/27 (yn gwasanaethu am ail dymor)

Aelodau'r Awdurdod Tân ac Achub

- Y Cynghorydd Marion Bateman (20/06/2022 tan yr etholiadau cyngor nesaf)
- Y Cynghorydd John Brynmor Hughes (20/06/2022 tan yr etholiadau cyngor nesaf)

Presenoldeb

Cynhaliwyd cyfarfodydd yn rhithiol ar y dyddiadau canlynol gyda'r aelodau a enwir yn bresennol:

5 Ebrill 2024 - presennol: Julia Hughes (Cadeirydd), Sally Ellis (Dirprwy Gadeirydd), Gareth Pritchard, Gill Murgatroyd

2 Hydref 2024 – presennol: Julia Hughes (Cadeirydd), Sally Ellis (Dirprwy Gadeirydd), Gareth Pritchard, Gill Murgatroyd

27 Mawrth 2025 – presennol: Julia Hughes (Cadeirydd), Sally Ellis (Dirprwy Gadeirydd), Gareth Pritchard, Gill Murgatroyd, Y Cynghorydd John Brynmor Hughes

Materion a Drafodwyd

Yn ei gyfarfod eithriadol ar 5 Ebrill 2024:

- Ystyriodd a chymeradwyodd y Pwyllgor ei bedwerydd adroddiad blynyddol ar bymtheg i'r Awdurdod;
- Cwblhaodd y Pwyllgor ei adolygiad treigl o god ymddygiad yr aelodau ac argymhellodd y dylai'r Awdurdod fabwysiadu newidiadau i'r Cod yn wirfoddol a argymhellwyd gan Adolygiad Penn;
- Adroddwyd am bresenoldeb aelodau mewn cyfarfodydd. Gofynnodd yr aelodau i golofn yn nodi a oedd presenoldeb wedi gwella neu wedi gostwng, ac unrhyw amgylchiadau lliniarol, gael ei chynnwys mewn adroddiadau yn y dyfodol;
- Cwblhaodd y Pwyllgor ei adolygiad treigl o'r Protocol ar Gysylltiadau Aelodau / Gweithwyr gan argymhell y dylai'r Awdurdod fabwysiadu newidiadau i ehangu cwmipas y protocol i gynnwys categorïau perthnasol eraill o weithwyr, a nodi nad oedd unrhyw faterion wedi'u cofnodi yn codi o dan y protocol;
- Fel eitem sefydlog reolaidd, cafodd y Pwyllgor adroddiad ar "Ein Canfyddiadau" Ombwdsmon Gwasanaethau Cyhoeddus Cymru yn hysbysu'r Aelodau am ganfyddiadau diweddar a wnaed gan Ombwdsmon Gwasanaethau Cyhoeddus Cymru; a
- Daeth y Prif Swyddog Tân i'r cyfarfod i roi diweddariad llafar ar yr Adolygiad Diwylliannol

Cyfarfu'r Pwyllgor eto ar 2 Hydref 2024:

- Cafodd y Pwyllgor adroddiad ar Adroddiad Blynyddol Ombwdsmon Gwasanaethau Cyhoeddus Cymru sy'n rhoi data ystadegol ar gŵynion am gynghorwyr mewn cynghorau lleol, awdurdodau tân ac awdurdodau parciau cenedlaethol dros y flwyddyn. Nododd yr Aelodau fod mwyafrif y cwynion yn ymwneud â chydraddoldeb a pharch a bod cynnydd cyffredinol mewn cwynion ond nad oedd unrhyw un yn ymwneud ag ymddygiad yr Aelodau o fewn awdurdodau tân ledled Cymru;
- Cafodd y Pwyllgor adroddiad ar Adroddiad Blynyddol Panel Dyfarnu Cymru. Mae hwn yn rhoi data ystadegol ar nifer y gwrandawidiadau a gwblhawyd dros y flwyddyn;
- Rhoddwyd adborth gan y Cadeirydd a'r Dirprwy Glerc o gyfarfod y Cadeiryddion a gynhaliwyd ar 27 Mehefin 2024; ac

- Fel eitem sefydlog reolaidd, cafodd y Pwyllgor adroddiad ar "Ein Canfyddiadau" Ombwdsmon Gwasanaethau Cyhoeddus Cymru yn hysbysu'r Aelodau am ganfyddiadau diweddar a wnaed gan Ombwdsmon Gwasanaethau Cyhoeddus Cymru.

Cyfarfu'r Pwyllgor eto ar 27 Mawrth 2025:

- Cafodd y Pwyllgor adborth llafar gan y Cadeirydd ar Fforwm Cadeiryddion y Pwyllgor Safonau Cenedlaethol;
- Adroddwyd ar bresenoldeb aelodau mewn cyfarfodydd a nododd y Pwyllgor Safonau fod cyfraddau presenoldeb disgwylidig wedi gwella ac yn cael eu bodloni erbyn hyn ond y bydd hyn yn parhau i gael ei adolygu;
- Bu'r Pwyllgor yn trafod a chymeradwyo ei Adroddiad Blynyddol;
- Fel eitem sefydlog reolaidd, cafodd y Pwyllgor adroddiad ar "Ein Canfyddiadau" Ombwdsmon Gwasanaethau Cyhoeddus Cymru yn hysbysu'r Aelodau am ganfyddiadau diweddar a wnaed gan Ombwdsmon Gwasanaethau Cyhoeddus Cymru; a
- Cynhaliodd y Pwyllgor adolygiad treigl o'r Protocol Cyfryngau Cymdeithasol a gofynnodd am ymgynghoriad pellach.

Yn ystod ei gyfarfodydd, mae'r Pwyllgor hefyd wedi ystyried adborth gan Gadeiryddion y Fforwm Cenedlaethol ar gyfer Pwyllgor Safonau. Mae'r fforwm hwnnw'n gyfle i rannu arfer da ac adeiladu consensws o amgylch meysydd gwaith cyffredin. Mae'r safbwyntiau a fynegir yno yn cael eu hystyried pan fydd y Pwyllgor yn ystyried materion fel diwygiadau i'r cod. Cafodd y Pwyllgor hefyd yr wybodaeth ddiweddaraf ar lafar am adolygiad Archwilio Cymru o lywodraethu Awdurdodau Tân ac Achub.

Yn ystod y cyfnod hwn, bu cynrychiolwyr y Pwyllgor mewn cyfarfodydd Adolygiad Diwylliannol er mwyn deall a yw unrhyw faterion ynglŷn â hynny yn dod o fewn cylch gwaith y Pwyllgor Safonau.

Hyfforddiant

Nod y Pwyllgor yw ymgymryd â hyfforddiant ym mhob un o'i gyfarfodydd ar faterion sy'n berthnasol i'w gylch gorchwyl.

Blaenraglen Waith

Mae'r Pwyllgor wedi gosod blaenraglen waith flynyddol iddo'i hun i sicrhau ei fod yn cyflawni ei gylch gorchwyl ac yn ystyried yr holl eitemau y mae angen iddo eu cwmpasu o fewn blwyddyn. Mae'r eitemau sefydlog rheolaidd yn cynnwys "Ein Canfyddiadau" o wefan yr Ombwdsmon, adborth gan y Fforwm Cenedlaethol, presenoldeb aelodau yn ogystal â hyfforddiant ar ei rolau a'i gyfrifoldebau.

ewMae'r Pwyllgor hefyd yn gosod rhaglen aml-flwyddyn iddo'i hun i adolygu'r codau a'r protocolau sydd o fewn ei gylch gorchwyl. Mae pob un yn cael ei ystyried o leiaf unwaith yn ystod tymor yr Awdurdod. Mae'r rhaglen honno wedi dechrau eto yn dilyn yr etholiadau yn 2022.

Cwynion yn erbyn Aelodau o'r Awdurdod Tân ac Achub

Ni chafwyd unrhyw gŵynion am Aelodau'r ATA yn ystod y cyfnod hwn. O ganlyniad, ni chafwyd unrhyw atgyfeiriadau o dan y broses ddatrys leol nac at Banel Dyfarnu Cymru na'r Pwyllgor i gynnal gwrandawriad mewn perthynas ag achos honedig o dorri'r cod.

Dyletswydd Arweinwyr Grŵp i Hyrwyddo Ymddygiad Moesegol

Nid yw'r Awdurdod yn rhannu ei aelodaeth yn ôl grwpiau gwleidyddol. Fodd bynnag, bydd Cadeirydd ac Is-gadeirydd y Pwyllgor yn cwrdd â Chadeiryddion yr Awdurdod a'r Pwyllgor Archwilio i sicrhau bod y Pwyllgor yn ychwanegu gwerth.

Goblygiadau Ariannol

Mae'r gyllideb ar gyfer y Pwyllgor yn cael ei rheoli trwy un pennawd cyllideb ar gyfer holl gostau'r Awdurdod. Mae gan aelodau annibynnol y Pwyllgor hawl i hawlio tâl yn seiliedig ar gyfarfodydd a digwyddiadau y maent yn mynd iddynt. Am fynd i gyfarfodydd yn y flwyddyn ariannol hon, hawliwyd cyfanswm o £1,206.

Casgliad

Mae'r Pwyllgor yn argymhell bod yr Awdurdod yn nodi ei Adroddiad Blynyddol ar gyfer 2024/25.

Adroddiad i	Awdurdod Tân ac Achub Gogledd Cymru	
Dyddiad	28 Ebrill 2025	
Swyddog Arweiniol	Helen MacArthur, Prif Swyddog Tân Cynorthwyol, Cyllid ac Adnoddau	
Pwnc	Bwrdd Pensiwn Lleol Cynlluniau Pensiwn Diffoddwyr Tân - Cylch Gwaith	

PWRPAS YR ADRODDIAD

- 1 Ceisio cymeradwyaeth Aelodau Awdurdod Tân ac Achub Gogledd Cymru (yr Awdurdod) ar gyfer Cylch Gwaith y Bwrdd Pensiwn Lleol (LPB) ar gyfer blwyddyn ariannol 2025/26.

CRYNODEB GWEITHREDOL

- 2 Mae sefydlu Bwrdd Pensiwn Lleol yn ofynnol dan Ddeddf Pensiynau'r Gwasanaethau Cyhoeddus 2013 a Rheoliadau Llywodraeth Leol (Diwygio) (Llywodraethu) 2015. Diben y Bwrdd Pensiwn Lleol yw cefnogi'r Awdurdod Tân ac Achub yn ei rôl fel Rheolwr y Cynllun. Mae'r Cylch Gwaith yn nodi cwmpas y Bwrdd Pensiwn Lleol a'i drefniadau gweithredu.
- 3 Ystyriodd y Bwrdd Pensiwn Lleol y Cylch Gwaith ar gyfer 2025/26 yn ei gyfarfod ar 30 Ionawr 2025 ac argymhellodd bod yr Awdurdod yn ei gymeradwyo. Roedd yr argymhelliad yn amodol ar ddiwygio'r cworwm o chwe aelod i dri, i gynnwys o leiaf un cynrychiolydd cyflogwr ac un cynrychiolydd cyflogeion.

ARGYMHELLIAD

- 4 Gofynnir i aelodau'r Bwrdd Pensiwn Lleol
 - i) **Nodi cwmpas a gofynion Cylch Gwaith y Bwrdd Pensiwn Lleol;**
 - ii) **nodi argymhelliad y Bwrdd Pensiwn Lleol i ddiwygio'r cworwm; a**
 - iii) **chyperadwyo Cylch Gwaith y Bwrdd Pensiwn Lleol ar gyfer blwyddyn ariannol 2025/26.**

GOBLYGIADAU

Amcanion Llesiant	Mae gweithrediad effeithiol y cynllun pensiwn yn cefnogi lles staff.
Cyllideb	Ariennir cost y Bwrdd Pensiwn Lleol o gyllideb bresennol y Gwasanaethau Aelodau.
Cyfreithiol	Cyflwynwyd y gofynion llywodraethu newydd sy'n ymwneud â phensiynau o ganlyniad i Ddeddf Pensiynau'r Gwasanaethau Cyhoeddus 2013. Rheoliadau Llywodraethu Cynllun Pensiwn y Diffoddwyr Tân (Diwygio) 2015.
Staffio	Mae gweithrediad tryloyw ac effeithiol y cynllun pensiwn yn sicrhau bod staff yn cael eu trin yn deg.
Cydraddoldeb/Hawliau Dynol/Y Gymraeg	Nid ystyrir bod unrhyw faterion y mae angen mynd i'r afael â hwy gan fod yr argymhellion yn berthnasol yn gyfartal i bob Aelod, beth bynnag fo'u nodweddion gwarchodedig o dan y Ddeddf Cydraddoldeb Sengl.
Risgiau	Mae angen i bob Awdurdod Tân ac Achub gydymffurfio â chanllawiau'r Rheoleiddiwr Pensiynau mewn perthynas â threfniadau llywodraethu Byrddau Pensiwn Lleol.

Cylch Gwaith Bwrdd Pensiwn Lleol Gwasanaeth Tân ac Achub Gogledd Cymru

1. Mae'r ddogfen hon yn nodi'r cylch gwaith ar gyfer Bwrdd Pensiwn Lleol Gwasanaeth Tân ac Achub Gogledd Cymru, Cynllun Pensiwn y Diffoddwyr Tân, fel sy'n ofynnol yn ôl Deddf Pensiynau'r Gwasanaethau Cyhoeddus 2013 a Rheoliadau Cynllun Pensiwn Llywodraeth Leol (Diwygio) (Llywodraethu) 2015.

Rheoli'r Cynllun

2. Gwasanaeth Tân ac Achub Gogledd Cymru (yr Awdurdod), fel yr awdurdod gweinyddu, yw Rheolwr y Cynllun. Cyflawnir ei swyddogaethau yn unol â chynllun dirprwyo'r Awdurdod gan y Trysorydd a'r Prif Swyddog Tân.

Y Bwrdd Pensiwn Lleol

3. Rôl y Bwrdd yw cynorthwyo'r Awdurdod, fel yr awdurdod gweinyddu:
 - i sicrhau cydymffurfiaeth â rheoliadau'r cynllun a deddfwriaeth arall sy'n ymwneud â llywodraethu a gweinyddu'r cynllun;
 - i sicrhau cydymffurfiaeth â'r gofynion a osodwyd mewn perthynas â'r cynllun gan y Rheoleiddiwr Pensiynau;
 - i sicrhau bod Cynlluniau Pensiwn Diffoddwyr Tân yn cael eu llywodraethu a'u gweinyddu'n effeithiol ac effeithlon ar gyfer Cronfa Bensiwn Dyfed;
 - rôl y Bwrdd fydd goruchwyllo'r materion hyn ac nid gwneud penderfyniadau;
 - i wneud unrhyw waith perthnasol yn ôl y gofyn; ac
 - unrhyw faterion eraill y gall rheoliadau'r cynllun eu pennu.
4. Bydd y Bwrdd Pensiwn Lleol yn sicrhau y cydymffurfir â'r Cod Ymarfer ar lywodraethu a gweinyddu a gyhoeddwyd gan y Rheoleiddiwr Pensiynau. Bydd y Bwrdd hefyd yn sicrhau ei fod yn cydymffurfio â'r gofynion gwybodaeth a dealltwriaeth yng Nghod Ymarfer y Rheoleiddiwr Pensiynau.
5. Mae'r Bwrdd Pensiwn Lleol yn atebol i'r Rheoleiddiwr Pensiynau, Bwrdd Cynghori Cenedlaethol y Cynllun a'r Awdurdod Gweinyddu yn eu rôl fel Rheolwr y Cynllun.
6. Bydd prif swyddogaethau'r Bwrdd Pensiwn Lleol yn cynnwys, ymhlith pethau eraill:
 - adolygu prosesau gwneud penderfyniadau, polisiau a gweithdrefnau i sicrhau eu bod yn cydymffurfio â'r Rheoliadau perthnasol;
 - ceisio sicrhwydd bod y rhain yn cael eu dilyn wrth wneud penderfyniadau ynghylch pensiynau;

- ceisio sicrwydd bod y perfformiad gweinyddol yn cydymffurfio â fframwaith perfformiad yr Awdurdod a bod y trefniadau monitro yn ddigonol ac yn gadarn;
 - ystyried effeithiolrwydd cyfathrebu â chyflogwyr ac aelodau'r cynllun gan gynnwys adolygiad o'r Strategaeth Gyfathrebu; ac
 - ystyried a gwneud sylwadau ar argymhellion archwilio mewnol ac adroddiadau archwilwyr allanol.
7. Ymdrinnir ag unrhyw gŵyn neu honiad o dorri'r Rheoliadau sy'n cael eu dwyn i sylw'r Bwrdd Pensiwn Lleol yn unol â'r Cod Ymarfer a gyhoeddwyd gan y Rheoleiddiwr Pensiynau.

Amllder Cyfarfodydd a Rhoi Gwybod am Gyfarfodydd

8. Bydd y Bwrdd Pensiwn Lleol yn cyfarfod yn ddigon rheolaidd i gyflawni ei ddyletswyddau a'i gyfrifoldebau'n effeithiol; bydd pedwar cyfarfod yn cael eu trefnu ym mhob blwyddyn ariannol.
9. Bydd y Swyddog Cyswllt Aelodau yn rhoi gwybod i holl aelodau'r Bwrdd Pensiwn Lleol am bob cyfarfod o'r Bwrdd, gan gynnwys dyddiad, lleoliad ac amser y cyfarfod, a bydd yn sicrhau bod cofnod ffurfiol o drafodion y Bwrdd Pensiwn Lleol yn cael ei gadw.
10. Darperir y papurau dri diwrnod gwaith cyn pob un o gyfarfodydd ffurfiol y Bwrdd Pensiwn Lleol.
11. Bydd holl agendâu, a phapurau a chofnodion cyfarfodydd y Bwrdd nad ydynt yn gyfrinachol, yn cael eu cyhoeddi ar wefan yr Awdurdod, ynghyd â Chylch Gwaith y Bwrdd a manylion am aelodaeth y Bwrdd.

Aelodaeth

12. Bydd y Bwrdd Pensiwn Lleol yn cynnwys dim llai na 10 aelod (yn gyfan gwbl), a rhaid iddo gynnwys cydbwysedd cyfartal o gynrychiolwyr cyflogwyr a chynrychiolwyr aelodau'r cynllun (cyflogeion). Bydd y rhain fel a ganlyn:

Etholaeth	Diffiniad/Cyfngiadau
Cyflogwr	I gynrychioli'r Awdurdod
Aelod o'r Cynllun (cyflogai)	I gynrychioli holl aelodau'r cynllun (gweithredol, gohiriedig a phensiynwyr)

13. Bydd cyfnod holl aelodau'r Bwrdd yn eu swydd yn cyd-fynd ag etholiadau'r cyngor ac felly rhagwelir y bydd yr aelodaeth yn parhau tan 2027. Gall aelodau, ar ddiwedd eu tymor, fynegi dymuniad i gael eu hystyried ar gyfer eu hailethol.

14. Rhaid i aelodau'r Bwrdd Pensiwn Lleol fodloni gofynion presenoldeb a hyfforddiant allweddol er mwyn cadw eu haelodaeth yn ystod y cyfnod hwn. Rhaid i bob aelod:
 - ymdrechu i fynychu holl gyfarfodydd y Bwrdd;
 - cydymffurfio â'r cynllun hyfforddi a gynhyrchwyd gan y Rheolwr Pensiynau; a
 - sicrhau eu bod yn cydymffurfio â Chod Ymarfer y Rheoleiddiwr Pensiynau.
15. Bydd gan bob Cynrychiolydd Cyflogwr a Chynrychiolydd Aelodau'r Cynllun hawl unigol i bleidleisio.
16. Rhaid rhoi cyfle cyfartal i holl aelodau Cynlluniau Pensiwn Diffoddwyr Tân gael eu henwebu ar gyfer rôl cynrychiolydd aelodau.
17. Er mwyn penodi cynrychiolwyr cyflogwyr i'r Bwrdd, ceisir enwebiadau gan holl aelodau'r Awdurdod Tân ac Achub. Bydd y Trysorydd a'r Swyddog Monitro (neu ddirprwy) hefyd yn cynrychioli'r cyflogwr.
18. Er mwyn penodi cynrychiolwyr aelodau'r cynllun (cyflogeion) i'r Bwrdd, gofynnir am enwebiadau drwy'r Cynrychiolwyr Adrannol a Fforwm yr Undebau Llafur a gofynnir am enwebiadau pellach drwy roi hysbyseb ar wefan yr Awdurdod. Lle derbynnir mwy na thri enwebiad bydd ymgeiswyr yn cael eu hystyried, eu rhoi ar y rhestr fer a'u cyfweld gan gynrychiolydd Rheolwr y Cynllun a fydd wedyn yn gwneud argymhellion i'r Prif Swyddog Tân i'w penodi'n ffurfiol.
19. Os bydd aelod o'r Bwrdd Pensiwn Lleol sy'n gweithredu fel cynrychiolydd cyflogwr yn gadael cyflogaeth y cyflogwr y mae'n ei gynrychioli, ni fydd bellach yn gymwys i eistedd ar y Bwrdd.
20. Os bydd aelod o'r Bwrdd yn absennol yn gyson, neu os bydd yn methu â bodloni'r gofynion presenoldeb a hyfforddiant allweddol fel y nodir yn (13) uchod, bydd deiliadaeth yr aelod hwnnw'n cael ei hadolygu. Yn achos cynrychiolydd aelodau, gwneir hyn gan gynrychiolydd Rheolwr y Cynllun, a all wneud argymhelliad i ddiddymu'r aelodaeth os ystyrir bod angen.
Mewn achos o'r fath, bydd hawl i apelio i'r Prif Swyddog Tân cyn i unrhyw argymhelliad gael ei wneud. Yn achos cynrychiolydd cyflogwr, bydd unrhyw benderfyniad o'r fath yn cael ei ystyried gan gadeirydd yr Awdurdod Tân ac Achub.
21. Os yw cynrychiolydd cyflogwr neu aelodau'r cynllun yn dymuno ymddiswyddo rhaid iddynt ysgrifennu at y Prif Swyddog Tân Cynorthwyol, gan roi o leiaf mis o rybudd.
22. Bob dwy flynedd, bydd Cadeiryddiaeth y Bwrdd Pensiwn Lleol yn newid am yn ail rhwng aelod sy'n cynrychioli'r cyflogwyr ac aelod sy'n cynrychioli aelodau'r cynllun.

23. Swyddogaeth cynrychiolydd sy'n gweithredu fel Cadeirydd fydd:
- cytuno ar, a gosod yr agenda ar gyfer cyfarfod y Bwrdd
 - rheoli'r cyfarfodydd i sicrhau bod busnes y cyfarfod yn cael ei gwblhau o fewn yr amser y cytunwyd arno
 - sicrhau bod holl aelodau'r Bwrdd yn dangos y parch dyledus i'r broses a bod yr holl safbwyntiau'n cael eu clywed a'u hystyried yn llawn
 - ymdrechu cymaint â phosibl i gael consensws fel canlyniad
 - sicrhau bod y camau gweithredu a'r rhesymeg dros y penderfyniadau a wneir yn glir ac yn cael eu cofnodi'n gywir.
24. Oherwydd natur arbenigol gwaith y Bwrdd, disgwylir presenoldeb personol ym mhob cyfarfod gan holl aelodau'r Bwrdd heb unrhyw ddarpariaeth ar gyfer eilydd. Fodd bynnag, byddai dirprwyon yn cael eu caniatáu, ond byddent yn gyfrifol am gynnal eu hyfforddiant eu hunain i sicrhau eu bod yn gyfarwydd â materion pensiynau.
25. Gall y Bwrdd, gyda chymeradwyaeth y Prif Swyddog Tân, gyfethol unigolion nad ydynt yn aelodau i gynorthwyo'r Bwrdd am gyfnod neu ar gyfer tasg benodol lle byddai hynny'n darparu sgiliau, gwybodaeth neu brofiad ychwanegol. Ni fyddai'r aelodau cyfetholedig yn cael pleidleisio.

Cworwm

26. Rhaid i dri aelod o'r Bwrdd fod yn bresennol er mwyn i gyfarfod fod yn gworat, i gynnwys un cynrychiolydd cyflogwr ac un cynrychiolydd gweithiwr. Os yw'r Cadeirydd yn absennol o gyfarfod a bod cworwm, yna rhaid i'r aelodau sy'n mynychu ddewis Cadeirydd i lywyddu'r cyfarfod hwnnw.

Gwybodaeth a Sgiliau

27. Rhaid i aelod o'r Bwrdd Pensiwn fod yn gyfarwydd â'r canlynol:
- deddfwriaeth a chanllawiau cysylltiedig y pedwar Cynllun Pensiwn Diffoddwyr Tân;
 - unrhyw bolisiâu, gweithdrefnau neu brosesau gwneud penderfyniadau perthnasol i weinyddu'r Cynlluniau a fabwysiadwyd gan yr Awdurdod a Chronfa Bensiwn Dyfed.
28. Rhaid i aelod o'r Bwrdd feddu ar wybodaeth a dealltwriaeth o'r gyfraith sy'n ymwneud â phensiynau ac unrhyw faterion eraill a ragnodir yn y Rheoliadau.
29. Mater i aelodau unigol y Bwrdd yw bod yn fodlon bod ganddynt y wybodaeth a'r ddealltwriaeth briodol i'w galluogi i arfer eu swyddogaethau'n briodol fel aelod o'r Bwrdd.

30. Mae'n ofynnol i aelodau'r Bwrdd allu dangos eu gwybodaeth a'u dealltwriaeth ac i loywi a diweddarau eu gwybodaeth. Mae'n ofynnol felly i aelodau'r Bwrdd gadw cofnod ysgrifenedig o hyfforddiant a datblygiad perthnasol.
31. Rhaid i aelodau'r Bwrdd gadarnhau i'r Rheolwr Pensiynau o fewn chwe mis o ymuno â'r Bwrdd eu bod wedi cwblhau'r hyfforddiant Rheoleiddiwr Pensiynau.
32. Yn ystod cyfarfod cyntaf y flwyddyn ariannol, rhaid i aelodau'r Bwrdd ystyried a chytuno ar raglen hyfforddi flynyddol.

Safonau Ymddygiad a Gwrthdaro Buddiannau

33. Mae rôl aelodau'r Bwrdd Pensiwn Lleol yn gofyn am y safonau ymddygiad uchaf ac felly bydd y 'saith egwyddor bywyd cyhoeddus' yn berthnasol i holl aelodau'r Bwrdd. Bydd yn ofynnol i aelodau'r Bwrdd gadw at god ymddygiad yr aelodau a pholisïau diogelu data'r Awdurdod. Mae'n ofynnol i'r Bwrdd weithredu o fewn y cylch gwaith hwn bob amser. Yn unol â Deddf Pensiynau'r Gwasanaethau Cyhoeddus 2013 ni ddylai aelod o'r Bwrdd fod â buddiant ariannol neu fuddiant arall a allai achosi rhagfarn wrth iddynt gyflawni eu dyletswyddau. Nid yw hyn yn cynnwys buddiant ariannol neu fuddiant arall sy'n codi yn rhinwedd aelodaeth o'r Cynllun Pensiwn Diffoddwyr Tân yn unig.
34. Felly, bydd yn ofynnol i bob aelod o'r Bwrdd ddatgan unrhyw fuddiannau ac unrhyw wrthdaro buddiannau posibl yn unol â gofynion Deddf Pensiynau'r Gwasanaethau Cyhoeddus 2013 a Chod y Rheoleiddiwr Pensiynau. Mae angen y datganiadau hyn fel rhan o'r broses benodi, yn ogystal ag ar adegau rheolaidd drwy gydol cyfnod aelodaeth yr aelod.

Adrodd

35. Disgwylir i'r Bwrdd gynhyrchu adroddiad blynyddol i'r Awdurdod a ddylai gynnwys:
 - crynodeb o waith y Bwrdd a chynllun gwaith ar gyfer y flwyddyn i ddod;
 - manylion meysydd o bryder yr adroddwyd yn eu cylch i'r Bwrdd neu a godwyd ganddo ac argymhellion a wnaed;
 - manylion unrhyw wrthdaro buddiannau sydd wedi codi mewn perthynas ag aelodau unigol o'r Bwrdd Pensiwn Lleol a sut cafodd y rhain eu rheoli;
 - unrhyw feysydd risg neu bryder y mae'r Bwrdd yn dymuno eu codi â Rheolwr y Cynllun;
 - manylion yr hyfforddiant a dderbyniwyd ac anghenion hyfforddi a nodwyd; a
 - manylion unrhyw dreuliau a chostau yr aethpwyd iddynt gan y Bwrdd ac unrhyw dreuliau a ragwelir ar gyfer y flwyddyn i ddod.

- 36 Er mai dim ond un adroddiad blynyddol y mae'n ofynnol i'r Bwrdd ei lunio, bydd cofnodion pob cyfarfod o'r Bwrdd yn cael eu cyhoeddi ar wefan yr Awdurdod.
- 37 Pe bai gan y Bwrdd bryderon y credir eu bod yn ddigon difrifol i'w hadrodd ar lefel uwch na'r arfer (i'r Rheolwr Pensiynau) dylent adrodd i'r Prif Swyddog Tân. Gall hyn gynnwys, ymhlith pethau eraill, achlysuron pan fydd y Bwrdd yn teimlo na weithredwyd ar argymhellion blaenorol. Mewn achosion eithafol megis toriad sylfaenol o Reoliadau neu fethiant sylfaenol gan yr Awdurdod Gweinyddu i sicrhau bod y gronfa'n cael ei llywodraethu'n effeithiol, gall y Bwrdd ystyried adrodd i Fwrdd Cyngori Cenedlaethol y Cynllun a/neu'r Rheoleiddiwr Pensiynau.

Cydnabyddiaeth Ariannol

- 38 Bydd cydnabyddiaeth ariannol i aelodau'r Bwrdd Pensiwn Lleol yn cael ei chyfyngu i ad-daliad o'r treuliau gwirioneddol yr aethpwyd iddynt wrth fynychu cyfarfodydd a hyfforddiant y Bwrdd. Disgwylir y bydd cyflogwyr aelodau'r Bwrdd yn darparu'r capasiti priodol i ganiatáu i'r aelod gyflawni'r rôl hon o fewn ei ddiwrnod gwaith arferol heb unrhyw ostyngiad mewn cyflog.
- 39 Dylid cyflwyno hawliadau am dreuliau dim hwyrach nag un mis ar ôl y gwariant.

Cyhoeddi Gwybodaeth y Bwrdd Pensiwn Lleol

- 40 Bydd y wybodaeth ddiweddaraf yn cael ei chyhoeddi ar wefan yr Awdurdod gan ddangos:
- enwau a manylion aelodau'r Bwrdd Pensiwn Lleol;
 - sut mae aelodau'r cynllun a chyflogwyr yn cael eu cynrychioli ar y Bwrdd Pensiwn Lleol;
 - cyfrifoldebau'r Bwrdd Pensiwn Lleol yn ei gyfanrwydd;
 - cylch gwaith llawn a pholiâu'r Bwrdd Pensiwn Lleol a sut maent yn gweithredu; a
 - phroses benodi'r Bwrdd Pensiwn Lleol.

Adolygu

- 41 Mabwysiadwyd y Cylch Gwaith hwn yn ffurfiol gan y Bwrdd yn ei gyfarfod cyntaf ar 20 Ebrill 2015 a chaiff ei adolygu'n flynyddol, neu pan fydd newidiadau statudol neu reoleiddiol.
- 42 Mae'r Prif Swyddog Tân wedi'i awdurdodi i wneud mân newidiadau, yn sgil newid statudol neu reoleiddiol, neu i ddiweddarau trefniadau yn sgil ffactorau allanol eraill.

Adroddiad i	Awdurdod Tân ac Achub Gogledd Cymru	
Dyddiad	28 Ebrill 2025	
Swyddog Arweiniol	Helen MacArthur, Prif Swyddog Tân Cynorthwyol, Cyllid ac Adnoddau	
Pwnc	Cynllun Pensiwn y Diffoddwyr Tân – y diweddarafr am yr heriau cyfreithiol	

PWRPAS YR ADRODDIAD HWN

- 1 Pwrpas yr adroddiad hwn yw rhoi'r wybodaeth ddiweddarafr i aelodau Awdurdod Tân ac Achub Gogledd Cymru (yr Awdurdod) am y newidiadau statudol i Gynllun Pensiwn y Diffoddwyr Tân yn dilyn heriau cyfreithiol sylweddol. Gelwir y rhain gan amlaf yn ymarferion rhwymedi pensiwn McCloud ac O'Brien (Matthews 2).

CRYNODEB GWEITHREDOL

- 2 Mae'r heriau cyfreithiol diweddarafr i gynlluniau pensiwn sector cyhoeddus y DU wedi arwain at newidiadau rheoleiddiol i Gynllun Pensiwn y Diffoddwyr Tân (FPS) Mae angen gwneud y newidiadau hyn er mwyn mynd i'r afael â dau brif fater: gwahaniaethu ar sail oedran yn dilyn cyflwyno Cynllun Pensiwn y Diffoddwyr Tân 2015 (Dyfarniad McCloud); a mater hanesyddol yn ymwneud â'r trefniadau pensiwn ar gyfer gweithwyr rhan-amser (Dyfarniad O'Brien).
- 3 Mae'r newidiadau a wnaed yn sgil dyfarniad McCloud yn golygu y bydd angen adolygiad ôl-weithredol o fuddion pensiwn yr aelodau pensiwn cymwys ar gyfer y cyfnod rhwng 1 Ebrill 2015 a 31 Mawrth 2022. Mae hyn yn cynnwys rhoi dewisiadau pensiwn i aelodau sydd wedi ymddeol, i fuddiolwyr, i aelodau gohiriedig ac i aelodau gweithredol. Mae'r gwaith i gysoni cofnodion cyflogres a phensiwn staff o fewn y cwmpas ar y gweill ond ni wnaed hyn cyn y dyddiad cau, sef 31 Mawrth 2025 ar gyfer pob categori aelodau. Mae aelodau o fewn cwmpas anfantais uniongyrchol yn cael eu blaenoriaethu ac mae adroddiad wedi'i wneud i'r Rheoleiddiwr Pensiynau.
- 4 Mae'r newidiadau a wnaed yn sgil dyfarniad O'Brien yn golygu bod angen adolygu'r contractau sy'n ymwneud â staff rhan-amser cymwys sy'n mynegi diddordeb mewn derbyn buddion pensiwn o ddechrau eu cyflogaeth. Bydd staff sy'n dymuno bwrw ymlaen yn cael caniatâd i brynu eu hawl pensiwn yn ôl. Ar hyn o bryd mae'r rheoliadau yn ei gwneud yn ofynnol bod y gwaith hwn wedi'i gwblhau erbyn 31 Gorffennaf 2025, ond oherwydd pwysau llwyth gwaith sylweddol mae'n annhebygol y bydd y gwaith yn cael ei gyflawni o fewn yr amser penodol hwn. Mae achosion yn cael eu rheoli er mwyn sicrhau bod y rhai sydd mewn perygl o anfantais yn cael eu blaenoriaethu.

ARGYMHELLIAD

5 Argymhellir bod yr Aelodau'n:

- i) **Nodi'r cynnydd o ran gweithredu Dyfarniad McCloud;**
- ii) **nodi fod adroddiad wedi'i wneud i'r Rheoleiddiwr Pensiynau gan nad yw'r Gwasanaeth wedi gallu cyflawni'r gofynion statudol; a**
- iii) **nodi'r sefyllfa o ran gweithredu Dyfarniad O'Brien.**

SYLWADAU GAN Y BWRDD PENSIWN LLEOL

6 Mae'r Bwrdd Pensiwn Lleol yn cael diweddariadau rheolaidd ar gynnydd y gwaith o weithredu'r newidiadau gofynnol, ac mae wedi nodi cymhlethdod y materion hyn ynghyd â'r heriau sylweddol o ran bodloni'r amserlenni statudol. Roedd y Bwrdd Pensiwn Lleol yn cydnabod yr heriau cenedlaethol a wynebir ac effaith y llwyth gwaith ar y Tîm Pensiynau o fewn y Gwasanaeth a Chronfa Bensiwn Dyfed sy'n gweinyddu'r cynllun ar ein rhan.

CEFNDIR

- 7 Deddf Pensiynau'r Gwasanaethau Cyhoeddus (2013) yw'r brif ddeddfwriaeth alluogi ar gyfer holl gynlluniau pensiwn y sector cyhoeddus. Gan fod y cyfrifoldeb dros reoli Cynllun Pensiwn y Diffoddwyr Tân yn swyddogaeth ddatganoledig yng Nghymru, y Senedd sydd yn gyfrifol am ddiweddaru ac am gynnal y rheoliadau. Yr Awdurdod yw Rheolwr y Cynllun, ac mae'n gyfrifol am gydymffurfio â'r rheoliadau sylfaenol.
- 8 Bu dwy her gyfreithiol sylweddol sy'n berthnasol i Gynllun Pensiwn y Diffoddwyr Tân: Dyfarniad McCloud sy'n ymwneud â gwahaniaethu ar sail oedran, a Dyfarniad O'Brien sy'n ymwneud â'r trefniadau pensiwn ar gyfer gweithwyr rhan-amser.

GWYBODAETH

DYFARNIAD MCCLOUD

9 Yn dilyn adolygiad yr Arglwydd Hutton o bensiynau'r sector cyhoeddus yn 2011, darparodd Deddf Pensiynau'r Gwasanaethau Cyhoeddus (2013) fframwaith cyfreithiol ar gyfer diwygio cynlluniau pensiwn y sector cyhoeddus. Roedd y diwygiadau yn cynnwys cyfyngu ar gynlluniau cyflog terfynol oedd yn bodoli eisoes, ymestyn oeddrannau ymddeol, a chyflwyno cynlluniau Enillion Gyrfa Cyfartalog wedi'u Hailbrisio (CARE).

- 10 Yn 2015, diwygiwyd y rhan fwyaf o gynlluniau pensiwn y gwasanaethau cyhoeddus er mwyn darparu buddion diffiniedig, ar sail CARE, ac ymestynnwyd oedran ymddeol arferol aelodau. Diwygiwyd rheoliadau'r cynlluniau pensiwn er mwyn cyflwyno'r newidiadau hyn, gyda'r rheoliadau diwygiedig hefyd yn diogelu rhai aelodau penodol o gynlluniau cyflog terfynol oedd yn bodoli eisoes. Roedd y diogeliad hwn yn gysylltiedig ag oedran, a rhoddwyd diogeliad llawn i aelodau a oedd wedi cyrraedd yr oedran pensiwn arferol o 55 erbyn 31 Mawrth 2012, gyda'r aelodau eraill yn cael diogeliad graddedig yn ddibynnol ar eu hoedran. Cydnabuwyd mai diogeliad trosiannol oedd hwn, a chafodd aelodau nad oeddent yn gymwys ar gyfer y diogeliad trosiannol neu fel arall (heb ddiogeliad), eu symud o'u cynlluniau gwreiddiol i'r cynllun newydd, Cynllun Pensiwn Diffoddwyr Tân 2015, ar 1 Ebrill 2015.
- 11 Yn 2018, dyfarnodd y Llys Apêl fod elfen diogeliad trosiannol diwygiadau 2015 i bensiynau'r gwasanaethau cyhoeddus, o fewn Cynlluniau Pensiwn Diffoddwyr Tân, yn gyfystyr â gwahaniaethu anghyfreithlon ar sail oedran. Cyfeirir at hyn bellach fel achos McCloud/Sargeant. Ar sail y penderfyniad hwn, cadarnhaodd y Llywodraeth y byddai'n cael gwared ar y gwahaniaeth hwn o ran y ffordd yr oedd aelodau'n cael eu trin ym mhob un o gynlluniau pensiwn y gwasanaethau cyhoeddus.
- 12 Ym mis Hydref 2020, ymrwymodd Llywodraeth y DU i ymgynghori â'r cyhoedd ar y ffordd ymlaen o ran cynlluniau pensiwn y gwasanaethau cyhoeddus ac, yn benodol, sut y dylai ymateb i'r manylion a amlinellwyd yn y dyfarniad. Cyhoeddwyd canlyniadau'r ymgynghoriad ar 4 Chwefror 2021, a mabwysiadwyd yr opsiwn a elwid 'the Deferred Choice Underpin'. Golyga hyn y bydd aelodau'n cael dewis o blith opsiynau buddion y cynlluniau ychydig amser cyn y telir eu buddion o'r cynllun, ar yr adeg pan fyddant yn ymddeol. Yn y cyfamser, ar gyfer y cyfnod rhwymediol, ystyrir mai yn eu cynlluniau gwaddol y cronnodd yr aelodau eu buddion, yn hytrach nag yn y cynlluniau diwygiedig. Penderfynwyd mai'r cyfnod rhwymediol yw'r cyfnod rhwng 1 Ebrill 2015 a 31 Mawrth 2022.
- 13 Rhoddwyd Cydsyniad Brenhinol i Ddeddf Pensiynau'r Gwasanaethau Cyhoeddus a Swyddi Barnwrol 2022 (PSPJO) ar 10 Mawrth 2022, ac mae'n darparu fframwaith eang i ganiatáu i gynlluniau pensiwn y gwasanaethau cyhoeddus gywiro effaith gwahaniaethu anghyfreithlon ar sail oedran.
- 14 Roedd dwy elfen ar wahân i'r newidiadau a wnaed i'r ddeddfwriaeth: daeth y gyntaf i rym ar 1 Ebrill 2022 ac fe'i gelwid yn Rhwymedi Arfaethedig, gan olygu y byddai holl aelodau Cynlluniau Pensiwn y Diffoddwyr Tân yn dod yn aelodau o Gynllun Diwygiedig 2015 yn awtomatig o'r dyddiad hwnnw.

- 15 Daeth yr ail, sy'n cael ei galw'n Rhwymedi Ôl-weithredol, i rym ar 1 Hydref 2023, ac roedd yn golygu bod y rhai a oedd yn aelodau o gynllun tân yn ystod y cyfnod rhwymediol yn cael dewis cymryd y buddion hynny naill ai yn y cynllun gwreiddiol cyflog terfynol neu yn y cynllun diwygiedig cyfartaledd gyrfa.
- 16 Mae'r newidiadau cymhleth hyn, sy'n rhan o'r Rhwymedi Ôl-weithredol, yn rhan fawr o'r ymarfer rhwymediol cenedlaethol sy'n digwydd ar hyn o bryd. Mae amserlenni Ymarfer Rhwymedi McCloud wedi'u nodi yn y ddeddfwriaeth newydd, ac maent yn nodi bod rhaid i aelodau gweithredol y cynllun pensiwn, y rhai sydd eisoes wedi ymddeol, a dibynyddion aelodau fod wedi derbyn Datganiad Gwasanaeth Rhwymediol erbyn 31 Mawrth 2025 ar yr hwyraf.
- 17 Mae gweithredu'r rhwymedi yn gofyn am gysoni pob cofnod unigol yn llawn ar gyfer y cyfnod 1 Ebrill 2015 – 31 Mawrth 2022 a all gymryd nifer o ddyddiau i'w gwblhau. Mae hyn oherwydd cymhlethdod y data sylfaenol a ffactorau cysylltiedig eraill gan gynnwys y canlyniadau treth, adleoliad i mewn ac allan o wasanaeth a setliadau ysgariad.
- 18 Mae baich gweinyddol sylweddol yn deillio o'r newidiadau i'r rheoliadau, sydd wedi arwain at orfod blaenoriaethu achosion. Mae'r holl staff sy'n ymddeol o'r Gwasanaeth yn cael y dewis o gymryd buddion eu cynllun gwreiddiol neu fuddion cyfartaledd gyrfa am gyfnod y rhwymedi. Ar ôl hynny, er mwyn hwyluso cynnydd trwy'r prosiect, mae aelodau wedi'u grwpio'n garfannau er mwyn sicrhau bod y rhai sy'n wynebu anfantais uniongyrchol yn cael eu blaenoriaethu.
- 19 Mae gweithredu rhwymedi wedi creu heriau sylweddol ar draws y sector cyhoeddus o fewn timau lleol a hefyd gyda'r gweinyddwr pensiwn. Nid yw wedi bod yn bosibl cyrraedd y dyddiad cau statudol o 31 Mawrth 2025 ar gyfer pob aelod ac o ganlyniad mae adroddiad wedi'i wneud i'r Rheoleiddiwr Pensiynau.
- 20 Mae'r mater hwn yn cael ei fonitro trwy'r Bwrdd Pensiwn Lleol a Bwrdd Cynghori'r Cynllun. Mae llythyrau wedi'u hanfon at yr holl aelodau yr effeithir arnynt ac mae gwaith yn mynd rhagddo i symud ymlaen â'r mater hwn.

CEFNDIR – O'BRIEN

- 21 Ym mis Ebrill 2006, rhoddwyd y gorau i dderbyn aelodau newydd i Gynllun Pensiwn y Diffoddwyr Tân 1992 (FPS 1992), a chyflwynwyd Cynllun Pensiwn y Diffoddwyr Tân 2007 (FPS 2007), a oedd yn galluogi Diffoddwyr Tân Ar Alwad i fod yn aelodau o'r cynllun pensiwn o'r dyddiad hwnnw. Er hyn, ni newidiodd Cynllun FPS 1992 i'r diffoddwyr tân arferol hynny a oedd eisoes yn aelodau.

- 22 Yn hanesyddol, ni châi Diffoddwyr Tân ar Alwad ymuno â Chynllun Pensiwn y Diffoddwyr Tân 1992 (FPS 1992), a heriwyd hyn o dan Reoliadau Gweithwyr Rhan-Amser (Atal Triniaeth Lai Ffaffriol) 2000. Arweiniodd hyn at benderfyniad a alluogodd rai Diffoddwyr Tân Ar Alwad a wasanaethodd rhwng 1 Gorffennaf 2000 a 5 Ebrill 2006, i ymuno â chynllun pensiwn.
- 23 Rhwng 2014 a 2015, cynhaliwyd ymarfer opsiynau a roddodd gyfle i'r rhai a oedd yn gymwys i ymuno â chynllun pensiwn y diffoddwyr tân. Gan na châi aelodau newydd ymuno â chynllun 1992, addaswyd cynllun FPS 2007 er mwyn cynnig buddion a oedd yn cyfateb i gynllun 1992 (a'i alw'n gynllun addasedig 2007). Hwn oedd yr ymarfer opsiynau cyntaf, a chyfeirir ato'n aml yn awr fel Matthews 1.
- 24 Yn fwy diweddar, cafodd y dyfarniad hwn ei herio yn Llys Cyfiawnder Ewrop, a hynny mewn perthynas â barnwyr y talwyd ffi iddynt. Yn yr achos hwnnw, dyfarnodd y Llys y dylid ystyried gwasanaeth o'r adeg pan ddechreuwyd cyflogaeth, a derbyniodd llywodraeth y DU fod yr un egwyddorion yn berthnasol i rai Diffoddwyr Tân Ar Alwad, p'un a oeddent wedi cyflwyno her gyfreithiol ai peidio.
- 25 O ganlyniad, mae ail ymarfer opsiynau yn cael ei gynnal yn awr er mwyn caniatáu i Ddiffoddwyr Tân Ar Alwad cymwys brynu gwasanaeth pensynadwy, wedi'i ôl-ddyddio i ddyddiad dechrau eu cyflogaeth. Yn rhan o'r ymarfer hwn, bydd yr unigolion canlynol yn gymwys ar gyfer yr ail ymarfer opsiynau:
- I. Diffoddwyr tân ar alwad a gyflogwyd unrhyw bryd rhwng 7 Ebrill 2000 a 30 Mehefin 2000 (gan gynnwys y ddau ddyddiad hwnnw);
 - II. Diffoddwyr tân ar alwad a gyflogwyd unrhyw bryd rhwng 7 Ebrill 2000 a 30 Mehefin 2000 (gan gynnwys y ddau ddyddiad hynny) yn ogystal ag unrhyw bryd rhwng 1 Gorffennaf 2000 a 5 Ebrill 2006 (gan gynnwys y ddau ddyddiad hwnnw); a
 - III. Diffoddwyr tân ar alwad a gyflogwyd unrhyw bryd rhwng 1 Gorffennaf 2000 a 5 Ebrill 2006 (gan gynnwys y ddau ddyddiad hwnnw), ond ddim ar unrhyw ddyddiad rhwng 7 Ebrill ac 1 Gorffennaf 2000, a oedd yn gymwys i gymryd rhan yn yr ymarfer opsiynau cyntaf ond na chawsant y cyfle i wneud hynny.
- 26 Er mwyn galluogi bwrw ymlaen â'r ail ymarfer opsiynau, mae'r Senedd wedi gwneud y newidiadau rheoleiddiol angenrheidiol i'r rheoliadau pensiwn. Daeth y rhain i rym ar 1 Chwefror 2024, gydag amserlen 18 mis ar gyfer gweithredu'r prosiect hwn yn llawn.

- 27 Mae'r Gwasanaeth wedi ysgrifennu at weithwyr 622 Ar Alwad, neu weithwyr Ar Alwad yn y gorffennol, i'w cynghori eu bod o fewn cwmpas ac o fewn y dyddiad. Mae 312 o unigolion wedi ymateb yn ffurfiol, gan ofyn am gyfrifiadau ar eu buddion. Nid yw'r cyfrifiad yn gorfodi'r unigolyn i brynu eu pensiwn yn ôl ac yna mae ganddynt gyfnod i wneud eu dewis.. Gall y cyfnodau perthnasol sy'n gysylltiedig â'r ymarfer hwn fynd yn ôl cyn belled â'r 1960au. Ar gyfer rhai unigolion mae yna hefyd gyd-ddibyniaeth â'r Ymarfer Rhwymedi McCloud.
- 28 Mae ymarferiad O'Brien ochr yn ochr â rhwymedi McCloud wedi rhoi baich sylweddol ar Dîm Pensiynau'r Gwasanaeth a hefyd ar y Gweinyddwr Pensiynau, Cronfa Bensiynau Dyfed. Gan fod yr heriau a wynebier yn rhai cenedlaethol ar draws ystod o gynlluniau sector cyhoeddus, mae ôl-groniad o ran prosesu. O ganlyniad, disgwyllir i gynigion gael eu drafftio i ymestyn y dyddiad cau statudol ar gyfer ymarfer O'Brien. Er y gallai hyn ddarparu amser ychwanegol ar gyfer prosesu, bydd y gwaith yn parhau i flaenoriaethu'r rhai sydd fwyaf mewn perygl o anfantais.
- 29 Mae'r Gwasanaeth wedi cysylltu â staff sy'n cael eu hystyried i fod y tu allan i gwmpas y broses hefyd (h.y. diffoddwyr tân Ar Alwad a ddechreuodd wasanaethu rhwng 1 Gorffennaf 2000 a 5 Ebrill 2006 a na chymerodd ran yn yr ymarfer opsiynau cyntaf ond a gafodd gyfle i wneud hynny), ac mae'r rhain yn cael eu trin fesul achos.
- 30 Ar gyfer rhai diffoddwyr tân Ar Alwad, mae cyd-ddibyniaethau rhwng ymarferion Rhwymedi McCloud ac O'Brien, a gallai hyn beri cymhlethdod wrth fodloni'r terfynau amser hyn ar gyfer rhai unigolion.
- 31 Mae Adran Actiwari'r Llywodraeth wedi darparu cyfrifiannell sy'n galluogi Gwasanaethau i roi gwybodaeth i staff cymwys ynghylch prynu gwasanaeth blaenorol. Mae'r broses yn un gymhleth iawn sy'n gofyn am gael gwybodaeth am gyflog ar gyfer pob blwyddyn o gyflogaeth, cyfrifo'r cyfraniadau y dylid bod wedi'u talu, y dreth a'r llog sy'n berthnasol, ynghyd â'r buddion y byddai gan yr unigolion hynny hawl i'w derbyn pe byddent yn prynu'r gwasanaeth hwn yn ôl.

GOBLYGIADAU

Amcanion Llesiant	Mae gweithredu'r cynlluniau pensiwn yn effeithiol yn cefnogi lles staff.
Cyllideb	Nid oes unrhyw oblygiadau cyllidebol sy'n uniongyrchol gysylltiedig â'r amserlenni hyn.
Cyfreithiol	Mae gan yr Awdurdod ofyniad statudol i sicrhau bod yr holl newidiadau deddfwriaethol yn cael eu gweithredu'n gywir ac o fewn yr amserlenni a roddir; Mae'n ofynnol i'r Awdurdod weinyddu'r cynllun yn unol â'r rheoliadau cynllun sydd eisoes yn bodoli yn ogystal â rhai newydd.
Staffio	Mae gweithredu'r cynlluniau pensiwn yn dryloyw ac effeithiol yn sicrhau bod staff yn cael eu trin yn deg.
Cydraddoldeb/Hawliau Dynol/ Y Gymraeg	Nid ystyrir bod unrhyw faterion y mae angen mynd i'r afael â hwy gan fod yr argymhellion yn berthnasol yn gyfartal i bob Aelod, beth bynnag y bo'u nodweddion gwarchodedig o dan y Ddeddf Cydraddoldeb Sengl.
Risgiau	Ac ystyried cymhlethdodau'r prosiectau hyn, yr ystyriaethau o ran adnoddau a'r amserlenni, mae risg na ellir bodloni'r terfynau amser statudol.

Adroddiad i'r	Awdurdod Tân ac Achub Gogledd Cymru
Dyddiad	28 Ebrill 2025
Swyddog Arweiniol	Helen MacArthur, Prif Swyddog Tân Cynorthwyol
Swyddog Cyswllt	Elgan Roberts, Pennaeth Cyllid a Chaffael
Pwnc	Crynodeb o Reolau Gweithdrefn Contract 2025

PWRPAS YR ADRODDIAD

- 1 Pwrpas yr adroddiad hwn yw cyflwyno'r newidiadau arfaethedig i Reolau Gweithdrefn Contract (CPR) Awdurdod Tân ac Achub Gogledd Cymru (yr Awdurdod), yn dilyn diwygiadau i gyd-fynd â'r Ddeddf Caffael 2023, a weithredwyd ar 24 Chwefror 2025.

CRYNODEB GWEITHREDOL

- 2 Mae'r CPR yn amlinellu'r fethodoleg ar gyfer caffael nwyddau, gwaith, a gwasanaethau ar gyfer yr Awdurdod. Mae Rheolau Gweithdrefn Contract (y Rheolau) yn amlinellu'r fethodoleg ar gyfer caffael nwyddau, gwaith, a gwasanaethau ar gyfer Awdurdod Tân ac Achub Gogledd Cymru (yr Awdurdod). Mae'r Rheolau hyn yn sicrhau bod gweithdrefnau caffael yn effeithlon, yn dryloyw, ac yn atebol, gan ofyn am safonau uchel o onestrwydd gan swyddogion ac aelodau sy'n cymryd rhan yn y broses gaffael.
- 3 Mae'r CPR wedi'i ddiweddaru i gyd-fynd â'r Ddeddf Caffael 2023 ac mae'n seiliedig ar y fersiwn gyfredol o'r CPR a gyhoeddwyd ddiwethaf ym mis Tachwedd 2021. Mae'r diweddariadau'n cynnwys darpariaethau ar gyfer cynllunio caffael, caffael cynaliadwy, a diogelu, yn ogystal â gofynion ar gyfer dyfynbrisiau a thendr, rheoli contractau, a chontractau penodol fel trafodion tir.
- 4 Trwy gadw at y CPR diweddaryd, gall yr Awdurdod gyflawni ei amcanion strategol tra'n cynnal tryloywder, atebolrwydd, a'r safonau uchaf o onestrwydd ym mhob gweithgaredd caffael.

SYLWADAY GAN BWYLLGORAU ERAILL

- 5 Argymhellodd y Pwyllgor Archwilio gymeradwyaeth y CPR gan yr Awdurdod, gan nodi, oni bai ei fod yn cynnwys caffael arbenigol, y dylid fel arfer cael o leiaf tri dyfynbris. Pan ddefnyddiwyd un dyfynbris yn unig, byddai'n ofynnol i'r swyddog cyfrifol ddangos y cynnig mwyaf manteisiol.

ARGYMHELLION

6 Gofynnir i'r Aelodau:

i) Cymeradwyo'r y Reolau Gweithdrefn Contract.

CEFNDIR

- 5 Mae'r Ddeddf Caffael 2023 yn mynnu bod Awdurdod Tân ac Achub Gogledd Cymru (yr Awdurdod) yn cadw at Reolau Gweithdrefn Contract diweddarwyd i sicrhau cydymffurfiaeth â darpariaethau statudol. Mae'r Rheolau hyn, a ddiwygiwyd ddiwethaf ym mis Tachwedd 2021, wedi'u diweddarau i gyd-fynd â'r gofynion deddfwriaethol diweddaraf ac i wella effeithlonrwydd, tryloywder, ac atebolrwydd caffael.
- 6 O dan delerau'r cylch gorchwyl, mae'r Pwyllgor Archwilio yn gyfrifol am gynnal trosolwg o'r Rheolau Gweithdrefn Contract a'r Rheolau Gweithdrefn Ariannol.

NEWIDIADAU ALLWEDDOL

- 7 Mae'r CPR diweddarwyd wedi cael sawl newid sylweddol ers y fersiwn ddiwethaf a gyhoeddwyd ym mis Tachwedd 2021. Mae'r newidiadau hyn wedi'u cynllunio i gyd-fynd â'r Ddeddf Caffael 2023 ac i wella effeithlonrwydd, tryloywder, ac atebolrwydd y broses gaffael.
- 8 Un o'r diweddariadau allweddol i'w nodi yw'r newidiadau i'r trothwyon ar gyfer dyfynbrisiau a thendr. Nod y newidiadau hyn yw darparu canllawiau cliriach a gwella'r broses gaffael fel y gwelir isod:

Gwerth Contract	Arfaethedig
Pob Contract	Defnyddio Gytundeb Prynu Corfforaethol os yw ar gael; rhaid anfon archeb brynu trwy'r ateb prynu-i-dalu.
Hyd at £30,000	Y weithdrefn arferol yw cael tri dyfynbris, er y bydd disgrisiwn y Swyddog perthnasol yn caniatáu un dyfynbris ar yr amod bod y Cynnig Mwyaf Manteisiol (gwerth am arian) yn cael ei ddangos yn glir.
£30,000 - £119,000	Cael dyfynbrisiau ffurfiol trwy GwerthwchiGymru (Sell2Wales) os nad oes Cytundeb Prynu Corfforaethol ar gael.
£120,000 – Trothwy WTO GPA	Cyhoeddi Gwahoddiad i Dendro trwy GwerthwchiGymru os nad oes Cytundeb Prynu Corfforaethol ar gael.
Dros Trothwy WTO GPA	Gwahodd tendrau gyda hysbysebion priodol ar GwerthwchiGymru os nad oes Cytundeb Prynu Corfforaethol ar gael.

- 9 Mae sawl newid terminoleg wedi'u gwneud i'r CPR, gyda'r prif ddiweddariadau yn cynnwys, mae'r term "Tendr Mwyaf Economaidd Fanteisiol" wedi'i newid i "Tendr Mwyaf Fanteisiol," ac mae "Gwerth am arian" bellach yn cael ei alw'n "Cynnig Mwyaf Fanteisiol."
- 10 Mae'r CPR wedi'i ddiweddaru hefyd yn cyflwyno darpariaethau newydd ar gyfer cynllunio caffael, caffael cynaliadwy, a diogelu. Mae'r rheolau bellach yn pwysleisio pwysigrwydd ystyried materion cymdeithasol, economaidd, ac amgylcheddol wrth osod meini prawf gwerthuso tendrau.
- 11 Mae'r rolau a'r cyfrifoldebau o fewn y broses gaffael hefyd wedi'u haddasu. Mae'r cyfrifoldebau a oedd yn flaenorol yn nwylo'r Swyddog Monitro wedi'u trosglwyddo i'r Tîm Caffael. Yn ogystal, mae gofyniad newydd i geisio cyngor cyfreithiol ar gyfer rhai gweithgareddau caffael, gan sicrhau bod yr holl weithdrefnau'n cydymffurfio â'r rheoliadau newydd.
- 12 Diweddariad arall yw cyflwyno cyflwyniadau electronig ar gyfer tendrau. Mae'r newid hwn yn dileu'r angen am amlenni wedi'u selio ac yn symleiddio'r broses dendro. Mae'n ofynnol bellach i Wahoddiadau i Dendro gael eu cyhoeddi trwy Sell2Wales, gan wella tryloywder ac effeithlonrwydd y broses gaffael ymhellach.
- 13 Yn olaf, mae amryw o newidiadau geiriol a strwythurol bach wedi'u gwneud ledled y ddogfen i wella eglurder a chysondeb. Ychwanegwyd adran fanwl rheoli fersiynau i olrhain newidiadau a nodi'r unigolion sy'n gyfrifol am y newidiadau hynny.

CAMAU NESAF

- 14 Unwaith y bydd yr Awdurdod wedi cymeradwyo, bydd adolygiad ffurfiol o'r CPR yn cael ei gynnal bob tair blynedd. Yn y cyfamser, bydd y Tîm Caffael a'r ACFO, Cyllid ac Adnoddau yn monitro'n barhaus ac yn gweithredu unrhyw newidiadau bach sy'n angenrheidiol i gynnal uniondeb y CPR.
- 15 Bydd sesiynau hyfforddi yn cael eu darparu i swyddogion a'u timau i'w cyfarwyddo â'r CPR diweddarydd a sicrhau cydymffurfiaid â'r rheoliadau newydd.
- 16 Bydd y Rheolau Gweithdrefn Contractau yn cael ei gyhoeddi ar wefan allanol Gwasanaeth Tân ac Achub Gogledd Cymru (y Gwasanaeth) i sicrhau tryloywder a hygrychedd. Dros y 12 mis nesaf, bydd y Gwasanaeth hefyd yn datblygu ac yn ychwanegu canllawiau i gefnogi cyflenwyr lleol wrth ymgysylltu â ni'n effeithiol ac i wella eu dealltwriaeth o'n prosesau caffael.

GOBLYGIADAU

Amcanion Llesiant	Mae'r Rheolau Gweithdrefn Contractau yn cyd-fynd â Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) 2015, gan sicrhau bod gweithgareddau caffael yn diwallu anghenion presennol heb gyfaddawdu ar allu cenedlaethau'r dyfodol i ddiwallu eu hanghenion eu hunain. Mae hyn yn cynnwys ystyried materion cymdeithasol, economaidd, ac amgylcheddol wrth osod meini prawf gwerthuso tendrau.
Cyllideb	Cyn ymgymryd ag unrhyw ymarfer caffael, rhaid i'r Swyddog Cyfrifol sicrhau bod cyllideb gymeradwy ar gyfer y gwariant. Rhaid amcangyfrif a chofnodi cyfanswm cost ddisgwyliedig contract arfaethedig, gan gynnwys unrhyw estyniadau a chostau ategol.
Cyfreithiol	Mae'r Rheolau Gweithdrefn Contractau yn cydymffurfio â'r holl ddarpariaethau statudol perthnasol, cyfraith y DU, a rheolau caffael cyhoeddus. Rhaid ceisio cyngor cyfreithiol cyn terfynu unrhyw gontract yn gynnar, a rhaid i'r holl gontractau fod yn ysgrifenedig ac yn cael eu gweithredu o dan sêl os oes angen yn ôl y gyfraith.
Staffio	I gydymffurfio â Deddf Caffael 2023, mae swyddog caffael yn cael ei recriwtio. Bydd y swydd hon hefyd yn cefnogi addysg swyddogion a'u timau.
Cydraddoldeb/Hawliau Dynol/Y Gymraeg	Rhaid i'r Awdurdod ystyried materion cymdeithasol, economaidd, ac amgylcheddol wrth osod meini prawf gwerthuso tendrau. Nid oes unrhyw niwed i Gydraddoldeb/Hawliau Dynol/Iaith Gymraeg.
Risgiau	Mae'r adroddiadau'n nodi'r risgiau ariannol sy'n gysylltiedig â gweithgareddau benthyca a buddsoddi.

Awdurdod Tân ac Achub Gogledd Cymru Rheolau Gweithdrefn Contractau

Ar ôl ei hargraffu, mae hon yn ddogfen na ellir ei rheoli.
Mae'r holl ddefnyddwyr yn gyfrifol am wirio i gadarnhau
mai dyma'r fersiwn gyfredol cyn ei defnyddio.

Cyflwyniad

Pwrpas y Rheolau Gweithdrefn Contractau hyn yw darparu methodoleg ar gyfer caffael nwyddau, gwaith a gwasanaethau ar gyfer Awdurdod Tân ac Achub Gogledd Cymru (yr Awdurdod) a sicrhau bod y gweithdrefnau perthnasol yn effeithlon ac yn dryloyw ac yn darparu system o fod yn agored ac yn atebol. Mae'r safonau uchaf o ran cywirdeb yn ofynnol gan yr holl Swyddogion ac aelodau sy'n ymwneud â chaffael, dyfarnu a rheoli Contractau'r Awdurdod.

Bydd unrhyw ymholiadau mewn perthynas â'r Rheolau Gweithdrefn Contractau hyn yn cael eu cyfeirio at y Tîm Caffael.

Rheoli'r Fersiwn

Fersiwn	Dyddiad	Disgrifiad o'r newid/iadau	gan
0.1	26/02/2025	Cyhoeddi drafft cychwynnol i'w adolygu gan y Pennaeth Cyllid a Chaffael.	Jack Millward
0.2	27/02/2025	Mân addasiadau yn dilyn adolygiad y Pennaeth Cyllid	Elgan Roberts
1.0	06/03/2025	Cyhoeddi fersiwn wedi'i gwblhau i'w gynnwys gyda Phapurau SLT Ffurfiol	Jack Millward
1.1			
2.0	17/03/2025	Cyhoeddi fersiwn terfynol i'w gynnwys gyda Phapurau'r Pwyllgor Archwilio	Elgan Roberts

Adolygiad ffurfiol i'w gynnal bob 3 blynedd o'i gyhoeddi.

CYNNWYS

Cyffredinol

1. Dehongliad
2. Cydymffurfio â Rheolau a Deddfwriaeth Gweithdrefn Contractau
3. Dyletswyddau Swyddogion Cyfrifol ac Aelodau
4. Datganiadau o Fuddiannau
5. Cynllun Dirprwyo
6. Atebion Caffael Electronig
7. Cytundebau Prynu Corfforaethol a Chytundebau Prynu Dynamig
8. Defnyddio Ymgynghorwyr

Cynllunio Caffael

9. Angen Prynu a Chymeradwyo Cynlluniau Caffael
10. Penderfynu ar Werth y contract
11. Ymholiadau Cyn tendro
12. Caffael a Diogelu Cynaliadwy

Esemptiadau

13. Contractau Eempt
14. Esemptiadau o'r Rheolau Gweithdrefn Contractau

Rhestr Gymeradwy

15. Rhestr Gymeradwy'r Awdurdod
16. Dileu Contractwr o Restr Gymeradwy

Dyfynbrisiau a Thendro

17. Gofynion ar gyfer Pob Contract
18. Contractau sy'n Werth llai na £30,000 (Nwyddau, Gwaith a Gwasanaethau)
19. Contractau sy'n Werth rhwng £30,000 a £119,000 (Nwyddau, Gwaith a Gwasanaethau)
20. Contractau sy'n Werth rhwng £120,000 a Throthwy GPA y WTO (Nwyddau, Gwaith a Gwasanaethau)
21. Contractau sy'n Werth mwy na Trothwy GPA y WTO (Nwyddau, Gwaith a Gwasanaethau)
22. Dogfennau Cais am Ddyfynbrisiau a Gwahoddiad i Dendro
23. Manylebau Tendr
24. Eglurhad wrth Gynnig am Dendr
25. Cyflwyno Tendr
26. Agor Tendr
27. Tendrau a Dderbynnir yn Hwyr
28. Gwerthuso Tendr
29. Camgymeriadau mewn Tendrau

- 30. Negodi
- 31. Dyfarnu Contract
- 32. Caffael ar y Cyd
- 33. Cyfnod Segur
- 34. Hysbysiad o Ddyfarnu Tendr a Cheisiadau Ôl-drafod
- 35. Gofynion ar ôl Dyfarnu Contract
- 36. Llythyrau o Fwriad
- 37. Telerau ac Amodau Contract heb eu Cwblhau

Math o Gytundeb

- 38. Contractau Ysgrifenedig
- 39. Bondiau, Gwarantau, lawndal Penodedig ac Eraill
- 40. Gwarant Rhiant-Gwmni

Gweithredu Contract

- 41. Rheoli Contract
- 42. Perfformiad Contract
- 43. Terfynu'r Contract
- 44. Amrywiadau ac Estyniadau i Gontract
- 45. Taliadau Contract
- 46. Aseiniadau a Newyddiad
- 47. Enwebu Nwyddau neu Gontractwyr neu Gyflenwyr

Contractau Penodol

- 48. Contractau Tir

Arall

- 49. Cadw Ffeiliau Contractau
- 50. Adolygu a Diwygio'r Rheolau Gweithdrefn Contractau

CYFFREDINOL

1. Dehongliad

1.1 Yn y Rheolau Gweithdrefn Contractau hyn, yr ystyron canlynol sydd i'r termau canlynol:

Rhestr Gymeradwy	Rhestr sy'n cael ei llunio ar gyfer gwasanaethau ac yn cael ei chynnal ganddynt i'w defnyddio o dan Ddeddf Caffael 2023
Achos Busnes	Y broses ar gyfer pwysu a mesur y buddion disgwylidig gyda chost a risgiau prosiect arfaethedig.
Yn Ôl y Gofyn	Contract sy'n cael ei osod gan ddefnyddio Cytundeb Fframwaith lle mae'r telerau'n caniatáu dyfarnu Contract heb fod angen cystadleuaeth fach.
Cod Ymddygiad	Y Codau sy'n rheoleiddio ymddygiad Swyddogion ac Aelodau fel y nodir yng nghyfansoddiad yr Awdurdod
Buddion Cymunedol	Gofynion cymdeithasol neu economaidd neu amgylcheddol sydd o fudd i'r gymuned o fewn ardal yr Awdurdod
Contract	Cytundeb ar gyfer cyflenwi nwyddau neu wasanaethau neu gonsesiynau neu gyflawni gwaith
Ffeil y Contract	Cofnod o'r holl faterion sy'n ymwneud â'r Contract a'r broses gaffael
Contractwr	Cyflenwr nwyddau neu wasanaethau neu gonsesiynau neu waith ar gyfer yr Awdurdod
Cofrestr Contractau	Cofrestr o Gontractau sy'n gweithredu ar hyn o bryd o fewn yr Awdurdod
Cytundeb Prynu Corfforaethol	Bydd Contract neu Gytundeb Fframwaith sydd wedi'i gymeradwyo a'i ganiatáu i'w ddefnyddio gan y PS, Cyllid ac Adnoddau a'i ddefnydd yn orfodol. Mae hyn yn cynnwys trefniadau caffael ar y cyd ac aelodaeth o gonsortium cynllunio swyddogol
Contract	Contract a gwmpesir gan Reoliadau Deddf Caffael 2023
Awdurdod	Awdurdod Tân ac Achub Gogledd Cymru

E-Gaffael	Systemau electronig ar gyfer hwyluso a chynnal ymarferiadau caffael
Dod o hyd i dendr	Mae'r gwasanaeth yn rheoli tendrau a chontractau y mae, neu y bydd, eu gwariant cyffredinol yn uwch na'r trothwyon caffael cyhoeddus presennol.
Cytundeb Fframwaith	Cytundeb sy'n caniatáu i Swyddog Cyfrifol greu Contract yn Ôl y Gofyn neu ymgymryd â chystadleuaeth fach i ddarparu nwyddau, gwasanaethau neu waith yn unol â thelerau'r cytundeb. Mae'r Cytundeb Fframwaith fel arfer yn gynnig nad yw'n rhwymol a heb unrhyw rwymedigaethau i Gontract Yn Ôl y Gofyn gyda'r Contractwr. Os bydd yr Awdurdod eisiau Contract yn Ôl y Gofyn gan y Contractwr, daw Contract rhwymol i fodolaeth.
CCLI	Cytundeb Caffael y Llywodraeth
Prif Swyddog Tân (PST)	Cyfrifoldeb cyffredinol am bob ardal o Wasanaeth Tân ac Achub Gogledd Cymru
Prif Swyddog (PS)	Yn gyfrifol am ardaloedd penodol o fewn Gwasanaeth Tân ac Achub Gogledd Cymru
Gwahoddiad i Dendro	Dogfennau Gwahoddiad i Dendro yn y ffurf sy'n ofynnol gan y Rheolau Gweithdrefn Contractau hyn
Aelod(au)	Aelod o'r Awdurdod
Swyddog Monitro	Y Swyddog a ddynodwyd gan yr Awdurdod fel ei Swyddog Monitro statudol o bryd i'w gilydd
Mis	Mis calendr
Tendr Mwyaf Manteisiol	Y tendr sydd fwyaf manteisiol i'r Awdurdod yn seiliedig ar gyfuniad o feini prawf pris ac ansawdd
Trothwyon Caffael Cyhoeddus	Trothwyon a bennir gan Gytundeb Caffael Llywodraeth Sefydliad Masnach y Byd (WTO) a adolygir bob 2 flynedd.
Dyfyndbris	Dyfyniad pris ac unrhyw fater perthnasol arall a wneir heb gyflwyno Gwahoddiad ffurfiol i Dendro
PS Perthnasol	Y Prif Swyddog y mae ei adran yn gyfrifol am yr ymarferiad caffael dan sylw

Swyddog Cyfrifol	Unrhyw aelod staff neu ymgynghorydd parhaol neu dros dro neu unrhyw berson arall sydd wedi'i awdurdodi'n briodol gan yr Awdurdod i gyflawni unrhyw un o swyddogaethau Contractau'r Awdurdod
Swyddog Adran 151	Y swyddog a ddynodwyd gan yr Awdurdod i gyflawni ei ddyletswyddau o dan adran 151 Deddf Llywodraeth Leol 1972
Tendr	Cynnig ffurfiol Contractwr a gyflwynir mewn ymateb i Wahoddiad i Dendro
Tendrwr	Contractwr a wahoddir i gyflwyno Tendr ar gyfer darparu gwaith, gwasanaethau, nwyddau neu gonsesiynau i'r Awdurdod
Gwerth am Arian	Y cyfuniad gorau o gostau bywyd cyfan, ansawdd a manteision i fodloni gofynion yr Awdurdod. Mae term o'r fath yn cyfateb i ofyniad caffael GPA y WTO o'r "cynnig mwyaf manteisiol"
Diwrnod Gwaith	Unrhyw ddiwrnod heblaw dydd Sadwrn neu ddydd Sul neu ddiwrnod sy'n ŵyl y banc neu'n ŵyl gyhoeddus ledled Cymru
WTO	Sefydliad Masnach y Byd (World Trade Organisation)

- 1.2 Oni bai bod y cyd-destun yn gofyn fel arall, bydd geiriau unigol yn cynnwys y lluosog a'r lluosog yn cynnwys yr unigol.
- 1.3 Oni bai bod y cyd-destun yn gofyn fel arall, bydd cyfeiriad at un rhyw yn cynnwys cyfeiriad at y rhyw arall.
- 1.4 Gall unrhyw gyfeiriad at gamau gweithredu o fewn y Rheolau Gweithdrefn Contractau hyn hefyd gael ei wneud gan Swyddogion Cyfrifol gyda'r awdurdod dirprwyedig priodol i gyflawni tasgau o'r fath.
- 1.5 O dan y Rheolau Gweithdrefn Contractau hyn, mae cyfnodau a fynegir fel nifer penodol o ddiwrnodau ers digwyddiad penodol yn rhedeg o'r diwrnod yn dilyn yr un y cynhelir y digwyddiad arno. Os yw diwrnod olaf y cyfnod yn disgyn ar ddydd Sadwrn, dydd Sul neu ŵyl y banc neu ŵyl gyhoeddus, bydd yn dod i ben ar y diwrnod gwaith nesaf.
- 1.6 Bydd y cyfnodau'n cynnwys gwyliau cyhoeddus a phenwythnosau oni bai bod y rhain wedi'u heithrio'n benodol neu os mynegir y cyfnodau fel nifer penodol o ddiwrnodau gwaith.

2. Cydymffurfio â Rheolau a Deddfwriaeth Gweithdrefn Contractau

- 2.1 Mae'r Rheolau Gweithdrefn Contractau hyn yn berthnasol i bob Contract yr ymrwymir iddo gan neu ar ran yr Awdurdod.
- 2.2 Bydd y PSTC (Cyllid ac Adnoddau), Swyddog Monitro neu Swyddog Adran 151 yn cynghori ar weithredu a dehongli Rheolau Gweithdrefn Contractau'r Awdurdod.
- 2.3 Bydd pob Contract yr ymrwymir iddo gan yr Awdurdod neu ar ei ran yn cael ei ymrwymo iddo yn unol neu'n gysylltiedig â swyddogaethau'r Awdurdod a bydd yn cydymffurfio â:
 - 2.3.1 yr holl ddarpariaethau statudol perthnasol;
 - 2.3.2 cyfraith berthnasol y DU a rheolau caffael cyhoeddus y DU a Chymru;
 - 2.3.3 cyfansoddiad yr Awdurdod gan gynnwys y Rheolau Gweithdrefn Contractau hyn a Rheoliadau Ariannol yr Awdurdod.
 - 2.3.4 cynlluniau dirprwyo;
 - 2.3.5 amcanion a pholisïau strategol yr Awdurdod;
 - 2.3.6 y ddeddfwriaeth diogelu data berthnasol.
- 2.4 Os bydd gwrthdaro rhwng darpariaethau Rheolau Gweithdrefn Contractau'r Awdurdod ac unrhyw ddarpariaeth o gyfarwyddeb yn y DU neu unrhyw ddeddfwriaeth ddomestig, y gyfarwyddeb neu'r ddeddfwriaeth fydd yn drech.
- 2.5 Rhaid i bob swyddog cyfrifol gydymffurfio â Rheolau Gweithdrefn Contractau a Rheoliadau Ariannol yr awdurdod. Ni ddylai swyddogion eraill ymrwymo i Gontractau ar ran yr Awdurdod.
- 2.6 Gall unrhyw fethiant gan Swyddog Cyfrifol i gydymffurfio ag unrhyw un o ddarpariaethau'r Rheolau Gweithdrefn Contractau hyn neu Rheoliadau Ariannol yr Awdurdod neu ganllawiau cysylltiedig a fabwysiadwyd gan yr Awdurdod neu unrhyw ofynion cyfreithiol yn y DU arwain at gamau disgyblu.
- 2.7 Bydd unrhyw fethiant i gydymffurfio â'r Rheolau Gweithdrefn Contractau hyn gan Swyddogion Cyfrifol yn cael ei adrodd ar unwaith i'r PSTC (Cyllid ac Adnoddau).
- 2.8 Bydd unrhyw fethiant i gydymffurfio â'r Rheolau Gweithdrefn Contractau hyn gan Aelodau yn cael ei adrodd ar unwaith i'r Swyddog Monitro.

3. Dyletswyddau Swyddogion Cyfrifol ac Aelodau

- 3.1 Mae'r safonau uchaf o ran cywirdeb yn ofynnol gan yr holl Swyddogion Cyfrifol ac aelodau sy'n ymwneud â chaffael, dyfarnu a rheoli Contractau'r Awdurdod.

- 3.2 Bydd Swyddogion Cyfrifol bob amser yn:
- 3.2.1 ceisio'r gwerth gorau am arian;
 - 3.2.2 dangos dim ffafraeth amhriodol i unrhyw Gontractwr neu Dendrwr, nac yn gwahaniaethu yn erbyn unrhyw Gontractwr neu Dendrwr;
 - 3.2.3 sicrhau bod yr holl gaffael yn digwydd yn unol â'r safonau uchaf o briodoldeb ac arfer priodol (gan gynnwys parchu cyfrinachedd gwybodaeth fasnachol);
 - 3.2.4 gwneud dim sy'n mynd yn groes i gyfraith ddomestig y DU;
 - 3.2.5 sicrhau bod ffeiliau Contract digonol yn cael eu cadw ar gyfer Contractau y maent yn ymgysylltu â hwy.
- 3.3 Rhaid i aelodau a swyddogion gydymffurfio â pholisi a phrosesau'r Awdurdod mewn perthynas ag anrhegion a lletygarwch. Fel rheol gyffredinol, ni ddylid derbyn cynigion o anrhegion neu letygarwch heb awdurdod ysgrifenedig y PST neu'r SP perthnasol. Mae hyn yn cynnwys cynigion gan Gontractwyr, Tendrwyr neu unrhyw gwmni neu sefydliad y mae'r Awdurdod wedi ymwneud ag ef, yn ymwneud ag ef neu y gallai ymwneud ag ef mewn unrhyw ffordd. Efallai y bydd aelodau'r Awdurdod yn dymuno trafod y cynnig o rodd neu letygarwch gyda'r swyddog monitro / clerc.
- 3.4 Bydd yr aelodau'n cydymffurfio â'r cod ymddygiad i aelodau.
- 3.5 Bydd y Swyddogion Cyfrifol yn cydymffurfio â chod ymddygiad y swyddogion.
- 3.6 Dylai aelodau a swyddogion ofyn am gyngor gan y Tîm Caffael mewn perthynas ag unrhyw fater sy'n codi o'r Rheolau Gweithdrefn Contractau hyn pryd bynnag y bydd unrhyw amheuaeth ynghylch y weithdrefn gywir.

4. Datganiadau o Fuddiannau

- 4.1 Ni chaiff unrhyw Aelod, swyddog neu asiant yr Awdurdod ddefnyddio'u swydd yn amhriodol i gael unrhyw fudd personol neu breifat o unrhyw Gontract yr ymrwymir iddo gan yr Awdurdod.
- 4.2 Bydd y canlynol yn datgan unrhyw fuddiannau a allai effeithio ar broses y Contract:
- 4.2.1 pob Swyddog Cyfrifol sy'n chwarae unrhyw ran yn y broses gaffael, gan gynnwys y rhai a ddynodwyd o dan gynllun dirprwyo fel yn Rheol Gweithdrefn Contractau 5.3;
 - 4.2.2 aelodau sy'n ymwneud â'r broses gaffael; neu
 - 4.2.3 ymgynghorwyr allanol.

4.3 Bydd y PST neu'r PS cyfrifol yn sicrhau bod aelodau, swyddogion, ymgynghorwyr neu unrhyw un arall nad yw'n swyddog yn yr Awdurdod a benodir neu a gytunwyd ganddynt yn gwneud datganiadau ar eu penodiad ac ar unrhyw newid mewn amgylchiadau (ac yn flynyddol yn achos swyddogion), a bydd naill ai'n eu hardystio fel rhai derbynol neu'n cymryd unrhyw gamau angenrheidiol mewn perthynas â gwrthdaro buddiannau posibl. Bydd Swyddogion Cyfrifol yn cadw datganiadau ymgynghorwyr wedi'u cwblhau ar ffeil y Contract.

4.4 Rhaid i bob aelod a Swyddog Cyfrifol lenwi ffurflen datgan buddiannau, y mae'n rhaid ei chymeradwyo'n briodol yn unol â pholisi datgan buddiannau'r Awdurdod. Bydd yr Awdurdod yn cadw cofrestr o ddatganiadau sy'n nodi enwau a graddau'r rhai sy'n datgan a natur eu datganiad.

5. Cynllun Dirprwyo

5.1 Bydd yr Awdurdod yn cynnal cynllun dirprwyo sy'n nodi'r terfynau dirprwyedig ar gyfer Prif Swyddogion a Swyddogion Cyfrifol. Rhaid i Swyddogion Cyfrifol weithredu o fewn terfynau dirprwyedig wrth ymrwymo i Contract ar ran yr Awdurdod.

5.2 Bydd pob PS yn llunio a chynnal cynllun dirprwyo sy'n benodol i'w wasanaeth, gan fanylu ar enwau a graddau'r Swyddogion Cyfrifol a gymeradwywyd at ddibenion cael dyfynbrisiau, tendro, mynd i mewn i contractau a chreu archebion ar ran yr awdurdod ac uchafswm gwerth y contract neu'r gorchymyn a ddyrannwyd i bob Swyddog Cyfrifol at y dibenion hyn.

5.3 Rhaid i bob PS ddarparu cynllun dirprwyo i'r PSTC (Cyllid ac Adnoddau) cyn dechrau pob blwyddyn ariannol ac ar wneud unrhyw welliant.

5.4 Bydd y PSTC (Cyllid ac Adnoddau) yn cadw cofrestr o'r holl gynlluniau dirprwyo a bydd yn sicrhau bod y cynllun dirprwyo priodol yn cael ei ailadrodd o fewn yr ateb prynu-i-dalu (ar gyfer archebu, derbynebau a thalu).

6. Atebion Caffael Electronig

6.1 Bydd yr holl brosesau prynu-i-dalu gan gynnwys cyfrifo, archebu, derbynebau a thalu anfonebau'n cael eu gwneud trwy'r ateb prynu-i-dalu corfforaethol.

7. Cytundebau Prynu Corfforaethol a Chytundebau Prynu Dynamig

7.1 Bydd defnydd o'r Cytundebau Prynu Corfforaethol canlynol fel y'u cymeradwyir gan y PSTC (Cyllid ac Adnoddau) yn orfodol, oni bai bod cyfiawnhad dros beidio â'u defnyddio wedi'i roi'n ysgrifenedig ac wedi'i gymeradwyo gan y PSTC (Cyllid ac Adnoddau):

7.1.1 Cytundebau prynu corfforaethol sy'n deillio o'r CMLIC (Cyflenwi Masnachol Llywodraeth Cymru) neu unrhyw gonsortïwm prynu swyddogol cymeradwy arall;

7.1.2 Unrhyw Gytundebau Fframwaith eraill ac unrhyw drefniadau Yn Ôl y Gofyn wedi hynny; a

7.1.3 Trefniadau caffael ar y cyd.

7.2 Bydd unrhyw aelodaeth o gonsortwm prynu swyddogol sy'n gofyn am ymrwymiad yr Awdurdod ymlaen llaw yn cael ei gymeradwyo gan y PSTC (Cyllid ac Adnoddau) cyn i'r Awdurdod gymryd rhan neu cyn bod hynny'n digwydd ar ei ran.

8. Defnyddio Ymgynghorwyr

8.1 Mae'n rhaid i'r defnydd o ymgynghorwyr gael ei gymeradwyo, yn y lle cyntaf, gan y PS Perthnasol a bydd cymeradwyaeth o'r fath yn cael ei gofnodi ar y Gofrestr Contractau gorfforaethol.

8.2 Wrth gyfrifo amcangyfrif o werth y Contract, rhaid rhoi ystyriaeth ddyledus i unrhyw waith dilynol a allai ddeillio o'r Contract gwreiddiol. Lle cynigir bod ymgynghorwyr yn cael eu cyflogi gan yr Awdurdod, bydd y PS Perthnasol yn sicrhau bod:

8.2.1 yr angen wedi'i nodi'n glir. Yn benodol, rhaid ystyried a oes adnoddau mewnol ar gael cyn ceisio cyflogi ymgynghorwyr allanol;

8.2.2 cyllideb wedi'i chytuno;

8.2.3 briff prosiect wedi'i baratoi;

8.2.4 Contractau yn unol â'r Rheolau Gweithdrefn Contractau hyn, oni bai bod RhGC 14 yn berthnasol;

8.2.5 meini prawf cynhwysfawr wedi'u gosod y bydd cynigion yn cael eu gwerthuso yn eu herbyn;

8.2.6 penderfyniad dethol wedi'i gofnodi'n glir;

8.2.7 cytundeb ffurfiol neu lythyr ymgysylltu manwl yn cael ei baratoi a'i lofnodi;

8.2.8 taliadau ffioedd a chynnydd yn cael eu monitro;

8.2.9 mae ffeil Contract manwl yn cael ei gadw;

8.2.10 perfformiad yn cael ei adolygu a gwaith monitro ac adrodd digonol ynghylch rheoli ar waith, gan gynnwys gweithredu unrhyw argymhellion a wneir gan ymgynghorwyr;

8.2.11 gofyniad clir i drosglwyddo gwybodaeth a sgiliau gan yr ymgynghorydd i staff mewnol;

8.2.12 datgan unrhyw fuddiannau a allai effeithio ar broses y Contract:

- 8.3 Bydd yn ofynnol i ymgynghorwyr ddarparu tystiolaeth o bolisiâu indemniad proffesiynol a'u cynnal er boddhad y PS perthnasol am y cyfnodau a bennir yn y cytundeb priodol. Ni fydd y swm dros ben ar gyfer unrhyw un hawliad yn fwy na £20,000 ac eithrio gyda chymeradwyaeth y PSTC (Cyllid ac Adnoddau).
- 8.4 Ar gyfer cyflogi staff allanol technegol fel penseiri, syrfewyr, peirianwyr a chyfreithwyr, bydd y PS Perthnasol yn adolygu lefel y defnydd o staff allanol o'r fath bob blwyddyn.
- 8.5 Os penodir ymgynghorwyr neu staff allanol technegol fel penseiri, syrfewyr, peirianwyr neu gyfreithwyr i fod yn gyfrifol am oruchwylio Contract ar ran yr Awdurdod, amod eu penodi yw y byddant yn cydymffurfio â'r Rheolau Gweithdrefn Contractau hyn a Rheolau Gweithdrefnau Ariannol yr Awdurdod mewn perthynas â'r Contract hwnnw fel pe baent yn swyddog i'r Awdurdod ac y byddant, ar ôl cwblhau'r Contract, yn cyflwyno'r holl gofnodion perthnasol i'r PS perthnasol.

CYNLLUNIO CAFFAEL

9. Angen Prynu a Chymeradwyo Cynlluniau Caffael

- 9.1 Bydd y PS Perthnasol, ar ôl sefydlu a nodi'r angen i brynu, yn enwebu Swyddog Cyfrifol i asesu'r angen prynu yn llawn.
- 9.2 Cyn cynnal ymarferiad caffael, bydd y Swyddog Cyfrifol yn sicrhau bod proses cynllunio busnes yr awdurdod yn cael ei dilyn. Mae'r broses hon yn cynnwys cynnal ymarferiad cwmpasu priodol ar y gofynion nwyddau/gwasanaeth, gan sicrhau bod cyllideb gymeradwy ar gyfer gwariant o'r fath a bod y llwybr i'r farchnad yn cydymffurfio â'r rheolau gweithdrefn hyn.

10. Penderfynu ar Werth y Contract

- 10.1 Cyn cynnal unrhyw ymarfer caffael, bydd y Swyddog Cyfrifol yn amcangyfrif ac yn cofnodi cyfanswm cost ddisgwyliedig Contract arfaethedig, gan gynnwys unrhyw estyniadau i'r Contract, costau atodol neu ychwanegol net o TAW adenilladwy dros gyfnod llawn y Contract. Ar gyfer Contractau Adeiladu rhaid i'r amcan bris gael ei gynhyrchu gan swyddog cymwys priodol.
- 10.2 Pan nad yw Contract gwasanaeth neu gyflenwi yn nodi cyfanswm y pris, bydd y gwerth yn cael ei amcangyfrif fel a ganlyn:
- 10.2.1 Contractau gwasanaeth cyfnod penodol o hyd at 48 mis: cyfanswm cydnabyddiaeth yn daladwy dros y tymor;

- 10.2.2 Contractau neu Gontractau gwasanaeth ar gyfer llogi nwyddau am gyfnod amhenodol neu ansicr neu am gyfnod penodol o fwy na 48 mis; cydnabyddiaeth yn daladwy mewn perthynas â phob mis wedi'i luosi â 48.
- 10.3 Amcangyfrifir gwerth gwasanaeth neu gontractau cyflenwi rheolaidd neu adnewyddadwy naill ai:
- 10.3.1 drwy gydgasglu gwerth Contractau tebyg ar gyfer yr un categorïau o wasanaethau neu gyflenwadau a ddyfarnwyd gan yr Awdurdod dros y flwyddyn ariannol flaenorol neu 12 mis, wedi'u haddasu lle bo'n bosibl ar gyfer newidiadau disgwyledig mewn maint neu werth dros y 12 mis nesaf; neu
- 10.3.2 drwy gymryd yr amcan werth cyfanredol yn ystod y 12 mis ar ôl i'r cyflenwad neu'r gwasanaeth cyntaf gael ei gyflawni, neu yn ystod tymor y Contract lle mae hyn yn fwy na 12 mis.
- 10.4 Ni ellir rhannu Contract yn artiffisial, na dewis dull prisio gyda'r bwriad o osgoi unrhyw gymalau o fewn y Rheolau Gweithdrefn Contractau hyn. Bydd Contractau'n cael eu pecynnu i sicrhau'r ddarpariaeth gwasanaeth, y gystadleuaeth a'r gwerth am arian gorau.
- 10.5 Pan fo gofyniad prynu yn cael ei isrannu'n nifer o Gontractau llai, bydd amcan werth pob un yn cael ei gyfuno i amcangyfrif cyfanswm gwerth y contract. Fodd bynnag, ni fydd angen cyfuno'r canlynol:
- 10.5.1 unrhyw Gontract gwaith sydd ag amcan werth o lai na'r ddarpariaeth lotiau bach yn y tabl gwerthoedd; neu
- 10.5.2 unrhyw Gontract gwasanaeth sydd ag amcan werth o lai na'r ddarpariaeth lotiau bach yn y tabl gwerthoedd, ar yr amod bod gwerth cyfanredol yr holl Gontractau llai hynny yn llai nag 20% o gyfanswm gwerth y Contract.

11. Ymholiadau Cyn Tendre

- 11.1 Gellir gwneud ymholiadau i Gontractwyr cyn gwahodd tendrau er mwyn:
- 11.1.1 sefydlu a yw nwyddau, gwaith neu wasanaethau y mae'r Awdurdod yn dymuno eu prynu ar gael ac o fewn pa amrediad prisiau;
- 11.1.2 paratoi'r Gwahoddiad i Dendre, amcangyfrifon prisiau a Chontractau;
- 11.1.3 sefydlu a yw Contractwyr penodol yn dymuno cael eu gwahodd i dendro neu ddarparu dyfynbris.

11.2 Wrth wneud ymholiadau:

11.2.1 ni chaiff unrhyw wybodaeth ei datgelu i un Contractwr nad yw wedyn yn cael ei datgelu i bawb y gwneir ymholiadau iddynt, neu a wahoddir wedyn i gyflwyno tendr neu ddyfynbris;

11.2.2 ni fydd unrhyw Contractwr yn cael ei arwain i gredu y bydd y wybodaeth y mae'n ei chynnig o reidrwydd yn arwain at wahoddiad iddynt gyflwyno tendr neu ddyfynbris, neu ennill y Contract;

11.2.3 bydd cofnod ysgrifenedig, gan gynnwys nodiadau o unrhyw gyfarfodydd a gynhelir, yr ymatebion ac enwau'r holl unigolion sy'n bresennol yn cael eu cadw gan y Swyddog Cyfrifol ar ffeil y Contract.

12. Caffael Cynaliadwy a Diogelu

12.1 Mae gan yr Awdurdod ddyletswydd o dan Ddeddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) 2015 i weithredu yn unol â'r egwyddor cynaliadwyedd a sicrhau bod hyn yn llywio penderfyniadau. Rhaid i'r Awdurdod weithredu mewn modd sy'n ceisio sicrhau bod anghenion y presennol yn cael eu bodloni heb beryglu gallu cenedlaethau'r dyfodol i fodloni eu hanghenion eu hunain.

12.2 Ar gyfer pob Contract ar gyfer nwyddau a gwasanaethau, bydd yr Awdurdod yn ystyried materion cymdeithasol, economaidd ac amgylcheddol wrth osod meini prawf gwerthuso'r tendr.

12.3 Ar gyfer pob Contract sy'n fwy na £2,000,000, rhaid i'r Awdurdod ddangos cydymffurfiaeth â gofynion Buddion Cymunedol Llywodraeth Cymru mewn Caffael. Ar gyfer Contractau perthnasol, bydd yn ofynnol i gontractwyr gwblhau'r Pecyn Cymorth Budd-daliadau Cymunedol fel rhan o'u gofynion Contractiol.

ESEMPTIADAU

13. Contractau Esempt

13.1 Contract Esempt yw un nad yw'r Rheolau Gweithdrefn Contractau hyn yn berthnasol iddo.

13.2 Mae'r Contractau canlynol wedi'u heithrio o ofynion y Rheolau Gweithdrefn Contractau hyn:

13.2.1 Contractau cyflogaeth;

13.2.2 cytundebau sy'n ymwneud â gwaredu neu gaffael buddiant mewn tir yn unig ac eithrio Cytundebau Datblygu (gweler RhGC 52);

13.2.3 prynu neu ddarparu gwasanaethau mewnol;

13.2.4 Contractau ar gyfer cyflogi cyfreithwyr; a

13.2.5 Contractau ar gyfer tyst arbenigol.

14. Esemptiadau o'r Rheolau Gweithdrefn Contractau

14.2 Ar gyfer Contractau ac eithrio'r rhai a nodir o dan RhGC 13, gall Swyddog Cyfrifol geisio esemptiad o weithredu'r Rheolau Gweithdrefn Contractau hyn mewn amgylchiadau eithriadol.

14.3 Dim ond gydag un Contractwr y bydd Contract yn cael ei drafod pan fo'r Awdurdod wedi ystyried yr holl amgylchiadau ac yn penderfynu bod cwrs o'r fath yn ddymunol er budd y cyhoedd. Dim ond ar ôl i'r PSTC (Cyllid ac Adnoddau) ei ystyried y gwneir penderfyniad o'r fath ar y cyd â'r Swyddog Monitro lle bo hynny'n briodol. Gall yr amgylchiadau gynnwys:

14.3.1 lle gall y gwaith, y nwyddau neu'r gwasanaethau ond gael eu darparu gan Contractwr penodol am resymau technegol neu sy'n gysylltiedig â diogelu hawliau unigryw;

14.3.2 brys a achoswyd gan ddigwyddiadau na ellir eu rhagweld gan yr Awdurdod ac yn unol â'r amodau llym a nodir yn Rheoliadau Deddf Caffael 2023;

14.3.3 mae angen nwyddau fel amnewid rhannol neu ychwanegiad at nwyddau neu osodiadau presennol a byddai eu cael gan Contractwr arall yn arwain at anghydnawsedd neu anawsterau technegol anghymesur wrth weithredu neu gynnal a chadw;

14.4 Ni ellir rhoi unrhyw esemptiadau a fyddai'n arwain at dorri cyfraith ddomestig y DU.

14.5 Bydd cofrestr o esemptiadau cymeradwy yn cael ei chadw.

RHESTR GYMERADWY

15. Rhestr Gymeradwy'r Awdurdod

15.1 Gellir sefydlu rhestrau cymeradwy ar gyfer rhai mathau o nwyddau, gwaith a chontractau gwasanaeth. Yn gyffredinol, bydd y rhain ar gyfer pryniannau amledd uchel gwerth isel.

15.2 Rhaid ceisio cymeradwyaeth y PSTC (Cyllid ac Adnoddau) cyn sefydlu neu fabwysiadu Rhestr Gymeradwy.

15.3 Bydd Rhestrau Cymeradwy'r Awdurdod yn:

15.3.1 nodi a yw'r Contractwyr a restrir wedi eu cymeradwyo ar gyfer pob Contract, neu ar gyfer rhai o'r categorïau, gwerthoedd neu symiau penodedig yn unig;

- 15.3.2 cael eu hysbysebu a'u hadolygu'n gyhoeddus yn llawn bob pedair blynedd o leiaf. O leiaf, rhaid cyhoeddi hysbyseb gyhoeddus ar wefan y Gwasanaeth Caffael Cenedlaethol (GwerthwchiGymru);
- 15.3.3 agored i dderbyn datganiadau newydd o ddiddordeb gan unrhyw Contractwr;
- 15.3.4 rhan o Restr Gymeradwy a baratowyd gan gorff cyhoeddus arall ar yr amod ei bod wedi'i chreu'n briodol gan y corff hwnnw a bod y Swyddog Cyfrifol yn fodlon nad yw'r weithdrefn a ddefnyddir yn gwrthdaro â pholisïau a gweithdrefnau'r Awdurdod.
- 15.4 Gall statws ariannol Contractwyr fod yn destun asesiad ariannol. Pan fo'r PST neu'r PS yn dewis peidio â chydymffurfio â'r terfynau asesu ariannol a gynghorir gan y PSTC (Cyllid ac Adnoddau), rhaid cynnal asesiad risg wedi'i ddogfennu i gefnogi'r penderfyniad.
- 15.5 Ni fydd Contractwr yn cael ei roi ar Restr Gymeradwy Awdurdod na'i wahodd i dendro os:
- 15.5.1 yw'n fethdalwr neu'n cael ei ddirwyn i ben neu bod ei faterion yn cael eu gweinyddu gan lys neu ei fod wedi gwneud trefniant gyda chredydwy'r neu bod ei weithgareddau busnes wedi'u hatal neu ei fod yn destun achos llys ynghylch unrhyw un o'r materion hyn;
- 15.5.2 yw'r Contractwr, neu unrhyw un o'i gyfarwyddwyr, wedi ei gael yn euog o drosedd yn ymwneud ag ymddygiad proffesiynol neu wedi bod yn euog o gamymddwyn proffesiynol difrifol;
- 15.5.3 nad yw wedi cyflawni rhwymedigaethau sy'n ymwneud â thalu trethi neu gyfraniadau statudol eraill;
- 15.5.4 yw wedi cam-gynrychioli'n sylfaenol wybodaeth a ddarparwyd i'r Awdurdod.
- 15.6 Pan fo Rhestr Gymeradwy ar waith, dim ond pan fydd y Contractwyr i fod yn destun ymarferiad holiadur cyn cymhwyso ar wahân y caniateir ystyried Contractwyr eraill fel rhan o ymarferiad caffael penodol.
- 15.7 Mae'n rhaid i Swyddogion Cyfrifol sicrhau bod proses o wirio a dilysu parhaus ar waith mewn perthynas â Chontractwyr sydd ar Restrâu Cymeradwy neu Gytundebau Fframwaith neu sydd â Chontract ar waith. Bydd materion a fydd yn destun dilysiad yn cynnwys statws ariannol (gweler RhGC 15.6), lefel yswiriant (gan gynnwys unrhyw eithriadau polisi), achrediadau, lefel erlyniadau ac unrhyw wybodaeth berthnasol arall a allai fod yn destun newid neu adnewyddu.

16. Dileu Contractwr o Restr Gymeradwy

- 16.1 Gall y PS Perthnasol, mewn ymgynghoriad â'r PSTC (Cyllid ac Adnoddau), atal Contractwr ar unwaith o Restr Gymeradwy, Cytundeb Fframwaith, cytundeb prynu deinamig neu (mewn amgylchiadau eithriadol) Contract, pryd bynnag y bydd pryderon sylweddol ynghylch statws ariannol neu allu technegol y Contractwr neu ei gydymffuriad â gofynion iechyd a diogelwch.
- 16.2 Rhaid cynnal ymchwiliadau i'r Contractwr ar unwaith. Os cadarnheir yr amheuon, rhaid tynnu'r Contractwr oddi ar y Rhestr Gymeradwy, y Cytundeb Fframwaith neu'r cytundeb prynu deinamig. Os yw'r amheuon yn cael eu tawelu, rhaid i'r PS Perthnasol adfer y Contractwr i'r rhestr neu gytundeb ar unwaith.
- 16.3 Gellir dileu Contractwr o Restr Gymeradwy, Cytundeb Fframwaith os yw'r PS perthnasol o'r farn bod y Contractwr neu ei staff wedi torri safonau ymddygiad sy'n berthnasol i natur y gwaith a gyflawnir gan y Contractwr. Gellir cymryd camau o dan y paragraff hwn hyd yn oed os nad oes amheuon ynghylch statws ariannol neu allu technegol y Contractwr.
- 16.4 Os bydd Contractwr yn cael ei dynnu oddi ar Restr Gymeradwy neu Gytundeb Fframwaith bydd y PSTC (Cyllid ac Adnoddau) yn cael ei hysbysu o'r penderfyniad.
- 16.5 Bydd gan Contractwr sydd wedi'i dynnu oddi ar Restr Gymeradwy neu Gytundeb Fframwaith yr hawl i apelio yn erbyn y penderfyniad o fewn 7 diwrnod gwaith ar ôl derbyn y llythyr yn ei hysbysu eu fod wedi cael ei ddileu.
- 16.6 Bydd unrhyw apel yn cael ei chlywed gan y Tîm Caffael a'r Swyddog Adran 151.

DULLIAU CAFFAEL

17. Gofynion ar gyfer Pob Contract

- 17.1 Mae'r Awdurdod yn cymryd rhan weithredol mewn cytundebau a threfniadau cydweithredol ar draws y sector cyhoeddus. Mae'r rhain yn cynnwys cytundebau caffael ar y cyd i sicrhau arbedion maint a'r defnydd o fframweithiau caffael sector cyhoeddus.
- 17.2 Rhaid ystyried math o drefniant a elwir yn Gytundeb Prynu Corfforaethol yn y lle cyntaf. Os bydd yn ei le bydd gorchymyn yn cael ei roi o dan y Cytundeb Prynu Corfforaethol yn unol â hynny.
- 17.2 Rhaid anfon gorchymyn prynu drwy'r ateb prynu-i-dalu ar ôl dyfarnu'r Contract.

18. Contractau sy'n Werth hyd at £30,000 (Nwyddau, Gwaith a Gwasanaethau)

- 18.1 Bydd yr angen i gael un dyfynbris yn dibynnu ar ddisgresiwn y Swyddogion Perthnasol er nad yw hyn yn rhyddhau'r Swyddog Perthnasol o'r cyfrifoldeb i ddangos bod gwerth am arian wedi'i sicrhau.

19. Contractau sy'n Werth rhwng £30,000 a £119,000 (Nwyddau, Gwaith a Gwasanaethau)

- 19.1 Lle nad oes Cytundeb Prynu Corfforaethol ar gael, rhaid i'r Swyddog Cyfrifol ddilyn y gofynion tendro a chael dyfynbrisiau ffurfiol drwy GwerthwchiGymru.

20. Contractau Gwerth rhwng £120,000 a Throthwy Cytundeb Caffael (GPA) Llywodraeth Sefydliad Masnach y Byd (WTO) (Nwyddau, Gwaith a Gwasanaethau)

- 20.1 Lle nad oes Cytundeb Prynu Corfforaethol ar gael, rhaid i'r Swyddog Cyfrifol ddilyn y gofynion tendro a chyflwyno hysbyseb Gwahoddiad i Dendro drwy GwerthwchiGymru.

21. Contractau sy'n Werth mwy na Trothwy GPA y WTO (Nwyddau, Gwaith a Gwasanaethau)

- 21.1 Lle nad oes Cytundeb Prynu Corfforaethol ar gael, bydd y Swyddog Cyfrifol yn gwahodd tendrau gyda hysbysebion priodol ar GwerthwchiGymru.

22. Dogfennau Cais am Ddyfynbrisiau a Gwahoddiad i Dendro

- 22.1 Bydd y Gwahoddiad i Dendro a'r holl ddogfennau caffael eraill (gan gynnwys ceisiadau am ddyfynbrisiau, holiaduron cyn cymhwyso a llythyrau dyfarnu Contract) a ddefnyddir yn cydymffurfio â'r dogfennau safonol corfforaethol.
- 22.2 Bydd pob set o ddogfennau caffael yn nodi natur a phwmpas y Contract y gwahoddir tendrau ar ei gyfer, yn nodi'r dyddiad a'r amser olaf pan dderbynnir tendrau ac yn datgan bod yr Awdurdod yn cadw'r hawl i beidio â derbyn unrhyw dendr neu dderbyn tendr heblaw'r isaf lle mae'r Awdurdod i wneud taliad neu'r uchaf lle mae'r Awdurdod i dderbyn taliad.
- 22.3 Rhaid i'r Gwahoddiad i Dendro gynnwys syniad o'r dull o ddewis y tendr llwyddiannus h.y. sail pris, sail ansawdd neu gyfuniad o bris ac ansawdd (tendr mwyaf manteisiol yn economaidd).
- 22.4 Rhaid rhoi cyfarwyddiadau i Dendrwyr ynghylch cyflwyno dogfennau sy'n nodi bod yn rhaid derbyn tendrau erbyn yr amser a'r dyddiad a nodir ar y Gwahoddiad i dendro. Rhoddir derbynebaw ar gyfer tendrau a gyflwynir â llaw.

- 22.5 Bydd gofyn i bob Tendirwr gyflwyno datganiad wedi'i lofnodi i'r perwyl nad yw eu pris tendro wedi'i gyfathrebu gydag eraill ar wahân i'r pris a ddatgelir yn gyfrinachol i yswirwyr ac nad ydynt wedi addasu swm unrhyw dendr neu ddyfynbris yn unol ag unrhyw gytundeb neu drefniant rhwng y Tendirwr arfaethedig ac unrhyw berson arall.

23. Manylebau Tendir

- 23.1 Bydd y Swyddog Cyfrifol yn sicrhau bod y Gwahoddiad i Dendro yn pennu ansawdd, perfformiad, diogelwch a nodweddion eraill sy'n ofynnol yn y gwaith neu'r nwyddau neu'r gwasanaethau neu'r cyflenwadau. Gall manylebau gynnwys gofynion sy'n ymwneud â dulliau adeiladu, dylunio a chostio, profion, dulliau profi, arolygu a derbyn, sicrhau ansawdd, pecynnu, marcio a labelu.
- 23.2 Bydd manylebau technegol yn cael eu diffinio drwy gyfeirio at fanylebau perthnasol, yn y drefn ganlynol: manylebau technegol Prydain, safonau Prydeinig sy'n gweithredu safonau rhyngwladol, safonau Prydeinig a chymeradwyaethau technegol eraill neu unrhyw safonau eraill. Pan fo safon briodol yn gyfredol ar ddyddiad tendro, bydd yr holl waith, nwyddau, gwasanaethau a chyflenwadau o ansawdd cyfartal o leiaf.
- 23.3 Ni fydd manylebau'n cyfeirio at nwyddau o wneuthuriad neu ffynhonnell penodol oni bai:
- 23.3.1 ei fod yn cael ei gyfiawnhau gan y gofyniad prynu; neu
- 23.3.2 ni ellir disgrifio'r gofyniad prynu yn fanwl ac yn ddeallus fel arall, ar yr amod bod y geiriau 'neu gyfwerth' yn cyd-fynd â'r cyfeiriadau.

24. Eglurhad wrth Gynnig am Dendr

- 24.1 Bob amser yn ystod y broses gaffael, bydd yr Awdurdod yn sicrhau bod pob Tendirwr a Chontractwr yn cael eu trin yn gyfartal ac mewn modd sy'n dryloyw ac nad yw'n gwahaniaethu.
- 24.2 Mae'n rhaid rhoi cyfle i Dendrwyr ofyn cwestiynau i'r Awdurdod mewn perthynas â'r ymarferiad caffael a gofynion y Contract. Pan fydd Tendirwr yn gofyn am eglurhad gan yr Awdurdod cyn cyflwyno tendr, bydd y Swyddog Cyfrifol yn sicrhau bod y cwestiwn a'r ymateb mewn perthynas â'r eglurhad yn cael eu dwyn i sylw'r holl Dendrwyr.
- 24.3 Ar ôl derbyn tendrau, gall y Swyddog Cyfrifol ofyn am eglurhad gan Dendrwyr lle bo hynny'n briodol mewn ymgynghoriad â'r PSTC (Cyllid ac Adnoddau).

25. Cyflwyno Tendir

- 25.1 Dylai'r egwyddorion sy'n llywodraethu cyflwyno tendrau fod yn berthnasol i gyflwyniadau electronig ac yn cyd-fynd â'r cyfarwyddiadau i'r Tendrwyr a gyhoeddwyd fel rhan o'r Gwahoddiad i Dendro.

- 25.2 Dylid cyflwyno'r tendr yn electronig yn unol â'r pwnc y mae'n ymwneud ag ef, a bydd yr amodau tendro'n nodi'n glir y diwrnod a'r amser olaf ar gyfer derbyn tendrau.
- 25.4 Ni fydd unrhyw Swyddog Cyfrifol nac aelod yn cyfathrebu ag unrhyw Dendrwr unwaith y bydd y Gwahoddiad i Dendro wedi'i bostio neu ei gasglu gan y Tendrwr. Ni fydd unrhyw wybodaeth sy'n ymwneud â'r broses gaffael honno yn cael ei datgelu i unrhyw un nad yw'n ymwneud yn uniongyrchol â threfnu'r Contract, ac eithrio lle bo angen:
- 25.4.1 i swyddog neu Dendrwr gynnal archwiliad o waith, ac os felly cynigir cyfle cyfartal i bob Tendrwr gynnal archwiliad; neu
- 25.4.2 i hysbysu Tendrwr am newid yn y trefniadau caffael, gan gynnwys cyflenwi gwybodaeth ychwanegol neu newid yn yr wybodaeth, ac os felly bydd pob Tendrwr yn cael yr un wybodaeth ar yr un pryd; neu
- 25.4.3 mewn ymateb i gais am eglurhad.

26. Agor Tendr

- 26.1 Bydd pob tendr yn cael ei agor ar yr un pryd ac yn yr un lle ar ôl yr amser cau ar gyfer derbyn tendrau fel y nodir yn y Gwahoddiad i Dendro neu cyn gynted ag sy'n rhesymol ymarferol wedi hynny.
- 26.2 Mae gan yr Awdurdod drefniadau ar waith i gofnodi'r manylion canlynol ar gyfer pob tendr:
- 26.2.1 Y dyddiad a'r amser olaf ar gyfer derbyn tendrau;
- 26.2.2 Yr amser a'r dyddiad y derbyniwyd y tendr;
- 26.2.3 Enw pob Tendrwr a, lle bo'n ymarferol, gwerth pob tendr;
- 26.2.4 Y dyddiad yr agorwyd y tendrau;
- 26.2.5 Teitl y Contract;

27. Tendrau a Dderbynnir yn Hwyr

- 27.1 Bydd unrhyw dendr a dderbynnir ar ôl yr amser penodedig yn cael ei arnodi gyda'r amser a'r dyddiad derbyn.
- 27.2 Os yw pob tendr arall wedi ei agor, ni fydd y tendr hwyr yn cael ei ystyried i'w werthuso a dim ond i ganfod enw'r Tendrwr y bydd yn cael ei agor. Ni fydd unrhyw un o fanylion eraill y tendr yn cael eu datgelu. Bydd y Swyddog Cyfrifol yn trefnu i'r tendr gael ei ddychwelyd i'r Tendrwr ar unwaith. Bydd llythyr hysbysu yn egluro pam nad yw'r tendr wedi cael ei ystyried yn cael ei anfon at y Tendrwr.

27.3 Gellir ystyried y tendr hwyr, ar yr amod nad yw'r tendrau eraill wedi'u hagor a bod y Swyddog Monitro neu'r PS perthnasol yn fodlon:

27.3.1 bod tystiolaeth bod y tendr hwyr wedi'i bostio neu ei gyflwyno mewn pryd i gyrraedd erbyn y dyddiad cau dan drefn arferol y gwasanaeth post neu wasanaeth rhyngwyd; neu

27.3.2 bod amgylchiadau eithriadol yn ymwneud â chyflwyno'r tendr hwyr.

27.4 Mae unrhyw benderfyniad i'w gofnodi ar ddogfen agor y tendr a dylid cynnwys copi o'r penderfyniad yn y gofrestr.

28. Gwerthuso Tendir

28.1 Bydd yr holl dendrau ar gyfer nwyddau, gwasanaethau neu waith yn cael eu gwerthuso a'u dyfarnu ar sail y tendr mwyaf manteisiol yn economaidd, a fydd yn cynnwys cyfuniad o feini prawf pris ac ansawdd, oni bai bod eithriad i'r gofyniad hwn wedi'i gymeradwyo gan y PSTC (Cyllid ac Adnoddau).

28.2 Rhaid nodi unrhyw sgôr neu bwysoliad a briodolir i unrhyw feini prawf neu is-feini prawf yn glir yn y Gwahoddiad i dendro. Cedwir yn llym at y meini prawf a byddant yn aros yn ddigyfnewid bob amser trwy gydol y broses werthuso. Rhaid nodi bod datgelu'r meini prawf a'r pwysoliad ar gyfer dyfarnu ymlaen llaw, a chadw atynt, yn ofyniad sylfaenol i'r egwyddor graidd o dryloywder. Mae'r egwyddorion craidd ar gyfer caffael, sef tryloywder, triniaeth gyfartal a pheidio â gwahaniaethu, yn berthnasol i bob proses gaffael.

29. Camgymeriadau mewn Tendrau

29.1 Fel rheol gyffredinol, ni chaniateir addasu na chymhwyso unrhyw dendr. Fodd bynnag, gellir mynd i'r afael â gwallau a nodwyd yn ystod archwilio tendrau. Rhaid i wahoddiadau i dendro nodi'r dull i'w ddefnyddio ar gyfer delio â gwallau mewn tendrau.

29.2 Gall Swyddogion Cyfrifol wahodd Tendirwyr i ddiwygio eu tendr i gywiro gwall(au) rhifyddol dilys. Yn yr achos hwn, ni chaniateir diwygio na goleddfu unrhyw addasiad arall.

29.3 Pan fydd archwiliad o'r tendrau yn datgelu gwallau eraill na nodir yn RhGC 34.2 neu hepgoriadau a fyddai'n effeithio ar ffigur y tendr, rhoddir manylion am wallau o'r fath i'r Tendirwr a chyfle iddynt gadarnhau neu dynnu eu tendr yn ôl.

29.4 Pan ddefnyddir Contract ffurf safonol, bydd y Swyddog Cyfrifol yn ymdrin â gwallau yn unol â'r rheolau sy'n berthnasol i'r math hwnnw o Contract.

- 29.5 Bydd y Swyddog Cyfrifol yn sicrhau bod y ffurflenni tendr yn cael eu harchwilio er mwyn nodi unrhyw wallau neu anghysondeb arall sy'n effeithio ar ddilysrwydd y tendr. Pan fo gwerthoedd tendr yn cael eu llunio o fil manwl o feintiau, bydd y Swyddog Cyfrifol hefyd yn craffu ar y bil prisiedig o feintiau sy'n cefnogi'r tendr isaf a dderbynnir ac unrhyw rai eraill y mae'n ystyried eu bod yn briodol.
- 29.6 Os bydd Tendrwr yn tynnu'n ôl neu os nad yw tendr wedi'i gywiro bellach yn y safle uchaf, bydd y tendr gan y Tendrwr uchaf nesaf yn y drefn gystadleuol yn cael ei archwilio'n fanylach.

30. Negodi

- 30.1 Pan fydd caffael yn cael ei gynnal yn unol â Rheoliadau Deddf Caffael 2023 drwy naill ai'r gweithdrefnau agored neu gyfyngedig, ni chaniateir unrhyw negodi ar ôl cyflwyno tendr. Gall y Swyddog Cyfrifol ofyn am eglurhad gan Dendrwr lle bo hynny'n briodol. Nid yw negodi prisiau byth yn cael ei ganiatáu.
- 30.2 Ar bob adeg yn ystod y broses gaffael (p'un a yw'n ddarostyngedig i Reoliadau Deddf Caffael 2023 ai peidio), bydd yr Awdurdod yn ystyried ac yn gweithredu egwyddorion peidio â gwahaniaethu, triniaeth gyfartal a thryloywder.
- 30.3 Bydd y Swyddog Cyfrifol yn cadw cofnod ysgrifenedig o'r holl negodi, gan gynnwys nodiadau o'r holl gyfarfodydd ac enwau'r holl unigolion sy'n bresennol a bydd yr holl gyfranogwyr yn eu llofnodi. Dylai o leiaf ddau swyddog fod yn bresennol wrth negodi; mae'r gweithdrefnau hyn hefyd yn berthnasol lle cynigir ymestyn Contract presennol drwy negodi.
- 30.4 Pan fo negodi'n arwain at newid sylfaenol i'r fanyleb neu delerau'r Contract, ni ddylid dyfarnu'r Contract a dylid ei ail-dendro.

31. Dyfarnu Contract

- 31.1 Bydd yr Awdurdod ddim ond yn dyfarnu Contract os yw'n cynrychioli'r gwerth gorau am arian. Gellir dyfarnu tendrau a wahoddir a'u cyflwyno'n briodol yn unol â darpariaethau'r Rheolau Gweithdrefn Contractau hyn yn unol â chynllun dirprwyo'r Awdurdod.
- 31.2 Mewn perthynas â Chontractau lle penderfynir ymlaen llaw mai'r pris isaf yw'r maen prawf priodol ar gyfer dyfarnu, ni dderbynnir tendr neu ddyfynbris heblaw'r isaf os yw taliad i'w wneud gan yr Awdurdod neu'r uchaf os yw taliad i'w dderbyn gan yr Awdurdod nes bydd y PSTC (Cyllid ac Adnoddau) wedi ystyried adroddiad ysgrifenedig gan y PS perthnasol.

32. Caffael ar y Cyd

- 32.1 Rhaid i'r defnydd o unrhyw Gytundebau Fframwaith neu Gontractau ar y Cyd sy'n deillio o ymarferiad caffael sy'n cynnwys cyrff cyhoeddus eraill fel yr awdurdod arweiniol gael ei gymeradwyo gan y PSTC (Cyllid ac Adnoddau) cyn eu defnyddio. Gwneir pob cais o'r fath yn ysgrifenedig i'r PSTC (Cyllid ac Adnoddau) ac, unwaith y cânt eu cymeradwyo; bydd y Swyddog Cyfrifol yn sicrhau y bydd y Cytundeb Fframwaith neu'r Contract ar y Cyd yn cael ei fewnbynnu ar y Gofrestr Contractau Corfforaethol.
- 32.2 Bydd y Swyddog Cyfrifol yn sicrhau bod Rheolau Gweithdrefn Contractau neu gyfwerth yr awdurdod neu'r sefydliad arweiniol yn dderbyniol i'r Awdurdod a dylid eu dilyn drwy gydol yr ymarferiad caffael a hyd y Contract. 32.3 Bydd unrhyw drefniant caffael ar y cyd ag unrhyw sefydliad sector cyhoeddus arall sy'n arwain at ymrwymiad yr Awdurdod i rwymedigaethau Cytundebol ar ran y sefydliadau eraill hynny (heb gynnwys Cytundebau Fframwaith) yn cael ei gymeradwyo gan y PSTC (Cyllid ac Adnoddau) cyn y cyfnod ymrwymo.

33. Cyfnod Segur

- 33.1 Ni ddylid cyhoeddi llythyrau 'segur' a gyhoeddir fel rhan o'r broses ar gyfer caffael dros drothwy GPA Sefydliad Masnach y Byd o dan Reoliadau Deddf Caffael 2023, neu'n ddewisol fel rhan o unrhyw is broses caffael cyhoeddus, cyn cadarnhau dyfarnu'r Contract.
- 33.2 Mae'n rhaid cael cyfnod segur gorfodol rhwng cyfleu penderfyniad y dyfarniad i'r holl Dendrwyr a chwblhau'r Contract mewn perthynas â chaffael uwchben trothwy GPA y WTO. Bydd y cyfnod segur hwn yn para 8 diwrnod gwaith. Lle nad yw diwrnod olaf y cyfnod segur yn ddiwrnod gwaith, caiff y cyfnod segur ei ymestyn i hanner nos ar ddiwedd y diwrnod gwaith nesaf.
- 33.3 O ran dyfarniadau Contract sy'n cynnwys cystadlaethau bach a gynhelir o fewn Cytundeb Fframwaith neu ddyfarniadau Contract mewn perthynas â chaffael sy'n is na'r trothwy caffael cyhoeddus, nid yw cyfnod segur yn orfodol, ond gellir gosod cyfnod segur gwirfoddol.

34. Hysbysiad o Ddyfarnu Tendr a Cheisiadau Ôl-drafod

- 34.1 Bydd y llythyrau hysbysu sy'n cael eu hanfon at unrhyw Dendwr a oedd yn llwyddiannus neu'n aflwyddiannus naill ai yn y cyfnod rhag-gymhwyso neu ddyfarnu Contract yn cael eu hanfon yn brydlon unwaith y bydd y penderfyniad wedi'i wneud. Bydd y Tendrwr aflwyddiannus yn cael gwybod am y rhesymau dros fod yn aflwyddiannus a bydd hefyd yn cael gwybod am nodweddion a manteision cymharol y Contractwr llwyddiannus yn ogystal ag enw'r Contractwr a enillodd y Contract.

35. Gofynion ar ôl Dyfarnu Contract

- 35.1 Yn dilyn cael cymeradwyaeth i ddyfarnu Contract ac os na chafwyd unrhyw heriau cyfreithiol yn ystod y cyfnod 'segur', bydd y Swyddog Cyfrifol yn sicrhau bod pob Contract yn ysgrifenedig yn unol â RhGC 42 a bod gorchymyn prynu yn cael ei gofnodi ar yr ateb prynu-i-dalu (lle bo ar gael), unwaith y bydd y Contract wedi'i lofnodi.
- 35.2 Bydd y Swyddog Cyfrifol yn cofnodi'r holl Contractau a ddyfarnwyd gan eu gwasanaeth ar y gofrestr Contractau corfforaethol ynghyd â'r ateb E-Gaffael (lle bo ar gael).
- 35.3 Bydd y Swyddog Cyfrifol yn cyhoeddi hysbysiad dyfarnu Contract ar y porth FT o fewn 30 diwrnod i'r dyfarniad mewn perthynas â Chontract uwchlaw Trothwy GPA y WTO. Bydd y Swyddog Cyfrifol yn cyhoeddi nodyn dyfarnu Contract i'w gyhoeddi ar wefan Llwyfan Cyflenwi Masnachol Llywodraeth Cymru (GwerthwchiGymru) ar gyfer Contractau GPA o dan drothwy WTO.

36. Llythyrau o Fwriad

- 36.1 Dim ond mewn amgylchiadau eithriadol y mae'n rhaid defnyddio llythyrau o fwriad ar ôl cael cymeradwyaeth ysgrifenedig ymlaen llaw gan y Tîm Caffael a dim ond fel a ganlyn y dylid eu defnyddio:
- 36.1.1 pan fo'n ofynnol i'r Contractwr ddarparu gwasanaethau, nwyddau neu waith cyn i'r Awdurdod dderbyn yn ysgrifenedig yn ffurfiol; neu
- 36.1.2 lle cytunwyd ar yr holl delerau ac amodau Cytundebol a byddai oedi annerbyniol wrth aros i'r dogfennau Cytundebol gael eu cwblhau.
- 36.2 Ym mhob achos, lle bo'n briodol, dylid defnyddio llythyrau dyfarnu Contract yn hytrach na llythyr o fwriad.

37. Telerau ac Amodau Contract heb eu Cwblhau

- 37.1 Rhaid i'r Awdurdod bob amser sicrhau bod y telerau a'r amodau wedi cael eu cytuno'n llawn trwy eu cynnwys yn y Gwahoddiad i Dendro a mynnu bod Tendirwr yn eu derbyn fel rhan o'r broses gaffael.
- 37.2 Pan na chytunir ar delerau ac amodau'r Contract yn llawn, ni chaniateir i unrhyw Gontractwr ddechrau danfon nwyddau, gwaith na gwasanaethau nes bod yr holl delerau ac amodau wedi'u cytuno a bod llofnod neu gytundeb ysgrifenedig y ddau barti wedi'i sicrhau.
- 37.3 Ni ddylai Swyddogion Cyfrifol ystyried ymrwymo i Gontract ar delerau ac amodau safonol y Contractwr ei hun o dan unrhyw amgylchiadau na thrafod telerau sy'n sylweddol wahanol i'r rhai a gynhwysir neu y cyfeirir atynt yn ystod y broses gaffael heb gymeradwyaeth ymlaen llaw gan y Tîm Caffael ac yn ddarostyngedig i RhGC 31.

MATH O GYTUNDEB

38. Contractau Ysgrifenedig

38.1 Bydd y contractau canlynol yn ysgrifenedig ac yn cael eu gweithredu o dan sêl:

38.1.1 os yw'r Awdurdod yn dymuno gorfodi'r Contract am fwy na chwe blynedd ar ôl ei ddiwedd;

38.1.2 os yw'r pris a dalwyd neu a dderbyniwyd o dan y Contract yn bris enwol neu os nad oes unrhyw ystyriaeth ac nad yw'n adlewyrchu gwerth y gwaith, y nwyddau neu'r gwasanaethau;

38.1.3 lle mae unrhyw amheuaeth ynghylch awdurdod y person sy'n llofnodi ar gyfer y parti Contractio arall;

38.1.4 lle mae'n ofynnol yn ôl y gyfraith; neu

38.1.5 lle mae cyfanswm gwerth y Contract yn fwy na £1m.

38.2 Ni ddylid gosod y sêl heb awdurdod y Panel Gweithredol neu Aelod neu'r PST neu'r PS sy'n gweithredu o dan bwerau dirprwyedig. Bydd pob Contract o dan sêl hefyd yn ei gwneud yn ofynnol i orchymyn prynu swyddogol gael ei greu ar yr ateb prynu-i-dalu (lle bo ar gael).

38.3 Bydd pob Contract yn ysgrifenedig ac ar ffurf Contract a gymeradwywyd gan y Tîm Caffael ac wedi ei llofnodi gan y PS Perthnasol neu ei gynrychiolydd enwebedig. Bydd pob Contract hefyd yn ei gwneud yn ofynnol i orchymyn prynu swyddogol gael ei greu ar y system prynu-i-dalu.

38.4 Bydd yr holl Gontractau ar ffurf gorchymyn prynu swyddogol sy'n cyfeirio at delerau cyffredinol perthnasol yr Awdurdod neu unrhyw delerau ac amodau eraill a gynhwysir yn y cais am ddyfynbris. Bydd pob Contract o'r fath yn cael ei greu ar yr ateb prynu-i-dalu (lle bo ar gael) a gall y PST neu'r PS Perthnasol neu ei gynrychiolydd enwebedig eu cymeradwyo neu eu llofnodi.

38.5 Nid oes angen i Gontractau Brys a ddyfernir o dan RhGC 14.3.3 neu 14.3.11 fod yn ysgrifenedig cyn cychwyn ond rhaid eu cadarnhau'n ysgrifenedig cyn gynted â phosibl.

38.6 Dylai'r holl Gontractau ysgrifenedig gwreiddiol gael eu cadw gan y Swyddog Cyfrifol.

38.7 Pan fo ffurf safonol genedlaethol briodol ar y Contract, bydd y ffurf safonol honno'n cael ei defnyddio, yn amodol ar unrhyw ddiwygiadau y gellir cytuno arnynt gyda'r Tîm Caffael mewn ymgynghoriad â PS perthnasol. Rhaid i Swyddogion Cyfrifol sicrhau bod unrhyw Gontract ffurf safonol a ddefnyddir mewn unrhyw gaffael yn dal i fod mewn grym, yn gyfredol ac yn adlewyrchu'r ddeddfwriaeth gyfredol.

- 38.8 Ni fydd unrhyw Gontract yn cychwyn nes bod y ddogfennaeth ysgrifenedig wedi'i chwblhau, ac eithrio mewn achosion brys, ac os felly bydd y ddogfennaeth ysgrifenedig yn cael ei chwblhau cyn gynted ag y bo'n ymarferol.

39. Bondiau, Gwarantau, lawndal Penodedig ac Eraill

- 39.1 Bydd y Swyddog Cyfrifol yn cynnal asesiad risg i benderfynu a oes angen bond perfformiad neu warant perfformiad.
- 39.2 Rhaid i'r holl Gontractau gynnwys darpariaeth i'r Contractwr dalu iawndal penodedig os nad yw telerau'r Contract yn cael eu cyflawni'n briodol, ac eithrio pan fo'r Tîm Caffael yn cymeradwyo math arall o gywiriad.

40. Gwarant Rhiant-Gwmni

- 40.1 Bydd y Swyddog Cyfrifol yn ceisio gwarant rhiant-gwmni pan fydd Contractwr yn is-gwmni i riant-gwmni ac:

40.1.1 Mae'r dyfarniad yn seiliedig ar werthusiad o'r rhiant-gwmni; neu

40.1.2 Mae rhywfaint o bryder ynghylch sefydlogrwydd y Contractwr.

GWEITHREDU CONTRACT

41. Rheoli Contract

- 41.1 Rhaid i bob Contract fod â rheolwr Contract penodol drwy gydol y Contract. Rhaid i reolwyr Contractau gydymffurfio â'r Rheolau Gweithdrefn Contractau hyn a lle bo'n briodol, fframwaith rheoli'r prosiect.
- 41.2 Rhaid i bob Contract sy'n strategol gritigol neu risg uchel neu werth uchel neu broffil uchel fel y pennir gan y PS perthnasol, fod yn destun adolygiad Contract ffurfiol gyda'r Contractwr.

42. Perfformiad y Contract

- 42.1 Bydd pob Contractwr yn destun adolygiadau perfformiad Contract rheolaidd trwy adborth a dderbynnir gan randdeiliaid allanol a mewnol. Lle bo'n briodol, cynhelir adolygiad perfformiad ar ddiwedd pob Contract neu waith. Bydd hyn yn cynnwys gofyniad i gofnodi perfformiad da a gwael gan gynnwys cwynion, materion a diffygion sy'n codi o dan y Contract a monitro casglu diffygion Contractwr at ei gilydd gan gynnwys materion yn ymwneud â pherfformiad.

- 42.2 Bydd achosion o berfformiad gwael yn cael eu codi gyda'r Contractwr yn y lle cyntaf yn ysgrifenedig neu mewn cyfarfod lle caiff nodiadau eu gwneud a'u hanfon at y Contractwr cyn i'r adroddiad blynyddol gael ei anfon. Mewn achosion o berfformiad arbennig o wael neu berfformiad gwael parhaus, bydd y Swyddog Cyfrifol yn ystyried a ddylid argymhell atal neu eithrio o Gytundeb Fframwaith yr Awdurdod neu Gytundeb Prynu Dynamig neu derfynu'r Contract yn gynnar yn unol â RhGC 47.

43. Terfynu Cytundeb

- 43.1 Dylid gofyn am gyngor cyfreithiol cyn i unrhyw Contract ddod i ben yn gynnar.
- 43.4 Rhaid i unrhyw Contractau sy'n cael eu terfynu'n gynnar gael eu cofnodi yn erbyn cofnod y Contract ar y gofrestr Contractau corfforaethol.

44. Amrywiadau Contract ac Estyniadau Contract

- 44.1 Gall unrhyw Contract gael ei amrywio neu ei ymestyn yn unol â'i delerau ac amodau ac ar yr amod nad yw'r Contract wedi dod i ben.
- 44.2 Os nad yw'r telerau'n darparu'n benodol ar gyfer amrywiad neu estyniad, yna gellir gwneud amrywiadau neu estyniadau gyda chytundeb y partion Contractio eraill a chymeradwyaeth gan y PS perthnasol.

Ni ellir gwneud unrhyw amrywiad neu estyniad os byddai'r amrywiad arfaethedig:

- (a) yn golygu bod y gwaith, y gwasanaethau neu'r nwyddau sydd i'w hychwanegu atynt neu eu dileu o'r Contract gwreiddiol yn sylweddol wahanol o ran cwmpas: neu
 - (b) yn torri deddfwriaeth y Deyrnas Unedig.
- 44.3 Cyfrifir gwerth amrywiad neu estyniad trwy gymryd gwerth cyfanredol yr holl amrywiadau neu estyniadau a wneir i'r Contract. Ni wneir unrhyw amrywiad sy'n ychwanegu at gost y Contract nes bod y PS perthnasol wedi nodi cyllid.
- 44.4 Ni fydd RhGC 44.2 yn berthnasol mewn achosion brys, gall y PO perthnasol gymeradwyo'r amrywiad neu'r estyniad ar yr amod bod y peth yn cael ei adrodd cyn gynted ag y bo'n ymarferol.
- 44.5 Bydd pob amrywiad Contract yn cael ei gofnodi yn y gofrestr Contractau a bydd diwygiad yn cael ei wneud i'r gorchymyn prynu gwreiddiol drwy'r ateb prynu-i-dalu (lle bo ar gael).

45. Taliadau Contract

- 45.1 Bydd y swyddog perthnasol yn cadw dogfennau'r Contract, sicrhau bod y gofrestr Contractau yn cael ei diweddarau a chodi gorchymyn prynu ar yr ateb prynu-i-dalu.

- 45.2 Bydd taliadau i Gontractwyr oherwydd Contractau yn cael eu gwneud dim ond ar dystysgrif a roddir gan y PS Perthnasol, neu ymgynghorydd preifat os bydd yr Awdurdod yn ei benodi, neu gan swyddog a enwebwyd gan y PS Perthnasol fel y bo'n briodol. Bydd enwau'r swyddogion sydd wedi eu hawdurdodi i gymeradwyo cofnodion o'r fath yn cael eu hanfon at y Swyddog Adran 151.
- 45.3 Ni ddylid cyhoeddi dystysgrif derfynol unrhyw Gontract nes bod y Swyddog Cyfrifol wedi llunio datganiad manwl o'r cyfrif a'r holl ddogfennau perthnasol.
- 45.4 Gall y PSTC (Cyllid ac Adnoddau) ddefnyddio disgresiwn i wrthbwysu unrhyw symiau sy'n ddyledus gan Gontractwr i'r Awdurdod yn erbyn unrhyw symiau sy'n ddyledus gan yr Awdurdod i'r Gontractwr, ar yr amod bod Contract ffurf safonol ar waith, mae unrhyw gamau a gymerir yn unol â'r ffurflen safonol honno.
- 45.5 Bydd hawliadau gan Gontractwyr mewn perthynas â materion nad ydynt yn glir o fewn telerau unrhyw Gontract presennol yn cael eu cyfeirio at y Tîm Caffael cyn dod i gytundeb.
- 45.6 Bydd y Swyddog Cyfrifol yn ystyried gweithredu iawndal penodedig yn unol ag amodau'r Contract lle nad yw gofynion y Contract yn cael eu cyflawni'n briodol.

46. Aseiniadau a Newyddiad

- 46.1 Dim ond gyda chymeradwyaeth ymlaen llaw gan y PS perthnasol y gellir aseinio unrhyw Gontract i Gontractwr arall, ar yr amod bod hyn wedi'i gynnwys fel amod Contract ac y caniateir hynny o dan ddeddfwriaeth y DU.

47. Enwebu Nwyddau neu Gontractwyr neu Gyflenwyr

- 47.1 Mae tryloywder, peidio â gwahaniaethu a thriniaeth gyfartal yn egwyddorion caffael craidd a gaiff eu tanseilio trwy enwebu cynhyrchion a chyflenwyr.
- 47.2 Rhaid i Swyddogion Cyfrifol geisio nodi nwyddau a gwasanaethau trwy gyfeirio at ddisgrifiadau gwrthrychol, nad ydynt yn benodol i gynnyrch. Gellir nodi nwyddau neu wasanaethau cyfatebol bron bob tro. Os nad yw hyn yn bosibl am resymau technegol dilyn, a rhaid nodi math penodol o gynnyrch neu wasanaeth neu ddull cynhyrchu neu gyflenwi, yna rhaid ychwanegu'r geiriau "neu gyfwerth" bob amser.
- 47.3 Gall yr Awdurdod ddarparu rhestr o gyflenwyr neu is-gontractwyr cymeradwy gan yr Awdurdod i brif Gontractwyr posibl ar yr amod y gwneir yn glir eu bod yn rhydd i is-gontractio i bwy bynnag y dymunant, yn amodol ar hawl yr Awdurdod i gydsynio. Ni fydd caniatâd yr Awdurdod yn cael ei atal yn afresymol. Rhaid i unrhyw is-gontractwyr fodloni gofynion rhesymol yr Awdurdod mewn perthynas â safonau technegol, statws ariannol a lefelau yswiriant.

- 47.4 Mae'r Rheolau Gweithdrefn Contractau hyn yn berthnasol i enwebiad is-gontractwr neu gyflenwr ar gyfer gwneud gwaith neu wasanaethau neu gyflenwi nwyddau. Bydd is-gontractwyr neu gyflenwyr yn anfon ymrwymiad gyda'r tendr i weithio i'r prif Gontractwr a'u hindemnio am y gwaith, y gwasanaethau neu'r nwyddau sydd wedi'u is-gontractio.

CONTRACTAU PENODOL

48. Contractau Tir

- 48.1 Rhaid i bob trafodiad tir gydymffurfio ag Adran 120 - 123 Deddf Llywodraeth Leol 1972.
- 48.2 Gall penodi datblygwr o dan Gytundeb Datblygu fod yn ddarostyngedig i Reoliadau Deddf Caffael 2023 a rheolau 18, 19, 20 a 21 y Rheolau Gweithdrefn Contractau hyn.
- 48.3 Rhaid ceisio cyngor cyfreithiol mewn perthynas ag unrhyw drafodion tir sy'n cynnwys Cytundebau Datblygu.

ARALL

49. Cadw Ffeiliau Contractau

- 49.1 Pan fo cyllid wedi'i dderbyn gan sefydliad allanol, rhaid i'r Swyddog Cyfrifol sicrhau bod y Contract a ffeil y Contract yn cael eu cadw am y cyfnod a bennir gan y corff cyllido hwnnw.
- 49.2 Ym mhob achos arall, rhaid cadw ffeil y Contract a baratowyd ar gyfer pob Contract dros £40,000 am **chwe blynedd o ddiwedd tymor y Contract** oni bai bod y Contract wedi'i weithredu o dan sêl, ac os felly rhaid cadw'r Contract am **12 mlynedd o ddiwedd tymor y Contract**.
- 49.3 Gall dogfennau sy'n ymwneud â Thendrau aflwyddiannus gael eu micro-ffeilio neu eu sganio'n electronig neu eu storio mewn ryw ddull addas arall ar ôl 12 mis o ddyfarnu'r Contract, ar yr amod nad oes anghydfod ynghylch y dyfarniad.

50. Adolygu a Diwygio'r Rheolau Gweithdrefn Contractau

- 50.1 Gall Tîm Caffael a Chyllid y PSTC (Cyllid ac Adnoddau) wneud unrhyw newidiadau bach neu ganlyniadol i'r Rheolau Gweithdrefn Contractau hyn.
- 50.2 Bydd y PSTC (Cyllid ac Adnoddau) ar y cyd â'r Tîm Caffael yn adolygu'r Rheolau Gweithdrefn Contractau hyn yn barhaus a bydd yn cynnal adolygiad ffurfiol bob tair blynedd.

Adroddiad i	Awdurdod Tân ac Achub Gogledd Cymru	
Dyddiad	28 Ebrill 2025	
Swyddog Arweiniol	Anthony Jones, Prif Swyddog Tân Cynorthwyl	
Swyddog Cyswllt	Sandra Williams, Pennaeth Cynllunio Corfforaeth Perfformiad a Thrawsnewid	
Pwnc	Y Ddyletswydd Partneriaeth Gymdeithasol – Adroddiad Blynyddol	

PWRPAS YR ADRODDIAD

- 1 Gofyn am gymeradwyaeth i gyflwyno Adroddiad Blynyddol cyntaf y Ddyletswydd Partneriaeth Gymdeithasol i'r Cyngor Partneriaeth Gymdeithasol er mwyn craffu arno, a chyhoeddi'r adroddiad ar wefan Awdurdod Tân ac Achub Gogledd Cymru (yr Awdurdod).

CRYNODEB GWEITHREDOL

- 2 Mae Deddf Partneriaeth Gymdeithasol a Chaffael Cyhoeddus (Cymru) 2023 ("y Ddeddf") yn cyflawni ymrwymiad yn y Rhaglen Lywodraethu sy'n gosod partneriaeth gymdeithasol ar sail statudol yng Nghymru.
- 3 Ar 1 Ebrill 2024 daeth y Ddyletswydd Partneriaeth Gymdeithasol newydd ("y Ddyletswydd") ar gyrrff cyhoeddus i rym yng Nghymru.
- 4 Mae'r Ddyletswydd yn ei gwneud yn ofynnol i'r Awdurdod lunio adroddiad blynyddol i ddangos sut maent wedi cydymffurfio â'r Ddyletswydd a grëwyd gan y Ddeddf.
- 5 Mae'r Ddyletswydd yn ei gwneud yn ofynnol i'r Awdurdod geisio consensws neu gyfaddawdu gyda'u hundebau llafur cydnabyddedig pan fyddant yn: i) gosod eu hamcanion llesiant; ii) gwneud penderfyniadau o natur strategol ynghylch y camau rhesymol y maent yn bwriadu eu cymryd i gyflawni'r amcanion hynny.
- 6 Mae'r Ddyletswydd hefyd yn ei gwneud yn ofynnol i undebau llafur cydnabyddedig yr Awdurdod gytuno ar yr adroddiad blynyddol, neu dylai'r adroddiad gynnwys datganiad yn egluro pam na chytunwyd arno.
- 7 Mae holl ofynion y Ddeddf wedi'u cyflawni trwy'r Cydbwyllgor Ymgynghori a Negodi, gan gynnwys cytuno ar yr adroddiad blynyddol ei hun.

ARSYLWADAU GAN Y PANEL GWEITHREDOL/PWYLLGOR ARCHWILIO

- 8 Cyflwynwyd yr Adroddiad i'r Panel Gweithredol ar 17 Mawrth 2025. Ni wnaed unrhyw arsylwadau.

ARGYMHELLIAD

- 9 Argymhellir bod yr Aelodau'n:

- i) **Cymeradwyo'r Adroddiad Blynyddol ar y Ddyletswydd Partneriaeth Gymdeithasol i'w gyflwyno i'r Cyngor Partneriaeth Gymdeithasol er mwyn craffu arno a'i gyhoeddi ar wefan yr Awdurdod.**

CEFNDIR

- 10 Mae'r gofyniad hwn yn gysylltiedig â gosod amcanion llesiant, y mae'r Awdurdod eisoes yn ymgynghori â'r cyhoedd ac aelodau o staff arnynt yn rhinwedd y gofyniad i ymgynghori'n gyhoeddus ar amcanion gwella, fel sy'n ofynnol gan Fesur Llywodraeth Leol (Cymru) 2009.

GWYBODAETH

- 11 Dyma'r flwyddyn gyntaf i Adroddiad y Ddyletswydd Partneriaeth Gymdeithasol gael ei baratoi. Nid yw'r Cyngor Partneriaeth Gymdeithasol wedi rhoi templed ar gyfer yr adroddiad.

GOBLYGIADAU

Amcanion Llesiant	Mae'r Ddyletswydd Partneriaeth Gymdeithasol yn ymwneud ag ymgynghori â a chynnwys undebau llafur wrth osod amcanion llesiant. Yn ogystal, mae'r Awdurdod wedi ymgynghori â'r cyhoedd a'r staff ar ei amcanion arfaethedig ar gyfer 2025-26.
Cyllideb	Dim goblygiadau
Cyfreithiol	Bydd cyhoeddi Adroddiad y Ddyletswydd Partneriaeth Gymdeithasol yn sicrhau bod yr Awdurdod yn cyflawni'r Ddyletswydd Partneriaeth Gymdeithasol.
Staffio	Dim goblygiadau
Cydraddoldeb/ Hawliau Dynol/ Y Gymraeg	Mae Asesiad o'r Effaith ar Gydraddoldeb ar wahân wedi'i ddatblygu gan y Swyddog Cydraddoldeb, Amrywiaeth a Chynhwysiant mewn perthynas ag amcanion Gwella a Llesiant yr Awdurdod.
Risgiau	Dim goblygiadau

Gwasanaeth Tân ac Achub
Fire and Rescue Service

TÂN FIRE

Awdurdod Tân ac Achub Gogledd Cymru

Adroddiad Blynyddol y Ddyletswydd Partneriaeth Gymdeithasol 2024-25

ATAL AMDDIFFYN YMATEB
PREVENTING PROTECTING RESPONDING

www.tangogleddcymru.llyw.cymru
www.northwalesfire.gov.wales

Cyflwyniad

Mae Deddf Partneriaeth Gymdeithasol a Chaffael Cyhoeddus (Cymru) 2023 (y Ddeddf), a ddaeth i rym ar 1 Ebrill 2024, yn ei gwneud yn ofynnol i gyrff cyhoeddus, gan gynnwys Awdurdod Tân ac Achub Gogledd Cymru (ATAGC), gynhyrchu adroddiad blynyddol i ddangos sut y maent wedi cydymffurfio â'r Ddyletswydd Partneriaeth Gymdeithasol a grëwyd gan y Ddeddf.

Mae'r Ddyletswydd Partneriaeth Gymdeithasol yn ei gwneud yn ofynnol i Awdurdod Tân ac Achub Gogledd Cymru geisio consensws neu gyfaddawd â'u hundebau llafur cydnabyddedig, pan fyddant:

- i. yn pennu eu hamcanion llesiant; ac
- ii. yn gwneud penderfyniadau strategol ynghylch y camau rhesymol y maent yn bwriadu eu cymryd i gyflawni'r amcanion hynny.

Mae adran 16(2) o'r Ddeddf yn nodi sawl gofyniad penodol sy'n ymwneud â'r Ddyletswydd,

y mae'n rhaid i ATAGC gydymffurfio â nhw wrth geisio consensws neu gyfaddawd.

Er mwyn ceisio consensws neu gyfaddawd, rhaid i gorff cyhoeddus gynnwys ei undebau llafur cydnabyddedig neu gynrychiolwyr eraill o'i staff yn y broses o osod amcanion neu wneud penderfyniadau, drwy (yn benodol)—

- a. ymgynghori â nhw ar gam ffurfiannol o'r broses, ac
- b. eu cynnwys fel arall drwy gydol y broses drwy:
 - i. ddarparu digon o wybodaeth i'w galluogi i ystyried yn iawn yr hyn a gynigir, a
 - ii. rhoi digon o amser i'w galluogi i ystyried yn ddigonol yr hyn sy'n cael ei gynnig ac ymateb.

Mae Adran 18 o Ddeddf Partneriaeth Gymdeithasol a Chaffael Cyhoeddus (Cymru) yn nodi:

1. Rhaid i gorff cyhoeddus baratoi, mewn perthynas â phob blwyddyn ariannol, adroddiad o'r hyn y mae wedi'i wneud i gydymffurfio â'r ddyletswydd.
2. Rhaid i'r adroddiad gael cytundeb undebau llafur cydnabyddedig y corff cyhoeddus, neu gynnwys datganiad yn egluro pam na chytunwyd arno.
3. Rhaid i'r corff cyhoeddus gyhoeddi'r adroddiad, a'i gyflwyno i'r Cyngor Partneriaeth Gymdeithasol Cyngor, cyn gynted ag y bo'n rhesymol ymarferol ar ôl diwedd y flwyddyn.

Cefndir

Mae Awdurdod Tân ac Achub Gogledd Cymru yn dirprwyo'r cyfrifoldeb am rai swyddogaethau i

Brif Weithredwr / Prif Swyddog Tân Gwasanaeth Tân ac Achub Gogledd Cymru (GTAGC).

Yn ogystal â gofyniad Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) 2015 i osod amcanion llesiant, mae dyletswydd statudol ar wahân i Wasanaethau Tân ac Achub yng Nghymru ymgynghori â'r cyhoedd yn flynyddol ar amcanion gwella, fel sy'n ofynnol gan [Fesur Llywodraeth Leol \(Cymru\) 2009](#).

Mae Cylchlythyr Tân Llywodraeth Cymru ([W-FRSC\(2024\)06](#), dyddiedig 6 Ebrill 2024), yn cadarnhau y gellir cyflawni'r dyletswyddau o dan Fesur 2009 a Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol 2015 drwy gyhoeddi un adroddiad.

Mae GTAGC wedi sefydlu Fframwaith Sicrwydd Llywodraethu i gyflawni ei gyfrifoldebau ar ran ATAGC. Mae rhan o'r Fframwaith hwnnw'n cynnwys Cydbwyllgor Ymgynghori a Negodi, dan gadeiryddiaeth Prif Swyddog, ac y mae ei aelodaeth yn cynnwys cynrychiolwyr o bob un o'r undebau llafur cydnabyddedig. Mae swyddogion perthnasol o bob rhan o'r Gwasanaeth yn bresennol gyda'r Pennaeth Ymateb Gweithredol a'r Pennaeth Adnoddau Dynol yn bresennol ym mhob cyfarfod.

Undebau llafur cydnabyddedig Awdurdod Tân ac Achub Gogledd Cymru yw:

- Undeb y Brigadau Tân (FBU),
- Cymdeithas y Gwasanaethau Tân ac Achub (FRSA),
- Cymdeithas y Swyddogion Tân (FOA),
- Cymdeithas yr Arweinwyr Tân (FLA),
- UNSAIN,
- Unite.

Sut y gwnaethom gydymffurfio â'r Ddyletswydd Partneriaeth Gymdeithasol

Mae'r Cydbwyllgor Ymgynghori a Negodi yn cyfarfod bob chwe wythnos ac mae'r Ddyletswydd Partneriaeth Gymdeithasol wedi'i hymgorffori yn amcanion y Pwyllgor ac fe'i cynhwysir fel eitem sefydlog ar agenda pob cyfarfod.

Mae'r Pwyllgor yn canolbwyntio ar feithrin perthnasoedd gwaith da gyda'r holl gyrrff cynrychioliadol a thrafod materion sy'n berthnasol i'r holl staff.

Er bod y Pwyllgor yn strategol, trafodir ystod eang o faterion ym mhob cyfarfod; gall y rhain gynnwys materion strategol o bwys yn y dyfodol hyd at faterion mwy tactegol.

Yn benodol, amlygir yr holl bolisiau a gweithdrefnau ar gyfer ymgynghori cyn eu cymeradwyo gan Dîm Arweinyddol y Gwasanaeth, gan sicrhau bod materion o bwys neu bryder yn cael sylw ar yr adeg berthnasol. Yn ystod y flwyddyn mae'r materion canlynol wedi cael eu hystyried a'u cofnodi o dan y ddyletswydd partneriaeth gymdeithasol:

- Adolygiad o'r Ddarpariaeth Frys – gweithgor dan arweiniad staff i ystyried opsiynau yn y dyfodol ar gyfer gwella argaeledd gwledig
- Datblygu Canolfan Hyfforddi newydd – diweddariadau a deialog yn ymwneud â'r dewisiadau ar gyfer cyfleusterau hyfforddi sy'n hanfodol i ddiffoddwyr tân gweithredol
- Adolygiad allanol o ddiwylliant – ymgysylltu ag aelodau'r Cydbwyllgor mewn perthynas â'r adolygiad allanol a phenodi'r ymgynghorydd annibynnol
- Fframwaith Rheoli Gorsafoedd – ymgysylltu a datblygu egwyddorion ynghylch newidiadau i'r ffordd y caiff gorsafoedd eu cefnogi
- Cytuno ar newidiadau arfaethedig i'r broses ddyrchafu ar gyfer staff gweithredol er mwyn sicrhau dull teg, cyson a thryloyw

Yn dilyn cymeradwyaeth yr Awdurdod Tân ac Achub i'r Cynllun Rheoli Risg Cymunedol ar gyfer 2024-2029, mae gwaith wedi canolbwyntio ar ddatblygu amcanion gwella a llesiant 2025-26. Bu'r Rheolwr Cynllunio Corfforaethol a Pherfformiad ym mhob un o'r cyfarfodydd canlynol, i roi briff i ddechrau i gynrychiolwyr yr Undebau Llafur ar y Ddyletswydd Partneriaeth Gymdeithasol newydd ac yna i ymgynghori â chynrychiolwyr yr Undeb, ac yna darparu digon o wybodaeth i'w galluogi i ystyried yr amcanion drafft yn briodol a sut y byddent yn cael eu cyflawni.

26 Chwefror 2024

Cafodd cynrychiolwyr yr Undebau Llafur drosolwg o ofynion y Ddyletswydd Partneriaeth Gymdeithasol a dywedwyd wrthynt y byddai ymgynghoriad ffurfiol gydag Undebau Llafur yn cael ei gynnal drwy waith y Cydbwyllgor Ymgynghori a Negodi.

21 Awst 2024

Atgoffwyd cynrychiolwyr Undebau Llafur o ofynion y Ddyletswydd Partneriaeth Gymdeithasol a dywedwyd wrth Benaethiaid Adran eu bod wedi cael y dasg o ddatblygu eu hamcanion gwella a llesiant ar gyfer 2025–26, ac y byddai ymgynghoriad cyhoeddus ac ymgynghoriad â'r staff ar yr amcanion drafft hynny yn digwydd rhwng 21 Hydref ac 16 Rhagfyr 2024.

Gwahoddwyd cynrychiolwyr i wneud unrhyw sylw am amcanion llesiant, naill ai yn y cyfarfod neu wedi hynny drwy gysylltu â'r Rheolwr Cynllunio Corfforaethol a Pherfformiad.

3 Hydref 2024

Rhannwyd amcanion drafft gyda chynrychiolwyr Undebau Llafur ac fe'u hatgoffwyd bod y cyfnod ymgynghori o wyth wythnos ar fin dechrau, a bod staff yn cael eu hannog i gymryd rhan yn yr ymgynghoriad.

8 Ionawr 2025

Rhoddwyd gwybod i'r cynrychiolwyr am ganlyniadau'r ymgynghoriad a rhannwyd copïau o'r Cynllun Gweithredu Rheoli Risg Cymunedol drafft, lle cyhoeddir yr amcanion gwella a llesiant yn dilyn consensws neu gyfaddawd gyda chynrychiolwyr Undebau Llafur a chadarnhad gan yr Awdurdod Tân ac Achub, gan wahodd sylwadau erbyn 10 Chwefror 2025.

20 Ionawr 2025

Ar gais Undeb y Brigadau Tân, cynhaliwyd cyfarfod wyneb yn wyneb gyda'r Rheolwr Cynllunio Corfforaethol a Pherfformiad i drafod agweddau penodol ar nifer o amcanion. Rhoddodd yr Undeb adborth ar eiriad tri amcan, yn hytrach na natur yr amcanion eu hunain. Cafodd yr amcanion eu haileirio ar sail eu hadborth a chytunwyd arnynt cyn symud ymlaen i'r Awdurdod Tân ac Achub i'w cymeradwyo.

19 Chwefror 2025

Gan na dderbyniwyd sylwadau pellach gan unrhyw Undebau Llafur eraill erbyn 10 Chwefror, rhannwyd yr Adroddiad Dyletswydd Partneriaeth Gymdeithasol blynyddol cyntaf drafft gyda chynrychiolwyr undebau llafur y Cydbwyllgor Ymgynghori a Negodi cyn cyfarfod 19 Chwefror er mwyn cytuno ar y cynnwys.

Yn y cyfarfod, cytunodd cynrychiolwyr yr Undebau Llafur a oedd yn bresennol fod consensws ar amcanion llesiant ATAGC 2025–26 wedi'i gyrraedd a chafodd hyn ei nodi yng nghofnodion y cyfarfod.

Cytunwyd ar gynnwys yr Adroddiad Dyletswydd Partneriaeth Gymdeithasol blynyddol cyntaf yn y

cyfarfod hwnnw, cyn cymeradwyaeth yr Awdurdod Tân ac Achub ar 28 Ebrill 2025.

Cymeradwyodd ATAGC adroddiad y Ddyletswydd Partneriaeth Gymdeithasol i'w gyhoeddi ar 28 Ebrill a gellir ei weld yma.

Adroddiad i	Awdurdod Tân ac Achub Gogledd Cymru
Dyddiad	28 Ebrill 2025
Swyddog Arweiniol	Dawn Docx, Prif Swyddog Tân
Swyddog Cyswllt	Helen MacArthur, Prif Swyddog Tân Cynorthwyol
Pwnc	Penodi Swyddog Monitro a Thrysorydd

PWRPAS YR ADRODDIAD

- 1 Cyngori'r Aelodau ar ofynion swyddi statudol y Swyddog Monitro a'r Thrysorydd a cheisio cymeradwyaeth i ymestyn y penodiadau presennol hyd at 31 Mawrth 2027.

CRYNODEB GWEITHREDOL

- 2 Mae rolau Swyddog Monitro a Thrysorydd yn swyddi statudol y mae'n rhaid iddynt gael eu dal gan unigolion penodol a chanddynt yr wybodaeth, y sgiliau a'r profiad perthnasol. Yn dilyn proses gystadleuol, cafodd y swyddi eu llenwi o 1 Ebrill 2021, ac argymhellir ymestyn y trefniant hwn tan 31 Mawrth 2027.
- 3 O dan delerau cyfansoddiad yr Awdurdod, mae angen i'r penodiad hwn gael ei ystyried gan y Panel Gweithredol cyn cael cymeradwyaeth lawn gan Awdurdod Tân ac Achub Gogledd Cymru (yr Awdurdod).

ARSYLWADAU GAN Y PANEL GWEITHREDOL

- 4 Ystyriwyd y mater hwn gan y Panel Gweithredol yn ei gyfarfod ar 17 Mawrth 2025. Yn dilyn trafodaeth a sicwydd ynghylch perfformiad y trefniadau presennol, cymeradwyodd y Panel Gweithredol yr argymhelliad i ymestyn y contractau ar gyfer y Swyddog Monitro a'r Swyddog A151 hyd at 31 Mawrth 2027.

ARGYMHELLION

- 5 Argymhellir bod yr Aelodau'n:
 - i) **nodir gofyniad i benodi i rolau statudol Thrysorydd a Swyddog Monitro; ac yn**
 - ii) **cymeradwyo'r argymhelliad i ymestyn y trefniadau presennol i 31 Mawrth 2027.**

CEFNDIR

- 6 Sefydlwyd rôl statudol y Swyddog Monitro gan Ddeddf Llywodraeth Leol a Thai 1989 fel y'i diwygiwyd gan Atodlen 5 o Ddeddf Llywodraeth Leol 2000. Mae'n ofynnol i'r Swyddog Monitro roi cyngor ac arweiniad i'r Awdurdod mewn perthynas â materion cyfraith a gweinyddu.

- 7 Sefydlwyd rôl statudol y Trysorydd gan Ddeddf Llywodraeth Leol 1972. Mae hyn yn ei gwneud yn ofynnol i bob awdurdod gynllunio ar gyfer gweinyddu ei faterion ariannol yn briodol a bod y cyfrifoldeb yn cael ei roi i un unigolyn, sef y swyddog cyllid cyfrifol.
- 8 Mae'r gofyniad i benodi i'r rolau statudol hyn yn cael ei gydnabod yng Nghyfansoddiad yr Awdurdod ac mae Erthygl 7 yn cynnwys swyddi dynodedig Swyddog Monitro a Thrysorydd. Ac ystyried natur statudol y rolau hyn, mae'n ofynnol iddynt gael eu dal gan swyddog penodol.
- 9 Mae'r adran berthnasol o'r Cyfansoddiad yn cael ei hailadrodd yn [Atodiad A](#) er hwylustod cyfeirio, i gadarnhau cwrmpas a swyddogaethau'r swyddi hyn.
- 10 Mae gwasanaethau'r Swyddog Monitro presennol yn cael eu caffael gan Gyngor Sir y Fflint ac mae'r rôl yn cael ei chyflawni gan swyddog penodol, sef ei Swyddog Monitro, Gareth Owens. Gwnaed y penodiad yn dilyn proses gystadleuol a ddaeth i ben yn ystod 2022, a gosodwyd y contract am gyfnod o dair blynedd hyd at 31 Mawrth 2025, gyda'r opsiwn i ymestyn am ddwy flynedd arall, tan 31 Mawrth 2027.
- 11 Mr Dafydd Edwards yw'r Trysorydd presennol, ac fe'i penodwyd yn dilyn proses gystadleuol a ddaeth i ben yn ystod 2022, a gosodwyd y contract am gyfnod o dair blynedd hyd at 31 Mawrth 2025, gyda'r opsiwn i ymestyn am ddwy flynedd arall, tan 31 Mawrth 2027.

GWYBODAETH

- 12 Mae rolau Swyddog Monitro a Thrysorydd yn gofyn am wybodaeth benodol am drefniadau awdurdodau lleol gan gynnwys materion cyfansoddiadol, llywodraethu, statudau, rheoliadau a chodau perthnasol. Dylai'r broses benodi ganiatáu ystyriaeth lawn o'r agweddau technegol hyn wrth ddyfarnu'r contractau.
- 13 Mae Cyfansoddiad yr Awdurdod yn gofyn am lynu wrth egwyddorion y sector cyhoeddus o fod yn agored a thryloyw, ac roedd y broses yn dilyn proses agored a chystadleuol i alluogi'r rhai a oedd yn gymwys i'w chyflawni i ystyried y rôl. Gosodwyd y contractau am isafswm cyfnod o dair blynedd rhwng 1 Ebrill 2022 a 31 Mawrth 2025, gyda'r opsiwn i ymestyn am ddwy flynedd arall.
- 14 Yn unol â gofynion y Cyfansoddiad, dylai'r penderfyniad i ymestyn y contractau gael ei ystyried gan y Panel Gweithredol cyn i'r Awdurdod ei gymeradwyo.

GOBLYGIADAU

Amcanion Llesiant	Mae trefniadau llywodraethu cadarn yn ffactor allweddol wrth sicrhau bod yr Awdurdod yn gweithredu yn unol â'i amcanion llesiant.
Cyllideb	Mae'r rhain yn rolau statudol y mae darpariaeth gyllidebol wedi'i gwneud ar eu cyfer.
Cyfreithiol	Mae penodi Swyddog Monitro a Thrysorydd yn ofyniad statudol.
Staffio	Ni nodwyd unrhyw effaith.
Cydraddoldeb/Hawliau Dynol/Y Gymraeg	Bydd y broses benodi yn rhoi ystyriaeth briodol i gydymffurfio â'r agweddau hyn.
Risgiau	Byddai methu â phenodi yn golygu nad yw'r Awdurdod yn cyflawni ei gyfrifoldeb statudol ac yn ei wneud yn agored i her gyfreithiol a risg i'w enw da.

7. Swyddogion

7.1. Strwythur rheolwyr

- (a) Bydd yr Awdurdod yn cyflogi pobl (a elwir yn swyddogion) fel y mae'n ystyried bod angen gwneud hynny er mwyn cyflawni ei swyddogaethau. Gall Swyddogion gael eu hawdurdodi naill ai gan yr Awdurdod neu gan Bwyllgor i wneud penderfyniadau. Mae hyd a lled y pwerau dirprwyedig hynny wedi eu nodi yn y Cynllun Dirprwyo cyffredinol yn Rhan 3 o'r Cyfansoddiad hwn.
- (b) Er nad oes gofyniad cyfreithiol i'r Awdurdod benodi Pennaeth y Gwasanaeth Cyflogedig, mae'r Awdurdod wedi dewis gwneud hynny fel mater o arfer dda. Pennaeth y Gwasanaeth Cyflogedig fydd yn penderfynu ar y strwythur adrannol cyffredinol a lleoli staff.

(c) Pennaeth y Gwasanaeth Cyflogedig, y Swyddog Monitro a'r Prif Swyddog Ariannol.

Bydd yr Awdurdod yn dynodi'r swyddi canlynol fel hyn:

SWYDD	DYNODIAD
Prif Swyddog Tân/Prif Weithredwr	Pennaeth y Gwasanaeth Cyflogedig Swyddog
Adran 151/Trysorydd	Trysorydd
Clerc	Swyddog Monitro

7.2. Swyddogaethau Pennaeth y Gwasanaeth Cyflogedig

(a) Cyflawni swyddogaethau gan yr Awdurdod

Bydd Pennaeth y Gwasanaeth Cyflogedig yn adrodd i'r Awdurdod ynghylch y modd y cyd-gysylltir y gwaith o gyflawni swyddogaethau'r Awdurdod.

(b) Cyfyngiadau ar swyddogaethau

Ni chaiff Pennaeth y Gwasanaeth Cyflogedig fod yn Swyddog Monitro, ond caiff fod yn Drysorydd os yw'n gyfrifydd cymwysedig.

7.3. Swyddogaethau'r Swyddog Monitro

(a) Cynnal ac adolygu'r Cyfansoddiad

Bydd y Swyddog Monitro yn cadw fersiwn gyfoes o'r Cyfansoddiad, a bydd yn sicrhau ei fod ar gael yn eang ar gyfer ymgynghori â'r Aelodau, y staff a'r cyhoedd. Bydd ef/hi yn cadw'r cyfansoddiad dan adolygiad yn unol ag Erthygl 11 isod.

(b) Sicrhau cyfreithlondeb a thegwch wrth wneud penderfyniadau

Ar ôl ymgynghori â Phennaeth y Gwasanaeth Cyflogedig a'r Trysorydd, bydd y Swyddog Monitro yn dweud wrth yr Awdurdod os yw'n ystyried y byddai unrhyw gynig, penderfyniad neu hepgoriad yn arwain at anghyfreithlondeb neu os yw unrhyw benderfyniad neu hepgoriad wedi arwain at gamweinyddu. Bydd gwybodaeth o'r fath yn cael yr effaith o rwystro'r cynnig neu'r penderfyniad rhag cael ei weithredu hyd oni fydd yr wybodaeth wedi cael ei hystyried.

(c) Safonau Moesegol

Bydd y Swyddog Monitro yn cyfrannu at hybu a chynnal safonau uchel o ymddygiad drwy:

- (i) ddarparu hyfforddiant i'r Aelodau
- (ii) cael cwynion o honiadau o dorri'r Cod Ymddygiad, gweithredu arnynt, a lle bo'n briodol ymchwilio iddynt, a hynny yn unol â'r Trefniadau ar gyfer Ymchwilio a Phenderfynu mewn perthynas â'r Cod Ymddygiad; a
- (iii) darparu cyngor a chymorth i'r Pwyllgor Archwilio a'r Pwyllgor Safonau.

(d) Y swyddog priodol ar gyfer mynediad at wybodaeth

Bydd y Swyddog Monitro yn sicrhau bod penderfyniadau'r Awdurdod a'i bwyllgorau, ac adroddiadau perthnasol gan swyddogion a phapurau cefndirol, ar gael i'r cyhoedd cyn gynted ag y bo modd.

(e) Darparu cyngor

Bydd y Swyddog Monitro yn darparu cyngor ynghylch pwerau'r Awdurdod, camweinyddu, cywirdeb ariannol, y Codau Ymddygiad, y Rheolau Sefydlog a'r protocolau i'r holl Aelodau, a bydd yn cynghori ac yn cefnogi'r Aelodau a'r swyddogion yn eu swyddi.

(f) Cyfyngiadau ar swyddi

Ni chaiff y Trysorydd na Phennaeth y Gwasanaeth Cyflogedig fod yn Swyddog Monitro.

7.4. Swyddogaethau'r Trysorydd

(a) Sicrhau cyfreithlondeb a darbodaeth ariannol wrth wneud penderfyniadau

Ar ôl ymgynghori â Phennaeth y Gwasanaeth Cyflogedig a'r Swyddog Monitro, bydd y Trysorydd yn adrodd i'r Awdurdod ac archwilydd allanol yr Awdurdod os yw'n ystyried y bydd unrhyw gynnig, penderfyniad neu gamau gweithredu yn golygu gwariant anghyfreithlon, neu ei fod yn anghyfreithlon ac yn debygol o achosi colled neu ddiffyg neu os yw'r Awdurdod ar fin cynnwys eitem ar y cyfrifon yn anghyfreithlon.

(b) Gweinyddu materion ariannol

Bydd y Trysorydd yn gyfrifol am weinyddu materion ariannol yr Awdurdod.

(c) Darparu cyngor

Bydd y Trysorydd yn darparu cyngor i bawb ynghylch anghywirdeb ariannol, uniondeb a fframwaith y gyllideb a pholisïau, a bydd yn cefnogi ac yn cynghori'r cynghorwyr a'r swyddogion yn eu swyddi.

7.5. Ymddygiad

- (a) Bydd y Swyddogion yn cydymffurfio â'r Protocol ar Gysylltiadau rhwng Swyddogion ac Aelodau, a nodir yn Rhan 5 o'r Cyfansoddiad.
- (b) Bydd y Swyddog Monitro yn cofnodi, mewn llyfr i'w gadw i'r diben, fanylion unrhyw hysbysiad a roddir gan Swyddog o'r Awdurdod dan Adran 117 o Ddeddf Llywodraeth Leol 1972, ynghylch buddiant ariannol mewn contract, neu gontract arfaethedig, a bydd y llyfr ar gael yn ystod oriau swyddfa i'w archwilio gan unrhyw Aelod o'r Awdurdod.

7.6. Cyflogi

Bydd y gwaith o recriwtio, dethol a diswyddo swyddogion yn cydymffurfio â'r Rheolau Cyflogi Swyddogion a nodir yn Rhan 4 o'r Cyfansoddiad hwn.